

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН

НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1251

Скопје, 15 декември 2021 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Никола ЈАНКУЛОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот:
Илија Боѓоевски

Лектор:
Весна Илиевска-Цвешановска

Техничко уредување:
Зоран Кордоски

Бр. _____
5.8.2013
Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на интернет страницата на УКИМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на интернет страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат:

- рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања;
- рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа;
- прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми;
- рецензиите на учебници и учебни помагала, како и
- рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

По објавување на материјалите на интернет страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во електронска форма. Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт Georgia. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со коригирани знаци во италиќ формата за македонските букви ‘д’, ‘п’, ‘т’, ‘г’ може да се најде интернет страницата на УКИМ, во делот **Документи -> Билтен на Универзитетот**. Исто така, таму може да се најде софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач при притискање на копчето “” и копчињата ‘е’ и ‘и’ во македонска поддршка да се добијат знаците ‘è’ и ‘ì’ соодветно.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на интернет страницата, ве молиме, рефератите, откако ќе бидат лекторирани, да ги доставите во оригинална верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија со внесените корекции да ја доставите на е-адресата: bilten@ukim.edu.mk.

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе биде добиена бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

Изготвил:Т.Б.
Одобрил:К.М.

УКИМ - Ректорат

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1251 ОД 15.12.2021 ГОДИНА

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Експериментално истражување и нумеричка анализа на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во пожар**, од м-р **Цветанка Чифлиганец**, пријавена на Градежниот факултет – Скопје.....7-15

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Цоко Соколов, Игор Донески, Маја Петрова, Иван Кантарџиски, Александар Јанчески**).....16
2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р **Татјана Дранговска, м-р Блерта Кондри**).....17

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (**Кристијан Николовски**).....18

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област медицинска генетика на Медицинскиот факултет – Скопје (**вонр. проф. д-р Елена Шукарова Ангеловска**).....19-40
2. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области хигиена и здравствена екологија на Медицинскиот факултет – Скопје (**вонр. проф. д-р Гордана Ристовска**).....41-57
3. Реферат за избор на едно лице во насловно звање во наставно-научните области: интерна медицина и хематологија на Медицинскиот факултет – Скопје (**насл. доц. д-р Светлана Крстевска Балканов**).....58-69
4. Реферат за избор на едно лице во сите научни звања по предметите од научните области: педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете на Медицинскиот факултет – Скопје (**асистент докторанд д-р Александра Јовановска**).....70-89
5. Рецензија на ракописот **Водич за правилна исхрана кај деца и адолесценти со дијабетес мелитус и инсулинска резистенција** од авторите: **Елена Шукарова-Ангеловска, Наташа Деспотовска-Димитриевска и Марина Крстевска-Константинова**.....90-92
6. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Јавноздравствени аспекти на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања кај деца на претшколска и на рана школска возраст** од м-р **Евгенија Григорова**, пријавена на Медицинскиот факултет – Скопје.....93-100
7. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Проценка на артериска ригидност кај болни со дијабетес мелитус тип 2, со и без бубрежно оштетување** од д-р **Светлана Павлеска Кузманоска**, пријавена на Медицинскиот факултет – Скопје.....101-110

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област меѓународно јавно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје (д-р **Елена Михајлова-Стратилати**).....111-128
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област финансво право и финансии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје (д-р **Јован Зафировски**).....129-142

3. Рецензија на ракописот **Политички систем** од авторите **проф. д-р Саво Климовски, проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска, проф. д-р Александар Спасеновски**.....143-154

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. **Исправка** на техничка грешка во Реферат за избор на еден асистент од наставно-научната област физика на Институтот за физика на Природно-математичкиот факултет – Скопје (**м-р Билјана Митреска**), објавен во Билтенот број 1250 од 1.12.2021 година на страница 134.....155
2. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (**Елена Стефова**).....156
3. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (**Катерина Јанчевска**).....157

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Ива Димитриевска, Тамара Јовановска**).....158

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) 50327 – економска статистика и 51307 – друго (Биостатистика) на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје (**проф. д-р Василка Попоска Треневска**).....159-170
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област заразни болести на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје (**доц. д-р Сандра Мојсова**).....171-184

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) овчарство на Факултетот за земјоделски науки и храна – Скопје (**вонр. проф. д-р Кочо Порчу**).....185-201

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Ана Мирчевска, Ана Бендовска, Дамјан Јовановски, Фросина Илиевска, Игор Јакимовски, Милена Чолаковиќ, Адиса Ибушоска, Александра Лекоска, Олга Рангелова, Петар Јончески, Драгана Стојановска, Филип Маркоски, Габриела Ѓоргиевска, Виктор Домазетоски, Ана Марија Петровска, Виктор Арсовски, Мите Цветковски, Ирена Донева Ристова**).....202

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Јавните перцепции за социјалната работа во Косово и во Р Македонија** од м-р Кумрије Гагица, пријавена на Филозофскиот факултет – Скопје.....203-207
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Весна Колева, Филип Марковски, Билјана Крстевска-Кокорманова, Михаела Пехчевска, Ангела Милевска, Сашко Кочов, Ангела Јованоска**).....208-209
3. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (**м-р Зоран Василески**).....210

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Моника Трпковска, Ајнур Касо, Даниела Димовска, Вероника Зафировска**).....211

ЗЕМЈОДЕЛСКИ ИНСТИТУТ

1. Реферат за избор на научен соработник во научно звање во научната област економика на земјоделството и развој на Земјоделскиот институт – Скопје (д-р **Марија Ѓошева-Ковачевиќ**).....212-224

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р **Лидија Вељановска Кириџиевска**).....225

ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Реферат за избор на соработник истражувач во Одделението за македонска народна литература на Институтот за македонска литература – Скопје (м-р **Ана Јовковска**).....226-232

ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Богомилството и суфизмот во Македонија и на Балканот (X-XVI век): историски паралели** од кандидатот м-р **Армен Жарноски**, пријавена на Институтот за национална историја – Скопје..233-235
2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Анастасија Лазаревска, Антонио Неделковски, Цветанка Емшова, Стефан Петрушев**).....236

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ И НУМЕРИЧКА АНАЛИЗА НА СПРЕГНАТИ ПЛОЧИ ОД ДРВО И БЕТОН НА АМБИЕНТАЛНА ТЕМПЕРАТУРА И ВО ПОЖАР“ ОД М-Р ЦВЕТАНКА ЧИФЛИГАНЕЦ, ПРИЈАВЕНА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на седницата одржана на 30.9.2020 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Чифлиганец, со наслов „Експериментално истражување и нумеричка анализа на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во пожар“, во состав: проф. д-р Петар Цветановски (претседател), проф. д-р Мери Цветковска (ментор), проф. д-р Љупчо Лазаров (коментор), проф. д-р Томаж Хозјан (член) и проф. д-р Тони Аранѓеловски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Чифлиганец, со наслов: „Експериментално истражување и нумеричка анализа на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во пожар“, содржи 314 страници компјутерски обработен текст во Arial фонт, со 1,5 проред и големина на букви 11 pt, со 184 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 9 глави, вклучително и вовед и заклучни согледувања. Дополнително, докторската дисертација вклучува и шест прилози и еден Анекс, прикажани на дополнителни 144 страници. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Првата глава е вовед во дисертацијата, каде што е идентификуван и формулиран истражувачкиот проблем, изложени се предметот и целите на истражувањето и елабориран е начинот на истражувањето. Прикажана е и организацијата на докторската дисертација со даден краток опис на содржината на секоја глава поединечно.

Во **втората глава** од докторската дисертација направен е преглед на досегашните експериментални и нумерички истражувања на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во услови на пожар, како и на системите за поврзување кои се применуваат кај нив. Потенцирана е потребата од дополнителни експериментални истражувања, особено во услови на пожар, и пред сè потребата од развој на аналитички и нумерички методи кои се подеднакво и веродостојни и едноставни за примена во инженерската практика.

Третата глава ги презентира теоретските основи на дрво-бетон споевите со врски со завртки и накратко ја објаснува процедурата за проектирање (анализа и докажување за гранични состојби на лом и употребливост) на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура. Во отсуство на: јакосни и крутосни аналитички модели, методи за процена на точка на течење, дуктилноста и класификација на врската според дуктилноста за дрво-бетон споевите, презентирани се сите модели и методи наменети за врски во дрво-дрво или дрво-челик споевите, со потенцијал за примена кај дрво-бетон споевите. Потенцирана е неможноста на аналитичките методи да го земат предвид падот на носивоста и крутоста на врската со коси завртки во случаите кога во композитниот дрво-бетон спој се воведува меѓуслој.

Во **четвртата глава** се прикажани резултатите од испитувањата на смолкнување преку спроведување на „push-out“ тестови на врски со завртки во СДБ-споеви со меѓуслој. Со експерименталната програма се опфатени три примероци со врска со пар паралелни коси завртки, четири примероци со врска со пар вкрстени коси завртки и два примерока со пар вертикални завртки. Од „push-out“ тестовите се утврдени карактеристиките на врската (карактеристична носивост на смолкнување и крутост), а потоа е извршена споредба на карактеристиките на поодделните типови на врски помеѓу себе и со проценетата вредност за нив од аналитичките модели достапни во литературата. Анализирани се и механизмот на лом на

врската, кој подоцна е потврден и при испитувањето со свиткување на СДБ-плочите. Со примена на неколку методи за утврдување на точка на течење на врски во дрво-дрво споеви или армиранобетонски конструкции, проценета е точката на течење на врска со паралелни коси завртки и на врска со вкрстени коси завртки. Утврдено е кои од овие методи даваат реалистични резултати, а кои не се поволни за примена за врски во СДБ-споеви. Извршена е и класификација на врската според дуктилноста, пресметана согласно со неколку различни дефиниции.

Во **петтата глава** се прикажани резултатите од експерименталната програма на амбиентална температура која опфаќа испитување на свиткување со товарење во 2 точки, во полн размер на две СДБ-плочи од тип греда со два различни типа на врска: со паралелни коси завртки и со вкрстени коси завртки. Утврдени се носивиот капацитет и крутоста при свиткување на СДБ-гредите, ефикасноста на врската во функција од натоварувањето, деформациите (уклон во средината на распонот и пролизгување на краевите на гредите) и механизмот на лом. Потоа е проценета точката на течење и дуктилноста на СДБ-гредите. На крај е извршена споредба на сите битни карактеристики помеѓу СДБ-гредите со двата типа на врска, како и нивна споредба со теоретските случаи на потполно спрегната греда и неспрегната греда.

Шестата глава ги прикажува нумеричките анализи и модели базирани на конечни елементи за СДБ-гредите со двата типа на врска на амбиентална температура. Низ анализи со неколку различни варијанти на 2D-модели, кои го земаат предвид нелинеарното однесување на сите материјали во спрегнатата плоча (бетон, дрво, врска), преку валидација и верификација со експерименталните резултати, е утврден нумерички модел кој со голема точност го симулира одговорот на СДБ-плочите при товарење на свиткување до лом. Посебно внимание е посветено на коректно моделирање на материјалниот конститутивен модел на дрвото (σ - ϵ зависност) со цел овозможување на продолжување на анализата и по достигнување на јакоста на затегнување и искористување на малиот, но реален пластичен потенцијал на дрвото.

Во **седмата глава** се прикажани резултатите од експерименталното испитување на свиткување со товарење во 2 точки во полн размер на СДБ-плочи од тип греда од два различни пожарни тестови. Со првиот пожарен тест се испитани две СДБ-греди со паралелни коси завртки, а со вториот тест, две СДБ-греди со вкрстени коси завртки. Нестационарните пожарни тестови се спроведени при константно механичко натоварување на испитните примероци и променлива растечка температура на флуидот во печката (согласно со ISO 834-кривата). Од испитувањето се утврдени температурите во карактеристични точки на елементите на композитната конструкција (дрво, бетон и околу завртки), пожарната отпорност, деформациите (уклон во средината на распонот и пролизгување на краевите на гредата) и механизмот на лом. Утврдено е влијанието на нивото на надворешното механичко натоварување врз пожарната отпорност, влијанието на типот на врска на однесувањето на СДБ-гредите во пожар, а идентификуван е и елементот од композитниот систем со најголем фактор на влијание врз пожарната отпорност.

Осмата глава ги прикажува нумеричките анализи и моделите базирани на конечни елементи за СДБ-гредите со двата типа на врски со кои се симулира нивното однесување во пожар при исти услови како реалните пожарни тестови. Со цел да се добие температурниот профил во попречните пресеци на гредите, најпрво е спроведена термичка анализа, а потоа е спроведена статичка нелинеарна анализа за да се добијат информации за внатрешните статички големини, напрегањата и деформациите. За доближување до реалниот термички одговор на дрвениот елемент од композитниот пресек, како и за овозможување на нумеричка симулација на отпаѓање на согорениот OSB-панел по околу 20÷30 минути изложеност на пожар, лепеното ламелирано дрво и OSB се дефинирани како комплетно нови материјали во програмот Safir. Топлинските својства на овие материјали се утврдени по пат на калибрација во однос на резултатите добиени од пожарните тестови на СДБ-гредите.

Во **деветтата глава** се дадени согледувањата и заклучоците од истражувањето за врските и СДБ-плочите на амбиентална температура и во услови на пожар. Исто така, овде се дадени и препораки за идни истражувања.

Предмет на истражување

Иновативните хибридни-дрвени носиви конструктивни елементи, какви што се спрегнатите плочи од дрво и бетон, претставуваат значаен исчекор кон достигнување на целта за одржливост во градежништвото. Имајќи го предвид фактот дека не постојат официјални правилници и стандарди за проектирање на овој тип иновативни конструкции, неопходно е да се

прошират научните сознанија, и подоцна тие да се формулираат во препораки за практична примена и проектирање на амбиентална температура и во услови на пожар.

Предмет на истражување во докторската дисертација се парцијално спрегнати плочи од дрво и бетон кои припаѓаат на групата на гредни системи, со врска со доминантно аксијално товарени завртки. Анализата на СДБ-плочите опфаќа: аналитичка пресметка, експериментални истражувања на амбиентална температура и во услови на пожар и нумеричко моделирање за амбиентална температура и за пожар.

Експериментите се главниот извор на резултати. Тие ги даваат одговорите на прашањата поврзани со влијанието на типот на врската на носивоста, крутоста, однесувањето и пожарната отпорност на СДБ-плочите. Дополнително е анализирано влијанието на нивото на оптоварување врз пожарната отпорност на СДБ-плочите.

Експерименталното испитување опфаќа:

- „push-out“ тестови на врски. Со овие тестови се опфатени врска со пар паралелни коси завртки, врска со пар вкрстени коси завртки и врска со пар вертикални завртки;
- испитување на свиткување до лом со товарење во две точки во полн размер на две СДБ-плочи од тип греда на амбиентална температура. Едната греда е со врска со паралелни коси завртки, а другата со вкрстени коси завртки;
- испитување на свиткување со товарење во две точки во полн размер на четири СДБ-плочи од тип греда во пожар. Во рамки на едниот пожарен тест се испитани две СДБ-греди со паралелни коси завртки, а при друг пожарен тест се испитани две СДБ-греди со вкрстени коси завртки.

Дополнително, во рамки на дисертацијата, се развиени 2D-нумерички модели на база на конечни елементи за експериментално испитаните СДБ-греди и во услови на амбиентална температура и во услови на пожар.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Примената на дрвото како конструктивен материјал, во најголемиот дел од земјите, подложи на строга регулатива и барања, особено кога треба да се докаже пожарната отпорност и безбедноста на конструкцијата. Спрегнатите конструкции од дрво и бетон (СДБ) имаат значително подобрување на пожарната отпорност, но недостасува официјална регулатива за нејзино докажување. Фактот дека не постои стандард за проектирање (за амбиентална температура и за пожар) претставува пречка за помасовен подем и имплементација на СДБ-меѓукатните конструкции во индивидуални објекти и повеќекатни згради. Постојат неколку аналитички модели за анализа на СДБ-конструкциите на амбиентална температура и во пожар, главно засновани на линеарно еластична анализа на материјалите. За надминување на овој проблем, и земање предвид на нелинарното однесување на материјалите и нивните споеви, главно за истражувачи цели, се пристапува кон анализа со напредни методи, како нумеричките методи засновани на методот на конечни елементи или методот на конечни разлики. Дополнително, при анализа на СДБ-конструкциите на амбиентална температура, особено е важно да се процени нивното долготрајно однесување во текот на целокупниот експлоатациони век на конструкцијата. Согласно со ова, предвид треба да се земат и временски зависните карактеристики на сите материјали на композитниот систем и нивната променливост во функција од термохигрометриските промени во средината (собирање, течење, бубрење, деформации иницирани од промена на температурата и влажноста). Најголем дел од аналитичките методи кои се применуваат во пракса не ги земаат предвид реолошките феномени на материјалите, кои кај внатрешно статички неопределените системи, како што се СДБ-системите, придонесуваат до појава на дополнителни внатрешни сили, сопствени напрегања и зголемени деформации.

Бројот на експерименталните испитувања на конструктивни СДБ елементи или врски на амбиентална температура е задоволителен, но ни од далеку не се исцрпени сите можности. Од друга страна, експерименталните испитувања на конструктивни СДБ-елементи или врски во пожар е исклучително мал, а тие се неопходни за да се дефинира нивното термомеханичко однесување и да се формулираат препораки и регулатива за проектирање. Уште еден недостаток на дел од постојните експериментални истражувања за однесувањето на СДБ-конструкциите во пожар е што повеќето од нив не се поддржани со развој на нумерички модели кои служат како алтернативно средство за добивање на одговорот на овие конструкции.

Однесувањето во услови на пожар на меѓукатните конструкции од типот на плочи, главно, зависи од брзината на јагленисување на дрвениот дел од плочата кој е изложен на пожар единствено од долната страна. Кај меѓукатните конструкции од типот на греди, какви што се анализирани во рамки на ова истражување, проблемот е многу покомплексен. Дрвената греда е изложена на пожар од три страни, па редуцијата на пресекот е побрз. Бетонската плоча е или директно изложена на пожар од долната страна или е делоумно краткотрајно заштитена во случаите на присуство на меѓуслој во композитната конструкција. Зависно од типот на врската и геометриските и материјални карактеристики на дрвената греда, врзното средство повеќе или помалку е изложено на загревање и доаѓа до редуција на носивиот капацитет на самата врска што влијае на дистрибуцијата на напрегањата и деформациите, а последователно и на одговорот на целиот систем. Поради сето ова, процесот на нумеричко моделирање и анализа на СДБ-плочите во пожар е навистина сложен и бара познавања од повеќе области: нумерика, термодинамика, конструкции.

Токму од потребата да се надминат горе наведените проблеми и недостатоци произлегува истражувањето во рамките на оваа докторска дисертација.

Краток опис на применетите методи

Оваа докторска дисертација ги истражува парцијално спрегнатите плочи од дрво и бетон со меѓуслој – OSB-панел поставен во рамнината помеѓу дрвото и бетонот и систем за поврзување формиран од еден пар коси завртки. Истражувањето опфаќа анализа на карактеристиките на два типа врски, анализа на однесувањето на СДБ-плочи со истите два типа на врски во услови на амбиентална температура и во услови на пожар. За секоја СДБ-плоча, и на амбиентална температура и во услови на пожар, е извршена пресметка со аналитички и нумерички методи, и е спроведено експериментално испитување. Во рамки на обемната експериментална постапка е извршено испитување на карактеристиките на двата типа на врски со спроведување на „push-out“ тестови. СДБ-греди и со двата типа на врски се испитани на свиткување со товарење до лом на амбиентална температура. И на крај, спроведени се два нестационарни пожарни теста со константно механичко натоварување на СДБ-гредите со двата типа на врски, при променлива растечка температура на флуидот во печката (согласно со ISO 834-кривата). Сите експериментални испитувања на амбиентална температура се спроведени во лабораторијата на Факултетот за градежништво и геодезија при Универзитетот во Љубљана, а експерименталните испитувања во пожар се спроведени во лабораторијата на ZAG, Љубљана, Словенија.

Проектирањето на СДБ-плочите за амбиентална температура е извршено со примена на аналитичкиот γ -метод со проширувања, Dias et al. (2018). За анализа при пожар е применет упростениот аналитички метод предложен од Frangi, Knobloch & Fontana (2010), кој е заснован на методот на редуциран попречен пресек даден во EN 1995-1-2 (Reduced cross section method – RCM), но ги зема предвид и температурно зависната јакост и крутост на врската во спрегнатите конструкции.

За нумеричко моделирање со конечни елементи на СДБ-плочите на амбиентална температура применет е програмот SAP2000 v20.2, при што дополнително се спроведени низа параметарски анализи. Нумеричкото моделирање на СДБ-плочите во услови на пожар е спроведено во програмот Safir. Со оглед на тоа што последно споменатиот програм е првенствено наменет за анализа на челични и бетонски конструкции, за анализа на парцијално спрегнати СДБ-греди/плочи во пожар е применет нов пристап и алтернативен начин за моделирање. Проблемите се главно поврзани со моделирање на врската и пресметување на пролизгувањето помеѓу бетонската плоча и дрвената греда.

За утврдување на точката на течење на врските и СДБ-плочите со примена на графоаналитички методи, за приспособување на кривите од експерименталните мерења и за графички приказ на сите резултати, применет е програмот Matlab.

Извршени се бројни споредувања на експерименталните резултати со резултатите од аналитичките методи за определување на важни карактеристики и на врските и на СДБ-плочите, и на крај се изведени низа заклучоци.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Врз база на спроведените експериментални истражувања, но и на обемните и сеопфатни аналитички и нумерички анализи, добиени се бројни резултати. Имајќи ја предвид обемноста на

истражувањето, резултатите и заклучоците се сумирани во делови според предметот на истражување и поставената цел за достигнување.

Врски

- Карактеристичната носивост на смолкнување на врската со паралелни коси завртки е за 37% повисока од карактеристичната носивост на смолкнување на врската со вкрстени коси завртки. Но, поради поголемата дуктилноста и флексибилноста на врската со паралелни коси завртки, кореспондентното пролизгување при достигнување на карактеристичната носивост на смолкнување на врската со паралелни коси завртки е за 72% поголема од соодветното пролизгување на врската со вкрстени коси завртки. Дефинирана преку модулот на пролизгување, крутоста на врската со паралелни коси завртки K_{ser} која се зема предвид за гранична состојба на употребливост е за 20% помала од крутоста на врската со вкрстени коси завртки. Крутоста на врската со паралелни коси завртки $K_{0.6}$ која се зема предвид за гранична состојба на лом, е за 23% помала од крутоста на врската со вкрстени коси завртки. Во поглед на носивоста на смолкнување и крутоста, и за двата типа на врски, од сите аналитички јакосни и крутосни модели достапни во литературата, најдобра корелација со експерименталните резултати има напредниот аналитички модел.
- Врската со паралелни коси завртки се класифицира како високо дуктилна, што е од особено значење при примена на СДБ-споеви/конструкции во сеизмички активни региони. За врската со вкрстени коси завртки постојат различни класификации според дуктилноста, зависно од методот според кој е дефинирана точката на течење на врската. Генерално, оваа врска се класифицира како ниско до средно дуктилна. Класификацијата на врски според дуктилноста базирана на D_u и $D_{ky/ku}$ за дрво-дрво споеви, согласно Smith et al. (2006,) може успешно да се применува и кај СДБ-споеви со врски со завртки. Од сите достапни во литературата методи за процена на точка на течење на врски во дрво-дрво споеви/состави и армирано бетонски конструкции, кај СДБ врски со завртки успешно можат да се применат EN 12512, US 5% „diameter offset“ и модифицираниот GYM-метод предложен од авторот на дисертацијата;
- И кај двата типа на врски, ломот секогаш е на бетонската страна, како резултат на достигнување на карактеристичната вредност на носивост на завртките при лом проследен со одделување на бетонот во форма на конус (concrete cone failure), предизвикано од достигнување на јакоста на затегнување на бетонот во делот под телото на аксијално товарените завртки. Од тие причини, авторката на оваа дисертација предлага при докажување на гранична состојба на лом, за врски со доминантно аксијално товарени завртки, да се вклучи и докажување на карактеристичната вредност на носивоста на група на завртки при лом проследен со одделување на бетонот во форма на конус.

СДБ-плочи од тип греда на амбиентална температура

- СДБ-гредата со паралелни коси завртки има двапати поголем носив капацитет од СДБ-гредата со вкрстени коси завртки. На ломот на гредата му претходи плато на уклонот и пад на силата за 2,46% од максимално достигнатата сила. СДБ-гредата со вкрстени коси завртки се карактеризира со низок носив капацитет и при достигнување на максималната сила доаѓа до моментален лом на СДБ-гредата. Сепак, вреди да се напомене дека при испитувањето на свиткување до лом максималните сили кои СДБ-гредата со паралелни коси завртки и СДБ-гредата со вкрстени коси завртки ги примија се соодветно 4,76 и 2,49 пати повисоки од проектната вредност на ултимативниот товар. Соодносот на уклоните кои одговараат на максималната сила нанесена со хидрауличната преса за СДБ-гредата со паралелни коси и СДБ-гредата со вкрстени коси завртки е 1,37. Аналитичкиот γ -метод може разумно да го предвиди однесувањето сила-уклон на СДБ-гредите само во подрачјето на скоро линеарно еластично однесување. Над ова ниво на силата, во подрачјето на изразено нелинеарно однесување, очекувано, овој метод не продуцира точни резултати. Пролизгувањето при колапс на двете СДБ-греди е во согласност со резултатите од push-out тестовите на врските. На колапсот на СДБ-гредите им претходат последователни серии од локални ломови, па ломот на СДБ-гредите може да се опише како лом од прогресивен тип. При нивото на сила кога СДБ-гредата со вкрстени коси завртки доживува лом, СДБ-гредата со паралелни коси завртки е сè уште во линеарно еластичното подрачје на однесување.

- СДБ-гредата со паралелни коси завртки се карактеризира со многу висока почетна крутост на свиткување и висока почетна ефикасност на системот за спрегање (врската) кои континуирано опаѓаат за време на испитувањето на свиткување до лом. СДБ-гредата со вкрстени коси завртки се карактеризира со пониска, но по постојана крутост на свиткување и ефикасност на системот за поврзување. И за двата типа на врска, актуелната (реална) крутост на свиткување на гредата EI_{real} и актуелната ефикасност на врската η_{real} се повисоки од теоретски дефинираните согласно со γ -методот.
- Дуктилноста во поглед на уклонот на СДБ-гредите е околу 2 за врската со паралелни коси завртки и околу 3 за врската со вкрстени коси завртки, со што гредите се класифицираат како ниско дуктилни. Доколку дуктилноста на СДБ-гредите се оцени врз основа на пролизгувањето, т.е. деформацијата во рамнината на смолкнување, во тој случај гредите се класифицираат како високо дуктилни.
- Најпогодни нумерички модели за симулација на однесувањето на парцијално спрегнати СДБ-греди на амбиентална температура се моделите со конечни елементи со кои се зема предвид нелинеарното однесување на сите елементи од спрегнатата конструкција (дрво, бетон и врска). За да се симулира реалното натоварување на СДБ-гредите како од експериментот и да се земе предвид нелинеарното однесување на материјалите, неопходно е спроведување на нелинеарна временска (time-history) анализа. Наједноставни и најпрецизни се моделите креирани на основа на strut-and-tie методот со кои дрвениот елемент се моделира со линиски рамковни (Frame) елементи, а бетонската плоча се моделира или со линиски елементи или со слоевити лушпести (layered Shell) елементи, вклучувајќи распределена пластичност со примена на влакнести пластични зглобови (fiber hinges) секаде каде што се применуваат линиски елементи. Врската се моделира со контактни (Link) елементи, а за да се осигури висока точност на резултатите се препорачува примена на реалната крива сила-прозлгување за опишување на однесувањето на смолкнување на врската. Нумеричките модели со висока точност го симулираа однесувањето на СДБ-гредите при свиткување до лом. Преку калибрација на резултатите од пролизгувањето на краевите на СДБ-гредата со вкрстени коси завртки од испитувањето на свиткување, добиена е крива сила на смолкнување-пролизгување, со што е даден одговор за предвремениот лом кај оваа греда.

СДБ-плочи од тип греда во услови на пожар

- Во поглед на температурното поле и развојот на температурата во попречниот пресек, може да се констатира дека и во двата пожарни теста термичкиот одговор е речиси ист.
- Јакоста и крутоста на врската имаат значително влијание на деформациите на СДБ-гредите, а со тоа и на пожарната отпорност. Повисока јакост и крутост на врската придонесуваат до поголем степен на спрегање, а со тоа и до поголема пожарна отпорност на конструкцијата.
- На пожарната отпорност на СДБ-гредите значително влијаат нивото на нанесеното натоварување и носивиот капацитет на самата СДБ-греда. СДБ-гредите со вкрстени коси завртки имаат помал носив капацитет и се со повисоко ниво на механичко натоварување, па оттаму и нивната пожарна отпорност е помала. Дополнително, од истите причини и деформациите на СДБ-гредите со вкрстени коси завртки се исто така поизразени уште од самиот почеток на пожарниот тест. Трендот на развој на пролизгувањето кај двата типа на СДБ-греди е ист и пролизгувањето континуирано расте. Трендот на развој на уклонот е сличен, но не и ист. Во развојот на уклонот на СДБ гредите со паралелни коси завртки забележани се четири различни фази. Во првите три фази, клучна улога има феноменот “thermal bowing” т.е. свиткување на греда која е изложена на нерамномерно загревање поради овозможено слободно термичко издолжување на материјалот, независно од механичкото натоварување. Бидејќи СДБ-гредите се внатрешно статички неопределени, нееластичните дилатации предизвикани од температурата во секој материјал од композитот (дрво, бетон, врзно средство) доведуваат до појава на сопствени напрегања во композитниот систем. Четвртата фаза е фазата кога за краток временски период се бележи голем прираст на деформацијата или “runaway failure”. Во развојот на уклонот на СДБ-гредите, присутни се само две фази: првата, во која позитивниот уклон расте, главно, под дејство на ефектот од “thermal bowing”, и втора, во која позитивниот уклон е, главно,

диктиран од дејството на надворешното механичко натоварување и редуцијата на попречниот пресек на дрвената греда.

- Пожарниот тест на СДБ-гредите со паралелни коси завртки е запрен по време од 92,5 минути поради забрзан прираст на уклонот на гредите, додека пожарниот тест на СДБ-гредите со вкрстени коси завртки е запрен по време од 61 минути поради значително голем уклон на еден од испитните примероци кој беше со дефекти од фазата на производство. И во двата пожарни тестови, до крајот на пожарниот тест СДБ-гредите ја сочувваа целовитоста и интегритетот и не дојде до колапс. Колапсот на СДБ-гредите со паралелни коси завртки настана 25 минути по завршување на пожарниот тест поради групниот ефект од: редуцијата на попречниот пресек на дрвената греда и намалување на носивоста на свиткување на СДБ-гредата, како и деградацијата на механичките карактеристики на сите материјали од дејството на високите температури. Може да се заклучи дека најголемо влијанието на пожарната отпорност на СДБ гредите има дрвениот елемент. При димензионирањето на СДБ-гредите на амбиентална температура, при утврдување на позицијата на завртките од врската, водено е сметка и за ефектите и последиците по СДБ-гредите во услови на пожар. На овој начин, обезбедено е врзното средство да биде заштитено подолг временски период од високите температури од дејството на пожарот, што се докажа и во двата пожарни теста.
- Нумеричката анализа на СДБ-гредите во услови на пожар се спроведува во две фази. Најпрво се спроведува термичка анализа, а потоа земајќи ги предвид резултатите од термичката анализа се пресметува одговорот на конструкцијата на надворешното механичко и пожарно натоварување преку спроведување на статичка анализа. Како финален резултат од спроведените термички анализи, добиени се нови криви на температурна зависност на коефициентот на топлинска спроводливост и специфичниот топлински капацитет на лепеното ламелирано дрво. Тие се добиени преку калибрација во однос на експерименталните резултати од двата пожарни теста. Генерирањето на нови криви на температурна зависност на топлинските својства на дрвото е иницирано од потребата за точно опишување на развојот на температурното поле во попречниот пресек на дрвениот елемент од композитниот пресек во нумеричкиот модел, со оглед на фактот дека примената на топлинските својства на дрвото во пожар согласно EN (Fredlund (1993), Janssens (1994), Mehaffey (1994), Thomas (1996), Frangi (2001) и Menis (2012)), не продуцираат резултати блиски до експерименталните. Уште еден придонес од истражувањето се и развиените криви на температурна зависност на коефициентот на топлинска спроводливост и специфичниот топлински капацитет на OSB-то за примена при нумеричко моделирање. Тие се добиени со калибрација во однос на резултатите добиени од пожарните тестови. Имајќи предвид дека во реални услови по околу 20÷30 минути изложеност на пожар OSB панелот применет како меѓуслој во композитниот пресек на спрегнатата конструкција согорува и отпаѓа, а во нумеричките модели буквално отпаѓање на согорениот материјал е речиси невозможно да се симулира, неопходна е апроксимација на овој физички феномен. Кривите на температурно зависни топлински својства на OSB-то од ова истражување претставуваат дополнување и збогатување на литературата од овој домен каде што досега постои само една единствена препорака дадена во Ostman et al. (2010). Во поглед на статичката анализа на СДБ-гредите во пожар, нумеричките модели се базирани на аналогијата на strut-and-tie со Виренделов носач. Преку компаративна анализа, утврдено е дека и моделите со крута врска и моделите со зглобна врска на вертикалите со горниот појас, при соодветно избран дијаметар на вертикалите за постигнување на соодветната крутост на свиткување, можат со задоволително ниво на точност да го опишат однесувањето на СДБ-плочите со врски со завртки во услови на пожар. Доверливоста на моделот за предвидување на деформациите на СДБ-плочите со механичка врска во пожар е висока во поглед на уклонот, но не и толку многу во поглед на пролизгувањето.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Чифлиганец, со наслов: „Експериментално истражување и нумеричка анализа на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во пожар“, претставува обемно експериментално, нумеричко и

аналитичко истражување за однесувањето на спрегнатите дрво-бетон плочи, како и на врските помеѓу композитните материјали остварени со паралелни или вкрстени коси завртки. Истражувањето е спроведено на амбиентална температура и во услови на пожар и извлечени се заклучоци кои значително ќе придонесат за збогатување на научната мисла во оваа област и за надополнување на стандардите за проектирање на овој тип на конструкции.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Чифлиганец, со наслов: „Експериментално истражување и нумеричка анализа на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во пожар“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Chifliganec, C., Pečenko, R., Cvetkovska, M., Lazarov, L., Hozjan, T. „Axially loaded screws for use in timber-concrete composite slabs“, World Conference on Timber Engineering 2021, 9-12 August 2021, Santiago, Chile.
- [2]. Chifliganec, C., Cvetkovska, M., Pečenko, R., Hozjan, T. „Experimental and numerical investigation on temperature profile in timber-concrete composite beam type floor slab in fire“, Proceedings of the International Conference - Applications of Structural Fire Engineering. Pecenko, R., Huc, S., Chifliganec, C. & Hozjan, T. (eds.). Ljubljana: University of Ljubljana, Faculty of Civil and Geodetic Engineering, p.p. 361-366.
- [3]. Chifliganec, C., Cvetkovska, M., Lazarov, L. „Timber-concrete composite floor with concrete plug reinforced with steel pipe as connector in fire“, 18th International Symposium of MASE, October 2019, Ohrid, Macedonia.
- [4]. Chifliganec, C., Cvetkovska, M., Lazarov, L., Gavriloska, A. „Numerical model of an experimentally tested timber-concrete composite slab exposed to fire“, RILEM International Conference on Sustainable Materials, Systems and Structures (SMSS 2019), March 2019, Rovinj, Croatia.
- [5]. Chifliganec, C. „Numerical modelling of timber-concrete composite slab exposed to fire“, Final Conference of COST Action FP 1404 “Fire Safe Use of Bio Based Building Products”, October 2018, ETH Zurich, Switzerland.
- [6]. Bedon, C., Chifliganec, C., Džolev, I., Pečenko, R., Hozjan, T. „Numerical modelling of TCC structures in fire - Guidance document“, COST ACTION FP1404, WG2 - TG2, 2018.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Чифлиганец, со наслов: „Експериментално истражување и нумеричка анализа на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во пожар“, претставува истражување во областа на спрегнатите конструкции од дрво и бетон и во областа на пожарна отпорност на конструкции. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел да го утврди однесувањето на парцијално спрегнатите плочи од дрво и бетон со доминантно аксијално товарени завртки, на амбиентална температура и во услови на пожар. При тоа, преку споредба на плочи со два типа на врски ги докажува нивните предности и недостатоци. Имајќи предвид дека за врската со вкрстени коси завртки ниту производителот на завртките не ги специфицира јакоста и крутоста на врската, резултатите од push-out тестовите на оваа врска се исклучително корисни за примена во практични цели. Преку модификација на графоаналитички метод за утврдување на точката на течење на воглавно армиранобетонски конструкции, добиен е нов метод кој може со висока точност да се примени кај СДБ-врските и конструкциите. Со експерименталните истражувања на СДБ-плочите во услови на пожар се збогатени досегашните оскудни научните сознанија од оваа област. Како финален резултат од спроведените термички анализи, преку калибрација во однос на експерименталните резултати од двата пожарни теста, добиени се нови криви на температурна зависност на коефициентот на топлинска спроводливост и специфичниот топлински капацитет на лепеното ламелирано дрво и на OSB-то како материјал, кои можат да се применуваат при нумерички анализи, но и во иднина да се искористат за корекција на постојните температурно зависни својства на овие материјали дадени во соодветните европски нормативи.

Препораките за идни истражувања, главно, се насочени кон истражувања поврзани со врските кои се применуваат кај спрегнатите плочи од дрво и бетон. Се препорачува спроведување на експериментално истражување за утврдување на оптимална ефективна висина на косите завртки во бетонската плоча, ниту премала за да не настане лом во вид на конус под телото на косите завртки, ниту преголема за да не настане лом во вид на конус над телото на косата завртка. За да се потврди веродостојноста на класификацијата на врските според дуктилноста утврдена со монотоното товарење, се препорачува во идни истражувања таа да се докаже преку спроведување на испитување со циклично товарење. Имајќи предвид дека и двата типа на врски не се испитани во услови на пожар, во рамки на идни истражувања, се препорачува да биде опфатен и овој дел за да се утврди падот на крутоста и носивоста на врската за време на пожарното дејство. На тој начин, заедно со резултатите од испитувањето на СДБ-конструкцијата во која овие врски се вградени, ќе се добие комплетна слика за уделот во ломот на секој од елементите на спрегнатата конструкција (дрво, бетон и врска).

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Цветанка Чифлиганец со наслов: **Експериментално истражување и нумеричка анализа на спрегнати плочи од дрво и бетон на амбиентална температура и во пожар.**

Напомена: Членот на Комисијата кој е од странство, го разбира македонскиот јазик и го потпишува овој Извештај.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Петар Цветановски, претседател, с.р.

Проф. д-р Мери Цветковска, ментор, с.р.

Проф. д-р Љупчо Лазаров, коментор, с.р.

Проф. д-р Томаж Хозјан, член, с.р.

Проф. д-р Тони Аранѓеловски, член, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Џоко Соколов	„Мерење на резултатите од работењето врз основа на информациите објавени на веб страните на компаниите“	„Performance Measurement Based on the Information Published on the Companies' Web Sites“	проф. д-р Марина Трпеска	29.11.2021 02-2146/2
2.	Игор Донески	„Предизвици и перспективи за унапредување на моделот на оданочување со задржан данок“	„Challenges and perspectives for improving the Withholding Tax model“	проф. д-р Атанаско Атанасовски	29.11.2021 02-2189/2
3.	Маја Петрова	„Управување со активата и пасивата во македонските банки“	“Asset Liability Management in Macedonian Banks”	проф. д-р Горан Петревски	29.11.2021 02-2070/2
4.	Иван Кантарџиски	„Имплементирање на Регистар на вистински сопственици во Република Северна Македонија - дигитална алатка за зголемена транспарентност“	“Implementing a Beneficial Ownership Register in the Republic of North Macedonia – A Digital Tool for Increased Transparency”	проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска	29.11.2021 02-2147/2
5.	Александар Јанчески	„Процесот на стратегиско планирање во контекст на привлекување странски директни инвестиции“	“The process of strategic planning in the context of attracting foreign direct investments“	проф. д-р Љубомир Дракулевски	29.11.2021 02-2169/2

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ НА
ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Ред . Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	М-р Татјана Дранговска	„ Одржлив развој – со посебен осврт на Република Северна Македонија“	“Sustainable Development – with Special Reference to the Case of the Republic of North Macedonia”	проф. д-р Таки Фити	30.11.2021 година Бр. 02-2093/3
2.	М-р Блерта Кондри	„Економските последници од Глобалната финансиска криза (2007-2008) и Ковид 19 кризата: Случајот на земјите од Западен Балкан,,	“Economic Consequences of the Global Financial Crisis (2007-2008) and the Covid-19 Crisis: The Case of the Western Balkan Countries”	Проф.д-р Михаил Петковски	30.11.2021 година Бр. 02-2153/3

ПРЕГЛЕД

на теми за изработка на магистерски труд прифатени од
Наставно-научниот совет на Машински факултет во Скопје
на седницата одржана преку видеоконференциска платформа на 25 ноември
2021 година

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Кристијан Николовски	Примена на алатките на проектниот менаџмент во фазата на планирање на големи инфраструктурни проекти	Application of Project Management Tools in the Planning Phase of Large Infrastructure Projects	Проф. д-р Радмил Поленаковиќ	02-1596/2 25.11.2021 год.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕДИЦИНСКА ГЕНЕТИКА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 28.10.2021 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област медицинска генетика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-4905/13, донесена на 16.11.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Зоран Гучев, редовен професор на Катедрата за педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Александар Димовски, редовен професор на Фармaceutскиот факултет во Скопје и д-р Ката Мартинова, редовен професор на Катедрата за педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област медицинска генетика, во предвидениот рок се пријави д-р Елена Шукарова-Ангеловска, вонреден професор на Катедрата за хумана генетика.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката вонр. проф. д-р Елена Шукарова-Ангеловска е родена на 18.9.1962 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, на 31.5.1981 година, континуирано со одличен успех. На Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје дипломирала на 24.1.1987 година, со просечен успех 9,76.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во 1987 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршила 1989 година, со просечен успех 10,0. На 24.3.1997 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Фреквенција на асоцијации на хромозоми кај родители на деца со тризомија 21”.

Докторска дисертација пријавила на 7.9.2003 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Значењето на минорните малформации при дијагнозата на мултималформативните синдроми” ја одбрала на 14.11.2008 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Мирјана Кочова, проф. д-р Златан Џиков, проф. д-р Марија Кутурец, проф. д-р Катица Пиперкова и проф. д-р Зоран Гучев. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област педијатрија.

На 12.6.2012 година е избрана во звањето доцент на Медицинскиот факултет во Скопје, во областа хумана генетика.

Во моментот е вонреден професор на Катедрата за хумана генетика. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1141 од март 2017 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 721, бр. 733, бр. 774, бр. 846, бр. 958 и бр. 1030, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката вонр. проф. д-р Елена Шукарова-Ангеловска изведува настава и вежби по предметот Хумана генетика на студенти од прв циклус студии на студиската програма Општа медицина и логопедија. Учествува во наставата на Природно-математичкиот факултет, на

студиската програма Молекуларна биологија. Таа е вклучена во изведувањето на наставата на тригодишните стручни студии на Медицинскиот факултет за медицински сестри, акушерки и лабораториски инженери. Учествува и во наставата од неколку изборни предмети од областа на хуманата генетика. Ментор и едукатор е на специјализанти по медицинска генетика и клиничка и молекуларна генетика, како и на специјализантите од други специјалности кои како составен дел од специјализацијата имаат турнис од областа на хуманата генетика. Едукатор е и на специјализантите по педијатрија и семејна медицина од областа на ендокринологијата, неврологијата и друго.

Кандидатката била ментор на 2 дипломски и на 3 специјалистички труда.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 2 дипломски, 5 специјалистички и на 3 докторски дисертации.

Кандидатката е коавтор на повеќе рецензирани учебници под наслов „Медицинска генетика“, „Одбрани поглавја од педијатрија“ – за студентите по дентална медицина, како и практикум од областа на хуманата генетика.

Научноистражувачка дејност

Во изборниот период, вонр. проф. д-р Елена Шукарова-Ангеловска има објавено вкупно 62 научни труда од областа на генетиката, ендокринологијата и педијатријата, од кои 8 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 7 труда во меѓународни научни списанија и 47 труда во зборници од меѓународни конференции. Како поканет предавач учествувала на 7 домашни и 3 меѓународни научни собири. Автор е на монографијата „Дијабетес мелитус во детска и адолесцентна возраст, национален водач да добра клиничка пракса“.

Вонр. проф. д-р Елена Шукарова-Ангеловска била раководител на националниот проект „Зачестеност на полиморфизмите на МТХФР генот кај пациенти со конгенитални аномалии асоцирани со расцепи на структури“ – Медицински факултет – Скопје.

Била национален координатор на еден меѓународен научен проект под наслов: „NeuroWes-Macedonia Идентификација на гени инволвирани во нарушувањето на невrorазвојот и невродегенеративните заболувања (соработка со Институт за хумана генетика – Турино, генетска лабораторија на Мауо клиниката, Институт за имунологија и хумана генетика, и Клиника за педијатрија, Медицински факултет – Скопје)“.

Главен истражувач е во проектот „Efficacy and safety of oral semaglutide versus placebo both in combination with metformin and/or basal insulin in children and adolescents with type 2 diabetes, PIONEER TEENS NN9924-4437,2020“.

Како член на управувачкиот комитет учествувала во проектот „COST action BM1303-A systematic elucidation of differences of sex development (DSDNet)“

Учествувала како член во 3 национални научни проекти: Преваленца и евалуација на body mass index (BMI) и кардиометаболички ризик кај обезни деца, Медицински факултет – Скопје; Инциденца и етиологија на анемии кај хоспитализирани деца на возраст до 5 години на ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести со фокус на дефицит на вит. Б12 – Медицински факултет – Скопје; Оформување на центар за деца со Прадер-Вили синдром и слични состојби во Р Македонија, промовиран од страна на Министерство за здравство на Р Македонија.

Учествувала и во 2 меѓународни научни проекта: „COST action CA16210 Maximizing impact of research in neurodevelopmental disorders (MINNDS)“, „6-month, multicenter, randomized, open-label, 2-arm, parallel-group Study comparing the efficacy and safety of a new formulation of insulin Glargine and Lantus injected once daily in children and adolescents age 6-17 years with type 1 diabetes mellitus with a 6-month safety extension period“.

Кандидатката била ментор на двајца кандидати на докторски студии на Медицинскиот факултет.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Елена Шукарова-Ангеловска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Клиниката за педијатрија и Цитогенетската лабораторија на Клиниката. Во последните неколку години, во лабораторијата ја вовела методата на молекуларна кариотипизација –Array CGH кај децата со нарушување на интелектуалниот развој и мултималформативните синдроми.

Исто така, ја имплементирала употребата на повеќе биогенетски датабази во компјутерска обработка на добиените податоци од генетските наоди – Decipher, Gnomad, GeneMatcher.

Кандидатката била координатор во подготовката на елаборатот на 2 нови студиски програми. Остварила експертски активности во рецензија на трудови во 29 домашни и меѓународни списанија. Учествовала во повеќе промотивни активности на Факултетот и пошироко од областа на промоција на пациентите со ретки болести, дијабетес и друго.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи, и тоа:

- претседател е на Националната комисија за ретки болести на Р Македонија и автор на Националната програма за ретки болести 2020-2030 при Министерството за здравство;
- член е на Националната комисија за дијабетес на Р Македонија при Министерството за здравство и автор на националниот водач на детски дијабетес;
- претседател е на Комисијата за набавки при Клиниката за детски болести.

Д-р Елена Шукарова-Ангеловска активно е вклучена во работата на Кадровскиот и Научно-наставниот одбор на Медицинскиот факултет во Скопје. Од 2013 година е шеф на Катедрата за хумана генетика.

Била член на 4 рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно звање.

Во изборниот период, д-р Елена Шукарова-Ангеловска учествувала во изготвување и пријавување на 1 научен проект на МОН.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Шукарова-Ангеловска Елена
Институција: Медицински факултет – Скопје
 Универзитетска клиника за детски болести
Научна област: МЕДИЦИНСКА ГЕНЕТИКА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ –
РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,76. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00.	да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: медицински науки; поле: медицинска генетика; подрачје: хумана генетика.	да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Мак. мед. преглед 2. Назив на електронската база на списанија: De Gruyters 3. Наслов на трудот: Молекуларна карактеризација на наследната глувост кај пациенти со несиндромско оштетување на слухот во Република Македонија 4. Година на објава: 2017 1. Назив на научното списание: Int.J.Neonatal Screen _ 2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, PubMed Central 3. Наслов на трудот: Regional variation in the incidence of congenital hypothyroidism in Macedonia 4. Година на објава: 2017 1. Назив на научното списание: Endocrine connections 2. Назив на електронската база на списанија: Directory of Open Access Journals (DOAJ)	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Наслов на трудот: Diagnostic re-evaluation of congenital hypothyroidism in Macedonia: predictors for transient or permanent hypothyroidism. 4. Година на објава: 2018</p> <p>1. Назив на научното списание: Molecular Genomic 2. Назив на електронската база на списанија: Pubmed central 3. Наслов на трудот: Genetics in Macedonia - following the international trends 4. Година на објава: 2018</p> <p>1. Назив на научното списание: Clinical Oncology and research 2. Назив на електронската база на списанија: ScienceRepository 3. Наслов на трудот: Implementation of novel mode for evaluation of MYCN amplification that can predict outcome in patients with neuroblastoma 4. Година на објава: 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: прј Genomic medicine 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Clarivate Analytics, PubMed Central 3. Наслов на трудот: Missense variant contribution to USP9-female syndrome 4. Година на објава: 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: BJMG 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Clarivate Analytics, PubMed Central 3. Наслов на трудот: Duplication of chromosome 16p13.11-p12.3 with different expressions in the same family. 4. Година на објава: 2021</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: Arch Pub Health 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): Македонија -8, Србија -3, Израел -1, Германија - 1, Австралија -1, Словачка -1, Романија-1, Бугарија -1, Косово -1 3. Наслов на трудот: Важност на 6-минутниот тест на одење во дијагностика на ретка метаболичка миопатија - проказ на случај на карнитин палмитоил трансфераза 2 дефицит. 4. Година на објава: 2017</p>	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: Arch Pub Health</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): Македонија -8, Србија -3, Израел -1, Германија - 1, Австралија -1, Словачка -1, Романија-1, Бугарија -1, Косово -1</p> <p>3. Наслов на трудот: Two cases of Non-Syndromic Congenital Unilateral Breast Hypoplasia in one family.</p> <p>4. Година на објава: 2020</p> <p>1. Назив на научното списание: Molecular and experimental Biology in Medicine</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): Хрватска -10, Австрија-1, Германија -1, Англија -1, Италија -1, УСА -1, Словенија1, Чешка-1</p> <p>3. Наслов на трудот: Detection of a rare mutation in a Noonan syndrome suspected patient: a case report</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	
3-3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal of fetal medicine</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД Springer Индија</p> <p>3. Наслов на трудот: Prenatal diagnosis of cryptic translocation t(5p;17q) with fluorescent in situ hybridisation</p> <p>4. Година на објава: 2018</p> <p>1. Назив на научното списание: Folia medica</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД Бугарија</p> <p>3. Наслов на трудот: Demographic, clinical and biochemical characteristics of pediatric obesity: Interim analysis of a larger prospective study</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	да
3-5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>1. Назив на зборникот: Eur J Human Genet Suppl_</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: . 53th European Human Genetics Conference</p> <p>3. Имиња на земјите: сите европски земји_</p> <p>4. Наслов на трудот: Early onset of complex seizures as a first sign of 16p11.2 deletion syndrome</p> <p>5. Година на објава: 2020</p> <p>1. Назив на зборникот: Horm Res Paediatr Suppl</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: . 58th Meeting of the European Society for pediatric endocrinology</p> <p>3. Имиња на земјите: сите европски земји_</p>	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	4. Наслов на трудот: Difficulties in diagnosing variable disorders of sexual development 5. Година на објава: 2019	
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира 1. Наслов на учебникот: Одбрани поглавја од педијатрија – за студентите по дентална медицина, Скопје, 2020 1. Наслов на монографијата: Дијабетес мелитус во детска и адолесцентна возраст, национален водач за добра клиничка пракса, Скопје, 2020	да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1141, март 2017	да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Гучев, с.р.

Проф. д-р Александар Димовски, с.р.

Проф. д-р Ката Мартинова, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Елена Пенчо Шукарова-Ангеловска

Институција: Медицински факултет – Скопје

Универзитетска клиника за детски болести

Научна област: медицинска генетика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Број на часови	Пое ни од форум ар	Вкуп ни поени за една година	Вкупно поени	За период
1	Одржување на настава од прв циклус студии (вежби)					
	Предавања хумана генетика на медицинари	98	0.04		3,92	2017-2021
	Предавања хумана генетика логопеди редовни	55	0.04		2,2	2017-2021
	Предавања хумана генетика логопеди вонредни	32	0.04		1,28	2017-2021
	Предавања хумана генетика висока школа за сестри-редовни	20	0.04		0,8	2017-2021
	Предавања хумана генетика висока школа за сестри-вонредни	18	0.04		0.64	2017-2021
	Предавања висока школа за лабораториски инжињери молекуларна -редовни	6	0.04		0,12	2020-2021
	Предавања висока школа за лабораториски инжињери молекуларна-вонредни	2	0.04		0,02	2020-2021
	Предавања висока школа за лабораториски инжињери хумана генетика -редовни	12	0.04		0,48	2021
	Предавања висока школа за лабораториски инжињери хумана генетика -вонредни	4	0.04		0,16	2021
	Предавања на изборен предмет Еволутивна генетика за медицинари	10	0.04		0.4	2017-2021
	Предавања на изборен предмет развојна генетика за медицинари	2	0.04		0.08	2021
	Предавања ПМФ-применета молекуларна генетика	27	0.04		1.08	2017-2021
	Предавања ПМФ-хумана генетика 2	15	0.04		0.6	2017-2021
	Предавања ПМФ-изборен предмет биогенетски датабази	10	0.04		0,4	2017-2021
	Вежби хумана генетика -медицинари	480	0.03		14,4	2017-2021
	Вежби хумана генетика - редовни логопеди	65	0.03		1,95	2017-2021
	Вежби хумана генетика - вонредни логопеди	3	0.03		0.09	2017-2021
	Вежби ПМФ - применета молекуларна генетика	20	0.03		0.6	2017-2021
	Вежби ПМФ - хумана генетика 2	10	0.03		0.3	2017-2021
	Вежби хумана генетика СМС	5	0.03		0.15	2017-2021

	Вежби висока школа за лабораториски инжињери хумана генетика - редовни	2	0.03		0,06	2021
	Вежби висока школа за лабораториски инжињери хумана генетика - вонредни	1	0.03		0,03	2021
					29,88	
2	Одржување на настава од втор циклус студии (вежби)					
	Семинар за специјализанти по педијатрија - ендокринологија	2x2	0,05		0,3	2017-2021
	Семинар за специјализанти по генетика	10	0,05		0,5	2017-2021
3	Настава во школи/ работилници					
	6 th I-DSD training workshop - Copenhagen, Denmark, 17.2017				1	
	Работилница за обезитас и деформитети кај деца, Здружение на приватни лекари, 2018		1		1	2018
	Едукација наменета за родители/старатели за усвојување на практични животни вештини корисни за подобрување на здравјето на нивните деца - активности на здружение Анблок 4.2019		1		1	2018
	International workshop of sex development and maturation – a collaboration of COST actions, DSDNet, and endoERN, Lubeck, Germany, 2.2018				1	
	Workshop MINNDS COST action 16210, Belgrade 3.2018				1	
	Imaging and clinical phenotyping MINNDS (maximizing impact of research in NeuroDevelopmental Disorders) and COST action 16210, Skopje, dec 2018				1	
	Manchester dysmorphology course, 2019- case presentation				1	
	Едукација наменета и соодветна за деца за начини за придобивање на здрави животни навики – активности на здружение „Анблок“, април 2020		1		1	2020
	Работилница/предлог-проект за оформување на центар за Прадер Вили и слични состојби во Р Македонија, Берово, 2019		1		1	2019
	Работилница за изработка на Стратегија/Национален план за ретки болести, во склоп на проектот „Системски решенија за ретки болести“, 2019, Охрид		1		1	2019
	Reproductive health workshop, ThermoFisher scientific, sept 2019				1	
	Autism and fragile X-associated disorders, Belgrade 2019				1	
	Experts meeting – Chronic hyperammonemia management in PA and MMA patients- sept 2020				1	

	Clinical genomics and NGS, 33th Course on Clinical Genomics and NGS jointly organized by ESHG and CEUB, may 2021				1	
4	Подготовка на нов предмет - вежби					2017-2021
	Подготовка на предмет биогенетски датабази - изборен предмет на ПМФ (предавања+вежби)	5-5	1+0,5		7,5	
5	Консултација со студенти	15x2	0,02	0,6	1.2	2017-2021
6	Ментор на дипломска работа	2	0,2		0,4	2017-2021
7	Ментор на специјалистичка работа	3	1		3	
8	Консултација со студенти во рамките на здравствена клиничка пракса	8x2	0,2	3,2	9.6	2017-2021
9	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка пракса					
10	Ментор и едукатор на здравствена едукација		0,08			
	Едукација на специјализанти по педијатрија	20ст x 7 часа x 8недели	0.08		89,6	2017-2021
	Едукатор за специјализанти за семејна медицина	10ст x 7часа x 4недели	0,08		22,4	2017-2021
	Едукатор за специјализанти по биохемија	10ст x 7часа x 2недели	0,08		11,2	2017-2021
	Ментор за специјализанти по хумана генетика	5ст x 4часа x 15недел	0,08		24	2017-2021
	Едукатор за специјализанти по хумана генетика	3ст x 7часа x 15недел	0,08		25,2	2017-2021
11	Член на комисија за оценка или одбрана на докторат	3	0.5		1,5	
12	Член на комисија за оценка или одбрана на дипломска работа	2	0.1		0.2	
13	Позитивно рецензиран универзитетски учебник – коавтор					
	Одбрани поглавја од педијатрија – за студентите по дентална медицина, 2020	1	6		6	
	Интерна скрипта за предавања и вежби за студентите од високите школи	4			4	
	Вкупно				250,36	

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Коментор на докторски труд	3	2,5	7,5
2	Раководител на национален научен проект			
	Зачестеност на полиморфизмите на МТХФР генот кај пациенти со конгенитални аномалии асоцирани со расцепи на структури – Медицински факултет – Скопје	1	6	6
3	Учесник во национален научен проект			

	Преваленца и евалуација на body mass index (BMI) и кардиометаболички ризик кај обезни деца, Медицински факултет – Скопје	1	3	3
	Инциденца и етиологија на анемии кај хоспитализирани деца на возраст до 5 години на ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести со фокус на дефицит на вит. Б12 – Медицински факултет – Скопје	1	3	3
	Оформување на центар за деца со прадер-Вили синдром и слични состојби во Р Македонија, промовиран од страна на Министерство за здравство на Р Македонија	1	3	3
4	Национален координатор на меѓународен научен проект			
	NeuroWes-Macedonia Идентификација на гени инволвирани во нарушувањето на невроразвојот и невродегенеративните заболувања (соработка со Институт за хумана генетика –Торино, генетска лабораторија на Мауо клиниката, Институт за имунологија и хумана генетика, и Клиника за педијатрија, Медицински факултет - Скопје)	1	6	6
5	Учесник на меѓународен научен проект			
	6-month, multicenter, randomized, open-label, 2-arm, parallel-group Study comparing the efficacy and safety of a new formulation of insulin Glargine and Lantus injected once daily in children and adolescents age 6-17 years with type 1 diabetes mellitus with a 6-month safety extension period	1	5	5
	Efficacy and safety of oral semaglutide versus placebo both in combination with metformin and/or basal insulin in children and adolescents with type 2 diabetes, PIONEER TEENS NN9924-4437,2020- principal investigator	1	5	5
	COST action CA16210 Maximizing impact of research neurodevelopmental disorders (MINNDS)	1	5	5
	COST action BM1303-A systematic elucidation of differences of sex development (DSDNet)-member of the management committee	1	5	5
6	Монографија			
	Дијабетес мелитус во детска и адолесцентна возраст, национален водач за добра клиничка пракса, Елена Шукарова-Ангеловска, 2020	1	8	8
7	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтни научно стручно списание со меѓународен управувачки одбор кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	5		
	Молекуларна карактеризација на наследната глувост кај пациенти со несиндромско оштетување на слухот во Република Македонија. Шукарова-Стефановска Е, Божиновски Г, Момировска А, Давчева Чакар М, Шукарова-Ангеловска Е, Плашевска-Каранфилска Д. МАК Мед Преглед 2017;71(1):20-26			3

8	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	8+иф		
	Regional variation in the incidence of congenital hypothyroidism in Macedonia. Anastasovska V, Sukarova-Angelovska E, Pesevska M, Taseva E, Kocova M. Int.J.Neonatal Screen.2017,3,22		4,8+1,145	5,945
	Diagnostic re-evaluation of congenital hypothyroidism in Macedonia: predictors for transient or permanent hypothyroidism. Zdravevska N, Zdravkovska M, Anastasovska V, Sukarova-Angelovska E, Kocova M. Endocrine connections, 2018,7:2, 278-285		4,8+2,592	7,392
	Genetics in Macedonia - following the international trends. Sukarova-Angelovska E, Petlichkovski A. Molecular Genet genomic Med. 2018; 1-6		7,2+2,183	9,383
	Growing prevalence and incidence of diabetes in Republic of Macedonia in the 5 years based on data from the National System for electronic Health Records. Ahmeti I, Bitovska I, Markovic S, Sukarova-Angelovska E, Jovanovska-Misevska S, Kocinski G. Open access Maced J Med Sci. 2020, Sep 30, 8(B):643-645		4,8+0,84	5,64
	Implementation of novel mode for evaluation of MYCN amplification that can predict outcome in patients with neuroblastoma. Ilieva G, Kocova M, Conevska B, Sukarova-Angelovska E. Clinical Oncology and research, 2020,3(11):3-6		4,8+1,86	6,66
	Missense variant contribution to USP9-female syndrome. Jolly L, Parnell E, Gardner A, Corbett MA, Perez-Juado LA, Shaw M, Lesca G, Keegan C, Schneider M, Griffin E, Maier F, Kiss C, Guerin A, Crosby K, Rosenbaum K, Tanpaiboon P, Whalen S, Keren B, McCarrier J, Basel D, Sadedin S, White S, Delatycki M, Kleefstra T, Kury S, Brusko A, Sukarova-Angelovska E, Trajkova S, Yoon Sehoun, Wood S, Piper M, Penzes P, Gecz J. npj Genomic medicine, (2020)5:53		4,8+5,63	10,43
	Duplication of chromosome 16p13.11-p12.3 with different expressions in the same family. Pop-Jordanova N, Zorcec T, Sukarova-Angelovska E. BJMG, 24(1), 2021,89-94		6,4+0,874	7,274
9	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	5		
	Важност на 6-минутниот тест на одење во дијагностика на ретка метаболчка миопатија - проказ на случај на карнитин палмитоил трансфераза 2 дефицит. Ангелкова Н, Шукарова-Ангеловска Е, Кочова М, Дума Ф, Саболиќ В, Манџуковска К. Арх Ј Здравје 2017;9(2)12-17			3

	Two cases of Non-Syndromic Congenital Unilateral Breast Hypoplasia in one family. Krstevska-Konstantinova M, Kuzevska-Maneva K, Sukarova-Angelovska E, Stamatova A, Tasic V, Gucev Z, Hoefele J. Arch Pub Health 2020; 13 (1)58-61			3
	Detection of a rare mutation in a Noonan syndrome suspected patient: a case report. Dobrevski B, Shukarova-Angelovska E, Kirijas M, Milanovski G, Brnjarchevska-Blazhevaska T, Voceska F, Petlichovski A. Molecular and experimental Biology in Medicine, 2020,3(1):44-47			3
	Dysphagia as an early presentation of DiGeorge syndrome-case report. Palcevska S, Gurkova B, Shukarova E, Stavrich K, Jovanovska J. Arch Pub Health, 2021:13 (1), 103-108			3
10	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД			
	Prenatal diagnosis of cryptic translocation t(5p;17q) with fluorescent in situ hybridisation. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Sukarova-Stefanovska E, Ilieva G, Hristova-Dimkovska T, Kostadinova-Kunovska S. Journal of fetal medicine, 2018, 5(2),133-137			3
	Demographic, clinical and biochemical characteristics of pediatric obesity: Interim analysis of a larger prospective study. Folia medica 62(4)2020:746-52			3
11	Секциски предавања на научен/стручен собир	1		
	Можности за генетски испитувања во пренаталната дијагностика, поканет предавач, стручен состанок на тема: Дијагностика на генетски предиспозиции и заболувања, Здружение на приватни гинеколози-акушери, Скопје, 8.7.2017		1	1
	Recognition of syndromic forms of disorders of sexual differentiation. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Ilieva G, Anastasovska V, Krstevska-Konstantinova M, Filev G. 12th Balkan Congress of Human Genetic, Sep 2017, 8 th National conference for rare diseases		1	1
	Continuity in the healthcare of chronic endocrinological diseases - transfer from pediatric to adult health care. Sukarova Angelovska E. Balkan School for pediatricians, Skopje, 2018		1	1
	Новини во контрола на крвниот шеќер, Шукарова Елена, концепт за одбележување на светскиот ден на дијабетесот, асоцијација за детски дијабетес, на Македонија, Ноември, 2018		1	1
	Genetic diagnosis in some conditions associated with immunodeficiency, Sukarova-Angelovska Elena, J project meeting, 2019, Skopje, Macedonia “PID Diagnostic possibilities in MACEDONIA”		1	1
	Современ дијагностички пристап кон деца со малформации и пореметување во развојот. Состанок на Здружение на педијатри на РМ, Гинекаликс, Октомври 2020		1	1
	Современи методи во анализа на хромозомските аберации, 20. Конгрес на МЛД, ноември 2020		1	1

12	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	2		
	Extensive tissue calcification in a child with pseudohypoparathyroidism type 1A – whether to extirpate or not?- Sukarova-Angelovska E, Matajcev dan 2019, Bled, Slovenia, jan 2019			2
	Искуства во пристапот кон ретките болести во Северна Македонија, прва регионална конференција „База на ретки болести“, ноември 2020			2
	Rare diseases- challenges and dilemmas – состанок на advisory board for rare endocrinological diseases in Macedonia, on-line 14.5.2020			2
13	Учество на научен/стручен собир со реферат	Оралн о - 1 Постер 0.5		
	Late diagnosis of phenylketonuria. Angelkova N, Sukarova-Angelovska E. Annual multidisciplinary european phenylketonuria symposium, October 2016, p88		0.5	0,5
	Antropometric measurements in late diagnosed patients with phenylketonuria- follow up study. Sukarova-Angelovska E, Angelkova N. Annual multidisciplinary european phenylketonuria symposium, October 2016, p68		0.5	0,5
	Importance of fluorescent in situ hybridisation in studying cytogenetic changes in oncology. Sukarova-Angelovska E, Ilieva G, Kocova M, Martinova K, Conevska B, Kocheva S. International hemathologic meeting, Skopje, BJMG suppl 1, 2017, p21		0.5	0,5
	Determination of chromosomal changes in Multiple Myeloma using fluorescence in situ hybridisation (FISH). Ilieva G, Sukarova-Angelovska E, Panovska-Stavridis I, Cevreska L, Kocova M. International hemathologic meeting, Skopje, BJMG suppl 1,2017, p55		0.5	0,5
	Determination of MYCNoncogene amplification in neuroblastoma using fluorescence in situ hybridization. Ilieva G, Sukarova-Angelovska E, Conevska B, Kocova M. International hemathologic meeting, Skopje, BJMG suppl 1, 2017,29 p55		0.5	0,5
	Long-term follow up in two cases with 46,XY DSD. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Ilieva G, Georgieva S, Ivanova D. 6th International DSD Symposium, Copenhagen, Jul 2017.p40		0.5	0,5
	Recognition of syndromic forms of disorders of sexual differentiation. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Ilieva G, Anastasovska V, Krstevska-Konstantinova M, Filev G. 12th Balkan Congress of Human Genetic, Sep 2017, p23		1	1
	Molecular detection of virus herpes simplex type 1 in patients with periodontal disease. Anastasovska V, Kocova M, Sukarova-Angelovska E, Popovska M, Ivanovska-Stojanovska M. 12th Balkan Congress of Human Genetic, Sep 2017, p77		0.5	0,5
	46,XX DSD with diphalus as a part of a multimalformative syndrome - a case raport. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Ilieva G, Anastasovska V, Krstevska-Konstantinova M, Filev G. International Workshop of sex development and maturation, Lubeck, Germany, 2018, Book of abstracts, p28.		0.5	0,5

	Phenotype characterisation in patients with Noonan syndrome. Sukarova-Angelovska, Kocova M, Kacarska R, Lee B. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		0.5	0,5
	5-alpha reductase 2 deficiency in two siblings with a rare genotype. Kocova M, Plaseska-Karanfolska D, Noveski P, Sukarova-Angelovska E, Kuzmanovska M. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		0.5	0,5
	High frequency of the severe Q318X mutation in the CYP21A2 gene among Macedonian patients with mild late onset form of 21-hydroxylase deficiency. Anastasovska V, Kocova M, Sukarova-Angelovska E. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		0.5	0,5
	Duplication of distal part of 7q11.23 region not encompassing the Williams-Beuren critical region in a patient with moderate intellectual disability and with cardiomyopathy. Popovska-Jankovic K, Bozinovski G, Sukarova-Stefanovska E, Sukarova-Angelovska E, Jotovska O, Plaseska-Karanfolska D. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		0.5	0,5
	Advantages and disadvantages in organizing strategy for rare diseases in small countries. Sukarova-Angelovska E, Mizrahi Rasela, Kocova M, Angelkova N. The International Congress on advanced treatments in rare diseases, London, July 2018, Book of abstracts		0.5	0,5
	Continuity in the healthcare of chronic endocrinological diseases - transfer from pediatric to adult health care. Sukarova Angelovska E. Balkan School for pediatricians, Skopje, 2018, Book of abstracts		1	1
	Metabolic parameters in children with syndromic obesity. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Krstevska-Konstantinova M, Angelkova N, Zorcec T. 57 th Meeting of the European Society for pediatric endocrinology, Athens, 2018, Horm Res Paediatr 2018, 90(suppl 1), 338-339		0.5	0,5
	Транзиција на пациенти со дијабетес од педијатриска во адолтна ендокринологија, Шукарова Елена, ноември 2018, во форумот: Дијабетесот и мултидисциплинарниот пристап, Министерство за здравство на РМ и Национална комисија за дијабетес		1	1
	Ретки болести – предизвици и дилеми, одбележување на денот на ретките болести, Одбор за медицинска едукација при ММСА, февруари 2019		1	1
	Demographic, clinical and biochemical characteristics of pediatric obesity: interim analysis of a larger prospective study. Tankoska M, Jakimovski D, Murtezani A, Stamatova A, Maneva E, Shukareva-Angelovska E, Gjurkova-Angelovska B, Koceva S, Krstevska-Konstantinova M, Kuzevska-Maneva K. 58 th Meeting of the European Society for pediatric endocrinology, Viena, 2019, Horm Res Paediatr 2019, 91(suppl 1), 626		0.5	0,5
	Difficulties in diagnosing variable disorders of sexual development. Sukarova-Angelovska E, Ilieva G, Anastasovska V. 58 th Meeting of the European Society for pediatric endocrinology, Viena, 2019, Horm Res Paediatr 2019, 91(suppl 1), 610		0.5	0,5

	Managing rare diseases in small countries – challenges and dilemmas. Sukarova-Angelovska E, members of the National committee of RD in Macedonia. 11 th National conference for rare diseases and orphan drugs, Bulgaria, 2020, Virtual congress		1	1
	Landscape of GHD in Macedonia, Sukarova-Angelovska E, Pfizer GHD meeting, September 2020		1	1
	Современи методи во анализа на хромозомските аберации. Шукарова-Ангеловска Е, Анастасовска Виолета, Нестороска Драгица, Петровска Емилија. 20. Конгрес на МЛД, ноември 2020, виртуелен конгрес		0.5	0,5
14	Апстракти објавени во зборник на конференција - меѓународна - национална	1 0,5		
	Late diagnosis of phenylketonuria. Angelkova N, Sukarova-Angelovska E. Annual multidisciplinary european phenylketonuria symposium, October 2016, p88		1	1
	Antropometric measurements in late diagnosed patients with phenylketonuria- follow up study. Sukarova-Angelovska E, Angelkova N. Annual multidisciplinary european phenylketonuria symposium, October 2016, p68		1	1
	Williams-Beuren syndrome with supraaortic stenosis, Case report. Jovanovska V, Kacarska R, Kusevska-Maneva K, Gjurovska Angelkovska B, Neskovska- Shumenkovska M, Shukarova-Angelovska E, Fifth meeting of rare diseases in Southeastern Europe, Nov 2016, p54		1	1
	<u>Dystonia, hypermanganesemia, polycythemia and chronic liver disease, caused by SLC30A10 mutation.</u> M. Kocova, E. Sukarova-Angelovska, V. Chalovska, K. Tuschl. European Human Genetics Conference, Copenhagen, 2017		1	1
	<u>Microduplication 22q11.2 in two related cases: Atypical LCR22B-G Duplication.</u> G. Bozhinovski, E. Sukarova Stefanovska, E. Sukarova Angelovska, D. Plaseska-Karanfilska. European Human Genetics Conference, Copenhagen, 2017		1	1
	<u>Mild phenotypic changes in a child with major duplication of the short arm on chromosome 9.</u> E. Sukarova-Angelovska, M. Kocova, G. Ilieva, K. Stavric, K. Kuzevska-Maneva. European Human Genetics Conference, Copenhagen, 2017		1	1
	<u>Unusual genetic finding in a patient suspected to have Alstrom syndrome.</u> G. Pemovska, M. Kocova, E. Sukarova-Angelovska, J. Marshall. European Human Genetics Conference, Copenhagen, 2017		1	1
	Importance of fluorescent in situ hybridisation in studying cytogenetic changes in oncology. Sukarova-Angelovska E, Ilieva G, Kocova M, Martinova K, Conevska B, Kocheva S. International hemathologic meeting, Skopje, BJMG suppl 1, 2017, p21		1	1
	Determination of chromosomal changes in Multiple Myeloma using fluorescence in situ hybridisation (FISH). Ilieva G, Sukarova-Angelovska E, Panovska-Stavridis I, Cevreska L, Kocova M. International hemathologic meeting, Skopje, BJMG suppl 1, 2017, p55		1	1

	Determination of MYC Noncogene amplification in neuroblastoma using fluorescence in situ hybridization. Ilieva G, Sukarova-Angelovska E, Conevska B, Kocova M. International hemathologic meeting, Skopje, BJMG suppl 1, 2017,29 p55		1	1
	Long-term follow up in two cases with 46,XY DSD. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Ilieva G, Georgieva S, Ivanova D. 6th International DSD Symposium, Copenhagen, Jul 2017.p40		1	1
	Growth hormone deficiency, hypergonadotropic hypogonadism and Cohen syndrome features in two sisters - a new syndrome?. Kocova M, Sukarova-Angelovska E. 10 th International Meeting of pediatric endocrinology, Washington, 2017, PI -909		1	1
	Recognition of syndromic forms of disorders of sexual differentiation. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Ilieva G, Anastasovska V, Krstevska-Konstantinova M, Filev G. 12th Balkan Congress of Human Genetic, Sep 2017, p23		1	1
	Molecular detection of virus herpes simplex type 1 in patients with periodontal disease. Anastasovska V, Kocova M, Sukarova-Angelovska E, Popovska M, Ivanovska-Stojanovska M. 12th Balkan Congress of Human Genetic, Sep 2017, p77		1	1
	Myopathic form of carnitine palmitoyltransferase II deficiency. Case report. Angelkova N, Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Duma F, Sabolich V. Eur J Paed Neurol 21, suppl1,(2017),E135		1	1
	46,XX DSD with diphalus as a part of a multimalformative syndrome - a case raport. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Ilieva G, Anastasovska V, Krstevska-Konstantinova M, Filev G. International Workshop of sex development and maturation, Lubeck, Germany, 2018, Book of abstracts, p28.		1	1
	Phenotype characterisation in patients with Noonan syndrome. Sukarova-Angelovska, Kocova M, Kacarska R, Lee B. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		1	1
	5-alpha reductase 2 deficiency in two siblings with a rare genotype. Kocova M, Plaseska-Karanfolska D, Noveski P, Sukarova-Angelovska E, Kuzmanovska M. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		1	1
	High frequency of the severe Q318X mutation in the CYP21A2 gene among Macedonian patients with mild late onset form of 21-hydroxylase deficiency. Anastasovska V, Kocova M, Sukarova-Angelovska E. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		1	1
	Duplication of distal part of 7q11.23 region not encompassing the Williams-Beuren critical region in a patient with moderate intellectual disability and with cardiomyopathy. Popovska-Jankovic K, Bozinovski G, Sukarova-Stefanovska E, Sukarova-Angelovska E, Jotovska O, Plaseska-Karanfilska D. European Human Genetics Conference, Milan, 2018		1	1
	Advantages and disadvantages in organizing strategy for rare diseases in small countries. Sukarova-Angelovska E, Mizrahi Rasela, Kocova M, Angelkova N. The International Congress on advanced treatments in rare diseases, London, July 2018, Book of abstracts		1	1
	Continuity in the healthcare of chronic endocrinological diseases - transfer from pediatric to adult health care. Sukarova Angelovska E. Balkan		0,5	0,5

	School for pediatricians, Skopje, 2018, Book of abstracts			
	Metabolic parameters in children with syndromic obesity. Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Krstevska-Konstantinova M, Angelkova N, Zorcec T. 57 th Meeting of the European Society for pediatric endocrinology, Athens, 2018, Horm Res Paediatr 2018, 90(suppl 1), 338-339		1	1
	Incidence of congenital hypothyroidism in different regions of Macedonia - sixteen years newborn thyroid screening. Anastasovska V, Pesevska M, Taseva E, Sukarova-Angelovska E, Zdravevska Nikolina, Gurzanova-Durnev L, Kocova M. The 26th Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, Skopje, 2018, Balkan J Clin Laboratory, XXVI,18,1,p48.		1	1
	Detected genotypes in Macedonian patients with simple virilizing form of congenital adrenal hyperplasia. Anastasovska V, Kocova M, Sukarova-Angelovska E, Zdraveska N, Ilieva G. 13th Balcan Congress of human genetics, Edirne, Turkey, 2019, Int J Med Genetics, suppl,186		1	1
	Determination of monosomy 7 in anemia aplastica using fluorescence in situ hybridization. Ilieva G, Sukarova-Angelovska E, Anastasovska V, Koceva S. 13th Balcan Congress of human genetics, Edirne, Turkey, 2019, Int J Med Genetics, suppl,173		1	1
	Chromosomal abnormalities in couples that undergo assisted reproduction technologies. Sukarova-Angelovska E, Ilieva G, Anastasovska V, Hristova-Dimkovska T, Nestoroska D. 13th Balcan Congress of human genetics, Edirne, Turkey, 2019, Int J Med Genetics, suppl,175		1	1
	Significance of cytogenetic changes in ataxia teleangiectasia. Sukarova Angelovska E, Angelkova N, Ilieva G, Anastasovska V, Plaseska-Karanfilska D. European Human Genetics Conference, Gothenburg 2019, Book of abstracts		1	1
	Determination of chromosomal changes in multiple myeloma using cytogenetics and fluorescence in situ hybridization. Ilieva G, Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Anastasovska V, Panovska I. European Human Genetics Conference, Gothenburg 2019, Book of abstracts		1	1
	Prevalence of CYP21A2 mutations in Macedonian patients with simple virilizing form of 21 hydroxylase deficiency. Anastasovska V, Sukarova-Angelovska E, Kocova M. European Human Genetics Conference, Gothenburg 2019, Book of abstracts		1	1
	Neurofibromatosis type 1 mutational spectrum in Macedonian patients: a report of seven novel pathogenic variants. Dimishkovska M, Sabolich-Avramovska V, Sukarova-Angelovska E, Kocova M, Plaseska-Karanfilska D. European Human Genetics Conference, Gothenburg 2019, Book of abstracts		1	1
	Demographic, clinical and biochemical characteristics of pediatric obesity: interim analysis of a larger prospective study. Tankoska M, Jakimovski D, Murtezani A, Stamatova A, Maneva E, Shukareva-Angelovska E, Gjurkova-Angelovska B, Koceva S, Krstevska-Konstantinova M, Kuzevska-Maneva K. 58 th Meeting of the European Society for pediatric endocrinology, Viena, 2019, Horm Res Paediatr 2019, 91(suppl 1), 626		1	1

	Difficulties in diagnosing variable disorders of sexual development. Sukarova-Angelovska E, Ilieva G, Anastasovska V. 58 th Meeting of the European Society for pediatric endocrinology, Viena, 2019, Horm Res Paediatr 2019, 91(suppl 1), 610		1	1
	Genomic and clinical characterization of microduplications in a patient with developmental delay. Nestoroska D, Anastasovska V, Sukarova-Angelovska E, Pesevska M, Ilieva G. 53 th European Human Genetics Conference, 2020, Eur J Human Genet, 2020, 28: 863		1	1
	Pediatric patient with deletion on chromosome 10q11.22 diagnosed by aCGH. Pesevska M, Anastasovska V, Sukarova-Angelovska E, Nestoroska D, Ilieva G. 53 th European Human Genetics Conference, 2020, Eur J Human Genet, 2020, 28: 865		1	1
	Early onset of complex seizures as a first sign of 16p11.2 deletion syndrome. Sukarova-Angelovska E, Anastasovska V, Duma F, Muaremovska L, Nestoroska D, Ilieva G, Pesevska M, Velkov M. . 53 th European Human Genetics Conference, 2020, Eur J Human Genet, 2020, 28: 886		1	1
	Detection of the pathogenic CNVs in the Macedonian patient with profound developmental delay. Anastasovska V, Sukarova-Angelovska E, Nestoroska D, Zdraveska N, Ilieva G, Pesevska M. . 53 th European Human Genetics Conference, 2020, Eur J Human Genet, 2020, 28:		1	1
	Duplication of 10q22.2q23.1 as a cause for severe hypotonia in a child. Ilieva G, Sukarova-Angelovska E, Nestoroska D, Naunova-Timovska S, Pesevska M, Anastasovska V. 53 th European Human Genetics Conference, 2020, Eur J Human Genet, 2020, 28:945		1	1
	Managing rare diseases in small countries – challenges and dilemmas. Sukarova-Angelovska E, members of the National committee of RD in Macedonia. 11 th National conference for rare diseases and orphan drugs, Bulgaria, Virtual congress		1	1
	NeuroWES-Macedonia: genetic diagnoses for complex syndromic cases with neurodevelopmental disorders. S. Trajkova, E. , A. Petlichkovski , Sukarova-Angelovska, E Giorgio, M.Ferrero, L.Paviano, S.Cardaropoli, L. Pullano, V. P. Dimartino T. Pippucci, , S. De Rubeis, J. D. Buxbaum, A. Brusco. 23 rd national congress, Italia, -SIGU, 2020,Nov		1	1
	<u>Detection of giant chromosomal material on 7p+ with conventional karyotyping and aCGH.</u> G. Ilieva, E. Sukarova-Angelovska, D. Nestoroska, Lj. Muaremoska-Kanzoska, M. Pesevska, V. Anastasovska;. Eur J Human Genet, 2021		1	1
	<u>Severe osteosclerosis and early poor outcome in a patient with TCIRG1 mutation.</u> E Sukarova-Angelovska, M Krstevska-Konstantinova, N Alulovska, SKocheva; Eur J Human Genet, 2021		1	1
	Clinical and genomic characterization of 7q31.1 microduplication in a patient with developmental and neurological disabilities. D Nestoroska, V Anastasovska, E. Sukarova-Angelovska, M. Pesevska, A. Veseli, G. Ilieva; Eur J Human Genet, 2021		1	1
	Detection of 3p25 microdeletion syndrome in the Macedonian patient with significant psychomotor retardation. V Anastasovska, E Sukarova-Angelovska, DNestoroska, N		1	1

	Zdraveska, G Ilieva, M Pesevska, I Stojanova; Eur J Human Genet, 2021			
	Detection of a rare ADNP variant causing Helsmoortel-van der Aa syndrome: A Case Report B Dobrevski, A Petlichkovski, M Kirijas, G Milanovski, T Arsov, T Brnjarchevska Blazevska, E finska-Mladenovska, Olgica Sibinovska, E. Shukarova Angelovska; Eur J Human Genet, 2021		1	1
	NeuroWES-Macedonia: genetic diagnoses for complex syndromic cases with neurodevelopmental disorders. S. Trajkova, E. Sukarova-Angelovska, A. Petlichkovski, B. Gagachovska, E. Spritova, V. Trajkova, G. Kiteva-Trencevska, S. Cardaropoli, L. Pavinato, V. Pullano, C. Giovenino, S. Carestiatto, T. Pippucci, P. Dimartino, S. De Rubeis, J. D. Buxbaum, A. Brusco. ASHG virtuel meeting, Oct. 2021		1	1
	Correlation between antiinsulin autoantibodies and clinical presentation in T1DM. Sukarova-Angelovska E, Jakimovska A, krstevska-Konstantinova M, Brnjarchevska-Blaevska T, Sibinovska O. 59 th Annual meeting of the ESPE, Horm Res Paediatr 2021;94(suppl1):246		1	1
	Вкупно			204,2

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.Бр	Назив на активноста	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Воведување на лабораториска клиничка или јавноздравствена метода во областа на медицинските науки и здравството - прв пат во државата воведена метода - прв пат во институцијата воведена метода		
	Воведување на техниката array CGH (CytoScan) за откривање на хромозомски аномалии кај деца со интелектуален дефицит	1	1
	Имплементација на биоинформатски датоабази во компјутерска обработка на податоците – Decipher, Gnomad, GeneMatcher	1	1
2	Координатор во подготовката на елаборат за нова студиска програма		
	Супспецијализација од областа на хуманата генетика	1	1
	Изборен предмет за трет циклус студии за виши медицински сестри акушерки	1	1
3	Експертски активности – евалуација, стручна ревизија, супарвизија	1	29
	Независен надворешен експерт за COST open call акции, 2017 -1	1	
	Рецензија за БЈМГ - 20	20	
	Рецензија за ацта морпсихологица -1	1	
	Рецензија за -Macedonian J medical science – 4	4	
	Рецензија на трудови за студентски конгрес-3	3	
	Рецензија на труд за J.Obstetr Gynecol-1	1	
4	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот		
	Состојба и подобрување на здравствени и социјални услуги за лицата со ретки болести – Канцеларија на претседателот на Република Северна Македонија, по		0,5

	повод одбележување на Денот на ретките болести, 27.2.2021		
	Вкупно		33,5
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
1	Награда за научни постигнувања од струкова организација		
	Благодарница од Лекарската комора на РС Македонија за особен придонес и ангажираност при справувањето со пандемијата предизвикана од коронавирусот		1
	Плакета од Македонското лекарско друштво за значаен придонес во остварување на целите и задачите на Македонското лекарско друштво, 2018		3
2	Раководител на внатрешна организациона единица	3	
	Шеф на Оддел за генетски и наследни болести со генетска лабораторија на Клиниката за детски болести – Скопје		3
	Шеф на Катедрата за хумана генетика		3
3	Член на факултетска комисија	0.5	1
	Член на Кадровски одбор		
	Член на Научно-наставен одбор		
4	Член на комисија за избор во звање		
	Член на комисија за избор во звање	0.2 x4	0,8
5	Учество во изработка на национална програма од одредена област	3	
	Учесник во подготовка на Национална програма за ретки болести 2020-2030, одобрена од Комисијата за ретки болести при Министерството за здравство		3
6	Учество во комисии и тела на државни и други органи	1	
	Учесник во Националната комисија за дијабетес на Р Македонија		1
7	Претседател на здружение поврзано со структурата	2	
	Претседател на Националната комисија за ретки болести на Р Македонија		2
	Претседател на Комисијата за набавки при Клиниката за детски болести		2
	Вкупно		19,8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	250,36
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	204,2
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	33,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	19,8
Вкупно	507,86

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Гучев, с.р.
Проф. д-р Александар Димовски, с.р.
Проф. д-р Ката Мартинова, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Елена Шукарова-Ангеловска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Елена Шукарова-Ангеловска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето РЕДОВЕН ПРОФЕСОР по предметите од наставно-научната област медицинска генетика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Елена Шукарова-Ангеловска да биде избрана во звањето РЕДОВЕН ПРОФЕСОР по предметите од наставно-научната област медицинска генетика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Гучев, с.р.

Проф. д-р Александар Димовски, с.р.

Проф. д-р Ката Мартинова, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ ХИГИЕНА И ЗДРАВСТВЕНА ЕКОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 28.10.2021 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научните области: хигиена и здравствена екологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-4905/14, донесена на 16.11.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Михаил Кочубовски, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, проф. д-р Горан Белојевиќ, редовен професор на Медицинскиот факултет при Белградскиот универзитет и проф. д-р Моме Спасовски, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области хигиена и здравствена екологија, во предвидениот рок се пријави една кандидатка, вонр. проф. д-р Гордана Ристовска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката вонр. проф. д-р Гордана Ристовска е родена на 29 јуни 1964 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, а со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје, каде што дипломирала во 1988 година, со просечен успех 8,92.

На 16.10.2003 го одбрала магистерскиот труд „Процена на здравствено-еколошкиот ризик од бучавата кај училишните деца во градот Скопје“, и се стекнала со звањето магистер на медицински науки.

Во ноември 2003 го положила специјалистичкиот испит по хигиена и со тоа се стекнала со звањето специјалист по хигиена. На 20.1.2010 ја одбрала својата докторска дисертација со наслов „Процена на здравствено-еколошкиот ризик од комуналната бучава кај возрасната популација во градот Скопје“ и се стекнала со звањето доктор на медицински науки.

Од септември 2001 година е вработена во Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија на позицијата истражувач во Секторот за здравствена екологија, а во 2003 година, со положувањето на специјалистичкиот испит, се здобива со статусот самостоен истражувач. Изминатите години на научен и стручен ангажман овозможиле да се изгради во специјалист по хигиена и здравствена екологија, експерт од областа на јавното здравство, контролата и превенцијата на болести поврзани со опасности од животната средина, експерт за негативните ефекти и градење на политики за управување со бучавата во животната средина. Едукацијата и стручниот ангажман во полето на безбедноста на храната овозможиле, исто така, да стане експерт за безбедност на храната, проценката на ризиците и градењето на политики за намалување на ризиците. Врз основа на тоа, таа е номинирана за член на национални тела или интернационални работни групи, како што се Националниот совет за безбедност на храната и храната за животните, контакт лице за проценка на ризик од Институтот за јавно здравје со ЕФСА (European Food Safety Authority), член на работна група за подготовка на акциски план за заразни болести, член на мултисекторска работна група за самопроценка на имплементацијата и капацитетите на Меѓународниот здравствен правилник во Република Македонија.

Во изминатите пет години учествувала на неколку тренинзи организирани во земјата и во странство за болести поврзани со небезбедна храна и вода, како и политики за справување со ризиците, како што се: Better training for safer food, 2018, организиран од Европската Комисија; Training in evidence base for risk assessment, 2017, организиран

од ЕФСА; научна конференција Health and climate change, организирана од Националниот Институт за јавно здравје на Италија. Исто така, учествувала во неколку студиски посети во истражувачки центри во странство, како Националниот институт за јавно здравје на Хрватска и Националниот институт за храна на Литванија.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ЗА ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет – Скопје, со своето вработување во ИЈЗ РСМ (кој е наставна база на Медицинскиот факултет во Скопје), кандидатката вонр. проф. д-р Гордана Ристовска учествува во изведувањето на теоретската настава за студентите по општа медицина, стоматологија, Високата школа за стручни медицински сестри, радиолошки технолози и физиотерапевти, во одржување на менторска настава за здравствена клиничка практика и консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка практика. Исто така, учествува во едукацијата и стручното усовршување на специјализантите по хигиена и здравствена екологија, медицина на труд, социјална медицина и микробиологија. Во моментот е ментор на 5 специјализанти по хигиена и здравствена екологија.

Исто така, учествува во изведувањето на теоретската настава за постдипломските студии по јавно здравство, за два предмета: здравствена екологија и исхрана и јавно здравство. На овој циклус студии е ментор на еден студент за изработка на магистерска тема.

Во изведувањето на наставата на третиот циклус студии по јавно здравство, учествува со еден избран предмет и организирала и учествувала во реализација на работилница за докторандите, со наслов: Примена на современите алатки во јавноздравствените истражувања. Во моментот е ментор на три докторанди по јавно здравство.

Од 31.10.2020 година, д-р Гордана Ристовска е раководител на Катедрата за хигиена. Во изминатите пет години беше член на: Научниот одбор, Советот на студиската програма за докторски студии по медицина при Медицинскиот факултет во Скопје, Наставно-научниот колегиум за постдипломски студии од 2014 до денес, ННС во два мандата и Кадровскиот одбор од 17.11.2020.

Во изминатите 5 години била ментор на 3 студенти на Високата школа за изработка на дипломски теми, а учествувала во рецензентска комисија и комисија за одбрана на 6 дипломски теми на студенти на Високата школа. Досега била член на 2 рецензентски комисии за оценка и одбрана на докторска дисертација на Медицинскиот факултет, како и член на 3 комисии за оценка на подобност на тема за изработка на докторска дисертација. Учествувала во рецензентски комисии за избор на 2 асистента, 1 научен соработник, 2 доцента и 1 вонреден професор. Исто така, таа е претставник на Советот за докторски студии по медицина во процесот на оценување на презентации на годишните конфереции на студентите од третиот циклус студии и член на Поткомисија за евалуација на студиската програма за трет циклус студии по јавно здравство во 2017 и 2019 година.

Вонр. проф. д-р Гордана Ристовска е дел од авторскиот тим за подготовка на Практикум по хигиена и здравствена екологија, кој е рецензиран и усвоен од ННС на Медицинскиот факултет и публикуван во 2021 година.

Активно била вклучена во реализацијата на 3 научни симпозиуми *Денови на превентивна медицина во Република Македонија*, со меѓународно учество, кои се одржале во октомври 2017, 2018 и 2019 година како член на организацискиот одбор. Во ноември 2020 се одржа 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво и Медицинскиот факултет во Скопје, каде што била член на научниот одбор за сесијата: *Современи предизвици во хигиената и здравствена екологија*.

Активно била вклучена во процесот на континуирана едукација на специјалистите по хигиена и другите превентивни гранки преку организација на

редовни состаноци на Здружението, како и работилници на оредени теми за нивна едукација и доусовршување.

Научноистражувачка дејност

Вонр. проф. д-р Гордана Ристовска беше главен истражувач во националниот проект: Проценка на здравствениот ризик од алиментарниот дневен внес на метали кај населението во Република Македонија, 2018-2020, поддржан од Медицинскиот факултет во Скопје.

Исто така, учествувала во интернационален проект: Improving disaster risk reduction skills and residence building practices in the Western Balkans EMSWeb 2018-2019 година, координиран од Националниот институт за јавно здравје на Италија.

Значајно е учеството во интернационалниот научноистражувачки проект: Early Environmental quality and life-course mental health effects (Equal-Life), проект поддржан од HORIZON 2020, во кој таа е лидер на националниот тим. Проектот започна во 2020 и ќе трае до 2025 година. Целите на проектот се презентирани на 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво и Медицинскиот факултет во Скопје, кој се одржа во ноември 2020. Прелиминарни резултати се презентирани на конференцијата на Европската мрежа за хуман експозом (EHEN), 2021 година.

Д-р Гордана Ристовска е уредник на списанието *Архиви на јавно здравје*, од 2013 година до денес. Исто така, таа е член на уредувачкиот одбор на списанието *Noise and Health*, кое има меѓународен уредувачки одбор и импакт-актор.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Во изминатите нецели 5 години учествувала во стручни комисии и тела за подготовка на различни видови национални документи, стратегии и акциони планови. Секоја година учествува во изготвување на Националната годишна програма за јавно здравје на населението на РМ и Годишниот извештај за реализација на националната програма, како и во изготвување на Извештајот за здравјето на населението на РМ. Потоа, таа е член на работна група за НПАА и подготовка на преговарачки позиции за членство во Европската Унија, од областа на безбедноста на храната и бучавата во животна средина.

Таа е автор на неколку прирачници, како што се: „Основни знаења за безбедност на храната-прирачник за операторите со храна”, Скопје, 2021, наменета за едукација на сите лица кои професионално доаѓаат во контакт со храната, со цел унапредување на нивните знаења и практики. Исто така, таа е прв автор на Прирачникот за оператори со храна во училишните установи и Прирачникот за оператори со храна во предучилишните установи – градинките, кои се поддржани од Агенцијата за храна и ветеринарство и Организацијата на потрошувачите на Македонија и со тоа достапни на нивните веб-страници за операторите. Прирачниците имаат за цел да ги унапредат добрите хигиенски практики, базирани на докази и подобрување на исхраната според потребите на децата.

Таа е член на мултисекторска работна група за самопроценка на имплементација на капацитетите на Меѓународниот здравствен правилник (МЗП) во РМ. Во 2021 година е номинирана за член на Комисија за подготовка на прашања за полагање на стручен испит за експерти за стратегиска оценка на животната средина, формирана при Министерството за животна средина и просторно планирање на РСМ.

Д-р Ристовска е избрана за член на Управниот одбор на Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија во ноември 2017 и потоа за претседател на Управниот одбор, и таа функција сè уште ја извршува.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Гордана Никола Ристовска
Институција: Медицински факултет, Катедра за хигиена
Научна област: ХИГИЕНА, ЗДРАВСТВЕНА ЕКОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на интегрираните студии од првиот и вториот циклус изнесува: 8,92.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на медицински науки од научната област: хигиена, здравствена екологија.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: International Journal of Environmental Research and Public Health Назив на електронската база на списанија: EBSCO, Embase, PubMed, MEDLINE, PMC, ProQuest, PSYINDEX, Scopus, Web of Science. 5-year Impact Factor: 3.789 Наслов на трудот: WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: A Systematic Review on Environmental Noise and Adverse Birth Outcomes. Година на објава: 2017</p> <p>2. Назив на научното списание: Central European Journal of Public Health Назив на електронската база на списанија: EBSCO MEDLINE, EMCare, ERIH PLUS, Index Copernicus, Journal Citation Reports – Impact factor 1.163 for 2020, MEDLINE/Index Medicus, ProQuest, PubMed, Scopus – CiteScore 1.4 for 2020, SCImago Journal & Country Rank (SJR), Web of Science (SCI, SSCI).</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>Наслов на трудот: Energy, macronutrients and dietary fibre intake among adults in North Macedonia Година на објава: 2020</p> <p>3. Назив на научното списание: Contributions Sec. of Med. Sc Macedonian Academy of Sciences and Arts/SCIENDO Назив на електронската база на списанија: Pubmed, MEDLINE/IndexMedicus Наслов на трудот: Prevalence of Phonological Articulation Disorders in Preschool Children in the City of Skopje Година на објава: 2020</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>4. Назив на научното списание: Archives of Public Health Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови - 18, број и припадност по земји: Македонија 8, Израел 1, Германија 1, Австралија 1, Србија 3, Бугарија 1, Романија 1, Словачка 1, Косово 1) Наслов на трудот: Assessment of nutritional status of children in Skopje - comparative analysis for the period 2010-2016 Година на објава: 2019</p> <p>5. Назив на научното списание: Archives of Public Health Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови - 18, број и припадност по земји: Македонија 8, Израел 1, Германија 1, Австралија 1, Србија 3, Бугарија 1, Романија 1, Словачка 1, Косово 1) Наслов на трудот: Public health aspects of phonological articulation disorders in preschool children - literature review Година на објава: 2019</p> <p>6. Назив на научното списание: Archives of Public Health Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови - 18, број и припадност по земји: Македонија 8, Израел 1, Германија 1, Австралија 1, Србија 3, Бугарија 1, Романија 1, Словачка 1, Косово 1) Наслов на трудот Информираност на популацијата за глобалниот проблем со климатските промени Година на објава: 2019</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>7. Назив на научното списание: Archives of Public Health</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови -18, број и припадност по земји: Македонија 8, Израел 1, Германија 1, Австралија 1, Србија 3, Бугарија 1, Романија 1, Словачка 1, Косово 1)</p> <p>Наслов на трудот: The prioritization of zoonoses in the Republic of North Macedonia – Do we need one health approach.</p> <p>Година на објава:2021</p>	
3.5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>Назив на зборникот: IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, The 60th International Meat Industry Conference MEATCON 2019</p> <p>Назив на меѓународниот собир: The 60th International Meat Industry Conference MEATCON 2019</p> <p>Имиња на земјите: Србија, Словенија, Русија, Хрватска, Шпанија, Германија, Данска, Австрија, Северна Македонија</p> <p>Наслов на трудот: Phosphates as food additives in meat and meat products in North Macedonia</p> <p>Година на објава: 2019</p>	ДА
4	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира ***</p> <p>Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи:</p> <p>Практикум по хигиена и здравствена екологија</p> <p>Место и година на објава: Медицински факултет, Скопје, 2021</p>	ДА
5	<p>Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен:</p> <p>Одлука од деканот на Медицински факултет бр. 02-2317 /74 од 11.5.2017</p> <p>Број на Билтен: 1142 од 15.3.2017</p>	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Михаил Кочубовски, с.р.
Проф. д-р Горан Белојевиќ, с.р.
Проф. д-р Моме Спасовски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Гордана Никола Ристовска
Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет, Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија;
Научна област: хигиена и здравствена екологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

1	Одржување на настава	
1.1	- од прв циклус студии – Општа медицина – хигиена 36 часа Изборен предмет Безбедност на храната и ризици по здравјето 30 часа x 3 сем= 90 часа Висока школа редовни 15 часа x 5 сем = 75 часа вонредни 3 часа x 5 сем = 15 часа Стоматолози 2 часа x 5 сем =10 часа Вкупно 226 часа x 0,04	9,04
1.2	- од втор циклус студии Здравствена екологија 5 часа x 5=25 Исхрана и јавно здравје 10 часа x 5=50 Истражувачки форум и интегрирачка работилница 19 часа Вкупно 84 часа x 0,05	4,2
1.3	- од трет циклус студии изборен предмет 30 часа x 0,06	1,8
2	Настава во школи и работилници	
2.1	Учесник во Работилница на докторските студии по јавно здравство, со наслов: Примена на современите алатки во јавноздравствените истражувања, февруари 2021	1
2.2	Учесник во Работилница на постдипломски студии по јавно здравство, Истражувачки форум и интегрирачка работилница, мај 2021	1
3	Одржување на вежби Општа медицина 16 часа Висока школа 50 часа Клиничка пракса 17 x 5=85 часа Вкупно 151 часа x 0,03	4,53
4	Одржување на менторска настава во здравствена клиничка пракса, 13 часа во семестар x 8 сем= 104 часа x 0,06	6,24
5	Подготовка на нов предмет	
	- Предавања - изборен предмет за додипломски студии – Безбедност на храната и ризици по здравјето - изборен предмет за трет циклус студии – Безбедна храна и јавно здравје - задолжителен предмет за трет циклус студии – Етика во научноистражувачката работа со примена и примери во подрачјето на јавното здравство	1 1 1
6	Консултации со студенти 480 x 0,002	0,96

7	Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничка практика 80 x 0,2	16
8	Ментор на дипломска работа Нина Николова. Биолошки агенси во храната и болести поврзани со биолошка контаминација на храната, 2020 Маја Рангелова. Интолеранција и алергиски реакции предизвикани од храна, 2020 Сандра Симјановска, Болести поврзани со небезбедна храна – состојба во Република Северна Македонија, 2019 3 x 0,2	0,2 0,2 0,2
9	Ментор на специјалистичка работа Анета Костова, Микробиолошка контаминација на прехранбените производи тестирани во Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија за периодот 2011 – 2019 година, 2020 Марије Гетај Јаковски, Проценка на нутритивниот статус кај деца во Град Скопје - компаративна анализа 2010 - 2016 година	1 1
10	Ментор и едукатор на здравствена едукација	
10.1	Ментор на 6 специјализанти Анета Костова 6 сем. x 60 часа= 360 часа Јулијана Китановска Спасев 5 сем. x 60 часа = 300 Билјана Џиковска 5 сем. x 60 часа = 300 часа Дарко Котев 3 сем. x 60 часа = 180 часа Вкупно 1140 часа x 0,08	91,2
10.2	Едукатор на 12 специјализанти Анета Костова 15 мес. x 28 часа =420 часа Јулијана Китановска 13 мес. x 28 часа =364 часа Билјана Џиковска 13 мес. x 28 часа =364 часа Дарко Котев 10 мес. x 28 часа = 280 часа Марјан Велјановски 4 мес. x 28 часа = 112 Наталија Милорадовска 4 мес. x 28 часа = 112 Јетон Шакири 4 мес. x 28 часа = 112 Александар Петрески 4 мес. x 28 часа = 112 Блерта Шахини 4 мес. x 28 часа = 112 Александра Петрова 4 мес. x 28 часа = 112 Кристи Дишо 4 мес. x 28 часа = 112 Томислав Хаџи Тошев 4 мес. x 28 часа = 112 Вкупно 2324 часа x 0,08	185,92
11	Член на комисија за оценка и одбрана на докторски труд Емире Билали. Влијание на анксиозноста на родителите врз здравјето на децата во периодот на нивниот пубертет во Општина Гостивар, 2021. Радмила Трајкова. Евалуација на когнитивните функции по разни видови анестезија, 2018.	0,7 0,7
12	Член на комисија за оценка и одбрана на специјалистичка работа д-р Мирјана Димовска д-р Елена Тортевска Данилов	1

	д-р Анета Костова д-р Рената Младеновска д-р Илија Илиоски 5 x 0,2	
13	Член на комисија за оценка и одбрана на дипломска работа Дениза Хаџиќ. Кардиоваскуларни заболувања, превенција и реалност, 2017. Ерол Уко. Екстрадивни ефекти предизвикани од бучавата во комунална средина и мерки за превенција, 2018. Анета Најдоска. Правилно миење на раце – предуслов за сигурна болничка средина, 2019. Нина Николова. Биолошки агенси во храната и болести поврзани со биолошка контаминација на храната, 2020. Маја Рангелова. Интолеранција и алергиски еакции предизвикани од храна, 2020. Сандра Симјановска, Болести поврзани со небезбедна храна – состојба во Република Северна Македонија, 2019. Елеонора Ристовска. Здравствени работници и соработници-столб на здравствениот систем и улогата на медицинската сестра техничар, 2021. Оливера Тасевска. Заразни болести – актуелно биолошко оружје, 2021. Семра Динарица. Малигни заболувања, предизвик на човештвото, 2021. 9x 0,1	0,9
14	Позитивно рецензиран практикум Автор Михаил Кочубовски, Гордана Ристовска , Игор Спироски, Александра Петрова. Практикум по хигиена и здравствена екологија. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, 2021. Одобрен со Одлука бр. 02-1346/81 од XXXIII редовна седница на ННС одржана на 31.3.2021	4
	ВКУПНО	334,79

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Ментор на докторски труд	
1.1	М-р Евгенија Григорова, со наслов: Јавноздравствени аспекти на најчестите фонолошко артикулативни нарушувања кај децата на претшколска возраст и рана школска возраст.	5
1.2	М-р Софија Лолеска, со наслов: Јавноздравствено значење на мобилната апликација Неуроигра за евалуација на внимание, концентрација и моторика кај деца.	5

1.3	М-р Павле Николовски	5
2	Ментор на магистерски труд Ана Митрова, со наслов: Проценка на алиментарниот внес на олово и кадмиум кај возрастната популација во Република Северна Македонија.	2
3	Раководител на национален научен проект Проценка на здравствениот ризик од алиментарниот дневен внес на метали кај населението во Република Македонија, 2018-2020, одобрен и поддржан од Медицински факултет – Скопје	6
4	Национален координатор на меѓународен научен проект: Early Environmental quality and life-course mental health effects (Equal-Life), проект поддржан од HORIZON 2020	6
5	Учесник во меѓународен научен проект: Improving disaster risk reduction skills and residence building practices in the Western Balkans EMS Web 2018-2019 година, координиран од Националниот институт за јавно здравје на Италија.	5
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
6.1	Grigorova E, Ristovska G , Jordanova NP. Prevalence of Phonological Articulation Disorders in Preschool Children in the City of Skopje. Contributions (Macedonian Academy of science and art). 2020. XLI 3: 31-37	4
7	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
7.1	Nieuwenhuijsen MJ, Ristovska G , Dadvand P. WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: A Systematic Review on Environmental Noise and Adverse Birth Outcomes. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i> . 2017; 14(10):1252. 8 +2.145	8,116
7.2	Spiroski I, Nikolić M, Kochubovski M, Gurinović MA, Ristovska G , Kadvan A. Energy, macronutrients and dietary	5,497

	fibre intake among adults in North Macedonia. Central European Journal of Public Health. 2020;28(1):24-32 8+1.163	
8	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови.	
8.1	Grigorova E, Ristovska G. Public health aspects of phonological articulation disorders in preschool children - literature review. Archives of Public Health 2019; 11(1):51-57	4,5
8.2	Getaj Jakovski M, Spiroski I, Ristovska G. Assessment of nutritional status of children in Skopje - comparative analysis for the period 2010-2016. Archives of Public Health 2019;11(2): 34-42	4
8.3	Стамболиева А., Кочубовски М., Ристовска Г. , Костова А. Информираност на популацијата за глобалниот проблем со климатските промени. Архиви на јавно здравје 2019;11(1): 37-42	3
8.4	Janevski B., Tozija F., Ristovska G. , Mikikj V., Poposka-Treneska V. The prioritization of zoonoses in the Republic of North Macedonia – Do we need one health approach? Archives of Public Health 2021; 13 (2) Online first doi.org/10.3889/aph.2021.6011	3
9	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
9.1	Dimitrovska M., Ristovska G. , Chuleva B., Dimitrovski D. Phosphates as food additives in meat and meat products in North Macedonia IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, The 60th International Meat Industry Conference MEATCON2019	3
10	Рецензија на научен/стручен труд Noise and health. Noise pollution in hospitals-a study of public perception. 2020 Noise and health. Development of a new night-time noise index: Integration of neurophysiological theory and epidemiological findings. 2020 Journal of Education, Society and Behavioural Science. Certificate SDI/HQ/PR/Cert/35774/Gor 2017 Certificate SDI/HQ/PR/Cert/36092/Gor 2017 4 x 0,2	0,8
11.	Учество на научен/стручен собир со реферат	
11.1	Усна презентација	

	<p>20. Конгрес на Македонското лекарско друштво и Медицинскиот факултет во Скопје, 2020, со презентација со наслов: Влијание на експозомот од пренатален период до адолесценција на менталното здравје.</p> <p>Days of preventive medicine in Republic of Macedonia with international participation, Ohrid 2019. Application of the concept of exposom for health risk assessment.</p> <p>Days of preventive medicine in Republic of Macedonia 2019. Prevalence of acute and chronic underweight in migrant children through Balcan route.</p> <p>Days of preventive medicine in Republic of Macedonia with international participation, Ohrid 2018. New Scientific evidence on the impact of environmental noise on public health.</p> <p>Days of preventive medicine in Republic of Macedonia with international participation, Ohrid 2017. Environmental noise exposure assessment in urban population in Republic of Macedonia</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
11.2	<p>Постер-презентација</p> <p>Days of preventive medicine in Republic of Macedonia 2019. Macro and microelements content in selected Macedonian red wines.</p> <p>European Human Exposome Network Conference. Connecting Science to Policy: the Delphi survey method in Equal-Life</p>	<p>0,5</p> <p>0,5</p>
12	Секциски предавања на научен/стручен собир	
12.1	Општествено хуманистички и биомедицински списанија со отворен пристап - искуства, дилеми, предизвици во 21 век. Отворен пристап во публикувањето на Архиви на јавно здравје, Скопје, 2020	1
12.2	Guest speaker at the Kick-off seminar Towards Youth Manifesto on food systems. Skopje, 2021. International Youth Health Organization	1
12.3	Светски ден на храната - Наши акции за наша иднина. Македонска медицинска студентска асоцијација, Скопје 18.10.2021	1
13	Апстракти објавени во зборник на конференција	
13.1	Меѓународна конференција Spasovski M, Ristovska G , Spiroski I, Pangovski I. Obesity and diabetes mellitus type 1 in Republic of Macedonia-recent activities for improved management. In: Obesity facts 10(supl 1) VI+274 2017, 24 th European Congress on Obesity 2017.	1
13.2	Национална конференција Ристовска Г. , Симјановски П., Костадиновски Љ., Поповска М., Богоевска Е., Ефтимиадоска Ф. Изложеност	0.5

	на населението на бучава во урбана животна средина во Република Македонија. Во: Зборник на апстракти од Денови на превентивна медицина во Република Македонија, 2017.	0.5
	Ristovska G. New Scientific evidence on the impact of environmental noise on public health. In Abstract book of Days of preventive medicine in Republic of Macedonia 2018.	0.5
	Ristovska G. Application of the concept of exposom for health risk assessment. In Abstract book of Days of preventive medicine in Republic of Macedonia 2019.	0.5
	Dimitrovska M., Duridanska V., Ristovska G. Macro and microelements content in selected Macedonian red wines. In Abstract book of Days of preventive medicine in Republic of Macedonia 2019.	0.5
	Spiroski I., Gudeva Nikovska D., Ristovska G. Prevalence of acute and chronic underweight in migrant children through Balcan route. In Abstract book of Days of preventive medicine in Republic of Macedonia 2019.	0.5
	Ристовска Г. , Ван Камп И., Кочубвски М., Спироски И. Влијание на експозомот од пренатален период до адолесценција на менталното здравје. Во Зборник на 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво и Медицинскиот факултет во Скопје, 2020.	0.5
	Костова А., Ристовска Г. , Цонева Е. Трендот на микробиолошката контаминација на храната за периодот 2011 – 2019 година. Во: Зборник на 20. Конгрес на Македонското лекарско друштво и Медицинскиот факултет во Скопје, 2020.	0.5
	Вкупно	83,413

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Книга од стручна област – автор	
1.1	Ристовска Г. , Мемети Ш., Данев М. Основни знаења за безбедност на храната – прирачник за операторите со храна. Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија, Скопје, 2021.	6.4
1.2	Ристовска Г. , Живиќ З., Петреска Иваноска Т., Петрушевска Този Л. Прирачник за оператори со храна во училишните установи. Организација на потрошувачи и Агенција за храна и ветеринарство. Скопје, 2021.	4.8
1.3	Ристовска Г. , Живиќ З., Петреска Иваноска Т., Петрушевска Този Л. Прирачник за оператори со храна во предучилишните установи – градинките. Организација на	4.8

	потрошувачи и Агенција за храна и ветеринарство. Скопје, 2021.	
1.4	Извештај за здравјето на населението во Република Македонија за 2016 година. Скопје: Институт за јавно здравје на Република Македонија, 2018.	4.8
1.5	Извештај за здравјето на населението во Република Македонија за 2018 година. Скопје: Институт за јавно здравје на Република Македонија, 2020.	4.8
1.6	Извештај за здравјето на населението во Република Македонија за 2019 година. Скопје: Институт за јавно здравје на Република Македонија, 2021.	4.8
2	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството Специјализација по хигиена, Уверение од Медицински факултет, УКИМ (бр. 12-02-2095 од 3.4.2003)	2
3	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија Стручна супервизија и евалуација на работата на Центрите за јавно здравје во РМ, во делот хигиена со здравствена екологија согласно со Националната годишна програма за јавно здравје (2017 – 2021) (5 год x 1)	5
4	Стручна активност од областа на јавното здравство и соодветната област Учество во изработка на Национална годишна програма за јавно здравје за 2018 година Учество во изработка на Национална годишна програма за јавно здравје за 2019 година Учество во изработка на Национална годишна програма за јавно здравје за 2020 година Учество во изработка на Национална годишна програма за јавно здравје за 2021 година 4 x 1	4
Дејности од поширок интерес		
5	Уредник на меѓународно научно/стручно списание Архиви на јавно здравје (Archives of Public Health)	3
6	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание Noise and Health	1
7	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир Денови на превентивна медицина на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2017 Денови на превентивна медицина на Република Македонија со меѓународно учество, Струга, 2018 Денови на превентивна медицина на Република Северна Македонија со меѓународно учество, Струга, 2019 3 x 0,5	1,5
8	Раководител на внатрешна организациона единица	

8.1	Раководител на Катедра за хигиена	3
8.2	Раководител на Одделение за здравствена безбедност на храната во Институт за јавно здравје	3
9	Член на факултетска комисија Член на Наставно-научен совет (2 мандата) Поткомисија за евалуација на студиската програма за трет циклус студии по јавно здравство во 2019 година Поткомисија за евалуација на студиската програма за трет циклус студии по јавно здравство во 2017 година Член на наставно научен колегиум за постдипломски студии (2 мандата) Член на Кадровски одбор Член на Советот на докторски студии по медицина Член на Комисија за оценување на презентации на годишни конференции за трет циклус – докторски студии 9 x 0,5	4,5
10	Член на комисија за избор во звање: д-р Мирјана Димовска, д-р Александра Петрова, д-р Рената Младеновска, д-р Лена Петрулова, дД-р Игор Спироски (2) 6 x 0,2	1,2
11	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.) Подготовка на Акциски план за заразни болести (решение бр. 13-2365/1 од 15.3.2018)	2
12	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
12.1	Член на Националниот совет за безбедност на храна и храна за животни	1
12.2	Член на Работна група за ревизија на постапката за контрола на храната од животинско потекло, во однос на <i>Listeria monocytogenes</i> .	1
12.3	Член на Комисија за подготовка на базите на прашања и практични примери за полагање на стручен испит за стратегиска оцена на животната средина, 3.3. 2021	1
12.4	Член на мултисекторска Работна група за самопроценка на имплементација на капацитетите на Меѓународен здравствен правилник (МЗП) во РМ во соработка со СЗО (бр. 17/7696-1 од 29.10.2018)	1
12.5	Член на единица за кризи во Агенција за храна и ветеринарство (бр. 09-2507/2 од 13.7.2017)	1
13	Претседател на здружение поврзано со струката Претседател на Здружение на доктори специјалисти по хигиена и здравствена екологија	2
ВКУПНО		67.6

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	334,79
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	83,413
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	67,6
Вкупно	485,80

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈА

Проф. д-р Михаил Кочубовски, с.р.
Проф. д-р Горан Белојевиќ, с.р.
Проф. д-р Моме Спасовски, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на вонред. проф. д-р Гордана Ристовска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека вонред. проф. д-р Гордана Ристовска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето РЕДОВЕН ПРОФЕСОР во научните области хигиена и здравствена екологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, вонред. проф. д-р Гордана Ристовска да биде избрана во звањето РЕДОВЕН ПРОФЕСОР во научните области хигиена и здравствена екологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Михаил Кочубовски, с.р.

Проф. д-р Горан Белојевиќ, с.р.

Проф. д-р Моме Спасовски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДНО ЛИЦЕ ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ ВО НАСТАВНО- НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА И ХЕМАТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 28.10.2021 година, за избор на едно лице во насловно звање во наставно-научните области: интерна медицина и хематологија на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, интерна медицина (хематологија), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на XXXVII седница бр. 02-4905/16, донесена на 16.11.2021 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Борче Георгиевски, проф. д-р Соња Генадиева-Ставриќ, проф. д-р Ирина Пановска-Ставридис, проф. д-р Мери Трајковска и проф. д-р. Лидија Петковска.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на едно лице во сите наставно-научни, научни, насловни и соработнички звања: интерна медицина – хематологија, во предвидениот рок се пријави насл. доц. д-р Светлана Крстевска Балканов.

Д-р Светлана Крстевска Балканов, насл.доц. Биографски податоци и образование

Кандидатката насл. доц. д-р Светлана Крстевска Балканов е родена на 4.8.1973 година, во Струмица. Средно образование завршила во Струмица како одличен ученик. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирала во 1998 година, со просечен успех од 8,20.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2001/2002 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и завршила со просечен успех 9,98. Во април 2010 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Реакција на трансплантатот против клетките на примателот (ГВХД) – евалуација на прогностички фактори во превенција и тераписка стратегија при алогени трансплантации на хематопоетски матични клетки кај малигни хематолошки заболувања“ под менторство на проф. д-р Никола Силјановски од Универзитетската клиника за хематологија.

Докторска дисертација пријавила во учебната 2012/2013 година на Медицинскиот факултет во Скопје под менторство на проф д-р Александар Стојановиќ. Дисертацијата на тема: „Алгоритам на дијагноза, третман и прогноза на Мултипен миелом во новата ера на терапевтици“ ја одбрала во март 2016 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Александар Стојановиќ, проф. д-р Лидија Чевреска, проф. д-р Борче Георгиевски, проф. д-р Александар Димовски и проф. д-р Соња Генадиева Ставриќ. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област интерна медицина и хематологија.

Во 2009/2010 година е избрана во звањето асистент на Медицинскиот факултет во Скопје, на Катедрата за интерна медицина и хематологија. На 15.12.2016 година е избрана во звањето насловен доцент.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1136 од 15.12.2016 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет – Скопје, Катедра за интерна медицина, кандидатката д-р Светлана Крстевска Балканов изведува практична настава (вежби) за студентите по медицина, стоматологија и фармација и на Високата школа за средномедицински кадар по предметите Интерна медицина и Клиничко испитување, а, исто така, изведува и теоретска настава за втор циклус студии на студиските програми на Медицинскиот факултет во Скопје.

Кандидатката е едукатор на специјализанти по интерна медицина.

Кандидатката е автор и коавтор на голем број научни трудови од областа моноклоналните гамапатии, објавени и презентирани на повеќе меѓународни странски и домашни конгреси и публикувани во научни списанија, автор е на монографијата „Акутни леукемии – водич за клиничари“ и е коавтор, односно автор на поглавје на рецензиран учебник под наслов „Интерна медицина“.

Научноистражувачка дејност

Во периодот од последниот избор, кандидатката д-р Светлана Крстевска Балканов има објавено бројни трудови и апстракти за постерски презентации при учество на домашни и меѓународни конференции и конгреси со оригинални резултати, објавени во научни списанија. Била поканет предавач на повеќе секциски и пленарни предавања на здруженија на лекари, стручни состаноци и конференции.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Светлана Крстевска Балканов, на 31.5.2018 година, ја завршила супспецијализацијата по хематологија.

Во 2009 година е поставена за раководител на Кабинетот за ултрасонографска дијагностика на абдомен при Клиниката за хематологија. Во 2014 година ја завршила едукацијата при Клиниката за кардиологија во Скопје, за колор доплер на долни екстремитети. Во 2017 е поставена за раководител на амбулантно-поликлиничко одделение со специјалистичко-консултативна дејност, каде што ја одредува дијагнозата на пациентите и планот за нивна понатамошна терапија.

Како раководител на Одделот за ултрасонографија на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, во периодот од 2009 до 2021 година, има воведено бројни ултрасонографски дијагностички методи во полето на хематолошките малигноми.

Д-р Светлана Крстевска Балканов, во периодот од 2009 до 2013 година, била на стручни едукации:

- едномесечен престој во Болницата во Улм, Германија, едукација: „Трансплантација на матични клетки – методи и перспективи“;
- подолг престој за едукација на колор доплер на долни екстремитети во Болницата „Флоренс Најтингел“ во Истанбул, Турција.

Во 2019 година е добитник на Плакета од МЛД и во 2021 година ја добива престижната награда „Гоце Делчев“, за коавтор на книгата „Интерна медицина“, УКИМ, Скопје.

Оценка за самоevaluација

Кандидатката д-р Светлана Крстевска Балканов во учебната 2017/2018 година добила највисока позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите при Медицинскиот факултет во Скопје.

ОБРАЗЕЦ 1

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат:

Светлана Крстевска Балканов

Институција:

**Медицински факултет, Скопје, Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ –
Скопје**

ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, Скопје

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА (ХЕМАТОЛОГИЈА)

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ
НАСЛОВЕН ВОПРЕДЕН ПРОФЕСОР**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,21. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,98.</p>	да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: интерна медицина; поле: хематологија; подрачје: моноклонални гамапатии и нивен третман.</p>	да
3	<p>Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	да
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>3.1.1</p> <p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin.</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: Prognostic impact of immunophenotyping of diffuse large B-cell lymphoma - a single-centre experience</p> <p>4. Година на објава: 2021 Jun Vol. 67(1) 2021 doi: early on-line</p> <p>3.1.2</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Pharmaceutical Bulletin</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>3. Наслов на трудот: Early mortality and overall survival in acute promyelocytic leukemia - a single-center experience</p> <p>4. Година на објава: 2021 June Vol. 67(1) 2021 doi: early on-line</p> <p>3.1.3</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal of morphology science</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор Вкупен број на членови: 31 (вкупен број членови, број и припадност по земји): САД -2, Македонија – 12, Украина – 1, Црна Гора – 2, Србија – 7, БиХ – 3, Ерменија – 1, Бугарија – 1, Хрватска – 1, Полска – 1</p> <p>3. Наслов на трудот: The relevance of predicting rheumatoid arthritis severity: Facilitating early treatment in poor prognosis and prognostic laboratory markers of joint damage</p> <p>4. Година на објава: 2021;4(2):19-25 doi: 616.72-002.77-085.275:616.15</p> <p>3.1.4</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal of the Macedonian medical association Mac. Med. Review, 2018; 72 (2)</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор Вкупен број на членови:14 (вкупен број членови, број и припадност по земји): Велика Британија – 2, Република Српска – 1, САД – 3, Германија – 1, Албанија – 1, Србија – 1, Данска – 1, Словенија – 1, Бугарија – 1</p> <p>3. Наслов на трудот: The Evaluation of some markers of proximal renal tubules damage in patient with psoriatic arthritis</p> <p>4. Година на објава: Мак Мед Преглед 2018; 72(2): 86-91 doi:10.1515/mmr-2017-0003</p> <p>3.1.5</p>	<p>да</p>

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: Scientific Foundation Spiroski - Skopje, Republic of Macedonia Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences.</p> <p>Назив на електронската база на списанија: Scopus</p> <p>2. Наслов на трудот: Hematologic Autoimmune Manifestation Secondary to Coronavirus Disease 19 Infection – A Single-Center Experience</p> <p>3. Година на објава: 2021 11; 9(B):940-944. https://doi.org/10.3889/oamjms.2021.6766 eISSN: 1857-9655</p>	
4	<p>Претходен избор во наставно-научно звање: насловен доцент, датум и број на Билтен: 15.12.2016, бр. 1136</p>	да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Борче Георгиевски, с.р.
 Проф. д-р Соња Геннадиева Ставриќ, с.р.
 Проф. д-р Ирина Пановска Ставридис, с.р.
 Проф. д-р Мери Трајковска, с.р.
 Проф. д-р Лидија Петковска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Светлана Крстевска Балканов

Институција:

Медицински факултет, Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ –
Скопје
ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, Скопје

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА (ХЕМАТОЛОГИЈА)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1	Предавање за специјализанти по интерна медицина (од 2016 до 2021 год), 10 семестри x 2 x 0,05	1
2	Консултации со студенти (од 2016 до 2021 год.), 10 семестри 10 x 0,002 x 100 (студенти)	2
3	Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка практика (од 2016 до 2021 год), по 6 студенти во семестар 6 x 0,2 x 10	12
4	Одржување на вежби (од 2016 до 2021 год.) 4.1 Одржување на вежби од прв циклус студии (стоматолози), (од 2016 до 2021 год.) 2 часа неделно, 2 * 15 * 10 * 0,03 4.2 Интерна пропедевтика – клиничко испитување (од 2016 до 2021 год.), 4 часа неделно. 4 * 15 * 10 * 0,03 4.3 Интерна медицина (од 2016 до 2021 год.), 5 вежби во семестар, 2 семестри 3 часа 3 * 15 * 10 * 0,03 4.4 Интерна медицина – клиничка практика, ментор (од 2016 до 2021 год.), 5 дена, 7 часа 6 кандидати годишно. 7 * 5 * 6 * 5 * 0,03	9 18 4,5 31,5
5	Едукатор на специјализација (19 специјализанти во период од 2016 – 2021 год. Вкупно 48 месеци) 48 * 4 * 5 * 0,08 = 76,8	76,8
	Вкупно	154,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Поени
1	Секциски предавања на научен/стручен собир 1.1 Гранулоцитен колоностимулирачки фактор – GCSF во третман на АМЛ: Дали е безбедно? 23.11.2017, Скопје - Реплек 1.2 Третман на пациенти со мултипен миелом подобни за трансплантација и потреба од терапија на одржување – каде сме ние сега? 19.11.2018. Хотел „Квинс“, Скопје 1.3 Третман на пациенти со мултипен миелом подобни за трансплантација и потреба од терапија на одржување – каде сме ние сега? 28.11.2018. Хотел „Квинс“, Скопје, БОРКА – втора едукативна трибина	1 1 1 1

	<p>1.4 Gazyva: нов стандард во третманот на релапс/рефракторните индолентни лимфоми 20.12.2019. Хотел „Лаки“, Охрид</p> <p>1.5 Хематолошките малигноми и COVID 19: предизвици и парадигми, 21.10.2021. Хотел „Квинс“, Скопје. САНО регионална научна конференција, предизвици на децата со канцер и COVID 19</p>	1
2	<p>Предавање на Катедра за интерна медицина (24.11.2016) “Дијагноза и третман на мултипен миелом – каде сме денес? 10-годишно клиничко искуство”</p>	1
3	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во кој е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p>	9
	<p>Sanja Trajkova, Svetlana Krstevska-Balkanov, Gordana Petrussevska, Lidija Cevreska, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Marija Popova-Labacevska, Nevenka Ridova, Simona Stojanovska, Irina Panovska-Stavridis</p> <p>Prognostic impact of immunophenotyping of diffuse large B-cell lymphoma - a single-centre experience Mac. Pharm. Bull. 2021 Early on-line 13 July 2021</p>	3
	<p>Svetlana Krstevska Balkanov, Sanja Trajkova, Sonja Genadieva Stavric, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Simona Stojanovska, Dejan Spasovski, Bozidar Kocoski, Irina Panovska Stavridis</p> <p>Early mortality and overall survival in acute promyelocytic leukemia - a single-center experience Mac. Pharm. Bull. 2021 Early on-line 9 July 2021</p>	3
	<p>Svetlana Krstevska Balkanov, Sanja Trajkova, Sonja Genadieva Stavric, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Marija Popova Labacevska, Dejan Spasovski, Irena Rambabova Bushljetik, Goce Kalcev, Irina Panovska Stavridis</p> <p>Myeloma multiplex treatment and overall survival Mac. Pharm. Bull. 2021 Early on-line 15 November 2021</p>	3
4	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во кој е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на</p>	

	списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
	Sanja Trajkova, Simona Stojanovska, Nevenka Ridova, Svetlana Krstevska-Balkanov, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Lidija Cevreska, Marija Popova-Labacevska, Irina Panovska-Stavridis Hematologic Autoimmune Manifestation Secondary to Coronavirus Disease 19 Infection – A Single-Center Experience Scientific Foundation Spiroski - Skopje, Republic of Macedonia Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences. 2021 11; 9(B):940-944. https://doi.org/10.3889/oamjms.2021.6766 eISSN: 1857-9655	4,8+0,55 (if)=5,35
5	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	24
	Sanja Trajkova, Lidija Cevreska, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Svetlana Krstevska-Balkanov , Marija Popova-Labacevska, Nevenka Ridova, Simona Stojanovska, Irina Panovska - Stavridis Analysis of Prognostic Factors As Predictors of Treatment Free Survival in Patients with Chronic Lymphocytic Leukemia-Single Centre Experience IOSR Journal of Dental and Medical Sciences (IOSR-JDMS) Issue 8 Ser.13 (August. 2021), PP 32-43 doi: 10.9790/0853-2008133243	3
	Дејан Спасовски, Соња Генадиева-Ставриќ, Татјана Сотирова, Светлана Крстевска-Балканов , Јулијана Брезовска-Кавракова The Evaluation of some markers of proximal renal tubules damage in patient with psoriatic arthritis Мак Мед Преглед 2018; 72(2): 86-91 doi:10.1515/mmr-2017-0003	3
	T.Sotirova, S.Genadieva-Stavric, S.Krstevska-Balkanov , M.Pavkovic, A.Dimovski, A.Eftimov, D.Spasovski Some prognostic factors in myelodysplastic syndromes can influence overall survival IOSR Journal of Dental and Medical Sciences (IOSR-JDMS) (November. 2016), PP 93-100. Doi: 10.9790/0853-15110593100	3
	Dejan Spasovski, Emilija Sandevska, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Svetlana Krstevska-Balkanov , Slavica Subevska-Stratrova The relevance of predicting rheumatoid arthritis severity: Facilitating early treatment in poor prognosis and prognostic laboratory markers of joint damage JMS 2021;4(2):19-25	3

	doi: 616.72-002.77-085.275:616.15	
	Dejan Spasovski, Emilija Sandevska, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Svetlana Krstevska-Balkanov Radiographic assessment of joint damage in early rheumatoid arthritis patients treated with methotrexate JMS 2021;4(2):26-34 doi: 616.72-002.77-085.275-073.75	3
	Sanja Trajkova, Lidija Cevreska, Svetlana Krstevska-Balkanov , Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Marija Popova-Labacevska, Aleksandra Jovanovska, Nevenka Ridova, Simona Stojanovska, Irina Panovska-Stavridis Use of chronic lymphocytic leukemia-international prognostic index in patient risk stratification-single center experience IJRMS 2021 Sep;9(9):2673-2680 doi: https://dx.doi.org/10.18203/2320-6012.ijrms20213406	3
	Sotirova T, Genadieva Stavric S, Krstevska Balkanov S , Dimovski A, Eftimov A, Spasovski D. Chromosomal Abnormalities in Myelodysplastic Syndromes Detected with Multiplex Ligation Dependent Probe Amplification. IOSR-JDMS. 2016; 15(8)1:79-82. (3.6+IF-1.486) 5,086	3
	Дејан Спасовски, Емилија Сандевска, Соња Генадиева-Ставриќ, Татјана Сотирова, Светлана Крстевска-Балканов , Славица Шубевска Стратрова, Јулијана Брезовска-Кавракова Aspects of nephrotoxicity of the most used nonsteroidal anti-inflammatory drugs in patients with rheumatoid arthritis Мак Мед Преглед 2021; 75(1): 18-22	3
6	Апстрактни објавени во зборник на конференција (меѓународна)	7
	Pivkova Veljanovska A., Panovska Stavridis I., Stojanoski Z., Chadievski L., Trajkova S., Popova Labachevska M., Ridova N., Krstevska Balkanov S. , Cevreska L., Georgievski B. C-reactive protein monitoring predicts early complications following allogeneic stem cell transplantation in AML patients-centre experience. SOHO Meeting Abstract Book in the Supplement of Journal for Clinical Lymphoma and Myeloma, 2019 Volume 19, Supplement 1, Page S204 DOI:10:1016/j.clml.2019	1
	Krstevska Balkanov S. , Panovska Stavridis I., Pivkova Veljanovska A., Balkanov T. Hairy cell leukemia treatment: The past and the present-where we are now? SOHO Meeting Abstract Book in the Supplement of Journal for Clinical Lymphoma and Myeloma, 2019 Volume 19, Supplement 1, Page S179	1

	<p><i>Sanja Trajkova, Lidija Cevreska, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Martin Ivanovski, Marija Popova-Labacevska, Nevenka Ridova, Simona Stojanovska, Milce Cvetanovski, Tara Ristovska, Svetlana Stankovik, Svetlana Krstevska Balkanov, Irina Panovska Stavridis</i></p> <p>Prediction the time to first treatment with international prognostic index for patients with chronic lymphocytic leukaemia (CLL-IPI): Single Center experience – IACH-October 1-3, Nice France 4th Annual Meeting of the International Academy for Clinical Hematology (IACH).</p>	1
	<p>Nevenka Ridova, Simona Stojanovska, Tara Ristevska, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Sanja Trajkova, Marija Popova-Labacevska, Martin Ivanovski, Lidija Chevreska, Dusko Dukovski, Svetlana Krstevska-Balkanov, irina Panovska-Stavridis</p> <p>Visceral Leishmaniasis Mimicking Multiple Myeloma</p> <p>Un. St. Cyril and Methodius, Medical Faculty, University Clinic of Hematology, Skopje, Republic of North Macedonia, Clinical Lymphoma, Myeloma & Leukemia, 2021</p>	1
	<p><i>Karanfilski O, Amzai G, Trpkovska Terzieva S, Pavkovic M, Sotirova T, Genadieva-Stavric S, Krstevska-Balkanov S, Cvetanovski M, Ridova N, Kocoski B, Stojanovic A,</i></p> <p>Added radiotherapy improves prognosis in HD patients treated with ABVD</p> <p>EHA Library. Karanfilski O. 05/16/19; 267959; PB2003</p>	1
	<p><i>Trajkova S., Cevreska L., Ivanovski M., Labacevska Popova M., Pivkova Veljanovska A., Balkanov S., Ridova N., Stojanovska S., Panovska Stavridis I.</i></p> <p>IGHV-IGHD-IGHJ rearrangements in Macedonian patients with chronic lymphocytic leukemia</p> <p>Macedonian medical review 2019:73 (supl.106) ISSN0025-1097</p>	1
	<p><i>Sanja Trajkova, Lidija Cevreska, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Marija Popova-Labacevska, Svetlana Krstevska- Balkanov, Simona Stojanovska, Nevenka Ridova, Irina Panovska-Stavridis</i></p> <p>Instrument for Prediction at Asymptomatic Early-Stage Chronic Lymphocytic Leukemia Patients-Single Centre Experience</p> <p>American Journal of Hematology Volume 96, Supplement 1, October, 2021</p>	1
	Вкупно	51,35

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

1	Завршена супспецијализација во областа на медицинските науки и здравството	12
---	--	----

	Супспецијализација по хематологија завршена на 7.6.2018 година	1
2	Автор на монографијата „Акутни леукемии – водич за клиничари“ ISBN 978-608-66723-0-0	8
3	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода на Клиниката за хематологија - Ултрасонографија кај хематолошки малигноми	1
4	Учебник: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА том II, Скопје, 2020. Издавач: УКИМ, Медицински факултет, Скопје, Катедра за интерна медицина, коавтор, автор на поглавје ТТП и ХУС.	2

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

	Назив на активноста:	
1	Раководител на Оддел за специјалистичко- консултативна дејност	3
2	Награда за научни постигнувања од струкова организација	
2.1	Плакета од МЛД (2019 година)	3
2.2	Добитник на престижната награда „Гоце Делчев“, за коавтор на книгата „Интерна медицина“ (ТТП и ХУС), УКИМ, Скопје.	1
3	Рецензент во JMS	1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	154,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	51,35
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	12
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	8
Вкупно	226,15

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Борче Георгиевски, с.р.
 Проф. д-р Соња Геннадиева Ставриќ, с.р.
 Проф. д-р Ирина Пановска Ставридис, с.р.
 Проф. д-р Мери Трајковска, с.р.
 Проф. д-р Лидија Петковска, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на насл. доц. д-р Светлана Крстевска Балканов.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека насловен доцент д-р Светлана Крстевска Балканов поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето насловен вонреден професор по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и хематологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет, д-р Светлана Крстевска Балканов да биде избрана во звањето насловен вонреден професор по предметите од наставно-научните области: интерна медицина и хематологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Борче Георгиевски, с.р.

Проф. д-р Соња Генадиева Ставриќ, с.р.

Проф. д-р Ирина Пановска Ставридис, с.р.

Проф. д-р Мери Трајковска, с.р.

Проф. д-р Лидија Петковска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДНО ЛИЦЕ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ПЕДИЈАТРИЈА И ДЕТСКИ БОЛЕСТИ СО НЕГА НА БОЛНО И ЗДРАВО ДЕТЕ НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 28.10.2021 година, за избор на едно лице во сите научни звања по предметите од научните области: педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет бр. 02-4905/12, донесена на 16.11.2021 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Стојка Нацева Фуштиќ, проф. д-р Велибор Тасиќ, проф. д-р Зоран Гучев, проф. д-р Ацо Костовски и проф. д-р Филип Дума.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на едно лице во сите научни звања по предметите од научните области: педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете, во предвидениот рок се пријави асистент докторанд д-р Александра Јовановска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Александра Јовановска е родена на 28.1.1979 година во Скопје. Дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје, во 2004 година, со просечен успех 9,37. По дипломирањето волонтирала на Универзитетската клиника за детски болести во Скопје, каде што се вработила во 2006 година. Специјализација по предметот Педијатрија завршила во 2011 година и од тогаш работи на Одделот за хематологија и онкологија. Во 2021 година положила супспецијалистички испит по предметот Педијатриска хематологија и онкологија.

Втор циклус – магистерски студии на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје завршила во 2015 година со просечен успех 10,00. На 3.6.2015 година го одбрала магистерскиот труд на тема „Прогностичко влијание на рана регенерација на нормални хематолошки клетки кај деца со акутна лимфобластна леукемија“, со што се стекнала со академски назив – магистер на медицински науки.

Во учебната 2016/2017 година се запишала на трет циклус – докторски студии на Медицинскиот факултет во Скопје. Докторската дисертација на тема „Клиничко значење на минималната резидуална болест и нејзина корелација со други ризик-фактори кај детската акутна лимфобластна леукемија“ ја одбрала на 21.4.2021 пред Комисија во состав: проф. д-р Александар Стојановиќ, проф. д-р Ката Мартинова, проф. д-р Светлана Кочева, проф. д-р Борче Георгиевски и проф. д-р Елена Шукарова Ангеловска, со што се стекнала со научниот степен доктор на медицински науки од областа на педијатријата.

Во 2016 година е избрана во звањето асистент докторанд на Катедрата за педијатрија. Рефератот за изборот е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1135 од 2016 година.

Активно се служи со англискиот јазик и поседува уверение кое одговара на ниво Ц1 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR).

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Медицинскиот факултет при УКИМ, кандидатката ас. д-р Александра Јовановска изведува практична настава по

предметите Педијатрија, Клиничко испитување и Ургентна медицина на прв циклус студии на студиската програма Општа медицина. Исто така, изведува практична настава по предметот Педијатрија на прв циклус студии и на студиската програма за доктори на денална медицина. Ас. д-р Александра Јовановска е вклучена и во изведувањето на теоретската настава за специјализантите по педијатрија во склоп на семинарот по педијатриска хематологија и онкологија, како и во нивната практична едукација. Учествува и во практична едукација на специјализантите по семејна медицина.

Научноистражувачка дејност

Д-р Александра Јовановска, како автор или коавтор, има објавено 70 стручно-научни трудови во домашни и меѓународни списанија, како и во зборници од научни собири организирани во земјата и во странство. Називите на трудовите се наведени во Анекс 2 со датуми и други релевантни податоци.

Д-р Александра Јовановска учествувала како соработник истражувач во два национални научноистражувачки проекта и во една клиничка студија.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Александра Јовановска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за детски болести, на Одделот за хематологија и онкологија, која се однесува на дијагноза и третман на бенигни хематолошки болести, малигни хемопатии и солидни малигни тумори, како и во работата на супспецијалистичката амбуланта за хематоонкологија. Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи формирани од Универзитетската клиника за детски болести, Министерството за здравство и Лекарската комора на Македонија. Член е на повеќе здруженија и асоцијации: ЛКМ, Здружение на педијатрите на Македонија, Здружение на хематолозите на Македонија и SIOPE (European Society for Pediatric Oncology). За значаен придонес и ангажирање во работата, добитник е на Диплома од Македонското лекарско друштво.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Александра Стојанче Јовановска

(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,37. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00.</p>	да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: медицински науки; поле: клиничка медицина, подрачје: педијатрија.</p>	да
3	<p>Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	да
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Прилози/Contributions 2. Назив на електронската база на списанија: PubMed 3. Наслов на трудот: Clinical characteristics and treatment results of childhood acute lymphoblastic leukemia in North Macedonia 4. Година на објава: 2020;41(2):37-47 1. Назив на научното списание: Open Access Maced J Med Sci. 2. Назив на електронската база на списанија: PubMed 3. Наслов на трудот: Clinical significance of minimal residual disease at the end of remission induction therapy in childhood acute lymphoblastic leukemia 4. Година на објава: 2019;7(17):2818-2823 1. Назив на научното списание: Int J Res Med Sci 	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Назив на електронската база на списанија: Index Copernicus, CrossRef, Google Scholar 3. Наслов на трудот: Use of chronic lymphocytic leukemia-international prognostic index in patient risk stratification – single center experience 4. Година на објава: 2021; 9(9):2673-2680	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 1. Назив на научното списание: Arch Pub Health 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 21 член од 9 земји 3. Наслов на трудот: Prognostic factors of childhood acute lymphoblastic leukemia 4. Година на објава: 2021; 13 (1). Назив на научното списание: Arch Pub Health 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 21 член од 9 земји 3. Наслов на трудот: Rhizobium radiobacter bacteriemia in a two-year-old patient with an acute lymphoblastic leukemia: a case report. 4. Година на објава: 2020; 12 (3) 1. Назив на научното списание: Physioacta 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 25 членови од 11 земји 3. Наслов на трудот: Clinical features and treatment outcome of relapsed acute lymphoblastic leukemia in childhood 4. Година на објава: 2017; 11(2):55-62	да
3.3	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: Abstracts Book 2. Назив на меѓународниот собир: 21st Romanian – Hungarian Pediatric Oncology Meeting, 13th Regional Central-Eastern/South-Eastern European Pediatric Oncohematology Meeting. 3. Имиња на земјите: Унгарија, Романија, Словенија, Хрватска, Бугарија... 4. Наслов на трудот: Clinical presentation and outcome after induction therapy in pediatric acute lymphoblastic leukemia. 5. Година на објава: 2018	да
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик, ниво С1, според CEFR 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје 4. Датум на издавање на документот: 03.09.2021	
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Стојка Нацева Фуштиќ, претседател, с.р.
Проф. д-р Велибор Тасиќ, член, с.р.
Проф. д-р Зоран Гучев, член, с.р.
Проф. д-р Ацо Костовски, член, с.р.
Проф. д-р Филип Дума, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Александра Стојанче Јовановска

(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: педијатрија и детски болести со нега на болно и здраво дете

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава од втор циклус студии	
1.1	Семинар хематоонкологија за специјализанти по педијатрија, зимски семестар 2013 – 1 предавање x 0,05	0,05
1.2	Семинар хематоонкологија за специјализанти по педијатрија, зимски семестар 2018 – 2 предавање x 0,05	0,10
		0,15
2.	Одржување на вежби од прв циклус студии	
2.1	за студенти на медицина – Педијатрија	
	2016/2017, летен семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2017/2018, зимски семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2017/2018, летен семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2018/2019, зимски семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2018/2019, летен семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2019/2020, зимски семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2019/2020, летен семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2020/2021, зимски семестар, 44 часа x 0,03	1,32
	2020/2021, летен семестар, 44 часа x 0,03	1,32
		11,88
2.2	за студенти на медицина – Клиничко испитување	
	2016/2017, летен семестар, 16 часа x 0,03	0,48
	2017/2018, зимски семестар, 16 часа x 0,03	0,48
	2017/2018, летен семестар, 16 часа x 0,03	0,48
	2018/2019, зимски семестар, 16 часа x 0,03	0,48
	2018/2019, летен семестар, 32 часа x 0,03	0,96
	2019/2020, зимски семестар, 16 часа x 0,03	0,48
	2019/2020, летен семестар, 16 часа x 0,03	0,48
	2020/2021, зимски семестар, 16 часа x 0,03	0,48
	2020/2021, летен семестар, 16 часа x 0,03	0,48
		4,80
2.3	за студенти на медицина – Ургентна медицина	
	2017/2018, зимски семестар, 4 часа x 0,03	0,12
	2018/2019, зимски семестар, 4 часа x 0,03	0,12
	2019/2020, зимски семестар, 4 часа x 0,03	0,12
	2020/2021, зимски семестар, 4 часа x 0,03	0,12
		0,48
2.4	за студенти на стоматологија – Педијатрија	
	2017/2018, зимски семестар, 18 часа x 0,03	0,54
	2018/2019, зимски семестар, 18 часа x 0,03	0,54
	2019/2020, зимски семестар, 18 часа x 0,03	0,54
	2020/2021, зимски семестар, 18 часа x 0,03	0,54
		2,16

2.5	за студенти на медицина – менторска настава клиничка пракса по Педијатрија	
	2017/2018, зимски семестар, 120 часа x 0,06	7,2
	2018/2019, зимски семестар, 120 часа x 0,06	7,2
	2019/2020, зимски семестар, 120 часа x 0,06	7,2
	2020/2021 зимски семестар 120 часа x 0,06	7,2
	2020/2021 летен семестар 120 часа x 0,06	7,2
		36
2.6	за студенти на медицина – Педијатрија, семинар	
	2017/2018, зимски семестар, 1 час x 0,03	0,03
	2018/2019, зимски семестар, 1 час x 0,03	0,03
	2019/2020, зимски семестар, 1 час x 0,03	0,03
	2020/2021, зимски семестар, 1 час x 0,03	0,03
	2020/2021, летен семестар, 1 час x 0,03	0,03
		0,15
3.	Едукатор на здравствена едукација	
3.1	специјализација по педијатрија	
	• 56,5 месеци x 4 недели x 7 часа x 0,08	126,56
3.2	специјализација по семејна медицина	
	• 7 специјализанти – доедукација 2 недели 7 x 7 часа x 2 недели x 0,08	7,84
	Вкупно едукаторство	134,4
4.	Учесник во школи и работилници	
4.1	Едукација наменета и соодветна за родители/старатели за усвојување на практични животни вештини корисни за подобрување на здравјето на нивните деца (2019)	1
4.2	Едукација наменета и соодветна за деца за начини за придобивање здрави животни навики (2019)	1
4.3	TDR online course on Implementation research with a focus on infectious diseases of poverty organized by WHO-TDR (December 8, 2019)	1
4.4	Правилна исхрана кај деца на предучилишна и училишна возраст (2020)	1
4.5	Лимфоми и леукемии во детска возраст (2018 – 2021)	4 x 1
		8
	Вкупно	198,02

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во национални научни проекти – финансирани од Медицински факултет, Скопје	
1.1	Инциденца и етиологија на анемии кај хоспитализирани деца на возраст до 5 години на Универзитетската клиника за детски болести со фокус на дефицит на витамин Б12	3
1.2	Детекција на минимална резидуална болест со квантитативна PCR (Polymerase Chain Reaction) анализа на индивидуално специфични преуредувања на имуноглобулинските и/или Т клеточните рецепторни гени	3
		6
2	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор за	

	годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернат, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rang или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование – 8 бода+иф	
2.1	Ilonen J , Kocova M , Lipponen K , Sukarova-Angelovska E , Jovanovska A , Knip M . HLA-DR-DQ haplotypes and type 1 diabetes in Macedonia. Human immunology 2009 Jun; 70(6):461-3.	4,8+2,639
		7,439
3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернат, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rang или друга база на списанија која ќе ја утврди Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1241, од 1.7.2021 130 Националниот совет за високо образование - 5 бода	
3.1	Sanja Trajkova, Lidija Cevreska, Svetlana Krstevska-Balkanov, Aleksandra Pivkova-Veljanovska, Marija Popova-Labacevska, Aleksandra Jovanovska , Nevenka Ridova, Simona Stojanovska, Irina Panovska-Stavridis. Use of chronic lymphocytic leukemia-international prognostic index in patient risk stratification – single center experience. Int J Res Med Sci. 2021 Sep; 9(9):2673-2680	3
3.2	Jovanovska A , Trajkova-Antevska Z, Kocheva S, Stankovikj S, Panovska-Stavridis I, Dimovski A, Martinova K. Clinical characteristics and treatment results of childhood acute lymphoblastic leukemia in North Macedonia. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2020 Sep 1;41(2):37-47.	3
3.3	Jovanovska A , Martinova K, Kocheva S, Trajkova-Antevska Z, Coneska-Jovanova B, Panovska-Stavridis I, Stankovikj S, Trajkova S, Dimovskia A. Clinical significance of minimal residual disease at the end of remission induction therapy in childhood acute lymphoblastic leukemia. Open Access Maced J Med Sci. 2019 Sep 14;7(17):2818-2823.	3
3.4	Ambarkova V, Jovanovska A , Ambarkov J. Dental management of patient with Von Willebrand disease. Arch Clin Med Case Rep 2019; 3 (5): 231-241	4
		13
4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој	

	учествуваат членови од најмалку 3 земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови – 5 бода	
4.1	Aleksandra Jovanovska , Kata Martinova. Prognostic factors of childhood acute lymphoblastic leukemia. Arch Pub Health 2021; 13 (1). doi.org/10.3889/aph.2021.5732	4,5
4.2	Biljana Kakaraskoska Boeska, Dugagjin Osmani, Branka Petrovska Basovska, Verica Kakaraskoska Petreska, Kata Martinova, Zorica Antevska Trajkova, Aleksandra Jovanovska , Svetlana Kocheva. Rhizobium radiobacter bacteriemia in a two-year-old patient with an acute lymphoblastic leukemia: a case report. Arch Pub Health 2020;12(3) doi.org/10.3889/aph.2020.5612	3
4.3	Jovanovska A. , Martinova K., Trajkova-Antevska Z., Coneska B., Kocheva S. Clinical features and treatment outcome of relapsed acute lymphoblastic leukemia in childhood. Physioacta 2017; 11(2):55-62 ISSN 1857-5587	3
4.4	Biljana Choneska Jovanova, Sonja Alabakovska, Kata Martinova, Sasho Panov, Zorica Antevska Trajkova, Svetlana Kocheva, Aleksandra Jovanovska The influence of MTHFR C677T polymorphism on methotrexate toxicity in pediatric acute lymphoblastic leukemia. Архиви на јавното здравје (Archives of public health) 2015, Vol.7 No.1: 35-40	3
4.5	Билјана Чонеска-Јованова, Ката Мартинова, Соња Алабаковска, Зорица Антевска Трајкова, Костандина Кузевска Манева, Светлана Кочева, Александра Јовановска Токсични ефекти предизвикани од хемотерапија со високи дози метотрексат кај деца со акутна лимфобластна леукемија. Архиви на јавното здравје (Archives of public health) 2015 Vol.7 No.1:28-34	3
4.6	Jovanovska A , Glamocanin S, Martinova K, Antevska-Trajko Z, Coneska-Jovanova B, Koceva S Prognostic impact of early recovery on absolute lymphocyte count in childhood acute lymphoblastic leukemia. Physioacta 2015 Vol.9-No.1: 107-118	3
4.7	Martinova K, Kocheva S, Coneska-Jovanova B, Acevska-Jovanovska A , Stankovic S. Chelation therapy in thalassemia major: why and when? Physioacta 2015 Vol.9-No.1: 119-129	3
		22,5
5	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
5.1	К. Поповска – Јовановска, З. Гучев, Д. Фидановски, К. Пиперкова, А. Ацевска , Ж. Цековска, В. Котевска, М. Петровска	3

	Serratia marcescens – Узроци и превентивни проблем болничке епидемије у педијатриској јединици за интензивну негу. XXXIX dani preventivne medicine, Nis, 2005	
		3
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
6.1	Ката Ѓ Мартинова, Билјана Б. Чонеска Јованова, Светлана А. Кочева, Александра С.Ацевска-Јовановска , Светлана Ѓ.Станковиќ Улогата на проточно цитометриската имунофенотипизација во дијагнозата и следењето на акутните леукемии во детската возраст. Vox Medici, број 85 XXIII, декември 2014	1,8
6.2	Билјана Б. Чонеска Јованова, Софијанка В. Гламочанин, Ката Ѓ. Мартинова, Зорица К. Антевска-Трајкова, Светлана А. Кочева, Александра С. Јовановска Бенигна неонатална хемангиоматоза (приказ на случај). Неонатологија, прилог на Vox Medici, март, 2015	1,8
		3,6
7	Секциски предавања на научен/стручен собир	
7.1	Апсолутниот лимфоцитен број на крај на индукциска терапија како прогностички индикатор кај детската акутна лимфобластна леукемија. Предавање на стручен состанок на Здружение на хематолози на Македонија, 25.3.2016.	1
7.2	Есенцијална тромбцитемија – ретка болест во детска возраст. Секциско предавање на состанок на Здружение на хематолози на Македонија, 31.3.2018.	1
		2
8	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
8.1	Pediatric hemophilia care in Macedonia. 1 st Adriatic Haemophilia AB meeting, Belgrade, 01.10.2015	2
		2
9	Апстрактни објавени во зборник на конференција - меѓународна	
9.1	A. Hasani, S. Kocheva, K. Stavrikj, K. Martinova, Z. Antevska, A. Jovanovska , K. Mironska, L. Kareva. Impact of intensive chemotherapy on serum immunoglobulins in children with acute lymphoblastic leukemia. ESID Multidisciplinary Symposium On The Immunological Consequences of Targeted Immune Therapies, 27-29 September 2021/Online	1
9.2	S. Kocheva, K. Martinova, Z. Antevska – Trajkova, A. Jovanovska , D. Plaseska – Karanfilska. Aplastic anemia as a first manifestation of Dyskeratosis congenita case report. ESHG 2021-Virtual Conference/June 12-15,2021	1
9.3	Aleksandra Jovanovska , Svetlana Kocheva, Zorica Trajkova-Antevska, Bojan Teov, Kata Martinova. Childhood acute lymphoblastic leukemia: Prognostic value of end of induction minimal residual disease in good	1

	responders to prednisone. The Virtual Conference on Current Challenges in Hematology. C-HEM2021, 18-19 March 2021	
9.4	B. Choneska Jovanova, K. Martinova, S. Topuzovska, S. Panov, Z. Trajkova Antevska, S. Kocheva, A. Jovanovska . The influence of methionine synthase 2756 A>G polymorphism on methotrexate induced toxicities in children with acute lymphoblastic leukemia. Pediatric Blood & Cancer Volume 66, 51 st Congress of the International Society of Pediatric Oncology (SIOP), Lyon, France, October 23-26, 2019	1
9.5	Svetlana Kocheva, Marija Dimishkovska, Marija Vujovic, Kata Martinova, Zorica Antevska-Trajkova, Aleksandra Jovanovska , Dijana Plaseska – Karanfiliska. Autoimmune lymphoproliferative syndrome identified through reverse phenotyping. ESID 2019 Brussels, Belgium.	1
9.6	B. Teov, K. Martinova, Z. Trajkova Antevska, S. Kocheva, A. Jovanovska . Rituximab as a second-line treatment option for mixed AIHA in a pediatric patient - A case report. 22 nd Romanian – Hungarian Pediatric Oncology Meeting. 14 th Regional Central-Eastern/South-Eastern European Pediatric Onco-Hematology Meeting. 17-19 th October 2019, Bucharest.	1
9.7	Irina Panovska Stavridis, Aleksandra Pivkova Veljanovska, Svetlana Kocheva, Iazar Chadievski, Zlate Stojanoski, Sanja Trajkova, Martin Ivanovski, Marija Popova-Labachevska, Nevenka Ridova, Aleksandra Jovanovska , Lidija Cevreska, Kata Martinova, Borce Georgievski. Introduction of matched unrelated hematopoietic transplant in the treatment of childhood aplastic anemia: case report of Republic of North Macedonia first ever experience. 7 th Pediatric Congress with international participation. Strumica, Macedonia, June 25-28, 2019	1
9.8	Choneska Jovanova B., Topuzovska S., Martinova K., Panov S., Antevska Trajkova Z., Kocheva S., Jovanovska A. Folate pathway gene polymorphisms and risk of pediatric acute lymphoblastic leukemia. 7 th Pediatric Congress with international participation. Strumica, Macedonia, June 25-28, 2019	1
9.9	Aleksandra Jovanovska , Kata Martinova, Zorica Trajkova Antevska, Svetlana Kocheva, Biljana Coneska Jovanova, Aleksandar Dimovski, Sanja Trajkova, Irina Panovska Stavridis. Transient pancytopenia preceding acute lymphoblastic leukemia (Pre-ALL): a case report. 7 th Pediatric Congress with international participation. Strumica, Macedonia, June 25-28, 2019	1
9.10	V Ambarkova, J Nikolovska, A Janchevska, Jovanovska A. , Ambarkov J. Dental management of patient with von Willebrand disease. 7 th South East European meeting on rare diseases. First Congress of the Macedonian Society for Rare Diseases, 7-9 June, 2019, Struga, Republic of North Macedonia	1

9.11	Marina Krstevska Konstantinova, Ana Stamatova, Konstandina Kuzevska-Maneva, Svetlana Kocheva, Biljana Coneska, Kata Martinova, Aleksandra Jovanovska . Premature telarche followed by acute lymphoblastic leukemia in a 1.5 year old girl. Horm Res Paediatr 2018;90 (suppl 1):1-680	1
9.12	Choneska Jovanova B., Topuzovska S., Martinova K., Panov S., Trajkova Antevska Z., Kocheva S., Jovanovska A. Polymorphisms in genes included in folate metabolism and susceptibility to acute lymphoblastic leukemia in children. 21st Romanian – Hungarian Pediatric Oncology Meeting, 13th Regional Central-Eastern/South-Eastern European Pediatric Oncohematology Meeting. Budapest, October 2018	1
9.13	Aleksandra Jovanovska , Kata Martinova, Zorica Antevska Trajkova, Biljana Coneska Jovanova, Svetlana Kocheva, Vassiliki Douka, Aleksandar Eftimov. Clinical importance of minimal residual disease in childhood acute lymphoblastic leukemia. 12 th Regional Central-Eastern/South-Eastern European Pediatric Oncohematology Meeting/Abstract book, Cluj Napoca, Romania, 28-30 September, 2017	1
9.14	Choneska Jovanova B., Martinova K., Topuzovska S., Panov S., Antevska-Trajkova Z., Kocheva S., Jovanovska A. , Memedi R. The association of TSER (2R/3R) polymorphisms with methotrexate induced toxicities in children with acute lymphoblastic leukemia. 12 th Regional Central-Eastern/South-Eastern European Pediatric Oncohematology Meeting/Abstract book, Cluj Napoca, Romania, 28-30 September, 2017	1
9.15	Zorica Trajkova-Antevska, Martinova K., Coneska-Jovanova B., Kocheva S., Jovanovska A. , Memedi R. Health care for children with congenital bleeding disorders in Republic of Macedonia-current status. BJMG vol.20, 2017 supplement 1, ISSN 1311-0160. Abstract book-2017, The 2 nd congress of the Macedonian hematology association with international participation. Skopje, Macedonia, April 18-20, 2017	1
9.16	Martinova K., Jovanovska-Acevska A. , Coneska-Jovanova B., Kocheva S., Antevska -Trajkova Z. Prognostic factors in acute lymphoblastic leukemia in childhood – an overview. BJMG vol.20, 2017 supplement 1, ISSN 1311-0160. Abstract book-2017, The 2 nd congress of the Macedonian hematology association with international participation. Skopje, Macedonia, April 18-20, 2017	1
9.17	Choneska-Jovanova B., Martinova K., Topuzovska S., Antevska-Trajkova Z., Kocheva S., Jovanovska A. , Memedi R. The influence of TSER (2R/3R) and ABCB1 (G2677A/T) polymorphisms on methotrexate induced toxicities in children with acute lymphoblastic leukemia. BJMG vol.20, 2017 supplement 1, ISSN 1311-0160. Abstract book-2017, The 2 nd congress of the Macedonian hematology association with	1

	international participation. Skopje, Macedonia, April 18-20, 2017	
9.18	Svetlana A. Kocheva, Kata Martinova, Biljana Coneska-Jovanova, Zorica Antevska Trajkova, Aleksandra Jovanovska , Irina Panovska-Stavridis. Treatment and clinical results in childhood acute myeloid leukemia in Macedonia. BJMG vol.20, 2017 supplement 1, ISSN 1311-0160. Abstract book-2017, The 2 nd congress of the Macedonian hematology association with international participation. Skopje, Macedonia, April 18-20, 2017	1
9.19	Choneska-Jovanova B., Martinova K., Antevska-Trajkova Z., Kocheva S., Jovanovska A. , Memedi R., Angelkova N., Stambolieva A. Hemolytic anemia due to B12 deficiency in 6 months infant – case report. BJMG vol.20, 2017 supplement 1, ISSN 1311-0160. Abstract book-2017, The 2 nd congress of the Macedonian hematology association with international participation. Skopje, Macedonia, April 18-20, 2017	1
9.20	Svetlana A. Kocheva, Kata Martinova, Velibor Tasic, Zorica Antevska Trajkova, Biljana Coneska-Jovanova, Aleksandra Jovanovska . Fanconi syndrome in Fanconi anemia patient. BJMG vol.20, 2017 supplement 1, ISSN 1311-0160. Abstract book-2017, The 2 nd congress of the Macedonian hematology association with international participation. Skopje, Macedonia, April 18-20, 2017	1
9.21	Aleksandra Jovanovska , Kata Martinova, Zorica Trajkova-Antevska, Biljana Coneska Jovanova, Svetlana Kocheva, Regjep Memedi. Retrospective analysis of relapsed childhood acute lymphoblastic leukemia in Macedonia. BJMG vol.20, 2017 supplement 1, ISSN 1311-0160. Abstract book-2017, The 2 nd congress of the Macedonian hematology association with international participation. Skopje, Macedonia, April 18-20, 2017	1
9.22	Kata Martinova, S Kocheva, B Coneska Jovanova, Z Antevska Trajkova, A Jovanovska , G Micevska. Invasive fungal infections at the department of hematology and oncology-University Children’s Hospital in Skopje, R Macedonia. 4th Symposium Diagnosis and Therapy on Fungal Diseases, Belgrade, February 26-27, 2016	1
9.23	Zorica Trajkova Antevska, Sofijanka Glamocanin, Kata Martinova, Biljana Coneska, Svetlana Kocheva, Aleksandra Jovanovska . Step forward care for children with hemophilia in Republic of Macedonia. WFH 2016 World Congress, Orlando, USA, July 24-28, 2016	1
9.24	B. Choneska Jovanova, S. Alabakovska, K. Martinova, Z. Antevska-Trajkova, S. Kocheva, A. Jovanovska , R. Memedi Association of Methylentetrahydrofolat Reductase C677T and A1298C Polymorphisms with Methotrexate Induced Toxicities in Children with Acute Lymphoblastic Leukemia. Pediatric Blood & Cancer Volume 63, Issue S3, Abstracts	1

	From the 48 th Congress of the SIOP Dublin, Ireland, October 19-22, 2016	
9.25	Svetlana Kocheva, Kata Martinova, Biljana Coneska-Jovanova, Zorica Antevska-Trajkova, <u>Aleksandra Jovanovska</u> L-asparaginase associated toxicity during induction therapy for pediatric acute lymphoblastic leukemia. 10 th Biennial Childhood Leukemia Symposium, April 25-26, 2016 Athens, Greece	1
9.26	Kata Martinova, <u>Aleksandra Jovanovska</u> , Biljana Coneska-Jovanova, Svetlana Kocheva, Zorica Antevska-Trajkova Experience with acute lymphoblastic leukemia in childhood: overview on prognostic factors and treatment outcome. 10 th Biennial Childhood Leukemia Symposium, April 25-26, 2016 Athens, Greece	1
9.27	Светлана А. Кочева, Ката Мартинова, Зорица Антевска-Трајкова, Билјана Чонеска-Јованова, <u>Александра Јовановска</u> Diagnosis and treatment of leukemia and malignant lymphoma in children. XIX Конгрес на лекарите на Република Македонија со меѓународно учество, 1-3 октомври 2015 Скопје, Македонија	1
9.28	<u>Aleksandra Jovanovska</u> , Sofijanka Glamocanin, Kata Martinova, Svetlana Kocheva, Biljana Coneska-Jovanova, Zorica Antevska-Trajkova Prediction of Outcome by Prednisone Response in Childhood Acute Lymphoblastic Leukemia. 6 th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	1
9.29	<u>Aleksandra Jovanovska</u> , Kata Martinova, Svetlana Kocheva, Biljana Choneska Jovanova, Zorica Antevska-Trajkova Childhood Acute Lymphoblastic Leukemia in Macedonia: Prognostic Factors and Treatment Outcome. 6 th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	1
9.30	Kata Martinova, Svetlana Kocheva, Biljana Coneska-Jovanova, Zorica Trajkova-Antevska, <u>Aleksandra Jovanovska</u> Pediatric oncologic emergencies. 6 th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	1
9.31	Kata Martinova, Svetlana Kocheva, Biljana Coneska-Jovanova, <u>Aleksandra Jovanovska</u> , Zorica Trajkova-Antevska, Oliver Karanfilski, Svetlana Stankovikj Thalassemia in Republic of Macedonia – an overview. 6 th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	1
9.32	Svetlana Kocheva, Kata Martinova, Zorica Antevska – Trajkova, Biljana Coneska-Jovanova, <u>Aleksandra Acevska</u> Allogeneic Hematopoietic Stem Cell Transplantation (HSCT) in Pediatric Acute Leukemia. 6 th Congress of Pediatrics of	1

	Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	
9.33	B.Choneska Jovanova, S.Glamochanin, K.Martinova, Z.Antevska Trajkova, S.Kocheva, A. Acevska Toxic effects during therapy with high doses methotrexate in children with acute lymphoblastic leukemia. 6 th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	1
9.34	B.Choneska Jovanova, S.Glamochanin, K.Martinova, R.Kacarska, Z.Trajkova Antevska, K. Maneva, S. Kocheva, S.Bojagieva, A.Jovanovska Use of oral propranolol for treatment of hemangiomas in childhood. 6 th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	1
9.35	Zorica Trajkova Antevska, Sofijanka Glamocanin, Kata Martinova, Biljana Coneska, Svetlana Kocheva, Aleksandra Jovanovska Improvement of the health care for children with haemophilia in Republic of Macedonia. 6 th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation; October 2015, Struga, Macedonia	1
9.36	B. Choneska Jovanova, S. Alabakovska, S. Glamocanin, K. Martinova, Z. Antevska-Trajkova, S. Kocheva, A. Acevska Toxicities during therapy with high doses od metotrexate in children with acute lymphoblastic leukemia. The 9 th Regional Central-Eastern/South/Eastern European Pediatric Oncohematology Meeting, The 17 th Romanian – Hungarian Pediatric Oncology Meeting, Hungaria, October 9-11, 2014	1
9.37	S.A.Kocheva, G. Bozinovski, K. Martinova, B. Coneska-Jovanova, A. Acevska , D. Plaseska-Karanfilska MYCN oncogene amplification in advanced neuroblastoma patients from Republic of Macedonia. European Journal of Human Genetics, Volume 22 Supplement 1, European Human Genetics Conference, May 31-June 3, 2014	1
9.38	Martinova K., Coneska B., Koceva S., Jovanovska A. , Bojadgieva E. Treatment of iron overload with deferasirox in the patients with thalassaemia major. PO-0161, Arch Dis Child 2014 99:A300 doi:10.1136/archdischild-2014-307384.823. The 5 th Congress of EAPS 2014, Barcelona, Spain	1
9.39	Martinova K., Coneska B., Koceva S., Jovanovska A. , Bojadgieva E. Infections during intensive treatment in acute lymphoblastic leukemia in children. Haematologica /the hematology journal 2014; Vol. 99, (suppl I):550 19 th Congress of EHA 2014, Milan, Italy	1
9.40	Martinova K., Kocheva S., Conevska B., Jovanovska A. Initial experience with oral iron chelator deferasirox in the treatment of patients with thalassaemia major. 8 th Balkan day of hematology, Antalya, Turkey, Oct. 25, 2013	1
9.41	Choneska Jovanova B, Glamocanin S., Martinova K., Trajkova Antevska Z., Kocheva S., Acevska A. , Bojagieva S. Necessity of blood components and granulocyte colony stimulating factor (GCSF) in children with acute	1

	lymphoblastic leukemia during intensive chemotherapy. 45 th Congress of the International Society of Pediatric Oncology, 25-28 th September 2013, Hong Kong, China.	
9.42	Martinova K., Coneska B., Koceva S., Jovanovska A. , Bojadgieva E. Infections during induction of remission in children with acute lymphoblastic leukemia and lymphoblastic lymphoma - comparative study. 18 th Congress of the EHA 2013, Stockholm, Sweden, June 13-16	1
9.43	Јовановска А. Муратовска О. Гламочанин С. Мартинова К. Антевска-Трајкова З. Кочева С. Чонеска-Јованова Б. Херeditарна сфероцитоза – приказ на случај. Прв конгрес на Здружението за хематологија на Македонија и 7. Балкански хематолошки ден, 4 – 7 октомври 2012, Скопје.	1
9.44	А. Јовановска , С. Гламочанин, М. Кочова, О. Муратовска, К. Мартинова, З. Трајковска, Б. Чонеска, С. Кочева Касни тироидни абнормалности по хемо и радио терапија кај Hodgkin-ова болест во детството. 3. Македонски конгрес по ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања со меѓународно учество, 1 – 4.10.2008, Охрид.	1
9.45	А. Јовановска , D. Kuzmanovska, E. Shahpazova A case of sarcoid interstitial nephritis improved by steroid therapy. Journal of the International Pediatric Nephrology association, Volume 23, Number 9, September 2008.	1
9.46	Јовановска А. Здравеска Н. Пиперкова К. Палчевска С. Папазовска-Черепналковски А. Чомовска С. Старова А. Херeditарна ихтиоза-приказ на случај. Први национални денови по неонатологија на Р Македонија со меѓународно учество, 17 – 20 септември 2008, Охрид.	1
9.47	Никчевска Н. Дума Ф. Пиперкова К. Сајковски А. Софијанова А. Кимовска М. Јовановска А. Ултразвучна дијагностика на постасфиктична дифузна малација кај новородено со асфиксија – приказ на случај. Први национални денови по неонатологија на Р Македонија со меѓународно учество, 17 – 20 септември 2008, Охрид.	1
9.48	Sabolic Avramovska V. Kuturec M. Duma F. Lekovska O. Angelkova N. Ristevski M. Asenova A. Damjanovski G. Trajkovski Z. Zdraveska N. Jovanovska A. Tuberous sclerosis. 4-th Congress of Neurologists of Macedonia with international participation, 03-07 September 2008, Ohrid, Macedonia.	1
9.49	А. Ацевска , А. Сајковски, А. Христоски, Д. Фидановски, А. Софијанова, Љ. Којиќ, М. Ивановска Пневмонија асоцирана со механичка вентилација кај новороденчиња на единица за интензивна нега. IV конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, 18 – 22 септември 2007, Охрид.	1
9.50	Тодоровски Г. Грујовска С. Ацевска А. Бојациева С.	1

	Акутен панкреатит кај девојче болно од хемолитичка анемија. IV конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, 18 – 22 септември 2007, Охрид.	
	Вкупно	50
10	Учество на научен/стручен собир – усна презентација	
10.1	Aleksandra Jovanovska , Kata Martinova, Zorica Antevska Trajkova, Biljana Coneska Jovanova, Svetlana Kocheva. Clinical presentation and outcome after induction therapy in pediatric acute lymphoblastic leukemia. 21st Romanian – Hungarian Pediatric Oncology Meeting, 13th Regional Central-Eastern/South-Eastern European Pediatric Oncohematology Meeting. Budapest, October 2018	1
10.2	A. Jovanovska , S. Glamocanin, K. Martinova, Z. Trajkova-Antevska, B. Choneska, S. Kocheva Clinical outcome of children with newly diagnosed acute lymphoblastic leukemia treated in a single center in Skopje, Macedonia. The 9 th Regional Central-Eastern/South/Eastern European Pediatric Oncohematology Meeting, The 17 th Romanian – Hungarian Pediatric Oncology Meeting, Hungaria, October 9-11, 2014	1
10.3	Aleksandra Jovanovska , Kata Martinova, Zorica Trajkova Antevska, Svetlana Kocheva, Biljana Coneska Jovanova, Sanja Trajkova, Irina Panovska Stavridis. Excellent treatment outcome of minimal residual disease – defined low risk pediatric patients with acute lymphoblastic leukemia. 7 Pediatric Congres with international participation. Strumica, Macedonia, June 25-28, 2019	1
	Вкупно	3
11	Рецензија на научен стручен труд	
11.1	Рецензент на научен труд за списанието Journal of Pediatric Hematology/Oncology	0,2
	Вкупно	112,739

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Превод на книга „Упатства за клинички третман на таласемија“ – второ обновено издание, Меѓународна фондација за таласемија, 2016.	1
2	Клиничка или научно-апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството Епидемиолошки податоци од рутинската клиничка пракса за хемофилија А во Република Северна Македонија	1
3	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството Педијатрија	2
4	Завршена супспецијализација во областа на медицинските науки и здравството Педијатриска хематологија и онкологија	1

5	Стручна активност од областа на јавното здравство и соодветната област	
	Едукација на лекари од примарното здравство за упатства од медицина базирана на докази, организирана од Министерство за здравство (2015/2016)	1
	Едукација на лекари од примарното здравство во дежурните служби организирана од Центарот за семејна медицина, Медицински факултет, Скопје (2 декември 2018)	1
	Вкупно	7
Дејности од поширок интерес		
1	Награда за научни постигнувања од струкова организација	
	Благодарница за активно учество во извршување на целите и задачите на Македонското лекарско друштво (1.4.2014)	3
	100 најдобри доктори – Министерството за здравство на Р Македонија (февруари 2015)	3
	Диплома за придонес и ангажирање во работата на Македонското лекарско друштво (7.4.2019)	3
	Благодарница од Лекарската комора на Република Северна Македонија за особен придонес и ангажираност при справување со пандемијата предизвикана од коронавирусот COVID 19 (5.6.2021)	3
2	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
	Член во стручна комисија за разгледување на случаи на пациенти болни од малигни заболувања од област – педијатрија, формирана од Министерството за здравство на Р Македонија во јули 2014 година	1
	Член во болничка трансфузиона комисија, формирана од ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести во октомври 2014 година	1
	Заменик-претседател во болничка трансфузиона комисија, формирана од ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести во декември 2017 година	1
	Член во комисија за интрахоспитални инфекции, формирана од ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести во декември 2017 година	1
	Член на работна група за заштита на животна средина, формирана од ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести во март 2018	1
	Член во кризно тело на ЗХМ за справување и предлагање на заштитни мерки и препораки на болните со малигни и немалигни хематолошки заболувања во тек на пандемија со COVID 19, формирано во март 2020	1
	Акредитиран испитувач од Лекарската комора за спроведување на стручен испит за здравствени работници со високо образование за добивање на лиценца за работа од 2016 година	1
	Член на испитна комисија за полагање на стручен испит на докторите на медицина (15.12.2019)	1
	Член на испитна комисија за полагање на стручен испит на докторите на медицина (15.12.2020)	1
	Член во DRG-тим за контрола на испишување на истории според дијагнози поврзани во групи	1
3	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен/научен стручен собир	

	Член на организационен одбор на Вториот конгрес на Здружението за хематологија на Македонија со меѓународно учество	1
4	Член на управен одбор на здружение поврзано со структурата	
	Член на управен одбор на Здружение за хематологија на Македонија	0,3
	Вкупно	23,3

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	198,02
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	112,739
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	7
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	23,3
Вкупно	341,059

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Стојка Нацева Фуштиќ, претседател, с.р.
 Проф. д-р Велибор Тасиќ, член, с.р.
 Проф. д-р Зоран Гучев, член, с.р.
 Проф. д-р Ацо Костовски, член, с.р.
 Проф. д-р Филип Дума, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Александра Јовановска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека д-р Александра Јовановска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето научен соработник во научните области: педијатрија и детски болести со неџа на болно и здраво дете.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Александра Јовановска да биде избрана во звањето научен соработник во научните области: педијатрија и детски болести со неџа на болно и здраво дете.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Стојка Нацева Фуштиќ, претседател, с.р.

Проф. д-р Велибор Тасиќ, член, с.р.

Проф. д-р Зоран Гучев, член, с.р.

Проф. д-р Ацо Костовски, член, с.р.

Проф. д-р Филип Дума, член, с.р.

Прилог бр. 3

**РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ВОДИЧ ЗА ПРАВИЛНА ИСХРАНА КАЈ ДЕЦА И АДОЛЕСЦЕНТИ
СО ДИЈАБЕТЕС МЕЛИТУС И ИНСУЛИНСКА РЕЗИСТЕНЦИЈА“
ОД АВТОРИТЕ ЕЛЕНА ШУКАРОВА-АНГЕЛОВСКА, НАТАША ДЕСПОТОВСКА-
ДИМИТРИЕВСКА И МАРИНА КРСТЕВСКА-КОНСТАНТИНОВА**

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, донесена на седницата одржана на 16.11.2021 година, бр. 02-4905/34, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на стручната монографија „Водич за правилна исхрана кај деца и адолесценти со дијабетес мелитус и инсулинска резистенција“ од авторите: Елена Шукарова-Ангеловска, Наташа Деспотовска-Димитриевска и Марина Крстевска-Константинова, наменет за студентите на додипломските и постдипломските студии (академски и специјалистички), студии на медицинските, стоматолошките и фармацевтските факултети, избрани се проф. д-р Зоран Гучев, и проф. д-р Соња Бојациева.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Стручна монографија „Водич за правилна исхрана кај деца и адолесценти со дијабетес мелитус и инсулинска резистенција“
Назив на предметната програма:	/
Назив на студиската програма:	/
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	/
Предметот _____ на _____ факултет е _____ (изборен/задолжителен) предмет со фонд на часови _____, број на ЕКТС-кредити _____ и се слуша во _____ семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 72 страници (формат А5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 2 поглавја со повеќе подпоглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 15 слики 14 табели и 2 прилога.

РЕЦЕНЗЕНТИ

**Проф. д-р Зоран Гучев, с.р.
Проф. д-р Соња Бојациева, с.р.**

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЗОРАН ГУЧЕВ

Краток опис на содржината:	Водичот за исхрана кај деца со дијабетес тип 1 и 2 ги дава основните насоки на правилната исхрана која обезбедува нормализирање на нивото на гликемија од една страна, а исто така и нормален раст и развој кај децата што се во фаза на интензивен раст. Систематизиран во 2 поголеми поглавја – поединечно за деца со тип 1 и тип 2 дијабетес, во Водичот се дадени практични упатства за моделите на исхрана, адаптирање на инсулинската терапија според исхраната, како и адаптирање на исхраната според физичката активност на детето. Во Водичот се инкорпорирани современите ставови за принципите на здрав начин на исхрана, предложени од интернационалните асоцијации за дијабетес кај децата.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	/
Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	Дијабетесот во педијатриската популација претставува растечки проблем во последните децении. Постојат бројни причини за негова зголемена инциденција, вклучувајќи бројни ендогени и егзогени фактори, како што се неправилниот начин на исхрана, седентарниот начин на живот, бројни околински патогени фактори и друго. Една од терапевтските мерки кои треба да се преземат при нарушената гликорегулација, покрај медикаментозната терапија, е и примената на правилниот начин на исхрана. На практичен и едноставен начин се претставени и базичните принципи на здрава исхрана, како еден од постулатите на терапијата на дијабетесот. Прирачникот е наменет претежно за педијатрите, матичните лекари, нутриционистите, но и за родителите, претставниците на училишните кујни со цел унифицирање на ставовите за исхрана кај оваа вулнерабилна група на деца.
Категоризација:	стручна монографија
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 72 страници (формат А5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 2 поглавја со повеќе потпоглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 15 слики, 14 табели и 2 прилога.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како стручна монографија, примарно наменет за студентите на додипломските и постдипломските (академски и специјалистички) студии на медицинските, стоматолошките и фармацевтските факултети.

Во Скопје, 25.11.2021 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Зоран Гучев, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р СОЊА БОЈАЦИЕВА

Краток опис на содржината:	Водичот за исхрана кај најмладата популациона група засегната со дијабетес мелитус претставува практичен патоказ за воспоставување на принципите на исхрана кај децата со дијабетес тип 1 и тип 2. Во него се дадени базичните принципи на здрава исхрана, како една од важните детерминанти во терапијата на дијабетесот. Врз база на докажаната етиологија на дијабетесот, дадени се разликите во диетниот режим кај двата поттипа дијабетес. Особено значење е посветено на едноставното, но прецизно броење на јаглехидратните единици како основа за добивање на оптимална вредност на гликемија и добра гликемиска контрола за подолг временски период. Со оглед на тоа што кај дијабетесот можат да настанат и коморбидитети, на пример глутенската ентеропатија, дадени се и практични примери за адаптирање на исхраната во овој правец. На крајот од ракописот се дадени примери на повеќе менија според калориските потреби препорачани од лекарот.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	/
Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	Напишан со едноставен и разбирлив стил, Водичот ги содржи сите неопходни докази од литературата за исхраната кај деца со нарушена гликорегулација кај младите. Стилот на пишување на авторите, јасните препораки и едноставниот стил на ракописот би биле од корист за секој лекар, педијатар, но и за самите родители на пациентите, кои често се наоѓаат затекнати од болеста на детето и бараат едноставни насоки за адаптирање на исхраната на целото семејство. Конечно, овој Водич претставува олеснување во справувањето на една од рамноправните терапевтски мерки на дијабетесот, а тоа е правилната и избалансирана исхрана.
Категоризација:	стручна монографија
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 72 страници (формат А5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 2 поглавја со повеќе потпоглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 15 слики, 14 табели и 2 прилога.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како стручна монографија, примарно наменет за студентите на додипломските и постдипломските (академски и специјалистички) студии на медицинските, стоматолошките и фармацевтските факултети.

Во Скопје, 25.11.2021 година

Рецензент
Проф. д-р Соња Бојациева, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЈАВНОЗДРАВСТВЕНИ АСПЕКТИ НА НАЈЧЕСТИТЕ ФОНОЛОШКО-АРТИКУЛАТИВНИ НАРУШУВАЊА КАЈ ДЕЦА НА ПРЕТШКОЛСКА И НА РАНА ШКОЛСКА ВОЗРАСТ“ ОД М-Р ЕВГЕНИЈА ГРИГОРОВА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата редовна седница одржана на 16.11.2021 год., формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Евгенија Григорова со наслов: „Јавноздравствени аспекти на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања кај деца на претшколска и на рана школска возраст“, во состав: проф. д-р Розалинда Исјановска (претседател), проф. д-р Гордана Ристовска (член), проф. д-р Михаил Кочубовски (член), проф. д-р Бети Зафирова Ивановска (член) и проф. д-р Елена Косевска (член). Комисијата во горенаведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на м-р Евгенија Григорова е студија во областа на јавното здравство, логопедијата и дефектологијата, која самостојно ја работеше и во која обработи тема за јавноздравствените аспекти на говорните нарушувања кај децата во претшколска и рана школска возраст.

Дисертацијата содржи 93 страници компјутерски обработен текст, со цитирани 78 научни трудови и книги. Трудот е изнесен во 11 глави, и тоа: вовед, преглед на литература, мотив, цел и хипотези на истражувањето, материјали и методи, резултати, дискусија, заклучоци, препораки, референци и прилози. Сите делови се подредени со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Апстрактот на докторската дисертација е концизен, правилно структуриран и ги содржи потребните информации за трудот, напишан на македонски и англиски јазик.

Во **воведот**, истакнато е значењето на говорот како најсовршено средство на комуникација меѓу луѓето, кој претставува сложен психо-физички процес и за чија реализација е неопходно одредено интелектуално ниво и емоционален капацитет. Во развојот на говорот досега науката познава пет етапи, и тоа се: предјазично изразување, фонолошки развој, морфолошки развој, синтаксички развој и семантички развој. Фонолошкиот развој се манифестира со зголемен број и видови на говорни симболи кои ги изговара детето. Морфолошкиот развој е највисоко ниво на генеративното јазичко функционирање и стекнување на морфемите. Синтаксичкиот развој или развојот на синтаксата кај детето се формира со создавање и креирање на реченицата, заради активно орално комуницирање на детето со околината.

Понатаму во воведот, даден е осврт на најбитните предуслови за развој на говорот, а тоа се нормалниот развој на сетилата за слух и вид, анатомски и функционален интегритет на говорните органи, кои ќе овозможат правилно движење на воздушната струја потребна за изговор, создавањето на соодветниот резонантен простор, притисокот на воздухот и функцијата на јазикот и меките делови на говорните органи. За усвојување на начинот на изговор и јазичната структура влијае семејството и средината во која детето расте. Доколку има отстапување од овој интегриран сложен систем во неговото совршено функционирање настануваат говорни нарушувања. Тие можат да бидат помали или поголеми оштетувања на одделни елементи на говорот и јазикот што ја отежнуваат или усложнуваат до степен на неможност на говорно комуницирање. Говорнојазичните нарушувања можат да се манифестираат во пет основни видови: фонолошко-артикулативни нарушувања (дислалија); јазични нарушувања; нарушување во говорниот ритам и темпо; нарушување на гласот (афонии, дисфонии, омнофонии) и нарушување во читањето и пишувањето.

Фонолошко-артикулативните нарушувања, кои уште се нарекуваат дислалии, претставуваат говорно нарушување кое се манифестира со неможност за изговарање на одредени гласови, неправилен изговор на одредени гласови, замена на некои гласови и испуштање и преместување слогови во зборови. Дислалијата се однесува само на фонемата и нејзините оштетувања, при што не се попречува структурата на зборот. Се среќаваат две категории дислалии. Првата група го опфаќа неправилниот изговор на гласовите во облик на омисија, дисторзија и супституција. Втората група ги опфаќа омисиите и метатезите на гласовите и слоговите и се однесува на несигурна слика на зборовите, заради недоволната граматичност на говорот или кај осиромашена реченица, заради понискиот степен на развој на говорот.

Најчести форми на фонолошко-артикулативните нарушувања (ФАН) се: сигматизам – нарушување во изговарање на дел од гласовите с, з, ц, s, ч, џ, ш, ж; ротацизам – нарушување во изговорот на гласот р, ламбдацизам – нарушување во изговорот на гласот л и љ.

Во преглед на литературата, прикажани се сознанија и научни докази за состојбата со фонолошко артикулативните нарушувања во соседните земји, во европскиот регион и на други континенти, за да заврши со резултати од истражувања извршени во нашата земја. Погolem дел од авторите заклучуваат дека различни индикатори за нарушување на говорот и јазикот во разновидни контексти ја потврдиле високата преваленција на оваа состојба во раното детство и истовремена потреба на услуги од логопед/ дефектолог за надминување на оваа состојба.

Во поглавјето Мотив на истражувањето докторантката го истакнува јавноздравственото значење на говорните нарушувања, истакнувајќи дека децата со говорни нарушувања покажуваат поголема застапеност на одредени социјални, емоционални и проблеми во однесувањето, а според некои автори дури 88% од нив не го постигнале очекуваниот академски напредок. При тоа не постојат разлики помеѓу децата со просечен и низок просек на невербален интелектуален коефициент, резултатите се во прилог на сериозноста на јазичниот дефицит, социјалните, емоционалните и проблемите во однесувањето или образовното достигнување. Без оглед на возраста, постои можност за промени во животот преку јавноздравствени интервенции спроведени од говорни и јазични терапевти. Инвестирањето во интервенции за говор и јазична терапија претставува костефективна мерка која ги поставува потребите за комуникација, здравјето и благосостојба на луѓето во прв план. Но исто така утврдено е дека говорен и јазичен третман за децата со комуникациски потреби доведува до зголемување на доживотната заработувачка. Еден од главните показатели за развојот на детето е правилниот говор и јазик, а од тоа зависи и понатамошниот развој на детето во образованието. Интервенции од страна на логопеди и семејна помош кај децата на мала возраст нудат најголеми шансите за подобрување на состојбата со говорните и јазичните нарушувања. Претшколскиот скрининг за говор и јазик, како дел од основната јазична рутинска грижа за децата е главен фактор за намалување на јазичните нарушувања. Навремената дијагноза, благовременото откривање, спречувањето и отстранувањето на сите фактори кои доведуваат до отстапки во правилниот развој на орофацијалната регија укажуваат на мултидисциплинарен сеопфатен пристап и ангажирање на сите фактори во превентивна, терапевска и рехабилитациона постапка.

Главна цел на докторската дисертација е да се одредат јавноздравствените аспекти на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања кај децата на претшколска и на рана школска возраст. За утврдување на главната цел на ова истражување, поставени се следниве потцели:

- да се утврди преваленцијата на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања кај деца на претшколска и на рана школска возраст;
- да се утврди влијанието на демографските и социоекономските карактеристики на децата врз развојот на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања;
- да се утврди влијанието на други болести кај децата врз развојот на фонолошко-артикулативните нарушувања;
- да се утврдат знаењето и свесноста на родителите за најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања кај децата;

- да се утврди пристапот до логопедските служби и ефикасноста на третманот.

Во петтата глава која се однесува на **материјал и методи**, кандидатката го претставува дизајнот на истражувањето, кое се состои од студија на пресек спроведена од 5.12.2018 до 10.12.2019 година на репрезентативен примерок од деца на возраст од 4 до 6 години кои посетуваат предучилишни установи во град Скопје и проспективна студија во која биле вклучени 230 деца од рана школска возраст, кај кои биле утврдени присуство на ФАН во студијата на пресек.

Инструменти на истражувањето се тријажен тест и глобален артикулационен тест (ГАТ). Со помош на тријажниот тест е испитуван квалитетот на артикулацијата кај сите деца со повторување на одделни зборови во кои се наоѓаат испитуваните гласови, поделени во групи (вокали, плозиви, африкати, фрикативи, назали, латерали). Со помош на ГАТ се утврдува дали гласот да е добро озвучен, дали е заменет со друг глас, дали е во омисија и се набљудува начинот на изговорот. Тестот се состои во давање оценка за секој изговорен глас и се класифицира типот на артикулационото нарушување како сигматизам, ротацизам, ламбдацизам или комбинирано нарушување. Родителите на сите деца вклучени во студијата пополниле прашалник развиен за потребите на оваа студија, со помош на кој треба да се утврди дали родителите се свесни дека нивното дете има проблеми со говорот. Истовремено е применет прашалник кој го пополнил социјалниот работник во градинката за социоекономскиот статус на детето и за здравствената состојба на детето. Дипломиран логопед – магистер, носител на истражувањето, го спроведе тестирањето поединечно со секое дете, седнати еден наспроти друг за да може да ја следи фацијалната експресија на детето и детето да ја следи фацијалната експресија на логопедот.

Проспективното истражување е спроведено по една година, во периодот 5.2.2020 – 26.11.2020 кај истите деца кај кои е констатирано дека имаат едно или повеќе ФАН, со истите тестови. Родителите на децата со ФАН се вклучени во проспективното истражување, со примена на прашалник на кое ќе одговорат на прашањата за пристап до логопедската служба.

Статистичка анализа на податоците од тестовите и прашалниците е извршена со помош на статистички пакет IBM SPSS 20 30 Statistics и Stat Soft Statistica 10. Тестирањето на разликите меѓу две атрибутивни серии е извршено со помош на непараметриски тестови (χ^2 тест, Колмогоров-Смирнов тест). Разликите на анализираните параметри меѓу сериите со нумерички белези, кај независни примероци се тестирани со t-тест за независни примери и анализа на варијанса.

Шестата глава, **Резултати**, започнува со приказ на примерокот, кој се состои од 550 деца од предучилишни установи во Скопје, 52,7% се машки деца, а 47,3% се женски деца. Преваленцијата на ФАН кај целиот примерок изнесува 52,7%, и тоа кај децата со ФАН сигматизам е застапен кај 43,8%, ротацизам кај 39,3%, ламбдацизам кај 17,6%, а сите останати се под 3,0%. Преваленцијата на ФАН кај машкиот пол изнесува 57,9%, а кај женскиот пол 46,9%. Постои статистички сигнификантна поврзаност помеѓу полот верзус глобално фонолошко артикулативни нарушувања кај децата за $p < 0.05$ (Pearson Chi-square: 6.66463, $df=1$, $p=.009834$). Веројатноста за појава на фонолошко артикулативни нарушувања кај машките деца е поголема за еден и пол пати заради тоа што $OR=1.5576(1.1118-2.1822)$. Просечната возраст на децата изнесува 5.2 ± 0.5 г, во ранг од 4 до 7 г, но најголем процент се деца на возраст од 5 до 6 г. – 75,6%. Застапеноста (преваленцијата) генерално на ФАН кај учесниците во студијата во најголем дел се регистрираат на возраст од 5 до 6 г. – 75,9% (220), а на возраст ≥ 6 г. се регистрираат кај 14,5%.

Во студијата на пресек е констатирано дека не постои статистички сигнификантна поврзаност помеѓу вработеност на мајката и таткото верзус глобално фонолошко-артикулативни нарушувања кај децата за $p > 0.05$ ($p=.543850$; $p=.744417$). ниту меѓу образованието на родителите и ФАН.

Постои статистички сигнификантна поврзаност помеѓу бројот на членови во семејството верзус глобално фонолошко-артикулативни нарушувања кај децата за $p < 0.05$. Бројот на членови во семејството кој е поголем или еднаков на 5 ја зголемува веројатноста за ФАН кај децата за еден и пол пати $OR = 1.8$ (1.1.1097-2.9014).

Кај 94,4% од учесниците во студијата не се регистрираат заболувања, а само кај 5,6% постои некоја болест, и тоа е аутизмот кај 54.8% од учесниците во студијата, кај кои се регистрираат заболувања, кај 32.2% постои астма, кај 6.4% се регистрира ДМ тип 1, кај 3,2% е утврден намален слух. При тоа утврдено е дека постои статистички сигнификантна поврзаност помеѓу присуството на друга болест верзус глобално ФАН кај децата за $p < 0.05$ (Pearson Chi-square: 19.5780, $df=5$, $p=.001499$). Присуството на некоја болест кај децата ја зголемува шансата за ФАН кај децата за пет пати $OR = 5.0227$ (1.8993-13.2824). Не е утврдена статистички сигнификантна поврзаност помеѓу одредени социодемографски карактеристики (полот, бројот на членови во семејството, образование на мајка и татко, вработеност на мајка и татко, астма заболување) верзус фонолошко артикулативно нарушување кај децата- ротацизам за $p > 0.05$, кое е второ по застапеноста во испитуваната група на деца. Но, постои статистички сигнификантна поврзаност помеѓу возраст, број на членови во семејството и регистрација на заболување аутизам верзус фонолошко-артикулативно нарушување кај децата – ротацизам за $p < 0.05$ (Pearson Chi-square: 7.27123, $df=2$, $p=.026368$; Pearson Chi-square: 9.85287, $df=4$; $p=.042980$; Fisher exact 2 tiled test $p=.000000$). Утврдена е статистички сигнификантна поврзаност помеѓу број на членови во семејството и регистрација на заболување аутизам верзус фонолошко артикулативно нарушување кај децата – ламбдацизам за $p < 0.05$ (Pearson Chi-square: 10.0533, $df=4$, $p=.039540$; Pearson Chi-square: 70.6754, $df=1$, $p=.0000$).

Во проспективната студија, преваленцијата на фонолошко-артикулативни нарушувања кај децата во рана школска возраст изнесува 13,9%. Преваленцијата на најчестите ФАН кај децата во рана школска возраст изнесува 9,6% за сигматизам и 4,3% за ротацизам. Преваленцијата на ФАН кај учениците од машкиот пол изнесува 14,2%, а кај женскиот пол 13,6%. Значајно е да се истакне дека во проспективната студија не се регистрира статистички сигнификантна поврзаност помеѓу полот и дислалиите кај децата во рана школска возраст (Pearson Chi-square: .016029, $df=1$, $p=.899253$). Но, процентуалната разлика според Difference test за $p < 0.05$ е статистички сигнификантно помеѓу возраста под 6.5 г. верзус возраста ≥ 6.5 г ($p=0.0455$).

Преваленцијата на достапност до логопед изнесува 94,8% (275) кај децата со ФАН, а 5,2% (15) од децата не посетиле логопед иако имале фонолошки артикулативни нарушувања.

Дискусијата на докторската дисертација е прикажана во седмото поглавје и опфаќа детална анализа на добиените резултати споредени со резултатите објавени од истражувања извршени во нашата земја, во соседните земји и пошироко. Во дискусијата, кандидатката ги анализира резултатите во однос на поставените хипотези. Првата хипотеза за преваленцијата на ФАН се прифаќа бидејќи добиените резултати од ова истражување покажаа дека преваленцијата на фонолошко-артикулативни нарушувања кај децата од претшколска возраст изнесува 52,7%. Слични резултати со висока преваленција покажале и други истражувачи од земјата и регионот од регионот и при тоа истакнуваат дека околу 40% од децата на претшколска возраст имаат нарушување на говорот и потреба за корекција на овие нарушувања и превенција на потенцијални проблеми во социјалните интеграции на психосоцијалниот развој на овие деца. Најчесто присутни говорни нарушувања кај девојчињата се: ротацизам, ламбдацизам, ротацизам и ламбдацизам и сигматизам, а кај момчињата, покрај сите горенаведени, се јавува и сигматизам како изолирано нарушување, сигматизам и ламбдацизам, сигматизам и ротацизам, сигматизам, ламбдацизам и ротацизам и супституција на самогласките. Во однос на втората хипотеза: Најчестите фонолошко артикулативни нарушувања во претшколска возраст се значајно поврзани со демографските, социоекономските фактори на децата делумно се прифаќа делумно се прифаќа, а делумно се отфрла. Полот, возраста, бројот на 5 членови во семејството и повеќе се статистички значајно поврзани со појавата на дислалии.

Додека, пак, образованието и вработеноста на родителите не се поврзани со појавата на дислалии. Други автори кои вршеле слични истражувања со истите методи во земјата и регионот имаат слични резултати кои потврдуваат дека ФАН почесто се јавува кај машките деца во однос на женските деца.

Во однос на третата хипотеза: Децата кои имаат други болести имаат поголема веројатност да развијат фонолошко-артикулативни нарушувања, според резултатите од студијата на пресек целосно се прифаќа. Од вкупно 17 деца со аутизам, кај 16 или 94% е утврдено присуство на сигматизам, а кај 13 деца е утврдено дека има ротацизам, сигматизам и ламбдацизам. Присуството на некоја болест кај децата ја зголемува веројатноста за фонолошко артикулативни нарушувања кај децата за пет пати $OR=5.0227$ (1.8993-13.2824). Постарите истражувања покажале дека артикулаторното однесување е одложено, наликува на создавање на звук кај помлади деца кои обично се развиваат. Наодите од поновите студии покажале специфични фонолошки обрасци, вклучувајќи типични и атипични фонолошки процеси кај некои од овие деца. Други наоди сугерираат дека артикулационите/фонолошките вештини кај овие деца се релативно недопрени. Постојат конфликтни резултати во литературата и основното говорно звучно однесување кај овие деца сè уште не е целосно разбрано. Тековните истражувања во целост сугерираат дека барем една подгрупа на деца со аутизам може да покаже и типични и атипични фонолошки процеси, нарушувања во прозодијата и ограничени инвентари на согласки.

Четвртата хипотеза за тоа дали се свесни родителите дека нивното дете има едно или повеќе фонолошко-артикулативни нарушувања се прифаќа. 48,7% од родителите се свесни дека нивното дете има некој вид на нарушување на говорот, а тоа значи дека во висок процент од родителите се свесни дека нивното дете има некое нарушување на говорот.

Петтата хипотеза на истражувањето се прифаќа во целост затоа што децата со фонолошко-артикулативни нарушувања имаат пристап до логопедските служби и третманот дава задоволителни резултати. Проспективната студија спроведена само кај деца кај кои е утврдено дека имаат ФАН покажа дека преваленцијата на ФАН кај децата во рана школска возраст изнесува 13,9%, тоа значи дека е значително намалена и третманот на овие нарушувања е долготраен и бара посветеност од страна на децата, родителите и терапевтите.

Значењето на ова истражување се состои во тоа што е спроведена на репрезентативен примерок за одредување на преваленција на ФАН, за прв пат во нашата земја и со тоа овозможува да се генерализираат резултатите на предучилишните деца. И не само говорните нарушувања кај предшколски и школски деца и нивното јавноздравственото влијание, туку и одговорот на здравствениот и образовниот систем, дали со постојните капацитети на логопедските служби можат да одговорат на потребите на вулнерабилната млада популација, која се наоѓа во фаза на незавршен психифизички развој. Во дискусијата, кандидатката м-р Евгенија Григорова наведува и нови современи техники кои некои автори во развиените земји ги употребуваат за подобрување на третманот. Нови методи се ултразвучното снимање на говорот кое овозможува визуелизација на создавањето на звуци артикулирани со јазикот (јазични звуци). Ваквите информации можат да бидат особено вредни за патолозите на говорниот јазик. Некои автори ја поддржуваат употребата на електропалатографија, која може да ја подобри точноста на создавањето на гласови кај некои деца со говорни грешки.

Во осмата глава, **Заклучоци**, врз основа на добиените резултати, кандидатката ги истакнува следниве заклучоци:

- Преваленцијата на фонолошко артикулативни нарушувања кај децата од претшколска возраст изнесува 52,7%, тоа значи дека секое второ дете има фонолошко-артикулативни нарушувања, како што се сигматизам, ротацизам и ламбдацизам, поединечно или комбинирано. Додека, пак, кај децата во рана школска возраст, преваленцијата е намалена на 13,9%. При тоа, евидентирани се само два вида ФАН, и тоа сигматизам кај 9,6% и ротацизам кај 4,3%.

- Фонолошко-артикулативни нарушувања почесто се јавуваат кај машките деца 57,9 %, а кај женските деца се застапени со 46,9%, и веројатноста за појава на ФАН кај машкиот пол е поголема за еден и пол пати. Во проспективната студија, преваленцијата на ФАН е значително намалена, како резултатот на посета на логопедските служби, и таа изнесува кај машкиот пол 14,2%, а кај женскиот пол 13,6%. Разликата меѓу половите е статистички незначајна, што укажува дека влијаат и други фактори на успешноста на третманот на ФАН.
- Во однос на возраста, утврдено е дека ФАН се најчесто застапени (75,9%) кај децата на возраст од 5 до 6 г. и оваа разлика во однос на помладите и постарите деца е статистички значајна. А во проспективната студија, најголем дел дури 94,8% од децата кај кои сè уште постојат говорни нарушувања припаѓаат на возрастната група до 6,5 г.
- Живеењето со двајца или еден родител во семејството, образованието на мајката и таткото, вработеноста на родителите нема значајно влијание врз појавата на ФАН кај децата. Но постои статистички сигнификантна поврзаност помеѓу бројот на членови во семејството и појавата на фонолошко артикулативни нарушувања. Бројот на членови во семејството кој е поголем или еднаков на 5 ја зголемува веројатноста за фонолошко-артикулативни нарушувања кај децата за 1,8 пати $OR=1.8$ (1.1.1097-2.9014).
- Само кај 5,6% од испитаниците е дијагностицирана болест и тоа кај 54.8% од учесниците во студијата, кај кои се регистрирани заболувања, тоа е аутизам. Други болести кај учесниците во студијата се астма, дијабетес мелитус, намален слух и малформација на вилицата. Присуството на некоја болест кај децата ја зголемува шансата за фонолошко артикулативни нарушувања кај децата за пет пати ($OR=5.0227$). Кај децата со некое заболување не постои статистички значајна поврзаност помеѓу полот и возраста, болеста и појавата на ФАН. Тоа значи дека присуството на болест, како што се: аутизам, астма и дијабетес мелитус, секако, ќе придонесе, меѓу другото, за развој на некое артикулативно нарушување.
- Во студијата на пресек е утврдено дека 50,2% од испитаниците посетиле логопед, додека во проспективната студија дури 100% посетиле логопед. Навремената посета на логопед овозможува значително намалување на преваленцијата и подобрување на состојбата со говорот кај децата.

Во деветтата глава се прикажани препораките кои произлегоа од истражувањето, кои, пред сè, се однесуваат на зајакнување на логопедските служби кои работат во градинките, со цел децата да ја започнат рехабилитацијата на говорните нарушувања на предучилишна возраст, да не се случи дете со говорно нарушување да го започне школувањето. Воведување на современи компјутерски методи за полесна рехабилитација на нарушениот говор, активно вклучување на родителите, контролирана употреба на современите технологии како смартфони, таблети, компјутери на кои децата гледаат различни содржини, кои најчесто не се на мајчин јазик на детето се некои од препораките на кандидатката. Интелектуалниот развој, а со тоа и развојот на говорот најдобро се одвива во градинката, каде што има стручен и обучен персонал, воспитувачки и негувателки кои влијаат позитивно врз развојот. Тоа ја истакнува потребата за генерално јакнење на капацитетите на предучилишните установи, за да може секое дете да расте во градинка под стручен надзор.

Во последното поглавје, цитирана е литература, при што референците се правилно нумерирани и цитирани, вклучувајќи ги и најновите податоци од оваа област.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, дел од резултатите ги објавила во трудови како прв автор, во научни списанија со меѓународен уредувачки одбор, достапни на интернационални датабази.

1. Евгенија Григорова, Гордана Ристовска. Јавноздравствени аспекти на фонолошко-артикулативните нарушувања кај деца во претшколска возраст – преглед на литература. Архиви на Јавното здравје, 2019, Vol 11 (1): 51-57.

2. Evgenija Grigorova, Gordana Ristovska, Nada Pop Jordanova. Prevalence of phonological articulation disorders in preschool children in the city of Skopje. Contributions. Sec. of Med. Sci., XLI 3, 2020: 31-37.

ОЦЕНКА

Рецензентската комисија смета дека оваа докторска дисертација дава значаен придонес во научноистражувачката работа во јавното здравство, логопедијата и дефектологијата и за креирањето на политиките за правилен психофички развој на децата. Студијата е реално дизајнирана, со јасно дефиниран методолошки пристап. Изнесените податоци се во согласност со добиените резултати од деталната статистичка обработка на податоците добиени од тестовите и прашалниците. Значајно е да се истакне дека ова е прва студија спроведена на репрезентативен примерок за утврдување на преваленцијата на ФАН кај предучилишни деца во нашата земја, за да добиеме реална претстава за големината на проблемот и да се преземат интервенции базирани на докази за поддршка на развојот на говорот на децата.

Комисијата позитивно го оценува пријавениот труд како докторска дисертација под наслов „Јавноздравствени аспекти на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања кај деца на претшколска и на рана школска возраст“ од м-р Евгенија Григорова.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Научниот придонес на оваа докторска дисертација се согледува во областа на јавното здравство и логопедијата, особено за преваленцијата на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања, а наодите од оваа студија можат да помогнат во креирање на здравствените и образовните политики за намалување на говорните нарушувања кај децата. Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Евгенија Григорова со наслов: „Јавноздравствени аспекти на најчестите фонолошко-артикулативни нарушувања кај деца на претшколска и на рана школска возраст“**.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Розалинда Исјановска, претседател, с.р.

Проф. д-р Гордана Ристовска, ментор, с.р.

Проф. д-р Михаил Кочубовски, член, с.р.

Проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член, с.р.

Проф. д-р Елена Косевска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРОЦЕНКА НА АРТЕРИСКА РИГИДНОСТ КАЈ БОЛНИ СО ДИЈАБЕТЕС МЕЛИТУС ТИП 2, СО И БЕЗ БУБРЕЖНО ОШТЕТУВАЊЕ“ ОД Д-Р СВЕТЛАНА ПАВЛЕСКА КУЗМАНОСКА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата XXXVII редовна седница одржана на 16.11.2021 година, а по предлог на Советот на студиската програма на трет циклус студии – докторски студии, студиска програма: Медицина, во согласност со Законот за високото образование на Република Македонија, а врз основа на член 112 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), член 275 од Статутот на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје (бр. 458 од 17.10.2019) и член 61 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 245/2013), формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката д-р Светлана Павлеска Кузманоска со наслов „Проценка на артериска ригидност кај болни со дијабетес мелитус тип 2, со и без бубрежно оштетување“, во состав: проф. д-р Гулшен Селим, претседател, проф. д-р Оливера Стојчева Танева, ментор, проф. д-р Марија Вавлукис, член, проф. д-р Петар Дејанов, член и проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Светлана Павлеска Кузманоска, со наслов „Проценка на артериска ригидност кај болни со дијабетес мелитус тип 2, со и без бубрежно оштетување“, содржи 144 страници компјутерски обработен текст во фронт Times New Roman, со 1,15 проред и големина на букви 12, како и 204 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии и книги. Трудот има апстракт на македонски и англиски јазик и е структуриран во 7 глави, вовед, мотив и цели за изработка на докторскиот труд, материјали и методи на истражувањето со статистички методи, резултати, дискусија, заклучни согледувања и користена литература. Текстот е збогатен со табели и слики. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Начинот на презентирање е концизен, јасен и лесно разбирлив.

Првата глава од докторската дисертација претставува **Вовед**, кој е правилно структуриран и започнува со историски податоци за заболувањето дијабетес мелитус, следено со актуелната преваленца и инциденца во светски рамки и соодветни податоци за нив во Р Македонија. Натаму, дадена е современата дефиниција на дијабетесот и неговата основна класификација на дијабетес мелитус тип 1 и тип 2 со нивен детален опис, нивните ризик-фактори и компликации. Воведот продолжува со дефинирање на хроничната бубрежна болест, краток осврт кон нејзините ризик-фактори и компликации, како и застапеноста (преваленца и инциденца) во глобални и во рамки на Р Македонија.

Наведени се и модалитетите за нејзина заместителна терапија и соодветната застапеност во Македонија. Следува современата дефиниција и сознанија за артериска ригидност, нејзината асоцијација со дијабетес и хроничната бубрежна болест, како и опис на можните механизми со кои артериската ригидност предизвикува натамошна прогресија на дијабетесот и хроничната бубрежна болест со појава на кардиоваскуларни компликации. Во воведот се опишани и современите терапевтски методи и методи за превенција на дијабетес мелитус, како и за артериската ригидност. Со посебно внимание се опишани механизмите врз кои се заснова современиот третман и превенција на артериската ригидност бидејќи голем број од медикаментите се сè уште во фаза на иследување. Но, за да може да се примени соодветен третман и превенција на артериската ригидност, потребно е прво таа да се процени, па затоа во посебен поднаслов се дадени методологиите врз кои се заснова проценката, поделени на неинвазивни и инвазивни. Посебен осврт е направен на неинвазивните методи бидејќи тие се употребени во дисертацијата (односно на каротида феморалната брзина на пулсен бран и амбулаторниот индекс за артериска ригидност).

Втората глава го анализира **мотивот на студијата**, кој произлегува од анализата на досега познатите сознанија за дијабетес мелитус, артериската ригидност и компликациите настанати од нив, односно кардиоваскуларните заболувања кои претставуваат оптоварување и лош квалитет на живот за секој болен, но и економски товар за која било држава. Затоа, можната употреба на неинвазивни и евтини методи за да се процени кардиоваскуларниот ризик и артериската ригидност со последователно соодветна превенција и третман го дала основниот мотив за оваа студија, односно во наши услови да се употреби каротида-феморална брзината на пулсниот бран (c-f PWV) и амбулаторниот индекс за артериска ригидност (АИР) кај популација со дијабетес мелитус.

Накратко, мотивите за изработката на овој докторски труд се:

1. значајно зголемениот број на болни со дијабетес мелитус во Р Македонија;
2. зголемената инциденца на кардиоваскуларен морбидитет и морталитет кај болните со дијабетес;
3. увидот во кардиоваскуларниот морбидитет и морталитет кај болни со дијабетес мелитус преку процена на артериската ригидност како значаен фактор на ризик;
4. да се види каква е асоцираноста на артериската ригидност кај дијабетес мелитус без бубрежно оштетување, како и кај дијабетес со бубрежно оштетување во популација во Р Македонија, и со тоа да се даде придонес кон сè уште неконзистентните наоди во тој правец.

Целите на докторскиот труд се јасни, дефинирани во 5 примарни точки, и кореспондираат со донесените заклучоци на крајот од дисертацијата. Со помош на секундарните цели во заклучоците на дисертацијата дадени се предикторите за артериската ригидност за дијабетес мелитус без бубрежно засегање и за дијабетес мелитус со хронична бубрежна болест како последица од дијабетичната нефропатија.

Петте примарни цели се:

1. процена на артериската ригидност (преку АИР и PWV) кај болни со дијабетес мелитус без бубрежно оштетување и можната улога за кардиоваскуларните заболувања;
2. проценка на артериска ригидност кај болни со ДМ со бубрежно оштетување;
3. проценка на артериска ригидност кај болни со хронична бубрежна болест без дијабетес и без артериска хипертензија како основно заболување;
4. увид во евентуалната поврзаност на артериската ригидност со потенцијалните ризик фактори во развојот на кардиоваскуларниот морбидитет и морталитет кај болните од дијабетес;
5. потврда дека амбулаторниот индекс на артериска ригидност и брзината на пулсниот бран се употребливи методи за дијагностика на артериската крутост во наши услови и дека тие ги исполнуваат критериумите за нејзина проценка.

Во третата глава се презентирани **материјалот и методите** кои се примениле во овој докторски труд, кој претставува пресечна (cross sectional study), опсервациска студија во која се испитувани 127 заболени лица и контролна група со 42 здрави лица. Студијата е изработена по одобрување од Етичката комисија за клинички истражувања на Медицинскиот факултет во Скопје, како и со согласност од Катедрата за интерна медицина и Клиниката за нефрологија во Скопје. Вклучени се пациенти на возраст од 40 години, до и со 50-годишна возраст, поделени во 4 групи: група А – група на пациенти болни со дијабетес мелитус без бубрежно оштетување, група Б – група на пациенти болни со хронична бубрежна болест без дијабетес и без нефроартериолосклероза како причина за ХББ, група В – болни со дијабетес кои имаат бубрежно оштетување со дијабетична нефропатија како основна бубрежна болест, и контролна група од условно здрави лица (без дијабетес, без ХББ) слични по возраст и пол со групите А, Б и В. Критериуми за исклучување од студијата кај пациентите кои имаат дијабетес мелитус тип 2, со и без бубрежно оштетување (распределени во група А и В), беа: под 40 и над 50 години, оние кои имаат тешка инфекција или друга тешка клиничка состојба, беа болни со малигноми или имаат ХББ од друга природа или беа болни со дијабетес мелитус тип 1. Исто така беа исклучени оние болни кои имаат хронична бубрежна болест (распределени во група Б) но и дијагноза за дијабетес мелитус тип 1 или 2, оние кои имаат дијабетична нефропатија за основна бубрежна болест, болни со малигном, помлади од 40 години и со возраст над 50 години, како и болни со тешка инфекција и друга тешка клиничка состојба.

Антропометриските мерења, 24-часовното амбулаторно мониторирање на крвниот притисок и одредувањето на вредностите на брзината на пулсниот бран се изведувани од еден ист нефролог и медицинска сестра вработени на Клиниката за нефрологија. Биохемиските анализи се направени во иста референтна биохемиска лабораторија.

Со **методите** е испитувана артериската ригидност преку АИР и PWV. Методите на испитувањето детално се обработени и тие вклучуваат: 24 часовно амбулаторно мониторирање на крвен притисок (АМКП); брзина на пулсен бран (PWV); доплер на бубрежни крвни садови со индекс на отпор (РИ).

- Со 4 автоматски читачи е направено 24-часовно АМКП при што се добиле податоци за просечни вредности на систолен и дијастолен крвен притисок, просечни дневни вредности на систолен и дијастолен крвен притисок, како и просечни ноќни и утрински вредности на систолен и дијастолен крвен притисок. Исто така од 24-часовното АМКП се добиени податоци за пулс (срцева фреквенца во минута), среден артериски притисок (САП) и пулсен притисок (ПП). Понатака, според претходно добиените информации, за секој пациент поединечно се проценила нормотензивност (доколку не прима антихипертензивна терапија) и контролирана односно неконтролирана артериската хипертензија, како и стадиум на артериска хипертензија. Направена е проценка за дневна, ноќна, утринска, маскирна и бел мантил ХТА; проценка на ноќен пад на КП: dipper, non-dipper, reverse dipper.

Пресметан е амбулаторниот индекс за артериска ригидност (АИР) на следниов начин: прво пресметана е регресиона крива на дијастолен врз систолен крвен притисок, а потоа добиениот резултат се одзема од 1, односно: $АИР = 1 - \text{регресиона крива}$.

Оваа метода е користена како индекс за проценка на артериска ригидност уште од 2006 год. и е воведена од страна на Yan li и Dolan E.

- Брзината на пулсен бран (Pulse wave velocity - PWV) е одредена со помош на УЗ-апарат Esaote MyLab и електрокардиограм (ЕКГ) за синхронизација. Оваа метода е златен стандард за проценка на артериска ригидност. Методот е опишан од Calabria J во 2011 година, а во Р Македонија за прв пат овој метод го има употребено и опишано Аврамоски П. во 2013 год.

- Доплерот на бубрежните крвни садови и индекс на отпор (РИ) претставува високоспецифична метода која се надоврзува на основниот ехо-преглед на бубрезите. Оваа метода има високо специфична дијагностичка вредност во одредувањето на протокот во бубрезите и артериите кои ги снабдуваат бубрезите со крв. Се користи за следење на крвотокот кај болни со дијабетес и хронична бубрежна болест.

Сите овие методи биле спроведени по претходно утврден протокол. По протокол биле спроведени и физикален преглед со одредување на телесна тежина, телесна висина, индекс

на телесна маса (BMI); биле земени стандардни лабораториски анализи; пополнет анкетен прашалник за физичка активност, дневен внес на сол, пушачки статус и статус на консумирање на алкохол.

Потоа е пресметана гломеруларна филтрациона рата по формулите на Cockcroft-Gault, MDRD и CKD EPI; пациентите дале анамнестички податок за должината на дијабетичниот стаж, терапијата за дијабетес, должината на хипертензивниот стаж, антихипертензивната терапија и времетраењето на хроничната бубрежна болест. Исто така, било нотирано доколку субјектот имал цереброваскуларни и кардиоваскуларни настани и периферна болест на крвните садови.

Статистичката анализа на податоците е направена со **статистичките методи** при што се користени дескриптивни и аналитички сатистички методи. Статистичката сигнификантност е дефинирана на ниво на $p < 0.05$.

Во **четвртата глава**, докторантката ги прикажува **резултатите** од истражувањето.

Во истражувањето биле вклучени 169 пациенти, кои се поделени во три испитувани групи и една контролна група со 42 испитаника. Трите испитувани групи се поделени на група А од 45 пациенти со дијабетес мелитус тип 2 без бубрежно оштетување, група Б со 42 пациенти кои имаат хронична бубрежна болест и група В со 40 пациенти кои имаат дијабетес мелитус тип 2 со бубрежно оштетување, односно дијабетична нефропатија.

Резултатите се анализирани во два дела.

Првиот дел претставува компаративна анализа за трите испитувани групи и контролната група со здрави испитаници, каде е направена анализа на демографските и клиничките параметри, односно се разгледувани половата структура, возраста, индексот на телесната маса, траењето на дијабетесот и хипертензивниот стаж.

Вториот дел претставува компаративна анализа на артериската ригидност (изразена преку брзината на пулсниот бран и АИР) со испитуваните параметри за секоја група посебно (посебно за дијабетес без бубрежно оштетување, засебно за ХББ и засебно за дијабетес со бубрежно оштетување).

Натаму за секоја група посебно е изработена мултиваријантна регресиона анализа, така за:

Групата со дијабет без бубрежно оштетување: како сигнификантни предиктори за АИР согласно резултатите од мултиваријантната регресиона анализа се потврдиле:

- дневниот пулсен притисок ($p < 0.0001$), кој со зголемување за 1 mmHg предизвикува просечно зголемување на амбулаторниот индекс за артериска ригидност за 0.005;
- серумскиот LDL-холестерол ($p = 0.031$), кој со зголемување за 1 mmol/L го зголемува амбулаторниот индекс за артериска ригидност просечно за 0.022.

Додека со мултиваријантната регресиона анализа како сигнификантни предиктори за PWV во оваа група на пациенти ги потврдила:

- дијабетичниот стаж, имено со зголемување на времетраењето на дијабетесот за еден месец, брзината на пулсниот бран просечно се зголемува за 0.011 m/sec;
- хипертензивниот стаж (секое зголемување на времетраењето на хипертензијата за еден месец, ја зголемува брзината на пулсниот бран просечно за 0.01 m/sec);
- дневниот ПП (зголемувањето на пулсниот дневен просечен притисок за 1 mmHg ја зголемува брзината на пулсниот бран просечно за 0.021 m/sec).

Во групата со хронична бубрежна болест, како сигнификантни предиктори за АИР се потврдиле:

- возраста на пациентите со $p = 0.001$, имено со секое зголемување на возраста за 1 година, амбулаторниот индекс за артериска ригидност просечно се зголемува за 0.011;
- времетраењето на ХББ ($p < 0.0001$), на тој начин што со зголемувањето на должината на бубрежното оштетување се зголемува АИР просечно за 0.001;
- времетраењето на ХТА ($p = 0.038$), на тој начин што со зголемувањето на времетраењето на хипертензијата за 1 месец го зголемува АИР просечно за 0.001;
- утринскиот ПП ($p < 0.0001$). Со зголемување на пулсниот утрински притисок за 1 mmHg, амбулаторниот индекс за артериска ригидност просечно се зголемува за 0.003.

Додека, пак за PWV, мултиваријантната регресиона анализа како сигнификантни предиктори кај пациентите со ХББ ги потврдила:

- возраста на пациентите ($p < 0.0001$). Зголемување на возраста за една година ја зголемува брзината на пулсниот бран просечно за 0.169 m/sec;

-пушењето ($p=0.043$), имено пушачот има просечно 0.314 m/sek поголем PWV споредено со непушачот;

-трет стадиум на хипертензија ($p<0.0001$). Пациент со ХТА трет стадиум има просечно 0.377 m/sek поголем PWV компарирано со пациент со ХББ со крвен притисок во референтни граници;

-мокрачната киселина ($p=0.006$). Зголемувањето на серумското ниво на мокрачна киселина за $1 \mu\text{mol/L}$, ја зголемува брзината на пулсниот бран просечно за 0.002 m/sek ; и

-мозочните настани ($p=0.032$). Пациент со мозочен настан има просечно 0.494 m/sek поголем PWV споредено со пациент без мозочен акцидент.

Во групата со дијабетес со бубрежно оштетување, мултиваријантната регресиона анализа како сигнификантни предиктори за АИР ги потврдила:

-возраста ($p<0.0001$). Со зголемување на возраста за 1 година, амбулаторниот индекс за артериска ригидност просечно се зголемува за 0.036 ;

-пулсниот просечен притисок ($p=0.032$). Со зголемување на пулсниот просечен притисок за 1 mmHg , амбулаторниот индекс за артериска ригидност просечно се зголемува за 0.002 ;

-мозочните акциденти ($p=0.026$). Пациент со мозочен настан има просечно 0.08 поголем АИР споредено со пациент без мозочен настан.

Додека, пак, во врска со PWV, резултатите од мултиваријантната регресиона анализа ги презентирала следниве сигнификантни предиктори за артериска ригидност:

-возраста, со секое зголемување на возраста за 1 година, брзината на пулсниот бран просечно се зголемува за 0.53 m/sek ;

-времетраењето на дијабетесот. Со зголемување на времетраењето на дијабетесот за еден месец, брзината на пулсниот бран просечно се зголемува за 0.032 m/sek ;

-просечниот пулсен притисок. Зголемувањето на пулсниот просечен притисок за 1 mmHg ја зголемува брзината на пулсниот бран просечно за 0.031 m/sek ;

-RI на паренхимот на десен бубрег. Една единица зголемување на RI на паренхимот на десен бубрег резултира со зголемување на PWV во просек за 10.637 m/sek ;

-24-часовната протеинурија, каде што нејзиното зголемување за 1 gr го зголемува PWV просечно за 0.335 m/sek .

Со резултатите од мултиваријантната регресиона анализа во која биле вклучени сите испитаници, презентирани се возраста, времетраењето на дијабетесот, просечниот пулсен притисок и хипертензија во трет стадиум како сигнификантни предиктори за АИР ($p<0.0001$, $p=0.024$, $p=0.009$, $p=0.001$ и $p=0.011$, соодветно), и тоа:

-со секое зголемување на возраста за 1 година, амбулаторниот индекс за артериска ригидност просечно се зголемува за 0.044 ;

-зголемувањето на времетраењето на дијабетесот за еден месец, просечно го зголемува АИР за 0.002 ;

-зголемувањето на пулсниот просечен притисок за 1 mmHg го зголемува АИР просечно за 0.007 ;

-пациентите со трет стадиум на хипертензија имаат за 0.047 поголем амбулаторниот индекс за артериска ригидност од нормотензивните пациенти.

Во петтата глава во дискусијата, докторантката ги коментира резултатите од сопственото истражување кои се концизно и јасно објаснети. Добиените резултати истовремено ги споредува со веќе објавени резултати во литературата од таа област. За подобра прегледност, дискусијата е поделена на потточки со соодветни наслови за корелациите на артериската ригидност (изразена преку АИР и PWV) со соодветниот параметар (на пр., возраст, пол, ИТМ, хипертензивен стаж, дијабетичен стаж итн.) Дискусијата започнува со осврт кон темата на докторкиот труд – артериската ригидност и зошто е значајна нејзината проценка во популацијата со дијабетес и хронична бубрежна болест. Натаму се дадени просечните вредности за амбулаторниот индекс на артериска ригидност во нашата студија за секоја од четирите групи засебно: во групата со дијабет без бубрежно оштетување АИР изнесува 0.38 ± 0.08 , кај болните со ХББ изнесува 0.39 ± 0.08 , а највисока просечна вредност имаше во групата болни со дијабетес со бубрежно оштетување 0.55 ± 0.1 , додека во контролната група со здрави испитаници АИР изнесуваше 0.26 ± 0.06 . Исто така се дадени и вредностите за PWV кои изнесуваа: 8.58 ± 1.1 м/сек, $2,8.6 \pm 1.1$ м/сек, 11.56 ± 2.5 м/сек и 5.78 ± 0.5 м/сек (за секоја од групите соодветно).

Дискутирани се механизмите со кои возраста (односно стареењето) влијае на појавата и прогресијата на артериската ригидност, при тоа се цитирани наоди од повеќе студии и направени се споредби на нивните наоди со наодите од трудот.

Покажано е дека машкиот пол со возраст од нашата испитувана популација (40 до 50 години) има поголеми вредности за артериска ригидност, но по менопауза жените се изедначуваат со вредностите кај мажите. Наодите за поголеми вредности на артериска ригидност од докторската дисертација кореспондираа со наодите од литературата.

Зголемената телесна тежина, дебелината, физичката неактивност и седентарниот стил на живеење на современиот човек доведува до предвремено стареење, појава на дијабетес, како и забрзана прогресија на дијабетесот кон неговите компликации. Заради тоа, коментирани се студии кои ја обработуваат темата за дебелина (вредности на ИТМ над 25 kg/m^2) и програми што се преземаат (диети, вежби) за нејзино намалување.

Покрај возраста, и хипертензијата е еден од веќе потврдените ризик-фактори за зголемена артериска ригидност, но исто така и за појавата на дијабет. Во дисертацијата, дури 91% од болните со дијабетес, 88 % од болните со ХББ и сите (100%) од болните со дијабетес и бубрежно оштетување имале хипертензија. Дадени се препораките од Европското упатство за хипертензија од 2013 година за cut-off вредност за c-f PWV од 10 м/сек кај пациентите кои имаат хипертензија, што претставува метод за идентификација на асимптоматско оштетување на органи кај нив. Заради тоа, ESC-ESH во 2018 година препорачува мерење на c-fPWV за постигнување на подобра контрола и третман на хипертензијата. Во склоп на хипертензијата обработувани се податоците добиени од 24 часовното АМКП при што посебно внимание се посветило на пулсниот притисок. Наведени се неговите хемодинамски компоненти и на кој начин е добиен резултатот за ПП. Дискутирани се разликите меѓу централниот и периферниот пулсен притисок и зошто доаѓа до нивно изедначување после 60 годишна возраст кај здрави индивидуи. Посочена е асоцираноста на ПП со кардиоваскуларните заболувања и цитирани се студии.

Во склоп на хипертензијата разгледуван е и dipping статусот, ноќниот пад на КП, како и типовите на хипертензија (бел мантил, изолирана ноќна хипертензија, маскирана ...) и нивната асоцираност со артериската ригидност. Иако во дисертацијата не се добила статистички значајна асоцираност на маскираната хипертензија со артериската ригидност, дискутиран е докажаниот голем ризик при нејзино постоење со појава на кардиоваскуларни заболувања и во тој правец образложени се наодите од CRIC-студијата, каде што 28 % од испитаниците имале маскирана хипертензија и биле со пониска ГФР и имале повисоки вредности за протеинурија и за 1 м/с поголеми вредности на PWV во однос на останатите со контролирани вредности за хипертензија.

Во посебна потточка обработени се параметри добиени со лабораториските анализи, а особено внимание е посветено на анемијата, гликемијата на гладно, хроничната хипергликемија и HgA1c. Наведено е дека хроничната хипергликемија е таа која преку таложење на AGE-продукти и зголемена продукција на проинфламаторни цитокини во ендотелните клетки, како и состојба на оксидативен стрес, лежи во основа на голем број заболувања меѓу кои и артериската ригидност.

Натаму наведени се студии кои ги објаснуваат механизмите со кои посебно дијабетесот, посебно хипертензијата и хроничната бубрежна болест доведуваат до зголемена артериска ригидност и во кој момент можно е преклопување на механизмите. Но како нов момент се дава можното обострано делување, односно зголемената артериска ригидност како една од причините за појава на дијабетес (а не само обратно). Во тој прилог е кохортната студија на Mengyi Zheng и сор. од 2020 година која е спроведена во Кина и земале учество 8956 испитаници.

По веќе образложените асоцираности меѓу артериската ригидност, дијабетесот, хипертензијата, ХББ со ризикот од кардиоваскуларен морбидитет и морталитет, наведени се начините за превенција и третман на артериската ригидност. Во нив влегуваат и антихипертензивните лекови, пред се РААС систем антагонистите, некои од медикаментите за дијабетес (како на пример метформинот, глитазон, алоглиптин), статините итн.

Во **шестата глава**, кандидатката коректно ги претставува **заклучните согледувања** и ги потврдува појдовните цели на истражувањето. Врз основа на добиените резултати од овој докторски труд се заклучува дека неинвазивните методи за проценка на артериската ригидност, во нашиот случај амбулаторниот индекс за артериска ригидност и брзината на пулсниот бран, ќе помогнат при следење на популацијата со дијабетес, хронична бубрежна болест и дијабетична нефропатија за рано превенирање на појавата на кардиоваскуларни заболувања кај нив, како и за следење на прогресија на основното заболување.

Со овие методи се забележуваат почетни хемодинамски нарушувања кои не можат да се забележат со класичните методи што ние ги употребуваме во секојдневната пракса. На ваков начин навремено ќе се преземат мерки на лекување, а со цел за спречување на појава на компликации и забавување на натамошната прогресија на сите три заболувања. Натаму, со овие две методи може да се следи и ефикасноста на лекувањето преку следење на артериската ригидност (нејзино намалување или пораст).

Докторската дисертација ја покажа клиничката корист на АИР во секојдневната рутинска работа на нашата клиника, која се надоврзува на златниот стандард за мерење на артериска ригидност брзината на пулсниот бран.

Во трудот, за сите 127 пациенти (кои претходно беа поделени во три групи), како заеднички предиктори за артериска ригидност, изразена преку амбулаторниот индекс за артериска ригидност (АИР) и брзината на пулсниот бран (PWV), се издвоија: возраста, времетраењето на дијабетесот (дијабетичниот стаж), просечниот пулсен притисок и хипертензијата во трет стадиум. Додека, пак, како дополнителни предиктори за брзината на пулсниот бран, покрај горенаведените, за сите 127 пациенти во нашиов труд се и: индексот на телесна маса, РИ на паренхимот на десниот бубрег, HgA1c, 24-часовната протеинурија и acidum uricum.

Дополнително со мултиваријантна регресиона анализа утврдени се и предикторите за артериска ригидност изразени преку АИР и PWV посебно за секоја група на болни (во групата со дијабетес, групата со дијабетична нефропатија и ХББ, како и во групата само со хронична бубрежна болест кај кои основното заболување не е дијабетична нефропатија).

Како заеднички предиктор и за АИР и за PWV се потврдиле:

- кај болните со дијабетес без бубрежно оштетување се потврди *дневниот пулсен притисок* како предиктор за артериска ригидност;
- кај болните со ХББ заеднички предиктор е *возраста*;
- кај болните со дијабетес и бубрежно оштетување, предиктори се *возраста и просечниот ПП*.

Како предиктори само за АИР, за секоја од трите групи се:

- кај болните со дијабетес без бубрежно оштетување се потврди *ЛДЛ-холестерол*;
- кај болните со ХББ предиктори се: *стажот со ХББ*, времетраењето на артериската хипертензија (*хипертензивниот стаж*) и *утринскиот ПП*;
- во групата на болни со дијабетес кои имаат бубрежно оштетување како предиктор за АИР се потврдиле *мозочните акциденти*.

Додека, пак, предиктори за PWV за секоја од трите групи посебно се:

- кај болните со дијабетес без бубрежно оштетување: *времметраењето на дијабетес (стажот со дијабет)* и *хипертензивниот стаж*;
- кај болните со ХББ: *пушачкиот статус*, *трет стадиум на хипертензија*, *acidum uricum* и *мозочните настани*;
- кај болните со дијабетес со бубрежно оштетување, предиктори се: *времметраењето на дијабетесот (дијабетичниот стаж)*, *РИ на паренхим на десен бубрег*, *24-часовна протеинурија* и *ЛДЛ-холестеролот*.

Седмата глава од дисертацијата ја содржи приложената литература, која е обемна, прегледна и коректно цитирана по прифатените стандарди.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Светлана Павлеска Кузманоска, со наслов „Проценка на артериска ригидност кај болни со дијабетес мелитус тип 2 со и без бубрежно оштетување“, претставува истражување во областа на нефрологијата и интерната медицина. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел да ги унапреди и прошири знаењата за артериската ригидност, дијабетес мелитус и нивните компликации. Од научното истражување во оваа докторска дисертација произлегуваат препораки за примена на двете неинвазивни методи за проценка на артериска ригидност (брзина на пулсен бран и амбулаторен индекс за ригидност) во секојдневната клиничка пракса на Клиниката за нефрологија, а и во интернистичките одделенија во Р Македонија.

Докторската дисертација на кандидатката д-р Светлана Павлеска Кузманоска со наслов „Проценка на артериска ригидност кај болни со дијабетес мелитус тип 2 со и без бубрежно оштетување“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за изработен докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија) следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Pavleska Kuzmanoska Svetlana et al. Diabetes and arterial stiffness, our experiences. Mac. Med. Review, 2021; 75 (2): - .

[2]. Pavleska Kuzmanoska Svetlana et al. Renal resistive index and arterial stiffness in kidney transplanted patients. Journal of Morphological Sciences 2019;2(2): 10-21. UDC616.61-089.843:616.1

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Научниот придонес на оваа докторска дисертација е воведувањето на двете неинвазивни методи за проценка на артериска ригидност (брзина на пулсен бран и амбулаторен индекс за ригидност) кај болните со дијабетес мелитус и хронична бубрежна болест во секојдневната клиничка пракса на Клиниката за нефрологија, кои би помогнале за навремена проценка за кардиоваскуларниот ризик кај овие болни и соодветна примена на превентивни и терапевтски мерки.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката д-р **Светлана Павлеска Кузманоска** со наслов: **Проценка на артериска ригидност кај болни со дијабетес мелитус тип 2, со и без бубрежно оштетување.**

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Ѓулшен Селим, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Оливера Стојчева-Танева, ментор, с.р.
3. Проф. д-р Марија Вавлукис, член, с.р.
4. Проф. д-р Петар Дејанов, член, с.р.
5. Проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАУЧНАТА
ОБЛАСТ МЕЃУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО
НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ од 10.11.2021 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област меѓународно јавно право, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-1357/6, донесена на 3.12.2021 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски, редовен професор на Американскиот универзитет на Европа – ФОН, д-р Сашо Георгиевски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и д-р Тајјана Петрушевска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област меѓународно јавно право, во предвидениот рок се пријави д-р Елена Михајлова-Стратилати.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Елена Михајлова-Стратилати е родена на 17.5.1978 година, во Скопје. Основно и средно образование (класична гимназија) завршила во Скопје со одличен успех. Со високо образование се стекнала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, правни студии, насока: меѓународно право и меѓународни односи. Дипломирала во 2004 година, со просечен успех 9,14. Истата година се запишала на постдипломски (магистерски) студии во областа на меѓународното право и меѓународните односи на Правниот факултет „Јустинијан Први во Скопје, кои ги завршила со просечен успех 10,00. На 23.1.2009 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Говорот на омраза и културната различност* и се стекнала со научен степен – магистер на правни науки, насока: меѓународно право. Докторската дисертација на тема: *Културниот идентитет и делата од омраза* ја одбрала на 6.7.2012 година на Правниот факултет „Јустинијан Први во Скопје, со што се стекнала со научниот степен доктор на правни науки.

Активно се служи со англискиот, српскиот и хрватскиот јазик. Поседува компјутерски вештини и се служи со информатичката технологија.

Кандидатката д-р Елена Михајлова-Стратилати работела како демонстратор по меѓународно јавно право и други предмети на Институтот за меѓународно право и меѓународни односи на Правниот факултет „Јустинијан Први во Скопје од 1999 година. На 27.1.2006 година, со Одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први во Скопје, кандидатката е избрана во звањето помлад асистент на научната област меѓународно право и меѓународни односи. На 29.10.2009 година, со Одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први во Скопје, кандидатката е избрана во звањето асистент на научната област меѓународно јавно право. На 24.10.2012 година, со Одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први во Скопје, кандидатката година е избрана во звањето доцент на научната област меѓународно јавно право. На 1.6.2017 година, со Одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први во Скопје, кандидатката е избрана во звањето вонреден професор на научната област меѓународно јавно право.

Во моментот е вонреден професор на научната област меѓународно јавно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1146 од 15 мај 2017 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 884 од 1.12.2005 година, бр. 970 од 15.9.2009 година, бр. 1039 од 1.10.2012 година и бр. 1146 од 15.5.2017 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

1. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, кандидатката д-р Елена Михајлова-Стратилати е активно вклучена во изведувањето настава на првиот циклус на правните студии; вториот циклус на правните студии (насока: меѓународно право и односи и право на ЕУ), првиот и вториот циклус на политичките студии (насока: меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија) на македонски и англиски јазик и првиот циклус студии по новинарство на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, и тоа на следниве предметни програми: Меѓународно јавно право; Меѓународно право за правата на човекот; Меѓународно право во граѓанска војна; Мирно решавање на спорови; Слобода на изразување; Меѓународно воено и хуманитарно право; Меѓународно јавно право - применета програма; Говорот на омраза и делата од омраза во меѓународното право; Малцински и други колективни права; Транзиционата правда и меѓународното право; Меѓународно право за правата на човекот – применета програма; Принципи на меѓународно јавно право; Меѓународно право; Право на бегалци, мигранти, лица без државјанство и криза на човековите права.

Исто така, таа е вклучена во изведувањето настава на прв циклус студии на студиската програма Меѓународни и интеркултурни студии на Филозофскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на предметната програма Меѓународни човекови права.

Некои од овие предметни програми се нови и за нивното развивање е заслужна самата кандидатка. Ова посебно се однесува на областите како: бегалско право, транзициона правда, говор на омраза и дела од омраза, како и потесната област на меѓународното хуманитарно право кое се однесува на граѓанска војна, кои од скоро се изучуваат на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во рамките на Институтот за меѓународно право и меѓународни односи.

Кандидатката била ментор на 30 магистерски трудови. Исто така, учествувала како член во комисија за оцена и одбрана на 31 магистерски труд и на 4 докторски дисертации. Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена на тема за изработка на 2 докторски дисертации.

Кандидатката е еден од менторите на Правната клиника за право на бегалци која е заеднички проект на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и Претставништвото на УНХЦР во Скопје, и е еден од основоположниците на Центарот за бегалско право и миграции при Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Има повеќегодишно искуство во селекција и обука на студенти за Moot Court – натпревари од областа на меѓународното хуманитарно право, а од скоро, и од областа на бегалското право.

Ја води соработката на Катедрата за меѓународно јавно право со Резидуалниот механизам за меѓународните трибунали за поранешна Југославија и Руанда, во рамките на која од 2019 година започна Програмата на интеруниверзитетските предавања во рамките на која секоја година се одржуваат предавања за студентите на 9 правни факултети од регионот од страна на главните судски експерти на трибуналите.

Научноистражувачка дејност

Д-р Елена Михајлова-Стратилати е автор на монографии, книги, научни и стручни трудови.

Од изборот во звањето доцент има објавено вкупно 23 научни труда во домашни и меѓународни научни списанија. Трудовите се од областа на меѓународното јавно право и

потесната област на меѓународното право за правата на човекот и меѓународното хуманитарно право. Дobar дел од трудовите се, исто така, фокусирани на феномените говор на омраза и дела од омраза кои се нови за македонската научна и стручна јавност и тие претставуваат огромен придонес како во научната дебата, така и за обликувањето и правилната примена на македонската легислатива за говор на омраза и дела од омраза. Дел од трудовите се посветени и на човековите права во прашања од животната средина, тема која зазема сè поголемо место во националните научни расправи.

Кандидатката е автор на монографијата „Дела од омраза“, во издание на Магор, Скопје (2016 година). Коавтор е на научно-популарната книга „Слобода на изразување и говор на омраза“, во издание на Мисијата на ОБСЕ во Скопје (2013 година), која се користи како основен извор на информации и прирачник за судиите, јавните обивнители, медиумските работници и граѓанските организации во поглед на разликувањето помеѓу слободата на изразување и говорот на омраза. Коавтор е на научно-популарната книга „Човекови права“, во издание на Мисијата на ОБСЕ во Скопје (2021 година), која е наменета за пратениците и собраниската стручна служба на Собранието на Република Северна Македонија. Коавтор е на научно-популарната публикација „Компаративна анализа на стратегии за справување со еколошки криминал“, во издание на Центарот за правни истражувања и анализи – ЦПИА, Скопје (2021 година), и на Читанката “Protection of Ethnic Minorities”, во издание на Europa-Institut, Saarland University & South East European Law School Network (2017 година). Има учествувано во пишувањето на рецензирианиот универзитетски учебник „Меѓународно право за правата на човекот“, во издание на Магор, Скопје (2012 година), глава II: Основни карактеристики и класификација на човековите права, „Универзализмот на човековите права и културниот релативизам“. Исто така, учествувала во пишувањето на рецензирианиот универзитетски учебник „Меѓународно јавно право“, Љ. Д. Фрчкоски, С. Георгиевски и Т. Петрушевска, во издание на Магор, Скопје (2012 година), во деловите: Сукцесија на држави, Универзална надлежност на државите и Меѓународно хуманитарно право; и во рецензирианиот универзитетски учебник „Меѓународно право за правата на човекот“, Љубомир Д. Фрчкоски – во издание на ТРИ, Скопје (2021 година), во делот за меѓукултурната евалуација и човековите права.

Д-р Елена Михајлова-Стратилати била носител и главен истражувач на научноистражувачкиот проект финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2015-2016 година, под наслов „Примена на меѓународното право за бегалци во поредокот на Република Македонија“ и еден од носителите и главни истражувачи на научноистражувачкиот проект под наслов: „Бегалците и миграцијата во контекстот на Балканската рута – дискурсот во Северна Македонија за време на предвремениите општи избори 2020 година“ на Центарот за право на бегалци и миграција на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и научноистражувачкиот проект под наслов: „Говорот на омраза и бегалците“ на Центарот за право на бегалци и миграција на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (2021 година). Таа била член на меѓународниот научен проект „Правна заштита од дискриминација во Југоисточна Европа“, имплементиран од GIZ, Open Fund for South East Europe Legal Reform, октомври 2015 – август 2016 година; регионалниот проект „Регионална соработка помеѓу факултетите за подобрување на заштитата од дискриминација“, Centre for SEELS and Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights (BIM), 2017-2018 година и регионалниот проект „Рефлектирање на етничката хетерогеност и толеранција кон националните малцинства во правното образование на Југоисточна Европа и Германија“, Centre for SEELS and the Europa-Institut, Saarland University, German Academic Exchange Service (DAAD), 2017-2018 година.

Кандидатката има учествувано на повеќе меѓународни научни конференции со свои пленарни предавања. Исто така, таа има учествувано како предавач, односно излагач на повеќе работилници, обуки и научни и стручни собири.

Кандидатката, од нејзиниот избор во звањето вонреден професор, остварила студиски престој на New York University (NYU) - (visiting scholar), како дел од програмата SUSI (Study of the U. S. Institute for Scholars on U.S. Culture and Society), финансирана од Владата на САД, во Њујорк, САД, во 2017 година.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Елена Михајлова-Стратилати е активно е вклучена во стручно-апликативната дејност. Има учествувано како национален експерт во неколку проекти во областа на борбата со расизмот, ксенофобијата и нетолерантноста, со посебен акцент на говорот на омраза и делата од омраза. Автор е на онлајн модулот за говор на омраза на ОБСЕ-мисијата во Скопје, наменет за правните факултети во Република Северна Македонија (2021 година). Кандидатката се јавува и како национален експерт по човекови права во рамките на проектот „Улога на Собранието во заштита и унапредување на човековите права“ на ОБСЕ-мисијата во Скопје (2020 година) и проектот „Поддршка на демократското владеење и процесите на инклузија“, со конкретна активност „Поддршка на Собранието во надгледување на спроведувањето на националните обврски во однос на човековите права (2021 година).

Д-р Елена Михајлова-Стратилати има добиено повеќе стипендии од значајни институти за обуки во нејзината научна област, меѓу кои би ја издвоиле стипендијата на Том Лантош-институтот во Будимпешта, во областа на студиите за малцинските права и говорот на омраза во 2020 година и стипендијата на Venice Seminars, Reset-Dialogues on Civilizations, во областа на универзалноста на човековите права и културниот релативизам во 2021 година.

Член е на Европската комисија за борба против расизмот и нетолеранцијата (ЕКРИ) на Советот на Европа (од мај 2019 година). Во рамките на ЕКРИ е дел од работната група која ја изготвува новата ревидирана Генерална препорака број 5 за спречување и борба со антимуслиманскиот расизам и дискриминација. Во рамките на ЕКРИ, исто така, кандидатката е дел од ЛГБТ Task Force, чија задача е подготовка на работни материјали и формирање на работна група за изготвување на нова Генерална препорака за заштита на правата на ЛГБТИ-лицата. Исто така, таа е заменик-член за Република Северна Македонија на Европската организација „Европска соработка за наука и технологија“ (COST) за финансирање на мрежи за истражување и иновации од февруари 2019 до ноември 2021 година.

Раководител е на Колегиумот на студиската програма на втор циклус студии – меѓународно јавно право, меѓународно приватно право, меѓународни односи и право на ЕУ и меѓународно право, право на ЕУ и дипломатија (од 1.3.2021 година). Член е меѓународен уредувачки одбор на една публикација и на научен одбор на три меѓународни научни конференции и собири. Била член на една рецензентска комисија за избор на лица во наставно-научно звање.

Оценка од самоевалуација

На анонимно спроведените анкети на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на првиот и вториот циклус студии, каде што ја изведува наставата, кандидатката добива континуирани позитивни оценки.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија со внимание ја разгледа пријавата на кандидатката д-р Елена Михајлова-Стратилати.

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Елена Михајлова-Стратилати.

Имено,

д-р Елена Михајлова-Стратилати поседува редок талент и акумулирано знаење за педагошка, истражувачка и научна дејност, што е, всушност, реткост кај инаку големиот наставно-научен кадар на универзитетите и на правните факултети посебно. Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје има со тоа ретка привилегија да има научник и педагог од нејзин калибар меѓу своите наставници. Кандидатката Михајлова-Стратилати изложува во својата прегорна работа погледи и практика убедливо аргументирани низ призмата на повеќе дисциплини кои одат преку класичното меѓународно јавно право, со способност за справување со комплексните правни, социолошки и правно-филозофски прашања.

Нејзините постојани напори во академската средина и во нејзиниот општествен ангажман, носат значење и важност за праксите и дебатите за владеештото на правото, општествената правда и еднаквоста во македонското општество. За нагласување е нејзината промисла околу позицијата на автономијата на Универзитетот и академската заедница во целината на општествените и политички односи на моќта.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Елена Михајлова-Стратилати поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование, Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и општите акти на Универзитетот и на Факултетот, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научната област меѓународно јавно право.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Елена Михајлова-Стратилати да биде избрана во звањето редовен професор во научната област меѓународно јавно право.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски, с.р.
Проф. д-р Сашо Георгиевски, с.р.
Проф. д-р Татјана Петрушевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Елена Стојан Михајлова-Стратилати

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област: меѓународно јавно право

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,14. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00. Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: меѓународно јавно право; поле: правни науки; подрачје: општествени науки.</p>	ДА
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	ДА (в. Образец 2)
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	ДА (в. Образец 2)
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	ДА (в. Образец 2)
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	ДА (в. Образец 2)
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира ***	ДА (в. Образец 2)

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Меѓународно право за правата на човекот (автор на Глава II: Основни карактеристики и класификација на човековите права) 2. Место и година на објава: Магор, Скопје, 2012	
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 1.6.2017 (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1146 од 15.5.2017 година)	ДА
6.	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски, с.р.
Проф. д-р Сашо Георгиевски, с.р.
Проф. д-р Татјана Петрушевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Елена Стојан Михајлова-Стратилати

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област: меѓународно јавно право

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава	
1.1.	<p>од прв циклус студии (правни студии, политички студии и студии по новинарство)</p> <p>Меѓународно јавно право</p> <p>2017/2018 $2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$ 2018/2019 $1,34 \cdot 15 \cdot 0,04 = 0,84$ 2019/2020 $2,66 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,6$ 2020/2021 $2,66 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,6$</p> <p>Слобода на изразување</p> <p>2017/2018 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,05$ 2018/2019 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,05$ 2019/2020 $3,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,1$ 2020/2021 $3,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,1$</p> <p>Меѓународно право за правата на човекот (изборен предмет од насоката: меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија)</p> <p>2017/2018 $1,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 0,9$ 2018/2019 $1,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 0,9$ 2019/2020 $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ 2020/2021 $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$</p> <p>Меѓународно право за правата на човекот (англиски јазик) (изборен предмет од насоката: меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија)</p> <p>2017/2018 $1,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 0,9$ 2018/2019 $1,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 0,9$ 2019/2020 $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$ 2020/2021 $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$</p> <p>Меѓународно право во граѓанска војна</p>	37,34

	<p>(изборен предмет од насоката: меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија)</p> <p>2017/2018 $1,5 \cdot 15^{*0,04} = 0,9$ 2018/2019 $2 \cdot 15^{*0,04} = 1,2$ 2019/2020 $2 \cdot 15^{*0,04} = 1,2$ 2020/2021 $2 \cdot 15^{*0,04} = 1,2$</p> <p>Меѓународно право во граѓанска војна (англиски јазик) (изборен предмет од насоката: меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија)</p> <p>2017/2018 $1,5 \cdot 15^{*0,04} = 0,9$ 2018/2019 $2 \cdot 15^{*0,04} = 1,2$ 2019/2020 $2 \cdot 15^{*0,04} = 1,2$ 2020/2021 $2 \cdot 15^{*0,04} = 1,2$</p> <p>Мирно решавање на спорови (изборен предмет од насоката: меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија)</p> <p>2017/2018 $1 \cdot 15^{*0,04} = 0,6$ 2018/2019 $1 \cdot 15^{*0,04} = 0,6$ 2019/2020 $1,5 \cdot 15^{*0,04} = 0,9$ 2020/2021 $1,5 \cdot 15^{*0,04} = 0,9$</p> <p>Мирно решавање на спорови (англиски јазик) (изборен предмет од насоката: меѓународни односи, европски интеграции и дипломатија)</p> <p>2017/2018 $1 \cdot 15^{*0,04} = 0,6$ 2018/2019 $1 \cdot 15^{*0,04} = 0,6$ 2019/2020 $1,5 \cdot 15^{*0,04} = 0,9$ 2020/2021 $1,5 \cdot 15^{*0,04} = 0,9$</p>	
1.2.	<p>од втор циклус студии (правни студии и политички студии)</p> <p>Мастер: Меѓународно право и односи и право на ЕУ и Меѓународно јавно право, Меѓународно приватно право, Меѓународни односи и право на ЕУ</p> <p>Меѓународно право за правата на човекот (задолжителен)</p> <p>2017/2018 $2,5 \cdot 15^{*0,05} = 1,875$ 2018/2019 $2,5 \cdot 15^{*0,05} = 1,875$ 2019/2020 $5 \cdot 15^{*0,05} = 3,75$ 2020/2021 $5 \cdot 15^{*0,05} = 3,75$</p>	55,937

Меѓународно јавно право – применета програма (задолжителен)

2017/2018	$1 \cdot 15^* 0,05 = 0,75$
2018/2019	$1 \cdot 15^* 0,05 = 0,75$
2019/2020	$0,75 \cdot 15^* 0,05 = 0,562$
2020/2021	$1 \cdot 15^* 0,05 = 0,75$

Мирно решавање на спорови (изборен во Меѓународно јавно право)

2017/2018	$1,75 \cdot 15^* 0,05 = 1,3$
2018/2019	$1,75 \cdot 15^* 0,05 = 1,3$
2019/2020	$1,75 \cdot 15^* 0,05 = 1,3$
2020/2021	$1,75 \cdot 15^* 0,05 = 1,3$

Меѓународно воено и хуманитарно право (изборен во Меѓународно јавно право)

2017/2018	$3,5 \cdot 15^* 0,05 = 2,625$
2018/2019	$1,75 \cdot 15^* 0,05 = 1,3125$
2019/2020	$1,75 \cdot 15^* 0,05 = 1,3125$
2020/2021	$1,75 \cdot 15^* 0,05 = 1,3125$

Говорот на омраза и делата од омраза во меѓународното право (изборен)

2017/2018	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$
2018/2019	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$
2019/2020	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$
2020/2021	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$

Малцински и други групни права (изборен)

2017/2018	$1,5 \cdot 15^* 0,05 = 1,125$; 20%=0,225 (менторска настава)
2018/2019	$1,5 \cdot 15^* 0,05 = 1,125$; 20%=0,225 (менторска настава)
2019/2020	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$; 20%=0,45 (менторска настава)
2020/2021	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$ 20%=0,45 (менторска настава)

Слобода на изразување (изборен)

2017/2018	$1,5 \cdot 15^* 0,05 = 1,125$; 20%=0,225 (менторска настава)
2018/2019	$1,5 \cdot 15^* 0,05 = 1,125$; 20%=0,225 (менторска настава)
2019/2020	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$; 20%=0,45 (менторска настава)
2020/2021	$3 \cdot 15^* 0,05 = 2,25$ 20%=0,45 (менторска настава)

<p>Меѓународно право за правата на човекот – применета програма (опционен)</p>		
2017/2018	$1,75 * 15 * 0,05 = 1,3125$;	20%=0,2625 (менторска настава)
2018/2019	$1,75 * 15 * 0,05 = 1,3125$;	20%=0,2625 (менторска настава)
2019/2020	$3,5 * 15 * 0,05 = 2,625$;	20%=0,525 (менторска настава)
2020/2021	$3,5 * 15 * 0,05 = 2,625$	20%=0,525 (менторска настава)
<p>Транзиционата правда и меѓународното право (опционен)</p>		
2017/2018	$1,75 * 15 * 0,05 = 1,3125$;	20%=0,2625 (менторска настава)
2018/2019	$3,5 * 15 * 0,05 = 2,625$;	20%=0,525 (менторска настава)
2019/2020	$3,5 * 15 * 0,05 = 2,625$;	20%=0,525 (менторска настава)
2020/2021	$3,5 * 15 * 0,05 = 2,625$	20%=0,525 (менторска настава)
<p>Бегалци, мигранти, лица без државјанство и криза на човековите права (опционен на листата на УКИМ)</p>		
2017/2018	$1 * 15 * 0,05 = 0,75$	
2018/2019	$1 * 15 * 0,05 = 0,75$	
2019/2020	$1 * 15 * 0,05 = 0,75$	
2020/2021	$1 * 15 * 0,05 = 0,75$	
<p>Мастер политички студии</p>		
<p>Меѓународно право (задолжителен)</p>		
2017/2018	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	
2018/2019	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	
2019/2020	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	
2020/2021	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	
<p>Меѓународно право (англиски јазик) (задолжителен)</p>		
2017/2018	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	
2018/2019	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	
2019/2020	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	
2020/2021	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$	

2.	Настава во школи и работилници	
2.1.	Учесник Охридска школа на природното право (на тема: Криминал од омраза и поврзани облици на криминалитет), во организација на МАНУ и ОБСЕ, Куќа „Уранија“, Охрид, 18 – 22 септември 2017 година	1
2.2.	Учесник Дијалог против говорот на омраза во медиумите, во организација на ОБСЕ и Совет за етика во медиумите на Македонија, 31 октомври – 1 ноември 2018, хотел „Радика“, Маврово	1
2.3.	Учесник Трибина „Механизми за остварување на правото на животна средина (безбедносна перспектива и судска заштита), Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, 23 април 2019 година	1
2.4.	Учесник „Улога на Собранието во заштита и унапредување на човековите права“, Собрание на Република Северна Македонија и ОБСЕ-мисија во Скопје, 10 декември 2020 година	1
2.5.	Учесник Напредна обука за човекови права и парламентарен надзор на човекови права за Собранието на Република Северна Македонија, ОБСЕ-мисија во Скопје, 11 и 18 мај 2021 година	1
2.6.	Раководител Kick-Off Meeting / Работилница по истражувачкиот проект „Говорот на омраза и бегалците“, Центар за бегалско право и миграција, Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје, 2 ноември 2021 година	1,5
2.7.	Раководител Работилница со авторите на наградени есеи и промовирање на 3 циклус предавања на Програмата на Резидуалниот механизам за меѓународните трибунали за поранешна Југославија и Руанда, онлајн настан, 13.10.2021	1,5
3.	Подготовка на нов предмет	
3.1.	Предавања Бегалци, мигранти, лица без државјанство и криза на човековите права Меѓународно право за бегалци Право на бегалци – применета програма Слобода на изразување и говор на омраза	5

	Преговарање во конфликти на идентитети и малцински права	
4.	Консултации со студенти 2017/2018 180*0,002=0,36 2018/2019 180*0,002=0,36 2019/2020 180*0,002=0,36 2020/2021 180*0,002=0,36 2021/2022 180*0,002=0,36	1,8
5.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд 4*0,7	2,8
6.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд 31*0,3	9,3
7.	Интерна скрипта од предавања Говорот на омраза и делата од омраза во меѓународното право Транзиционата правда и меѓународното право	8
8.	Научно-популарна книга	
8.1.	Коавтор Човекови права: прирачник за пратениците и собраниската стручна служба, ОБСЕ, Скопје, 2021.	4
8.2.	Коавтор Компаративна анализа на стратегии за справување со еколошки криминал, Центар за правни истражувања и анализи – ЦПИА, Скопје, 2021.	4
9.	Рецензент на универзитетски учебник Меѓународно право за правата на човекот, Љубомир Д. Фрчкоски, ТРИ, Скопје, 2021.	1
10.	Пакет материјали за одреден предмет Бегалци, мигранти, лица без државјанство и криза на човековите права Меѓународно право за бегалци Право на бегалци – применета програма Слобода на изразување и говор на омраза Преговарање во конфликти на идентитети и малцински права	5
	Вкупно	142,177

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на магистерски труд 30*2	60
2.	Учесник во национален научен проект	
2.1.	Евроинтеграција на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Македонија, Правен факултет „Јустинијан Први“, 2016 – 2021	3
2.2.	Беглаците и миграцијата во контекстот на Балканската рута – дискурсот во Северна Македонија за време на предвремените општи избори 2020 година, Центар за право на беглаци и миграција, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2020	3
3.	Учесник во меѓународен научен проект	
3.1.	Регионална соработка помеѓу факултетите за подобрување на заштитата од дискриминација, Centre for SEELS and Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights (BIM), 2017-2018	5
3.2.	Рефлектирање на етничката хетерогеност и толеранција кон националните малцинства во правното образование на Југоисточна Европа и Германија, Centre for SEELS and the Europa-Institut, Saarland University, German Academic Exchange Service (DAAD), 2017-2018	5
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
4.1.	“The Importance of Moral Leadership within Transitional Justice“, <i>Iustinianus Primus Law Review</i> , Volume 11, Issue 2, Year 2020 (коавтор)	4,5
4.2.	“ The Practice of The European Court of Human Rights on Environmental Issues “, <i>Iustinianus Primus Law Review</i> , Volume 10, Issue 2, Year 2019 (автор)	5
4.3.	“Is Blasphemy Hate Speech?“, <i>Iustinianus Primus Law Review</i> , Volume 10, Issue 1, Year 2019, (автор)	5

4.4.	“Why Should There be Hate Crime Laws? “, <i>Iustinianus Primus Law Review</i> , Volume 9, Issue 1, Year 2018	5
4.5.	“The Role of the State in Confronting Hate Crime Through the Law“, <i>Iustinianus Primus Law Review</i> , Volume 8, Issue 2, Year 2017	5
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
5.1.	„Дали богохулењето е говор на омраза“, <i>Евродијалог</i> , Центар за регионални истражувања и соработка „Студиорум“, Скопје, декември 2019; стр. 93-106 (автор)	5
5.2.	„Улогата на државата во справувањето со делата од омраза низ правото“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на проф. д-р Миодраг Мицајков, том 58, Скопје, 2018 (автор)	5
5.3.	„Рамката за заштита на слободата на изразување на Европската конвенција за човекови права и нејзината релевантност во контекстот на говорот на омраза“, <i>Европско право</i> , Број 2/2017, Година 6, том 10, Скопје, декември 2017; стр. 88-96 (автор)	5
5.4.	„Поимно определување на делата од омраза“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на проф. д-р Марјан Марјановски, том 56, Скопје, 2017; стр. 465-473 (автор)	5
6.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
6.1.	„Практиката на Европскиот суд за човекови права за прашања од животната средина“, <i>Ние и животната средина</i> , Предизвици, број 5, 3/2020, ФРИДРИХ ЕБЕРТ ФОНДАЦИЈА – СКОПЈЕ, март 2020 година, стр. 78-89.	3
6.2.	„Правото на вода во Република Северна Македонија“, Анализа на одлуката U.bg.130/2018-1 донесена од Уставниот суд на Република Северна Македонија, Justice Observers, https://justiceobservers.org/article/70939/63646/188 30.09.2019	3

7.	Рецензија на научен/стручен труд 6*0,2	1,2
8.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
8.1	Годишна научна меѓународна конференција „Право, правда и политика во современиот демократски контекст“, по повод 25-годишнината од основањето на политичките студии, Правен факултет, Скопје, 10 декември 2018 година (учесник со излагање на тема: „Право и правда во современиот контекст“)	2
8.2.	2021 Law and Society Annual Meeting program: “Rule and Resistance” (учесник со излагање на тема: “Climate Action and Compliance with the Environmental Standards in the EU Accession Process”), 28 мај 2021 година	2
8.3.	Годишна научна меѓународна конференција „Правото, социо-економијата и политиката во проблематични времиња“, Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје, 5 ноември 2021 година (учесник со излагање на тема „Правната рамка за адресирање на говорот на омраза на Република Северна Македонија“)	2
	Вкупно	133,7

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	
1.1.	Mechanism Information Programme for Affected Communities, 2020 Essay Volume, International Residual Mechanism for Criminal Tribunals (IRMCT)	1
2	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
2.1.	Рецензија на Прирачник по сеопфатно сексуално образование за неформална едукација во издание на Хера – Асоцијација за здравствена едукација и истражување (дадени коментари и сугестии во делот за кој рецензентот е експерт во областа)	1
2.2.	Повик за експертско мислење и рецензија на предавања на тема бегалци, баратели на азил и лица без државјанство, во организација на МОФ	1
3.	Студија, физибилити-студија, истражување на пазарот	

3.1.	„Улога на Собранието во заштита и унапредување на човековите права“, ОБСЕ-мисија во Скопје, 2020 година.	2
3.2.	Поддршка на Собранието во надгледување на спроведувањето на националните обврски во однос на човековите права, ОБСЕ-мисија во Скопје, 2021 година.	2
4.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот 7*0,5	3,5
Дејности од поширок интерес		
5.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	
5.1.	Коуредник на Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во чест на проф. Поликсена Гавроска	1
6.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир	
6.1.	Организационен одбор за Годишна научна конференција 2021 на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје	1
6.2.	Организационен одбор за Годишна научна конференција на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје под наслов „70 години од донесувањето на Европската конвенција за човекови права“, 2020 година	1
6.3.	Организационен одбор за Меѓународна научна конференција по повод 25 години од основањето на политичките студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2018 година	1
7.	Студиски престој во странство	
7.1.	Студиски престој на New York University (NYU) - (visiting scholar), како дел од програмата SUSI (Study of the U. S. Institute for Scholars on U.S. Culture and Society), финансирана од Владата на САД, во Њујорк, САД, во 2017 година.	0,5
8.	Раководител на внатрешна организациона единица	
8.1.	Раководител е на Колегиумот на студиската програма на втор циклус студии – меѓународно јавно право, меѓународно приватно право, меѓународни односи и право на ЕУ и меѓународно право, право на ЕУ и дипломатија	3
9.	Член на комисија за избор во звање	
9.1.	Комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област меѓународно јавно право од 3.2.2020 година	0,2
10.	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
10.1.	Член на Европската комисија за борба против расизмот и нетолеранцијата (ЕКРИ) на Советот на Европа (од мај 2019 година)	1
10.2.	Заменик-член за Република Северна Македонија на Европската организација „Европска соработка за наука и технологија“ (COST) за финансирање на мрежи за истражување и иновации од февруари 2019 до ноември 2021 година.	1
	Вкупно	20,2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	142,177
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	133,7
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	20,2
Вкупно	296

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски, с.р.
Проф. д-р Сашо Георгиевски, с.р.
Проф. д-р Тајјана Петрушевска, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ФИНАНСОВО ПРАВО И ФИНАНСИИ
НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ од 10.11.2021 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област финансиво право и финансии, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-1357/4, донесена на 3.12.2021 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Кики Мангова Поњавиќ, редовен професор (во пензија) на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ, д-р Весна Пендовска, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ и д-р Александра Максимовска Стојкова, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област **финансово право и финансии**, во предвидениот рок се пријави кандидатот **д-р Јован Зафироски**.

2. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Јован Зафироски е роден на 1.3.1982 година во Скопје. По националност е Македонец. На Правниот факултет се запишал во 2000 година, каде што дипломирал во 2004 година со среден успех 9,74 и се стекнал со стручен назив – *дипломиран правник*. Во четврта година на правните студии ја избира финансировправната насока. На предметите од финансировправната насока бележи среден успех 10. Како изборни ги избира предметите Царинско право и Банкарско право. За освоениот втор успех во неговата промоција награден е со „Сребрен Јустинијан“. Во 2004 година се запишал на постдипломски студии на Колеџ на Европа (Бриж – Белгија, Натолин – Полска), кои ги завршил во 2005 година, со што се стекнува со титулата *магистер по европски интердисциплинарни студии (право)*. Во декември 2006 година положил правосуден испит. Од 2007 година кандидатот е *докторанд на правни науки на Универзитетот во Ница (L'Université de Nice Sophia Antipolis)*, каде што во јули 2011 година со висока оценка *très honorable* го одбрал својот докторат на тема: „Интеграција на Македонија во Европската економска и монетарна унија. Правни и економски прашања“, со што се стекнал со научниот степен *доктор на правни науки (Docteur en droit)*. Кандидатот приложи и *Решение за признавање на високообразовна квалификација стекната во странство*.

Кандидатот активно говори и пишува француски и англиски јазик, а има основни познавања на рускиот и полскиот јазик. Поседува компјутерски вештини и се служи со информатичката технологија.

Член е на повеќе меѓународни асоцијации и организации од областа на правото, финансиите и економијата.

Од 2005 година, кандидатот бил демонстратор, а во мај 2007 година за прв пат е избран во соработничко звање – асистент на научната област финансиво право и финансии. На 24.10.2012 година е избран во звањето доцент, а на 1.6.2017 година во звањето вонреден професор во областа финансиво право и финансии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ.

Комисијата ги оценуваше вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Рецензентската комисија, согласно со законот, ги има предвид и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата и тие се објавени во Билтенот бр. 1038 од 14 септември 2012 година во Извештајот за избор за доцент и Билтенот бр. 1146 од 15 мај 2017 година во Извештајот за избор за вонреден професор.

3. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

По изборот за вонреден професор, во рамките на наставно-образовната дејност на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кандидатот проф. д-р Јован Зафировски изведува настава на прв циклус студии на студиската програма Правни студии, на предметот Финансово право, на втор циклус (магистерски) студии, на насоката финансово право, на предметите: Монетарно право, Банкарско право, Меѓународно даночно право, Финансиски услуги во правото на ЕУ и Берзанско право, како и на насоката корпоративно право каде што е задолжен за предметот Право на финансиски услуги. На трет циклус студии, кандидатот е предметен наставник на предметот Право на европската економска и монетарна унија.

Кандидатот учествувал како член во комисија за оценка или одбрана на 58 магистерски трудови и на 3 докторски дисертации.

Кандидатот е автор на рецензиран учебник под наслов: „Монетарно право“, кој е издаден во 2018 година.

Научноистражувачка дејност

Д-р Јован Зафировски по последниот избор (за вонреден професор) има објавено делови во две монографии објавени во странство. Автор или коавтор е на 12 научни трудови, од кои 1 труд во меѓународно научно списание индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, 1 труд во меѓународно научно списание во кои трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, 4 труда со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД и 6 труда објавени во зборници на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји.

Кандидатот бил и рецензент на неколку научни/стручни трудови објавени во научни списанија, а исто така бил и рецензент на универзитетска скрипта.

Д-р Јован Зафировски учествувал во 3 национални и 2 меѓународни научни проекта од областа на финансовото право, даночната политика, европските интеграции и унапредувањето на образованието.

Кандидатот бил ментор на 25 магистерски трудови.

Проф. д-р Јован Зафировски учествувал и на бројни научни и стручни собири и конференции во земјава и во странство со свои излагања.

Целосен преглед на научноистражувачката дејност е даден во Образец 2.

Сите трудови на кандидатот се евидентирани во Ризницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ (и се достапни на следниов линк: <https://repository.ukim.mk/simple-search?query=jovan+zafiroski>).

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Јован Зафировски активно е вклучен во стручно-апликативната работа од својата област, како и во дејности од поширок интерес. Ангажиран е како експерт за изработка на истражувања од областа на финансовото право и финансиите и има

предавања на институции од јавен интерес. Член е на факултетски комисији и на комисији за избор во звања, и учествува и во промотивните активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“. Кандидатот е истражувач во Монетарниот истражувачки центар при Универзитетот за национално и световно стопанство, Софија, Бугарија и член на повеќе реномирани меѓународни здруженија од областа на финансното право и економијата како што се Европската истражувачка заедница ERECO PGV, Grenoble, France, меѓународната асоцијација SEMAFI International, Nice France, како и академската мрежа на Лондонската школа за економија и ЦЕФТА.

Проф. Јован Зафировски е член на повеќе уредувачки одбори на меѓународни научни списанија, како и организациони одбори на меѓународни научни собири. Кандидатот е долгогодишен соработник во Францускиот институт во Скопје, а член е и на жири-комисија за избор на стипендисти. По изборот во звањето вонреден професор, кандидатот остварил и студиски претстои на два странски универзитета.

Целосен преглед на стручно-апликативната дејност и дејностите од поширок интерес на кандидатот во изборниот период е даден во Образец 2.

Оценка од самоевалуација

На анонимно спроведените анкети на студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на првиот и на вториот циклус правни студии, каде што ја изведува наставата, кандидатот е континуирано позитивно оценуван со високи просечни оценки.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија, врз основа на целокупната доставена документација од страна на д-р Јован Зафировски, позитивно ја вреднува и ја оценува неговата наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна дејност, како и дејноста од поширок интерес, и заклучи дека кандидатот д-р Јован Зафировски во целост ги исполнува условите за избор во наставно-научно звање – редовен професор утврдени во Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Врз основа на изнесените податоци во рефератот и образецот за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Јован Зафировски има објавено голем број научни и стручни трудови од соодветната – финансископравна област во меѓународни научни списанија и публикации во број кој го надминува законски утврдениот минимум. Автор е и на рецензиран учебник за задолжителен предмет на магистерските студии.

Според гореизнесеното, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, д-р Јован Зафировски да биде избран во звањето редовен професор во научната област финансско право и финансии.

Скопје, 6.12.2021

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Кики Мангова Поњавиќ, с.р.
Проф. д-р Весна Пендовска, с.р.
Проф. д-р Александра Максимовска
Стојкова, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Јован Љупчо Зафировски

Институција:

Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје

Научна област:

финансово право и финансии

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____ Просечниот успех изнесува _____ за интегрираните студии.</p>	/*
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: финансово право; поле: правни науки; подрачје: општествени науки.</p>	Да
3	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да (в. образец 2)
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование.	Да (в. образец 2)
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови.	Да (в. образец 2)
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	Да (в. образец 2)
3.4	<p>Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Наслов на книгата: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____ 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: _____</p>	Да (в. образец 2)

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	Да (в. образец 2)
4	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира *** 1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Монетарно право – учебник 2. Место и година на објава: Скопје, 2018	Да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: 15 мај 2017 г., бр. 1146	Да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Кики Мангова Поњавиќ, с.р.
Проф. д-р Весна Пендовска, с.р.
Проф. д-р Александра Максимовска Стојкова, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Јован Љупчо Зафировски

Институција:

Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје

Научна област:

финансово право и финансии

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одржување на настава	
1.1.	<p>Прв циклус студии</p> <p>Финансово право</p> <ul style="list-style-type: none"> - академска 2017/2018 година $2.66 * 15 * 0,04 = 1,6$ - академска 2018/2019 година $2 * 15 * 0,04 = 1,2$ - академска 2019/2020 година $2 * 15 * 0,04 = 1,2$ - академска 2020/2021 година $2 * 15 * 0,04 = 1,2$ <p>Вкупно: 5.2</p> <p>Решение на Деканската управа: Бр. 03-1229/1, Бр. 03-1/168, Бр. 03-1/193, Бр. 03-1/50</p>	5.2
1.2.	<p>Втор циклус студии</p> <p>Монетарно право</p> <ul style="list-style-type: none"> - академска 2017/2018 година $5 * 15 * 0,05 = 3,75$ - академска 2018/2019 година $5,5 * 15 * 0,05 = 4,125$ - академска 2019/2020 година $5,5 * 15 * 0,05 = 4,125$ - академска 2020/2021 година $5,5 * 15 * 0,05 = 4,125$ <p>Вкупно: 16,125</p> <p>Меѓународно даночно право</p> <ul style="list-style-type: none"> - академска 2017/2018 година $1,66 * 15 * 0,05 = 1,25$ - академска 2018/2019 година $1,83 * 15 * 0,05 = 1,375$ - академска 2019/2020 година $1,83 * 15 * 0,05 = 1,375$ - академска 2020/2021 година $1,83 * 15 * 0,05 = 1,375$ <p>Вкупно: 5,375</p> <p>Банкарско право</p> <ul style="list-style-type: none"> - академска 2017/2018 година $1 * 15 * 0,05 = 0,75$ - академска 2018/2019 година $1 * 15 * 0,05 = 0,75$ - академска 2019/2020 година $1 * 15 * 0,05 = 0,75$ - академска 2020/2021 година $1 * 15 * 0,05 = 0,75$ <p>Вкупно: 3</p> <p>Берзанско право</p> <ul style="list-style-type: none"> - академска 2018/2018 година $0.193 * 15 * 0,05 = 0,145$ - академска 2019/2020 година $0.38 * 15 * 0,05 = 0,285$ <p>Вкупно: 0.43</p> <p>Монетарно, кредитно и девизно право</p> <ul style="list-style-type: none"> - академска 2017/2018 година $1 * 15 * 0,05 = 0,75$ <p>Вкупно: 0.75</p> <p>Решение на Деканската управа: бр. 03-1229, бр. 03-1/168, бр. 03-1/193, бр. 03-1/50, бр. 03-1/241</p>	25.68
2.	<p>Подготовка на нов предмет</p> <ul style="list-style-type: none"> - предавања <p>Монетарно право</p> <p>$1 * 1 = 1$</p>	1

3.	Консултации со студенти <ul style="list-style-type: none"> - академска 2017/2018 година $200 * 0.002 = 0.4$ - академска 2018/2019 година $200 * 0.002 = 0.4$ - академска 2019/2020 година $200 * 0.002 = 0.4$ - академска 2020/2021 година $200 * 0.002 = 0.4$ Вкупно: 1.6	1.6
4.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд $3 * 0,7 = 2.1$ ☒ листата е доставена во пријавата	2.1
5.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд $58 * 0.3 = 17.4$ ☒ листата е доставена во пријавата	17.4
6.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник - автор: „Монетарно право“, универзитетски учебник, Скопје, 2018 $1 * 8 = 8$	8
7.	Рецензент на универзитетски учебник <ul style="list-style-type: none"> - Рецензент на универзитетска скрипта под наслов: „Финансово право – општ и посебен дел“, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 2019 $1 * 1 = 1$	1
	Вкупно	61.98

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1.	Ментор на магистерски труд $25 * 2 = 50$ ☒ листата е доставена во пријавата	50
2.	Учесник во национални научни проекти <ol style="list-style-type: none"> 1. Заштита на правата на даночните обврзници со посебен осврт на правните лица – истражувач, проект на USAID, 2020 2. Даночната постапка во македонскиот правен систем и заштитата на правата на даночните обврзници – учесник, проект на УКИМ, 2019 3. Мега-проект „Евроинтеграција на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Македонија“, Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје – учесник, 2019 $3 * 3 = 9$	9
3.	Учесник во меѓународни научни проекти <ol style="list-style-type: none"> 1. 2020-2023 – учесник, меѓународен истражувачки проект: Modernizing European Legal Education (MELE) ERASMUS+ Strategic Partnership, Key Action 2 Coordinator: Saarland University, Europa-Institut 2. 2020 – истражувач, меѓународен истражувачки проект: „Справување со корозивниот капитал“ – Институт за демократија, Скопје $2 * 5 = 10$	10
4.	Дел од монографија објавен во странство	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jovan Zafiroski, Elena Nesovska Kjoseva, Tax Competition in the Western Balkans, <i>An Open Door Tax Policy</i> for Reaching of Desired Economic Goals – Is It Enough?, In Contemporary Challenges of the EU, the Republic of Croatia and the Western Balkan Countries, Research monograph, editor Marko Tomljanović, Faculty of economics, University of Rijeka, 2020, pp. 37-54, ISBN 987-953-7813-60-4 2. Jovan Zafiroski, Xavier Richet, Les firmes chinoises dans les Balkans occidentaux : concurrence, complémentarité, coopération ? dans L'Europe, ses acteurs et leur stratégies, Sous la direction de Ghislaine Pellat et Xavier Richet, L'Harmattan, Paris, 2021, pp. 245-268, ISBN : 978-2-343-23005-4 5.4*2=10.8 	10.8
5.	<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jovan ZAFIROSKI, The Single Resolution Mechanism – The Second Pillar of the European Banking Union, <i>Iustinianus Primus Law Review</i>, Volume 8 Issue 2, 2017, (Indexed in Heineonline and EBSCO) https://ukimmk-my.sharepoint.com/personal/ikt_pf_ukim_edu_mk/Documents/Law%20Review/broj%2016/11.%20Jovan%20Zafirovski.pdf 5*1=5 	5
6.	<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован ЗАФИРОСКИ, ЕЦБ и проблемот со демократскиот дефицит, <i>Европско право</i>, 2017, стр. 97-104, ISSN 1857-842X, http://evropsko-pravo.info/mk/EP/Journal/Article/ca3370a0-49f4-4b15-9d76-0c86a18d4abb 5*1=5 	5
7.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jovan ZAFIROSKI, Bitcoin – a New Challenge for the Complicated European Monetary Structure, in South Eastern Europe and the European Union – Legal 	

	<p>Perspectives, SEE Series of Papers Volume 3, Verlag Alma Mater, Saarbrücken, 2017, pp. 145-158, ISBN 978-3-946851-14-1</p> <p>2. Aleksandra Maksimovska, Jovan Zafiroski, Elena Neshovska Kjoseva, Coping with the EU Fiscal Compact: Cross Section Analyses of the Legal Framework and Economic Results by the Balkan Candidate Countries, <i>Jahrbuch für Ostrecht</i>, Institut für Ostrecht, 59, 2/2018, pp. 369-382, ISSN 0075-2746</p> <p>3. Jovan ZAFIROSKI, Srdjan REDZEPAGIC, Les Balkans et les perspectives de réintégration régionale, <i>La Revue Management & Gouvernance</i>, Cahiers International du Réseau PGV, No 21/2019, ISSN 2104-2438, pp. 43 – 52, http://gregpgv.com/wp-content/uploads/2020/05/MG21.pdf</p> <p>4. Jovan ZAFIROSKI, The Idea for a Multi – Speed Europe and the Process of EU Enlargement, <i>Balkan Economic Review</i>, Volume 2, 2020, BISI, Nice, France, ISSN: 2726-5498, pp. 5-17, https://1bbb0eb7-350d-4827-8c62-a1356944aadcf.filesusr.com/ugd/4f9f0d_69f31549970c4394baae3ba3e0a2450d.pdf</p> <p>2*5=10; 1*4.5=4.5; 1*4=4 Вкупно: 18,5</p>	18.5
8.	<p>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>1. Јован ЗАФИРОСКИ, Економската криза и новиот трговски поредок – правна анализа, Охридска школа на правото, 2017, стр. 285-295, ISBN 978-608-66152-0-8</p> <p>2. Jovan ZAFIROSKI, The Western Balkan Countries in a Multi-Speed Europe, <i>Balkan Economic Review</i>, 2018, pp. 62-75, ISBN 978-9951-711-21-0</p> <p>3. Јован ЗАФИРОСКИ, Правни и економски аспекти на криптовалути, Охридска школа на правото, 2018, Jovan Zafiroski, Legal and Economic Aspects of Cryptocurrencies, Ohrid school of law, 2018, стр. 267-280, ISBN 978-608-66152-2-2</p> <p>4. Jovan ZAFIROSKI, The bail-in principle – responsible banks for a sound financial system, in <i>Economics of Digital Transformation</i>, Eds. Sasa Drezgic and al., University of Rijeka, Faculty of Economics and Business, 2019, pp. 641-653, ISBN (hard copy) 978-953-7813-45-1</p> <p>5. Jovan ZAFIROSKI, Central Bank Digital Currencies – an Innovation in the Realm of Money, in <i>Contemporary Economic and Business Issues</i>, Research monograph, Eds: Saša Drezgić and al., University of Rijeka, Faculty of Economics and Business, 2021, pp. 63-73, ISBN (hard copy) 978-953-7813-62-8</p> <p>6. Xavier Richet, Jovan Zafiroski, Présence chinoise dans les Balkans occidentaux : concurrence, complémentarité, coopération, PGV, 2020, pp. 59-74</p> <p>5*5=25 1*4.5=4.5 Вкупно : 29.5</p>	29.5
9.	Рецензија на научен/стручен труд	

	5* 0,2= 1	1
10.	<p>Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мај 2018, 4. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, <i>Реформи во правото: Чекор поблиску до владеењето на правото.</i> 2. Април 2018, учество на меѓународен научен собир, Free Market Road Show – Skopje, Austrian Economics Center. <p>2*3=6</p>	6
11.	<p>Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Декември 2020, Меѓународна научна конференција (online): Global economic trends- challenges and opportunities, Beogradska bankarska akademija, Belgrade, Serbia 2. Ноември 2020, Меѓународна научна конференција (online): The pandemic crisis and the challenges to the Bulgarian and European economy, MRC, Sofia, Bulgaria 3. Септември 2020, Меѓународна научна конференција (online): L'Europe est-elle la bonne échelle pour que les acteurs et les prenantes puissent relever les défis du futur ? 26me conférence, PGV, Grenoble, France 4. Јуни 2020, Меѓународна научна конференција (online): Monetary and fiscal policy at the crossroads, Economics of digital transformation Diginomics 2020, Rijeka, Croatia 5. Мај 2019, 5. Меѓународна научна конференција „Охридска школа на правото“, Злоупотреба на правото и „ненормалното“ право наспроти владеењето на правото 6. Ноември 2018, учество на меѓународна научна конференција: Migration, Diaspora and Development, Faculty of Economics, University of Prishtina 7. Октомври 2018, Меѓународна научна конференција: 3rd Annual Conference of Monetary and Economic Research Center, Monetary and Economics Scientific Conference – New realities in the EU and the place of Balkan countries, 11-12th October 2018, Софија, Р. Бугарија 8. Мај 2018, учество на меѓународна научна конференција: Economics of Digital Transformation, DIGITOMICS 2018, Opatia, University of Rijeka, Faculty of Economics and Business 9. Февруари 2018, учество на меѓународна научна конференција: La Nouvelle donne européenne : Quels choix pour l'Union européenne ? Université de la Sorbonne nouvelle, Paris, France 10. Ноември 2017, учество на меѓународна научна конференција: Knowledge Based Society as a Strategy for Faster Economic Growth, Faculty of Economics, University of Prishtina 11. Октомври 2017, учество на меѓународна научна конференција: 3rd Annual Conference of Monetary and Economic Research Center, Monetary and Economics 	

	<p>Scientific Conference – Economic lessons, perspectives and challenges from the Balkans, 13-14th October 2016, Софија, Р Бугарија</p> <p>12.Мај 2017, Учество на меѓународна научна конференција: Ефикасна заштита на човековите слободи и права реалност или идеал?, Охридска школа на правото</p> <p>12*2=24</p>	24
12.	<p>Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција</p> <p>1. Јован Зафировски, Анализа на можните сценарија за реформа на Европската Унија, Охридска школа на правото, Книга на апстракти, Јуридика прима, 2019, стр. 80-81.</p> <p>2. Jovan Zafiroski, Sergej Zafiroski, Framework for identifying industries with the greatest potential for private consumption increase in time of crisis, (long abstract), Global economic trends – challenges and opportunities, Eds. Zoran Grubisic and al. Belgrade banking academy, 2020, pp. 53-61, ISBN 978-86-7852-063-1.</p> <p>1*1=1 0,9*1=0.9 Вкупно: 1,9</p>	1.9
	Вкупно	170.7

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија</p> <p>1. Реформи за подобра бизнис-клима за успешно функционирање и раст на ИКТ-индустријата, Експертско истражување изработено за потребите на Стопанска комора за информатички и комуникациски технологии МАСИТ, Скопје, 2020</p> <p>1*1=1</p>	1
2.	<p>Учество во промотивни активности на Факултетот</p> <p>Промотивни активности на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје за упис на студенти на прв циклус студии:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2019, Решение бр. 03-905/1 - 2019, Решение бр. 03-729/1 - 2020, Решение бр. 03-258/1 <p>3*0,5=1,5</p>	1.5
3.	<p>Член на национална жири-комисија</p> <p>Член на жири-комисија на Францускиот институт во Скопје за избор на стипендисти (Boursier du gouvernement français) на француската влада за 2019/2020, 2020/2021 и 2021/2022</p> <p>1*3=3</p>	3
4.	<p>Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри</p> <p>1. Ноември 2020, предавање на тема: Даночни олеснувања за Ковид-19 кризата и правна заштита за</p>	

	<p>даночните обврзници, Епицентар, Стопанска комора на северозападна Македонија</p> <p>2. Декември 2019, форум: Дијалог со бизнис-заедницата. Преку искористување на сите инструменти до подобар економски перформанс и зголемување на локалниот економски раст, Фондација со срце за Крива Паланка</p> <p>3. 19 Септември 2019, форум: Бизнис-клима за ИКТ-индустријата – Како да се стимулира растот на работната сила во ИКТ?, Стопанска комора МАСИТ, Проект на УСАИД – Партнерство за подобра бизнис-регулатива (USAID Project – Partnership for Better Business Regulation)</p> <p>4. 16 Септември 2019, форум: Бизнис-клима за ИКТ-индустријата – Како да се стимулира растот на работната сила во ИКТ?, Стопанска комора МАСИТ, Битола, Проект на УСАИД – Партнерство за подобра бизнис-регулатива (USAID Project – Partnership for Better Business Regulation)</p> <p>5. Октомври 2017, семинар на тема: Новини и актуелности во работењето на Управата за јавни приходи: дали е потребна даночна реформа во Република Македонија, Јуридика прима, Скопје</p> <p>5*0.5=2.5</p>	2.5
Дејности од поширок интерес		
5.	<p>Член на уредувачки одбор на меѓународно научно списание</p> <p>1. <i>Journal Balkan Economic Review</i>, BISI, Nice, France</p> <p>1*1=1</p>	1
6.	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир</p> <p>1. Член на програмскиот и уредувачкиот одбор на меѓународната научна конференција „Охридска школа за правото“</p> <p>2. Член на организациониот одбор за Годишната научна конференција 2021 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје</p> <p>3. Член на организационен одбор на меѓународната годишна научна конференција на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје под наслов: „70 години од донесувањето на Европската конвенција за човекови права“, Скопје, 2020</p> <p>4. Член на организационен одбор на меѓународна научна конференција: <i>Theoretical and empirical aspects of economic science – 60 years of challenges and opportunities</i>, Institute for economic sciences, Belgrade, 2018</p> <p>5. Член на организационен одбор на меѓународна научна конференција, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија</p> <p>5*1=5</p>	5
7.	<p>Студиски престој во странство до три месеци</p> <p>1. Истражувачки престој при ISEM L'Université Côte d'Azur во Ница, Франција, во рамки на програмата ERASMUS+ (27 септември – 1 октомври 2021 г.)</p> <p>2. Истражувачки престој при Европскиот институт на</p>	

	Универзитетот во Сарленд, Сарбрукен, Германија, во рамки на DAAD-програмата за финансирање на мрежата на правните факултети за Југоисточна Европа, кластер за европско и меѓународно право (Research Stay at the Europa-Institut of Saarland University, German Academic Exchange Service - DAAD, Thematic Network SEE/EU Cluster of Excellence in European and International Law), 13 октомври – 3 ноември 2018. $2 * 0,5 = 1$	1
8.	Член на факултетска комисија <ol style="list-style-type: none"> Член на факултетска Комисија за јавни набавки (заменик) на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, мандатен период 2021 – 2024 Член на Комисијата за самоevaluација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, мандатен период 2021 – 2025 Член на факултетска Комисија за јавни набавки (заменик) на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2020 Член на избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2019 Член на Конкурсната комисија за упис на студенти на прв циклус студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во учебната 2019/2020 година Член на Комисија за давање под закуп на недвижен имот во рамките на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2018 Претседател на Комисија за попис и утврдување на паричните и другите форми на побарувања и обврски на Правниот факултет „Јустинијан Први“, 2017 $7 * 0,5 = 3,5$ 	3.5
9.	Член на комисија за избор во звање Член на Комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област финансво право и финансии, 2017 $1 * 0,2 = 0,2$	0.2
	Вкупно	18.7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	61,98
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	170,7
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	18,7
Вкупно	251,38

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Кики Мангова Поњавиќ, с.р.
Проф. д-р Весна Пендовска, с.р.
Проф. д-р Александра Максимовска Стојкова, с.р.

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р САВО КЛИМОВСКИ, ПРОФ. Д-Р ГОРДАНА СИЛЈАНОВСКА-ДАВКОВА, ПРОФ. Д-Р ТАЊА КАРАКАМИШЕВА-ЈОВАНОВСКА И ПРОФ. Д-Р АЛЕКСАНДАР СПАСЕНОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“, бр. 02-1289/8 од 28.12.2020 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Политички систем“ од авторите: проф. д-р Саво Климовски, проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска и проф. д-р Александар Спасеновски, наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ запишани на прв циклус – правни студии, политички студии, студии по новинарство и студии по односи со јавноста, за предметот Политички систем, избрани се емеритус проф. д-р Цирил Рибичич и проф. д-р Ана Павловска-Данева.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

III. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Политички систем
Назив на предметната програма:	Политички систем
Назив на студиската програма:	Политички систем е предмет што се изучува на прв циклус – правни студии, политички студии, студии по новинарство и студии по односи со јавноста.
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	<ol style="list-style-type: none"> 1. На правните студии, предметот Политички систем се изучува со вкупно 60 часа (4 часа неделно). 2. На политичките студии, предметот Политички систем се изучува со вкупно 60 часа (4 часа неделно). 3. На студиите по новинарство, предметот Политички систем се изучува со вкупно 52,5 часа (3,5 часа неделно). 4. На студиите по односи со јавноста, предметот Политички систем се изучува со вкупно 52,5 часа (3,5 часа неделно).
<p>1. Предметот Политички систем на Правниот факултет „Јустинијан Први“ е задолжителен на првиот циклус – правни студии (со 7 кредити), политички студии (со 7 кредити), студии по новинарство (со 6 кредити) и студии по односи со јавноста (со 6 кредити), и се слуша во 2. и 3. семестар.</p>	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 605 страници (формат Times New Roman), напишани на компјутер, со големина на фонто 12, а фуснотите со големина на фонто 10. Текстот е поделен на шест

	дела (плус предговор, прилози, 14 табели, 2 графички приказа, резимеа и користена литература).
--	--

РЕЦЕНЗЕНТИ

Емеритус проф. д-р Кирил Рибичич, с.р.
Проф. д-р Ана Павловска-Данева, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ЕМЕРИТУС ПРОФ. Д-Р ЦИРИЛ РИБИЧИЧ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Политички систем“, од авторите проф. д-р Саво Климовски, проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска и проф. д-р Александар Спасеновски, е одличен текст во кој на мошне продлабочен и аналитичен начин се разработени клучните концепти, вредности, принципи, теории од областа на политиката, организацијата на државната власт и политичката филозофија кои се од најголема важност за разбирањето на политичкиот систем како научна дисциплина.</p> <p>На вкупно 605 страници текст, авторите детално ги објасниле сложените, меѓузависните и честопати противречни политички односи, субјекти, институции, вредности, идеи, категории и состојби поврзани со функционирањето на националните политички системи, но и со начинот на работа и делување на политичкиот систем на ЕУ.</p> <p>Учебникот тематски и содржински е поделен на шест дела.</p> <p>Првиот дел насловен „Воведни прашања за политичкиот систем“ е составен од пет глави, во кои се анализирани поимот и предметот на проучувањето на политичкиот систем како научна дисциплина, односот на политичкиот систем со други сродни научни дисциплини, различните термини што се употребуваат за политичкиот систем, изворите на политичкиот систем, класичните и современите критериуми за класификациите на политичките системи, институционализмот и видовите теории за институционализмот, различните теоретски сфаќања за политиката, политичкиот процес, политичката власт, владеењето, моќта, авторитетот, легалитетот и легитимитетот.</p> <p>На мошне јасен и разбирлив начин објаснети се клучните теоретски сознанија за структурата и начинот на функционирањето на политичките системи од антиката до денес.</p> <p>Преку филозофските размислувања на Сократ, Херодот, Платон, Аристотел и други, авторите навлегле во длабочините на политиката како јавна активност, во нејзиното сфаќање како нешто повеќе од филозофска наука за разумното дејствување. Таа е наука што е многу повеќе заинтересирана за универзалното отколку за поединечното</p>
--	--

дејствување. За разлика од модерната политичка филозофија, која политиката ја разгледувала од аспект на индивидуата и индивидуалното дејствување, класичната политичка филозофија, политиката ја анализираше како најзначаен дел од филозофијата на човековите добра во својата севкупност. При тоа, авторите забележале дека реториката била вечен и природен пријател на политиката. Таа е, според она што не учел Аристотел во своето дело „Етика“, една од трите најсовршени дисциплини кои на политиката ѝ дале својство на „архитектонска дисциплина“.

Во вториот дел од учебникот се разработени вредностите на политичкиот систем, односно демократијата, принципите на демократијата, класичните и современите модели на демократијата, поимот и значењето на либерализмот, либералните традиции, либералната држава, како и вредностите на либерализмот – толеранцијата, автономијата и принципот на граѓанство. Посебен акцент е ставен на објаснување на моделот на класичната (атинска) демократија, моделот на протективна демократија, моделите на развојна и партиципативна демократија, како и на современите демократски модели, моделот на космополитска, развојна демократија, мнозински (вестминистерски) модел на демократија, моделот на консензуалната (консоцијалната) демократија. Во овој дел од учебникот не се наведени само теоретските сознанија за анализираните прашања, туку содржани се и критички осврти на авторите за нивното (не)функционирање, што претставува додадена вредност на ракописот. Авторите убаво забележале дека демократијата не е најсовршениот модел на владеење, ниту најсовршена вредност на политичкиот систем, но во отсуство на друга(и), таа се чини дека е најоптималната форма.

Кризата на претставничката демократија е сè поприсутна и позабележителна во Европа и во светот, но нејзиното отсуство во современите политички системи е неприфатливо решение. Потребно е вложување на континуирани напори и од науката и од политиката за подобрување на демократските капацитети и состојби во државите.

Во вториот дел се сместени и научните сознанија за вредносните концепти – правната држава и владеењето на правото, како и прашањата за поимот, настанокот и развојот на нацијата и национализмот, како и видовите национализам.

Во третиот дел од учебникот, фокусот на вниманието авторите го ставиле на прашањето на организацијата на државната власт преку анализата на најважните системи на нејзино организирање. Одлично е забележано дека традиционалната поделба на чисти системи на организација на власта е сè помалку научно и практично одржлива поради фактот што во современиот период, државите многу повеќе се приклонуваат кон мешавина на нивните елементи отколку кон примена на чисти организациски форми. Мозаикот на елементите на организацијата на власта во реалноста е секогаш многу поколоритен и покомплициран од чистите теоретски и нормативни обрасци. Традиционалната трихотомија парламентарен-претседателски-мешовит модел на организација на власта има релативна методолошка вредност, поради сè поевидентното присуство на претседателски елементи во парламентарниот систем, и поради постоењето на силни парламентарни елементи во претседателскиот систем. Сведоци сме на президенцијалистички процеси и на премиерско-министерски функции во парламентарните системи, вклучително и во неговата лулка, Обединетото Кралство. Силните партии ја намалуваат улогата на парламентот, преку дисциплинирање на членовите на парламентот кои повеќе климаат со главите отколку што одлучуваат, ќе констатираат авторите.

Имајќи ги предвид овие методолошки задршки, авторите на успешен начин ги детектирале и објасниле клучните обележја и карактеристики на парламентарниот, претседателскиот, мешаниот и собранискиот, односно директоријалниот систем преку анализа на „чистите“ модели, но и на мешавината од институционални елементи во рамките на националните политички системи. Авторите убаво забележиле и дека функционирањето на еден систем на организација на власта не зависи само од начинот на поставеноста и одговорноста на политичките институции, туку и од демократската традиција во земјата, од присутната политичка култура, од изборниот и партискиот систем и од многу други фактори. Не помала важност при утврдувањето на елементите на системите на

	<p>организација на власта и нивната функционалност и ефикасност има и факторот дали претседателите и премиерите во една држава се од иста или од различни партии.</p> <p>Во четвртиот дел од учебникот се разгледани сите поважни категории кои го сочинуваат цивилното општество како важен сегмент на политичкиот систем. Најнапред, дадени се теоретски согледување за поимот и настанокот на цивилното општество, за класичните и современите сфаќања на цивилното општество, за неговите вредности. Едновремено, авторите на успешен начин успеале да ја согледаат разликата што во теоријата се прави меѓу поимот заедница и поимот општество. Најчесто, со поимот заедница се означува организирана средина заснована на чувства, солидарност, обичаи, блискост и доверба меѓу нејзините членови, додека општеството се заснова на разум, себичност, надворешни санкции и оддалечување на човекот од човек. Додека заедницата најчесто настанува на природен начин, општеството настанува со свесно делување. Односот меѓу цивилното општество и политичката држава е секогаш функционален, а не органски. Влијанието на формите на репродукција на политичката моќ и квалитетот на политичкиот поредок е двојно: со својата „дефанзивна функција“, цивилното општество се воспоставува како поле на уставна граница во однос на политичката власт, додека со својата „офанзивна функција“, тоа се воспоставува како простор во рамките на кој се формира политичкиот консензус и се генерираат активните согласности на граѓаните во однос на политичката власт (негова легитимативска функција).</p> <p>Во овој дел, во посебна глава, се разработени поимот на граѓанин, граѓанските права и принципот на граѓанство, како и граѓанската непослушност како важна детерминантна на демократскиот политички систем. Авторите посветиле и соодветно внимание на интересовните групи што функционираат во рамките на цивилното општество. Посебно важно место на разработка во овој дел заземаат теоретските сознанија за појавата, настанокот, развојот, видовите и функциите на политичките партии, како и структурата на</p>
--	--

	<p>партиските системи. Во контекст на проучувањето на елементите за дефиниција на политичките партии, авторите го разгледале и поимот и настанокот на идеологиите и видовите идеологии.</p> <p>Во посебна глава од овој дел, авторите ги разгледале и изборните системи како важен потсистем на политичкиот систем. Разработени се најважните видови изборни модели, нивните предности и слабости во теоријата, но и во практиката. Исто така, разработена е политичката култура, видовите политичка култура, како и процесите на политичка социјализација и граѓански тренинг.</p> <p>Авторите убаво забележале дека начинот и (не)функционирањето на парламентарната демократија зависи најмногу од нивото на политичката социјализација на граѓаните и на граѓанскиот тренинг за политичките институции и за нивните политички односи. Во последната глава од овој четврти дел, авторите мошне детално ги разработиле прашањата за јавното мислење и јавноста како важни категории на политичкиот систем. Даден е одличен осврт на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, на толпата и на публиката, на стереотипите и на табу-темата.</p> <p>Во петтиот дел на ракописот насловен „Политички систем на ЕУ“, авторите најнапред ги разработиле најважните теории за европската интеграција за потоа да навлезат во детална разработка на институциите на ЕУ. Сите институции на Унијата се разгледани преку нивната внатрешна организација и доделените надлежности имајќи ги предвид клучните „уставни“ договори на Унијата, како и согласно со современите промени кои настанаа со усвојувањето на Договорот од Лисабон. Во овој дел, авторите ги разгледале и советодавните тела, како и агенциите на ЕУ.</p> <p>Во последниот, шести дел од ракописот насловен „Религијата и политичкиот систем“, авторите посветуваат внимание на односот меѓу државата и религијата, како и на теоретско-историскиот преглед на класификациите поврзани со релациите меѓу државата и религијата. При</p>
--	--

	<p>тоа е забележно дека нормираните религиски традиции, кои се развиваат паралелно со општествата, прераснуваат во посебни религиски системи.</p> <p>Имајќи ја предвид оваа важна констатација, авторите обработуваат четири модели на односи меѓу правно-политичкиот и религискиот систем во една држава: модел на преминација на религискиот систем, познат како теократија; модел на преминација на правно-политичкиот систем наспроти религискиот систем, познат како антитеократија; модел на привилегиран статус (соработка) на одреден религиски систем во рамките на правно-политичкиот систем, познат како систем на државна религија; модел на уставна и доброволна одвоеност на правно-политичкиот систем од религискиот систем, познат како секуларизам. Во следните глави од овој дел, авторите се осврнуваат кон подетална елаборација на четирите главни модели.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Целосна усогласеност на ракописот со предметните програми.
Предлози за потребни корекции:	Нема
Оцена на ракописот:	Одлична
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 605 страници (формат Times New Roman), напишани на компјутер, со големина на фонтоот 12, а фусотите со големина на фонтоот 10. Текстот е поделен на шест дела (плус предговор, прилози, 14 табели, 2 графички приказа, резимеа и користена литература).

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Политички систем (за прв циклус на: правни студии, политички студии, новинарски студии и студии по односи со јавноста), наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во Скопје, 1.12.2021 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Емеритус проф. д-р Цирил Рибичич, с.р.

IV. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р АНА ПАВЛОВСКА-ДАНЕВА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Политички систем“, од авторите проф. д-р Саво Климовски, проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Тања Каракамишева-Јовановска и проф. д-р Александар Спасеновски, на едноставен, но едновремено длабински начин ги проучува најважните вредности, принципи, и категории на денешните политички системи кои евидентно се соочуваат со демократска криза – глобално и национално.</p> <p>Ракописот „Политички систем“ е составен од шест дела и вкупно 29 глави, во кој на оригинален и успешен начин се анализирани и проучени севкупните аспекти од функционирањето на современиот политички систем. Во текстот е направен одличен спој меѓу теоретските сознанија и практиката на функционирањето на политичкиот систем, детално се разработени сите клучни категории и вредности кои ја сочинуваат неговата формална и материјална страна. Политичкиот систем е секогаш актуелна тема и вистински предизвик за истражување и анализа, како на неговите правни, така и на неговите филозофско-политички аспекти и проблеми.</p> <p>Во првиот дел од ракописот посветен на воведните прашања од значење за политичкиот систем, авторите направиле опсежна анализа за местото на оваа научна дисциплина во системот на научни дисциплини, како и нејзиниот однос со сродните научни дисциплини. Почнувајќи од објаснување на различните поими кои се употребуваат во теоретската мисла, преку елементите на дефинирањето и различните класификации на политичкиот систем, авторите дале целосен осврт на сите негови најважни формални и материјални димензии.</p> <p>Преку анализата на политичката власт, легалитетот и политичкиот легитимитет, политичката моќ и авторитет, владеењето и власта, политичките институции и системите на организација на власта, авторите даваат јасна слика на сложените процеси што се случуваат во политичкиот систем при креирањето на јавните политики. Во овој дел од трудот, авторите ги анализираат класичните и современите критериуми за класификација на политичките системи.</p> <p>Мошне важно место во анализата на овој дел од ракописот заземаат современите теории за</p>
--	---

	<p>политичкиот систем, претставени преку институционализмот и видовите институционализам: институционалниот рационален избор, социолошкиот институционализам, историскиот институционализам и неоинституционализмот.</p> <p>Во вториот дел од книгата, авторите посветиле големо внимание на демократијата и либерализмот како вредности на политичкиот систем. Демократијата е објаснета преку класичните и современите модели на демократијата, додека либерализмот преку класичната и континенталната либерална традиција. Разгледани се и клучните принципи врз кои се организирани моделите на демократија, како и прашањето на односот, сличностите и разликите меѓу демократијата и либерализмот.</p> <p>Во вториот дел се проучени и правната држава и владеењето на правото. Покрај теоретската димензија на овие вредности, објаснета е и практичната димензија на владеењето на правото во рамките на ООН, Советот на Европа и ЕУ.</p> <p>Во третиот дел од текстот, авторите имаат направено сеопфатна анализа на релативното значење на класичната поделба на системите на организацијата на власта, или со зборовите на авторите, „правен илузионизам е да се верува и уште повеќе да се инсистира на размислувањето дека секој уставен модел е идентичен со неговиот модел на владеење.“ Ист нормативен модел функционира различно во различни периоди, без разлика дали тој се разгледува во иста држава или во различни држави.</p> <p>Во четвртиот дел посветен на цивилното општество и неговите составни елементи, детално се опишани трите тенденции на класичниот концепт на цивилното општество, како и петте модели на разграничување на државната од недржавната сфера. Современото сфаќање на поимот цивилно општество авторите го разгледуваат преку два концепта: социолошко-политички, односно аналитички, и нормативен. Значајно внимание во овој дел е посветено и на граѓанинот како централна фигура на цивилното општество. Речиси во сите европски политички култури, согласно со етимологијата на поимот, „граѓанин“ се</p>
--	--

	<p>изведува од зборот „град“. Во првична смисла на зборот, граѓанинот е жител на град, а како што „градскиот воздух е слободен“, тоа имплицира дека и граѓанскиот статус е таков, слободен, констатираат авторите. Во анализата се соодветно застапени и интересовните групи. Политичките партии, како значаен сегмент на цивилното општество, се анализирани од дефинициски, развоен и од современ аспект. Еднакво е анализиран односот меѓу политичките партии и идеологиите, партиската инфраструктура, како и прашањето за видовите и функциите на партиите. Следно прашање што е тесно поврзано со партиите се изборите и изборните системи, изборните модели и изборните единици. Во последните две глави од овој дел, анализирани се политичката култура и јавното мислење. Од посебна важност е констатацијата дека демократската политичка култура е зависна од демократската јавност и од демократското јавно мислење. Во последната глава од четвртиот дел, разгледани се и толпата, стереотипите и табу-темата.</p> <p>Во петтиот дел од ракописот се поместени прашањата поврзани со развојот и функционирањето на политичкиот систем на ЕУ. На почетокот од овој дел, авторите даваат осврт на теориите на европската интеграција, за понатаму анализата да оди кон историските и современите аспекти на положбата и работата на политичките институции на ЕУ. Даден е детален осврт на функционирањето и надлежностите на Европскиот парламент, Советот на министри на ЕУ, Европската комисија, Европскиот совет, како и судскиот систем на ЕУ, преку анализа на Судот на правдата на ЕУ, но и Општиот суд и Судот на јавната служба.</p> <p>Шестиот дел од трудот се осврнува на религијата и политичкиот систем. Според зборовите на авторите, историјата познава повеќе модели на односи меѓу правно-политичкиот и религискиот систем. Некогаш религискиот систем е алатка на еден правен систем, а некогаш правно-политичкиот систем може да биде алатка на одреден религиски систем. Независно од карактерот на овој однос, во сите општества постои некаква форма на интеракција меѓу двата система.</p>
--	---

Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Целосна усогласеност на ракописот со усвоените предметни програми на Факултетот.
Предлози за потребни корекции:	Нема
Оцена на ракописот:	Одличен
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 605 страници (формат Times New Roman), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12, а фусните со големина на фонтот 10. Текстот е поделен на шест дела (плус предговор, прилози, 14 табели, 2 графички приказа, резимеа и користена литература).

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Политички систем (за прв циклус на: правни студии, политички студии, новинарски студии и студии по односи со јавноста), наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во Скопје, 1.12.2021 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Ана Павловска-Данева, с.р.

ИСПРАВКА

НА ТЕХНИЧКА ГРЕШКА ВО БИЛТЕН БРОЈ 1250 ОД 1 ДЕКЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Во Рефератот за избор-прием на еден асистент од наставно-научната област физика на Институтот за физика на Природно-математичкиот факултет во Скопје, објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1250, од 1 декември 2021 година се врши следната исправка:

- на стр. 134, во петтиот ред од првиот пасус, наместо зборовите „Слободен печат“ треба да стои зборот „Вечер“.

Рецензентска комисија

**Д-р Маргарета Пецовска Ѓорѓевиќ,
редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.**

**Д-р Гордана Апостоловска,
редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.**

**Д-р Ирина Петреска,
вонреден професор на ПМФ во Скопје, с.р.**

ПРЕГЛЕД

**на одобрена тема за изработка на магистерски труд на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот, одржана
на 29.11.2021 година.**

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУД

	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Елена Стефова, дипломира н инженер по хемија	„РАЗВОЈ НА АНАЛИТИЧКИ МЕТОДИ ЗА ЕКСТРАКЦИЈА И КАРАКТЕРИЗАЦИЈА НА ПИРОЛИЗИДИНСКИ И АЛКАЛОИДИ ВО РАСТИТЕЛЕН МАТЕРИЈАЛ“	"DEVELOPMENT OF ANALYTICAL METHODS FOR EXTRACTION AND CHARACTERIZATION OF PYRROLIZIDINE ALKALOIDS IN PLANT MATERIAL“	д-р Јасмина Петреска Станоева, вонреден професор на ПМФ – Скопје	02-2273/3 од 07.12.2021

Прилог бр. 5

ПРЕГЛЕД

**на одобрена тема за изработка на докторска дисертација на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот, одржана
на 29.11.2021 година.**

2. ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

ед. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Катерина Јанчевска, магистер на хемиски науки	„ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ЕЛЕМЕНТНИ ОНЕЧИСТУВАЊА ВО ФАРМАЦЕВТСКИ ПРОИЗВОДИ“	"DETERMINATION OF ELEMENTAL IMPURITIES IN PHARMACEUTICAL PRODUCTS"	д-р Трајче Стафилов, редовен професор на ПМФ – Скопје (во пензија)	02-1924/6 од 02.12.2021

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред · бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Ива Димитриевска	„Наносензори врз база на модифицирани јаглеродни печатени електроди за биохемиска примена“	„Nanosensors based on modified carbon screen printed electrodes for biochemical application“	проф. д-р Анита Грозданов	01.10.2021 год. 02-1206/1
2.	Тамара Јовановска	“Анализа на физичко-хемиските параметри на водата од река Вардар во периодот од 2018 до 2021 година“	„Analysis of the physiochemical parameters od Vardar River water from 2018 to 20211“	проф. д-р Донка Донева-Шапчевска	11.11.2021 год. 02-1451/1

Прилог бр. 2

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) 50327 – ЕКОНОМСКА СТАТИСТИКА И 51307 – ДРУГО (БИОСТАТИСТИКА) НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за ветеринарна медицина – Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 14.7.2021 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) 50327 – економска статистика и 51307 – друго (Биостатистика), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 0202-1222/5, донесена на 14.9.2021 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Драган Даниловски, Медицински факултет – Скопје, Институт за епидемиологија и биостатистика при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, проф. д-р Фимка Тозија, Медицински факултет – Скопје, Институт за јавно здравје на РСМ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и проф. д-р Благица Сековска, Факултет за ветеринарна медицина – Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) 50327 – економска статистика и 51307 – друго (Биостатистика), во предвидениот рок се пријави само кандидатката проф. д-р Васика Попоска-Трневска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката вонр. проф. д-р Василка Попоска-Трневска е родена на 22.6.1964, во Прилеп. Средно образование завршила во Прилеп, 1982 год. Со високо образование се стекнала на Економскиот факултет во Прилеп, 1986 година, со просечен успех 8,31.

Кандидатката активно се служи со англиски јазик и делумно со германски јазик.

Во учебната 1987 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Економскиот факултет во Прилеп. Студиите ги завршила во 1993 година, со просечен успех 9,50. На 13.3.1993 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Методи и модели за регулирање на побарувачката, со посебен осврт на побарувачката на населението во прометот.*

Докторска дисертација пријавила во 1993 година на Економскиот факултет во Прилеп. Дисертацијата на тема: *Квантификација на зависностите меѓу потребите, побарувачката и понудата со посебен осврт на земјоделскиот и преработувачкиот комплекс* ја одбрала во 1995 година. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област доктор по економски науки.

Својата професионална и научна кариера ја започнала на Економскиот факултет во Прилеп при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, на Катедрата за статистика за економисти како помлад асистент во 1990 година. Во 1993 година, по завршувањето на постдипломските студии и одбраната на магистерскиот труд се стекнува со звањето асистент, а по докторирањето во 1995 избрана е за доцент на истата катедра. Од 2000 година, кандидатката започнува со работен однос на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, Катедра за биостатистика, каде што и е избрана во звањето вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје на 23.6.2006 година на истата катедра (последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 898 од 1.6.2006 година).

Освен стручната и научната дејност од својата област, кандидатката се истакнува со многу активен општествено-политички ангажман, најнапред како сопруга на амбасадор (од ноември 2001 до ноември 2014), за од ноември 2014 година до ноември 2018 година да биде назначена за вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Република Австрија и нерезидентен амбасадор во Република Словачка. Во текот на овој период поминат во дипломатија, кандидатката оствари значајни резултати, како и вредни контакти со колеги од сите европски земји, па и пошироко. Исто така, таа се вклучи и во професионалните активности преку

одржување на голем број предавања и семинари, како и преку медиумско претставување на зиемјата, и на својата професија насекаде по светот. По истекот на четиригодишниот мандат, кандидатката повторно се врати на позицијата вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, каде што ги продолжи своите редовни наставно-научни обврски.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки, како и значителен број на дејности од поширок интерес за заедницата од страна на кандидатката од почетокот на кариерата, а особено активностите од последниот избор во научно звање (објавени во Билтен бр. 1241), па сè до денес.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, кандидатката вонр. проф. д-р Василка Попоска Тренивска е вклучена во изведувањето настава од студиската програма Интегрирани студии од прв + втор циклус по предметот Биостатистика од областа на економската статистика и друго. Учествовала во одржување на вежби по горенаведениот предмет. Кандидатката е автор на позитивно рецензиран универзитетски учебник под наслов „Вовед во биостатистика“, првично наменет за дипломирани студенти во дисциплини на биомедицината, кои би имале корист од основните барања за биостатистиката во едносеместрален курс или целосна година во редослед на два курса. Книгата, исто така, е наменета и за професионалци кои сакаат да се потсетат на теоријата на веројатностите и статистиката и да им претставува еден вид прирачник. Во изработката на новиот учебник, кандидатката соодветно изработи и нови интерни скрипти од предавања и од вежби по предметот.

Научноистражувачка дејност

Вонр. проф. д-р Василка Попоска-Тренивска е автор и коавтор на шест трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтни научно-стручни списанија со меѓународен уредувачки одбор, како и апстракти објавени во зборници, научни конференции и симпозиуми во кои учествувала. Активно учествувала и на секциски предавања на научно-стручни собири од меѓународен и од национален карактер. Учесник е во националниот проект „Биомониторинг антимицробна отпорност и типизација на патогени и коменсални бактерии во отпадни води од објекти за производство на храна“. Дополнително, кандидатката проф. д-р Василка Попоска-Тренивска има учествувано на пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество - Programm-12.-EMRT-2018-Englisch 12th European Conference on Medical Law. Кандидатката има учествувано и во секциски научни/стручни собири со меѓународно учество (Дипломатска академија – Виена и Катедра Аденауер 2020).

Повеќе пати учествувала во Меѓународниот економски форум во Вахау (традиционално одржуван секоја година), Меѓународната конференција во Салцбург, а исто така повеќе пати учествувала и настапувала на светскиот форум „Глобсег“ во Братислава, Р Словачка.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Проф. д-р Василка Попоска-Тренивска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, и тоа во Комисија за јавни набавки и во Комисија за избор во звање.

Кандидатката две години активно учествува во промотивните активности на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дополнително е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Берлинскиот процес во амбасадорски комисии. Проф. д-р Попоска Тренивска е вклучена и во работата на стручни комисии и работни групи при Советот за наука на Министерството за образование и наука, како член во Комисија за наградата за наука „Гоце Делчев“. Таа, исто така, била активен член во невладиното здружение „Society“ во Виена, Република Австрија, во периодот од 2014 до 2018 година. Во последниве две години е активен член во Одборот за советници во невладината организација „Македонија 2025“.

Кандидатката од 2014 година е член во престижниот *Vienna Economic Forum* со седиште во Виена, Република Австрија. Од 2021 година е и член на претседателството. Имено, *Vienna Economic Forum* работи кон унапредувањето на регионалната економска соработка од неговото основање во 2004 година со економската соработка помеѓу претприемачите од земјите членки на *Виена економски форум* – Албанија, Австрија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Хрватска, Косово, Молдавија, Црна Гора, Северна Македонија, Романија, Словенија, Турција и Украина. *Виена економски форум* има статус на меѓународна невладинска организација и специјален консултативен статус со Економско-социјалниот совет на Обединетите нации (ECOSOC), кој постојано расте и се развива. Кандидатката дополнително од 1993 година е член на интернационална Паневропска унија со седиште во Минхен, Германија. Меѓународната Паневропска унија, позната и како *Паневропско движење* и *Движење Паневропа*, е најстарото европско движење за обединување. Започна со објавувањето на манифестот Паневропа на грофот Ричард фон Куденхове-Калерги (1923), кој ја претстави идејата за обединета европска држава.

Проф. д-р Василка Попоска Тренивска придонела во изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект во улога на учесник и соработник „Биомониторинг антимигробна отпорност и типизација на патогени и коменсални бактерии во отпадни води од објекти за производство на храна“.

Кандидатката ја имаше честа да организира и да води бројни уметнички и научни изложби, како: Македонија и Македонците во Првата светска војна, Скопје – архитектура во македонски контекст, како и самостојни изложби на уметници.

Оценка од самоевалуација

Во анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, кандидатката проф. д-р Василка Попоска-Тренивска во процесот на евалуација и самоевалуација доби позитивна оценка.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на проф. д-р Василка Попоска-Тренивска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека проф. д-р Василка Попоска-Тренивска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научната област 50327 – економска статистика и 51307 – друго (Биостатистика).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, проф. д-р Василка Попоска-Тренивска да биде избрана во звањето **редовен професор** во научната област 50327 – економска статистика и 51307 – друго (Биостатистика).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Драган Даниловски, с.р.

Проф. д-р Фимка Тозија, с.р.

Проф. д-р Благица Сековска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Василка Глигор Попоска Тренивска

Институција:

Факултет за ветеринарна медицина – Скопје

Научна област:

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,31. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,50.</p>	Да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: 50327 – економска статистика и 51307 – друго (Биостатистика)</p>	Да
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	Да
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Applied Medical Informatics (Appl Med Inform)</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: BASE (Bielefeld Academic Search Engine), CABI (CABI Abstracts, CABI Health) - Centre for Agriculture and Biosciences International, DOAJ (Directory of Open Access Journals), EBSCO - Appl Med Inform</p> <p>IndexCopernicus, ProQUEST (ProQuest Computing, ProQuest: ProQuest Health & Medical Complete, ProQuest Science Journals, ProQuest 5000), SOCOLAR (China Educational Publications Import and Export Corporation), VINITI (Russian Scientific and Technical Information Institute), Google Scholar</p>	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>CNCSIS Romania - B+, getCITED (Academic research, citation reports and discussion lists - ended mid of 2014), Open J-Gate (closed on May 2012), Ovid EMCare (Elsevier)</p> <p>3. Наслов на трудот: Viewpoint and Satisfaction of Medical Providers on Introducing E-Appointment System in Primary Health Care</p> <p>4. Година на објава: 2020</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: Archives of public health (Arch Pub Health)</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови 18, 8 од Северна Македонија, 3 од Србија, 1 од Израел, 1 од Германија, 1 од Австралија, 1 од Словачка, 1 од Романија, 1 од Бугарија, 1 од Косово</p> <p>3. Наслов на трудот: The prioritization of zoonoses in the Republic of North Macedonia – do we need one health approach</p> <p>4. Година на објава: 2021</p>	Да
	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: Macedonian Veterinary Review</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови 59, 16 од Македонија, 4 од Хрватска, 2 од Обединето Кралство, 2 од Бугарија, 5 од Словенија, 1 од Полска, 2 од Франција, 4 од Србија, 2 од Израел, 1 од Белгија, 4 од Австрија, 2 од Италија, 2 од Турција, 1 од Словачка, 1 од Латвија, 2 од Германија, 1 од Австралија, 2 од БиХ, 2 од Унгарија, 1 од Естонија, 1 од САД, 1 од Холандија</p> <p>3. Наслов на трудот: The Microscopic Detection of Animal Proteins in Animal Feed Regarding Bovine Spongiform Encephalopathy</p> <p>4. Година на објава: 2021</p>	Да
	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: Western Balkan Journal of agricultural economics and rural development</p>	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови 35, 10 од Србија, 5 од Романија, 2 од Италија, 1 од Австрија, 1 од БиХ, 1 од Бугарија, 1 од Чешка, 1 од Хрватска, 1 од Германија, 1 од Унгарија, 1 од Црна Гора, 1 од Македонија, 1 од Молдавија, 1 од Норвешка, 1 од Полска, 1 од Португалија, 1 од Русија, 1 од Шкотска, 1 од Кина, 1 од Словенија, 1 од Холандија</p> <p>3. Наслов на трудот: Production and productivity of agriculture in Macedonia during the XX century</p> <p>4. Година на објава: 2019</p>	
	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: Western Balkan Journal of agricultural economics and rural development</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови 35, 10 од Србија, 5 од Романија, 2 од Италија, 1 од Австрија, 1 од БиХ, 1 од Бугарија, 1 од Чешка, 1 од Хрватска, 1 од Германија, 1 од Унгарија, 1 од Црна Гора, 1 од Македонија, 1 од Молдавија, 1 од Норвешка, 1 од Полска, 1 од Португалија, 1 од Русија, 1 од Шкотска, 1 од Кина, 1 од Словенија, 1 од Холандија</p> <p>3. Наслов на трудот: Detecting meat fraud in food supply chain</p> <p>4. Година на објава: 2019</p>	Да
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal of International Scientific Publications, Agriculture & Food, ISSN 1314-8591</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД: Бугарија</p> <p>3. Наслов на трудот: Natural radioactivity levels in some vegetables commonly used in the city of Skopje (Macedonia)</p> <p>4. Година на објава: 2021</p>	Да
4	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира ***</p> <p>1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Вовед во биостатистика</p> <p>2. Место и година на објава: Скопје, 2021</p>	Да
5	<p>Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: број 898 од 1.6.2006 година за избор во звање – вонреден професор</p>	Да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018).

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Василка Глигор Попоска Трневска

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за ветеринарна медицина – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области 50327

– економска статистика и 51307 – друго (Биостатистика)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава - од прв циклус студии	7,2
2	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, аудиториски или изработка на семинарски труд)	13,5
3	Консултации со студенти	3
4	Позитивно рецензиран универзитетски учебник - автор – автор, Вовед во биостатистика, 2021	8
5	Интерна скрипта од предавања по предметот Биостатистика	4
6	Интерна скрипта од вежби по предметот Биостатистика	3
	Вкупно	38,7

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	(Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование) DENKOVSKI, V., GAVRILOV, G., PACHOVSKI, V., & POPOSKA TRENEVSKA, V. (2020). Viewpoint and Satisfaction of Medical Providers on Introducing E-Appointment System in Primary Health Care. Applied Medical Informatics., 42(4), 221-230. Retrieved from https://ami.info.umfcluj.ro/index.php/AMI/article/view/800	3
2	(Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или	3

	друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование9) Radmila Crceva Nikolovska, Aleksandra Angeleska, Aleksandar Nikolovski, Elizabeta Stojkovic Dimitrievska, Vasilka Poposka Trenevska, Blagica Sekovska (2019): “Detecting meat fraud in food supply chain”, Western Balkan Journal of agricultural economics and rural development, Volume I, No 1, July-December –June 2019, Beograd, Serbia, ISSN 2683-4693	
3	(Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование9) Nikolovska, Radmila & Angeleska, Aleksandra & Gjorgjievski, Srekjko & Blagoevska, Katerina & Uzunov, Riste & Trenevska, Vasilka. (2021). The Microscopic Detection of Animal Proteins in Animal Feed Regarding Bovine Spongiform Encephalopathy. Macedonian Veterinary Review. 000010247820210021. 10.2478/macvetrev-2021-0021.	3
4	(Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование9) Sekovska, Blagica & Popovska-Trenevka, Vasilka. (2019). Production and productivity of agriculture in Macedonia during the XX century. Western Balkan Journal of Agricultural Economics and Rural Development. 1. 63-75. 10.5937/WBJAE1901063S.	4,5
5	Апстракт објавен во зборник на конференција – меѓународна (ANGJELESKA, A., CRCEVA-NIKOLOVSKA, R., POPOSKA-TRENEVSKA, V., DIMITRIESKA-STOJKOVIC, E., SEKOVSKA, B. (2019) THE EFFECTS OF “CLEAN FEEDING” MANAGEMENT FOR DAIRY ANIMALS RADIOACTIVITY IN MILK IN NORTH MACEDONIA 30 YEARS AFTER THE CHERNOBYL REACTOR ACCIDENT AgroSym 2019, Book of Abstracts, X International Scientific Agricultural Symposium “AGROSYM 2019”, Jahorina, October 03-06, 2019)	1
6	(Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е	3

	објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование ⁹⁾ Janevski B, Tozija F, Ristovska G, Poposka-Treneska V. The prioritization of zoonoses in the Republic of North Macedonia – Do we need One Health approach. Arch Pub Health 2021; 13 (2). 1-10 doi.org/10.3889/aph.2021.6011	
7	(Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование ⁹⁾ Angeleska Aleksandra, Crceva Nikolovska Radmila, Elizabeta Stojkovic Dimitrievska, Poposka Treneska Vasilka, Blagoevska Katerina, Uzunov Riste, Dimzoska Biljana (2021) NATURAL RADIOACTIVITY LEVELS IN SOME VEGETABLES COMMONLY USED IN THE CITY OF SKOPJE (MACEDONIA), Journal of International Scientific Publications, Agriculture & Food, ISSN 1314-8591, Volume 9, 2021	3
8	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество - Programm-12.-EMRT-2018-Englisch 12th European Conference on Medical Law	3
9	Секциско предавање на научен/стручен собир – Катедра Аденауер 2020	1
10	Секциско предавање на научен/стручен собир – Дипломатска академија – Виена	1
11	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество <ul style="list-style-type: none"> • Глобсек, Братислава, Р Словачка 	3
	Вкупно	28,5

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот 2 години	1
2	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри -Паневропа, Австрија (четири години) -Society, Австрија (четири години, два пати годишно)	2 4

	-Македонија 2025 (две години)	1
Дејности од поширок интерес		
1	Член на факултетска комисија <ul style="list-style-type: none"> • шест комисији (јавни набавки) 	3
2	Член на комисија за избор во звање <ul style="list-style-type: none"> • Комисија за избор на декан 	0,2
3	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (ФП7, ЦОСТ, ИЦГЕБ, ИЕАЕ и сл.) <ul style="list-style-type: none"> • член (2014 – 2021) https://www.vienna-economic-forum.com/index.php/en/about-en/honorary-members-en • претседателство 2021 	2 4
4	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект <ul style="list-style-type: none"> • соработник (проект: Биомониторинг антимицробна отпорност и типизација на патогени и коменсални бактерии во отпадни води од објекти за производство на храна) 	0,5
5	Учество во комисији и тела на државни и други органи (амбасадорски комисији – Берлински процес), две години (два пати)	2
6	Член на Советот за наука на Министерството за образование и наука – награда „Гоце Делчев“	3
7	Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир <ul style="list-style-type: none"> • Скопје – архитектура во македонски контекст • Македонија и Македонците во Првата светска војна 	2 2
	Вкупно	26,7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	38,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	28,5
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	26,7
Вкупно	93,9

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈА

Проф. д-р Драган Даниловски, с.р.
 Проф. д-р Фимка Тозија, с.р.
 Проф. д-р Благица Сековска, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за ветеринарна медицина, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 6.XI 2021 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област хигиена и технологија на суровини од животинско потекло, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет (Одлука бр. 0202-1222/5), донесена на 3.12.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Деан Јанкуловски, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, д-р Павле Секуловски, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област хигиена и технологија на суровини од животинско потекло, во предвидениот рок се пријави д-р Сандра Мојсова.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката доц. д-р Сандра Мојсова е родена на 13.X 1980 година, во Скопје. Средно образование завршила во гимназијата „Јосип Броз-Тито“ во Скопје, во 1998 година. Со високо образование се стекнала на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за ветеринарна медицина. Дипломирала во 2007 година, со просечен успех 8,66.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2007/2008 година се запишала на постдипломски студии на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, на отсекот Технологија на млеко под менторство на проф. д-р Соња Србиновска. Предвидените испити од постдипломските студии ги положила со просечен успех 9,57. На 2.4.2013 год. го одбрала магистерскиот труд на тема: „Микробиолошки биодиверзитет на традиционално овчо бело саламурено сирење“, со што се стекнала со звањето магистер на земјоделски науки и храна од областа технологија на млеко.

Во учебната 2013/2014 се запишала на трет циклус – докторски студии на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на студиската програма Безбедност на храна, под менторство на проф. д-р Павле Секуловски. Докторската дисертација под наслов „Ентерококи од македонски сирења: Структура на популација, антибиотска резистентност, биогени амини и присуство на бактериоцини и вирулентни детерминанти“ ја пријавила на 10.2.2014 год. на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, и успешно ја одбрала на 15.1.2016 год., пред Комисија во состав: проф. д-р Ристо Проданов, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, проф. д-р Соња Србиновска, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, проф. д-р Милена Петровска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, проф. д-р Владимир Петков, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, и проф. д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје. Со тоа се стекнала со звањето доктор на науки по безбедност на храна.

На 15.6.2007 год. е избрана во звањето помлад асистент во областа безбедност на храна на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (Билтен бр. 918 од 27.5.2007 год.). Во истото звање повторно е избрана на 16.6.2010 год. (Билтен бр. 987 од 1.6.2010 год.).

Во ноември 2011 е распоредена на работното место соработник во Лабораторијата за микробиологија на храна и добиточна храна на Институтот за храна при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (Одлука бр. 03-3274 од 2.11.2011). На 13.11.2013 год. е избрана во звањето асистент (Билтен бр. 1063 од 15.10.2013 год.).

Во моментот е доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, во наставно-научната област хигиена и технологија на суровини од животинско потекло. Д-р Сандра Мојсова

е избрана во наставно-научно звање – доцент на 12.6.2017 (Одлука бр.0202-1101/3), а рефератот за избор е објавен во Билтен бр. 1146 од 15.V 2017 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 918 од 27.5.2007 год., бр. 987 од 1.6.2010 год., бр. 1063 од 15.10.2013 год. и бр. 1146 од 15.5.2017, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за ветеринарна медицина, кандидатката д-р Сандра Мојсова изведува теоретска и практична настава на прв, циклус студии, по предметите од научната област хигиена и технологија на суровини од животинско потекло, од студиската програма Ветеринарна медицина. Покажува големо залагање и посветеност во организирањето и изведувањето на наставата по овие предмети и со своите методи на работа го има подигнато нивото и квалитетот на содржините кои се обработуваат и совладуваат со теоретскиот и практичниот дел од наставата по соодветните предмети, што им овозможува на студентите да се стекнат со квалитетни знаења и вештини кои понатаму ќе ги искористат во своето професионално работење.

Кандидатката д-р Сандра Мојсова ги следи најновите светски трендови од оваа област и покажува интерес и отвореност за воведување на нови, современи, методи на учење и работа со што активно придонесува во подобрувањето на квалитетот на наставата.

Научноистражувачка дејност

Д-р Сандра Мојсова има објавено вкупно 44 научни трудови, од кои 6 се објавени во последниот изборен период: 2 научни труда се во меѓународни научни списанија со меѓународни уредувачки одбори, а 4 научни труда во зборник на трудови со меѓународен уредувачки одбор.

Д-р Сандра Мојсова учествувала во два меѓународни и три национални научни проекти.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Сандра Мојсова активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Институтот за храна при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје. Како раководител на Лабораторијата за микробиологија на храна и добиточна храна, директно е одговорна за обезбедување највисоко ниво на продуктивност на лабораториите со исполнување на сите релевантни стандарди за квалитет. Кандидатката е активно вклучена во воведувањето нови и современи акредитирани методи за дијагностика на патогени во храна.

Стручно усовршување во странство остварила со 2-неделен престој во Вагенинген, Холандија.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Учествувала во изготвување на 1 меѓународен проект. Активно е вклучена во работата на неколку стручни комисии при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Сандра Мојсова доби позитивни оценки од анонимно спроведените анкети на студентите на Факултетот за ветеринарна медицина за зимскиот семестар во учебната 2017/2018 година (Одлука на ННС со бр. 0202-389/2 од 10.3.2017 година) и за летниот семестар во учебната 2017/2018 година (Одлука на ННС со бр. 0202- 804/2 од 28.5.2018 година), за зимскиот семестар во учебната 2018/2019 (Одлука на ННС со бр.0202-491/2 од 29.3.2019 година), како и за летниот семестар во учебната 2019/2020 (Одлука на ННС со бр.0202-153/10 од 13.2.2020 година).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Сандра Мојсова.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, д-р **Сандра Мојсова** да биде избрана во звањето **вонреден професор** во научната област **хигиена и технологија на производи и суровини од животинско потекло**.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Деан Јанкулоски, с.р.
*Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Факултет за ветеринарна медицина*

Проф. д-р Павле Секуловски, с.р.
*Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Факултет за ветеринарна медицина*

Проф. Д-р Зехра Хајрулаи-Муслиу, с.р.
*Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Факултет за ветеринарна медицина*

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Сандра Владимир Мојсова

Институција: Факултет за ветеринарна медицина – Скопје

Научна област: хигиена и технологија на производи и суровини од животинско потекло

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,66. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,57.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: хигиена и технологија на производи и суровини од животинско потекло; поле: ветеринарна медицина; подрачје: биотехнички науки.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Macedonian Veterinary Review 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus 3. Наслов на трудот: Isolation rate of Campylobacter spp. and detection of virulence genes of Campylobacter jejuni across the broiler chain 4. Година на објава: 2021 	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кое учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: 2. Меѓународен уредувачки одбор (Вкупен број на членови број и припадност по земји: 1-Шведска, 2-Турција, 1-Канада, 1-Нигерија, 2-САД, 1-Полска, 1-Ирак 3. Наслов на трудот: 4. Година на објава: 2017</p>	
	<p>1. Назив на научното списание: Veterinarski Arhiv 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Molecular detection and characterization of velogenic Newcastle disease virus in common starlings in Macedonia 4. Година на објава: 2015</p>	
	<p>1. Назив на научното списание: Avian Diseases 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Characterization and Epidemiology of Pigeon Paramyxovirus Type-1 Viruses (PPMV-1) Isolated in Macedonia 4. Година на објава: 2017</p>	
	<p>1. Назив на научното списание: Macedonian Veterinary Review 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco, Scopus 3. Наслов на трудот: Bovine Tuberculosis in the Republic of Macedonia: Postmortem, Microbiological and Molecular Study in Slaughtered Reactor Cattle 4. Година на објава: 2017</p>	
	<p>1. Назив на научното списание: Infectious Diseases 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Impact of measures to control brucellosis on disease characteristics in humans: experience from an endemic region in the Balkans 4. Година на објава: 2018</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Veterinary Sciences: Research and Reviews 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus 3. Наслов на трудот: Detection of Resistance Genes and Antimicrobial Resistance of Campylobacter jejuni in Broilers in North Macedonia. 4. Година на објава: 2021 	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кое учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: 2. Меѓународен уредувачки одбор (Вкупен број на членови број и припадност по земји: 3. Наслов на трудот: Experience of the veterinary service of the former Yugoslav Republic of Macedonia with the occurrence of Lumpy Skin Disease in 2016 4. Година на објава: 2017 	
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: 15.5 2017, бр. 1146	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 5 (пет) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Сандра Владимир Мојсова

Институција: Факултет за ветеринарна медицина – Скопје

Научна област: хигиена и технологија на производи и суровини од животинско потекло

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

6	Назив на активноста:	Поени
Одржување на настава од прв и втор циклус		
1.	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар (2+2), 2017/2018	1,2
2	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, летен семестар (2+3), 2017/2018	1,8
3	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар (2+2), 2018/2019	1,2
4	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, летен семестар (2+3), 2018/2019	1,8
5	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар (2+2), 2019/2020	1,2
6	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, летен семестар (2+3), 2019/2020	1,8
7	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар (2+2), 2020/2021	1,2
8	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2017/2018	1,2
9	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2018/2019	1,2
10	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2019/2020	1,2
11	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2020/2021	1,2
12	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2017/2018	1,2
13	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2018/2019	1,2
14	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2019/2020	1,2
15	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2020/2021	1,2
Одржување на вежби (практична настава)		
16	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар (2+2), 2017/2018	0,9
17	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, летен семестар (2+3), 2017/2018	1,35
18	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар (2+2), 2018/2019	0,9
19	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, летен семестар (2+3), 2018/2019	1,35
20	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар, (2+2), 2019/2020	0,9

21	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед,летен семестар, (2+3), 2019/2020	1,35
22	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед,зимски семестар, (2+2), 2020/2021	0,9
23	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2017/2018	0,9
24	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2018/2019	0,9
25	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2019/2020	0,9
26	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар (2+2), 2020/2021	0,9
27	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2017/2018	0,9
28	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2018/2019	0,9
29	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2019/2020	0,9
30	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар (2+2), 2020/2021	0,9
Консултации со студенти		
31.	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар, 2017/2018, 16 студенти	0,032
32	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, летен семестар, 2017/2018, 16 студенти	0,032
33	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар, 2018/2019, 5 студенти	0,01
34	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, летен семестар, 2018/2019, 5 студенти	0,01
35	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар, 2019/2020, 15 студенти	0,3
36	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед,летен семестар, 2019/2020, 15 студенти	0,3
37	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед, зимски семестар, 2020/2021, 9 студенти	0,018
38	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар, 2017/2018, 16 студенти	0,032
39	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар, 2018/2019, 5 студенти	0,01
40	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар, 2019/2020, 15 студенти	0,3
41	Хигиена и технологија на млеко, зимски семестар, 2020/2021, 9 студенти	0,018
42	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар, 2017/2018, 16 студенти	0,032
43	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар, 2018/2019, 5 студенти	0,01
44	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар, 2019/2020, 15 студенти	0,3
45	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство, летен семестар, 2020/2021, 9 студенти	0,018
Одржување на теренска настава		

46	Практика во претпријатија за производство на храна од животинско потекло, зимски семестар (150 часа) 2017/2018, 11 студенти	3
47	Практика во претпријатија за производство на храна од животинско потекло, зимски семестар (150 часа) 2018/2019, 19 студенти	3
48	Практика во претпријатија за производство на храна од животинско потекло, зимски семестар (150 часа) 2019/2020, 13 студенти	3
49	Практика во претпријатија за производство на храна од животинско потекло, зимски семестар (150 часа) 2020/2021, 2 студента	3
Настава во школи и работилници		
50.	Учество во работилница организирана од страна на БИОТЕК “IDEXX лидер во светот за микробиолошко тестирање на вода и Quality Tray System решение за тестирање на квалитет на вода”, одржана во Скопје (27.11.2017) (сертификат)	1
51	Учество на работилница организирана од MERCK “Environmental monitoring seminar” (27.3.2018), Белград (сертификат)	1
52.	Учество на работилница организирана од DTU Данска “Next generation-sequencing” (25 – 28.9.2018), Копенхаген (Одлука бр.0201-1776/5-5/ од 26.10.2018)	1
53.	Учество во работилница за националните референтни лаборатории за кампилобактер EURL - Campylobacter workshop and training course, Упсала, Шведска (7.10.2019 – 9.10.2019) (сертификат)	1
54.	Учество во работилница организирана од страна на Роберт Кох Институтот “Foodborne Outbreak Investigation and Response Quideline Development Скопје (19 – 20.6.2019)	1
55.	Учество во работилница организирана од Bio- Rad Laboratories “Introduction to Bio-Rad and Legionella PCR detection”, Скопје (08.05.2019) (Сертификат)	1
56.	Учество во работилницата „Bioinformatics“, одржана во Скопје, организирана од страна на Универзитетот во Сассари, Италија (11 – 15.11.2019) (сертификат)	1
57.	Учество во работилниците во рамки на COST „Risk -based meat inspection and integrated meat safety assurance”, Копенхаген (22.09.20-11.11.2019) (Одлука бр.0201-2007/10-7)	1
58.	Учество во работилница организирана од КАТМIL 011 за МКС EN ISO/IEC 17025:2018 – Општи барања за компетентност на лабораториите за тестирање и лабораториите за калибрирање, одржана во Скопје (25 – 26.11.2019) (сертификат)	1
59.	Учество во работилница организирана од страна на AENOR Шпанија, BTSF за Prevention and control on antimicrobial resistance in the contex of an overall “one health” approach to prevention and control of infectious and reducing antimicrobial resistance, Атина, Грција (13.1.2020 – 17.01.2020) (сертификат)	1
60.	15 th EURL-Campylobacter workshop (29 – 30.9.2020), видеоконференција	1

61.	Учество во виртуелна работилница организирана од страна на COST “Training school on future meat safety”, (3.2. – 5.2.2021) (сертификат)	1
62.	Учество во TAIEХ Expert mission on Introduction and documentation of new requirement of EN ISO 17025:2017 (8.3. – 12.3.2021) (телеконференција)	1
Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа		
63.	Член на Комисија за оценка на дипломски труд (Одлука на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје бр. 0901-1940/2 од 16.11.2018 година)	0,1
Пакет материјали		
64.	Хигиена и технологија на месо, риби, јајца и мед	1
65.	Безбедност на храна и ветеринарно јавно здравство	1
66.	Хигиена и технологија на млеко	1
	Вкупно	64,17

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
Учесник во национални научни проекти		
1.	Проценка на контаминацијата на некои видови храна со акриламид како продукт на реакцијата и евалуација на одредени постапки за негова редукција во термички обработени производи од компир. Финансирано од Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (Одлука бр.02-417/55 од 26.3.2018)	3
2.	Биомониторинг на антимикуробна отпорност и типизација на патогени и коменсални бактерии во отпадни води од објекти на производство на храна. Финансирано од Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Одлука бр. 02-613/6 од 18.5.2021)	3
3.	Антимикуробна резистенција кај изолати на коменсална Escherichia coli во Република Северна Македонија (Одлука бр. 0202-2090/3 од 3.12.2019)	3
Учесник во меѓународен научен проект		
4.	COST Action CA18105: Risk based meat inspection and intergrated meat safety assurance- RIBMINS.	5
5.	COST Action CA16110 Control of Human Pathogenic Micro-organisms in Plant Production System (HUPLANT control)	5
<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p>		

6.	Angelovski Lj., Popova Z., Blagoevska K., Mojsova S. , Ratkova Manovska M., Prodanov M., Jankuloski D., Sekulovski P. Isolation rate of Campylobacter spp. and detection of virulence genes of Campylobacter jejuni across the broiler chain. Mac Vet Rev vol.44, No.2, 2021, p. 149-157	3 (5 x 60%)
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научнопопуларно списание со меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови		
7.	Mojsova S. , Angelovski Lj., Jankuloski D., Simonovska J., Velickova E.. Antimicrobial effect of oregano-chitosan double coatings on Listeria monocytogenes in meat products IOP Conference Series: Earth and Environmental Science conferenceseries.iop.org/ees Volume 333, 2019, p. 497-502	1,8 3x 60%
8.	V. Levkov, N. Gjorgovska, S. Mojsova Yeasts and moulds species evolving during production of traditional Beaten cheese International conference of Agronomy and Food Science & Technology 20 – 21 June 2019, Istanbul Proceedings p 64-72	2,4 3x80%
9.	Angelovski Lj., Popova Z., Blagoevska K., Mojsova S. , Ratkova Manovska M., Prodanov M., Jankuloski D., Sekulovski P. Prevalence, Detection of Resistance Genes and Antimicrobial Resistance of Campylobacter jejuni in Broilers in North Macedonia. Veterinary Sciences: Research and Reviews, 7(2), 2021, p. 101-108.	1,8 3x 60%
10.	Simonovska, J., Temkov, M., Mojsova, S. , Dimitrovski, D., Rafajlovska, V., Velickova, E. Influence of the chitosan coating type on the cow's yellow cheese storage stability, 9th International Congress of Food technologist, Biotechnologist and Nutritionists, 3-5 October, 2018, Zagreb, Croatia, Proceedings p, 65-69	1,8 3x 60%
11.	V. Levkov, S. Mojsova , R. Nastova, S. Srbinovska, N. Gjorgovska Identification and phenotypic characteristics of lactic acid bacteria isolated from some traditional cheeses produced in the Republic of Macedonia, Macedonian Journal of Animal Science, Vol. 7, No. 1–2, pp. 79–87 (2017)	1,8 3x 60%
Рецензија на научен/стручен труд		
12.	Рецензија на 2 научно-стручни труда за Македонски ветеринарен преглед (1.Development of simple multiplex Real Time PCR assays for foodborne pathogens, detection and identification on Light Cyler 2.Isolation, identification lactic acid bacteria and their advantages in fermented and substituted milk products”.)	0,4

13.	Рецензија на 1 научно-стручен труд за Food Science & Nutrition Editorial Office, со наслов: Prevalence, Characterization and antibiotic susceptibility of Cronobacter spp. In a milk powder processing environment – the first reported case in Serbia)	0,2
Секциски предавања на научен/стручен собир		
14.	Предавање на: стручен состанок МЗКИХИ „Контрола на интрахоспитални инфекции“, во организација на Македонско здружение за контрола на интрахоспитални инфекции на Република Македонија (19.10.2018) (сертификат)	1
15.	Предавање: „Маститис кај говеда“, на тренинг „Категоризација на огледувалишта на молзни грла говеда според ризик со унапредување на квалитет на сурово млеко“, во организација на Агенција за храна и ветеринарство и Факултет за ветеринарна медицина – Скопје (29 – 30.11.2018) (сертификат)	1
16.	Предавање: “Activities of the NRL-AR on Macedonia”, во организација на EURL-AR Workshop (4 – 6.4.2018), Лунгбу, Данска	1
17.	Предавање: Теоретски и практичен тренинг за апликација на “Микробиолошки FSD CHORMOGEN MEDIA и развој на брзи протоколи” во Кадино лабораторија организирана од BIO-RAD Laboratories (25 – 27.12.2017) (сертификат)	1
Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД		
18.	Mateva, V. Levkov, S. Srbinovska, D. Santa, S. Mojsova , E. Sulejmani Characteristics of Traditional Cheeses Produced in the Republic of North Macedonia, Current Developments in Food and Nutrition Research, 2019, Vol. 1, 1-52 Bentham Science Publishers	3,6
Апстракти објавени во зборник на конференција -меѓународна		
19.	Lj. Angelovski, S. Mojsova , D. Jankuloski, Effect of organic acids on pathogen microorganisms in meat Book of abstracts EUROMICROPH 12-14 th February Lisbon, Portugal 2020 pg39	1
20.	S. Mojsova , Lj. Angelovski, D. Jankuloski Effect of bacteriocins on pathogen microorganisms in cheese Book of abstracts EUROMICROPH 12-14 th February Lisbon, Portugal 2020,pg47	1
21.	M.Keluku, K.Blagoevska, M.Ratkova, S.Mojsova , ZH. Musliu, D.Jankuloski. Antimicrobial resistance of commensal Escherichia coli isolated from dairy cow feces. 3 rd International conference on Agriculture and life Sciences (ICOALSIII) 1-3 November Tirana 2021, p451-452	1
ВКУПНО		42.8

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
Раководител на лабораторија		

1.	Раководител на Лабораторијата за микробиологија на храна и добиточна храна	1
Воведување нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода		
2.	Детекција на <i>Escherichia coli</i> O157 H7 со MINI VIDAS	4
3.	Детекција на <i>Salmonella spp.</i> со MINI VIDAS	4
4.	Детекција на <i>Campylobacter spp.</i> со MINI VIDAS	4
5.	Детекција на <i>L.monocytogenes</i> со MINI VIDAS	4
6.	Детекција на стафилококни ентеротоксини со MINI VIDAS	4
Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – соработник		
7.	Research of the impact of climate change on the occurrence and spread of specific zoonotic infectious diseases and development of preventive models на повик на HORIZON-HLTH-2021-ENVHLTH-02 (Environment and health (2021))	1
Дејности од поширок интерес		
Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир		
8.	Член на организационен одбор на меѓународен научен собир: „Денови на ветеринарна медицина 2018 /5 меѓународен конгрес на ВетИстанбул групата 2018“ (Одлука бр. 0201-182 од 9.2.2018)	1
Член на факултетска комисија		
9.	Член на Конкурсна комисија за започнување на постапка за доделување на средства за реализација на научноистражувачки проекти на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (Одлука бр. 0202-956/9 од 6.6.2019)	0,5
10.	Член на Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област хигиена и технологија на производи и сировини од животинско потекло (Одлука бр. 0202-1503/4 од 29.8.2017)	0,5
11.	Член на менаџерски тим на ФВМС за стандардот МКС EN ISO/IEC 17025:2018 (Одлука бр. 0201-1022/3 од 6.6.2019)	0,5
12.	Член на Кризен штаб на ФВМС – Скопје за превенција од ширење на коронавирусот (Одлука бр. 0201-371/8 од 11.3.2020)	0,5
Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир		
13.	Член на секретаријат стручен собир „90 години Ветеринарна наука и едукација – Факултет за ветеринарна медицина – Скопје“ (Монографија „90 години ветеринарна наука и едукација“, Скопје, 2020)	0,5
Студиски престој во странство (повеќе до 3 месеци)		
14.	Global One Health: Towards human, animal and plant health во Вагенинген, Холандија (5.11.2018 – 16.11.2018)	0,5
	Вкупно	26

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	64,17
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	42,8
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	26
Вкупно	132,97

Членови на Комисијата

Проф. д-р Деан Јанкулоски, с.р.
*Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Факултет за ветеринарна медицина*

Проф. д-р Павле Секуловски, с.р.
*Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Факултет за ветеринарна медицина*

Проф. д-р Зехра Хајруали-Муслиу, с.р.
*Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Факултет за ветеринарна медицина*

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ОВЧАРСТВО
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Факултетот за земјоделски науки и храна при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 25.8.2021 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област овчарство, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-679/2, донесена на 19.11.2021, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Владимир Џабирски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Божидарка Маркович, редовен професор на Биотехничкиот факултет во Подгорица, Универзитет на Црна Гора и д-р Соња Србиновска, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) овчарство, во предвидениот рок се пријави д-р Кочо Порчу, вонреден професор во областа овчарство на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Кочо Порчу е роден на 5.3.1973 година, во Крушево. Средно образование завршил во ЦСО „Браќа Миладиновци“ во Скопје, во 1995 година. Со високо образование се стекнал на Земјоделскиот факултет во Скопје. Дипломирал на 13.3.1997 година, со просечен успех 8,46.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2001/2002 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Земјоделскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршил на 18.11.2004 година, со просечен успех 9,60. На 18.11.2004 година го одбрал магистерскиот труд на тема: „Варијабилност на микросателитската ДНК кај различни соеви овци од расата праменка во Република Македонија“.

Докторска дисертација пријавил на 19.4.2007 година на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Дисертацијата на тема: „Молекуларна карактеризација на *scapie* во геномот на автохтоните популации овци во Република Македонија“ ја одбрал на 22.2.2012 година, пред Комисија во состав: д-р Владимир Џабирски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (ментор), д-р Сретен Андонов, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (член), д-р Соња Иваноска, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (член), д-р Методија Трајчев, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (член), и д-р Драгослав Коцевски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (член). Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на земјоделски науки од научната област овчарство.

На 3.2.2017 година е избран во звањето вонреден професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, во областа овчарство.

Во моментот е вонреден професор во научната област овчарство. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1138 од 16.1.2017 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 815 од 15.11.2020, бр. 872 од 29.4.2005, бр. 942 од 15.5.2008, бр. 1030 од 2.5.2012 и бр. 1138 од 16.1.2017 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за земјоделски науки и храна во Скопје, кандидатот д-р Кочо Порчу изведува настава (предавања, вежби, теренска настава, итн.) на прв циклус студии на студиската програма Анимална биотехнологија, по предметите: Овчарство, Козарство и Биолошка разновидност во земјоделството, на студиската програма Агроекономика, по предметот: Избрани технологии во сточарското производство, на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна и Преработка на земјоделски производи – анимални преработки, по предметот Технологија на овчарско и козарско производство и на студиската програма Екоземјоделство, по предметот: Екосточарство и Биолошка разновидност во земјоделството. Кандидатот е избран за наставник на втор циклус студии на студиската програма Анимална биотехнологија, по предметите: Специјално сточарство – одбрани поглавја, Генетика и селекција – одбрани поглавја, Одгледувачки програми – одбрани поглавја и Репродукција – одбрани поглавја. На третиот циклус студии, на студиската програма Анимална биотехнологија, кандидатот е избран за наставник на предметната програма Технологии на одгледување животни –напредни поглавја.

Кандидатот бил ментор на 1 дипломски труд.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена/или одбрана на 1 дипломски труд.

Кандидатот е автор на рецензирана монографија под наслов: „Автохтонони популации овци во Македонија“.

Конкретните активности се наведени во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност

Д-р Кочо Порчу има објавено вкупно 14 научни трудови од соодветната област, од кои 2 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 10 труда во меѓународни научни списанија и 2 труда во зборници од научни собири.

Д-р Кочо Порчу учествувал како член во еден научен проект.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведени во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Кочо Порчу активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Факултетот за земјоделски науки и храна. Врши стручна експертиза во реализација на стручни задачи и активности во матичното книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството, во делот на овчарството и козарството, реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството, во делот на овчарството, козарството и шарпланинското куче.

Кандидатот д-р Кочо Порчу остварил експертски активности во матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството и реализацијата на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството. Кандидатот учествувал во изработка на национална програма за заштита на биолошката разновидност во сточарството, национална одгледувачка програма за овчеполската овца, како и во подготовката на националната стратегија за земјоделство и рурален развој 2021 – 2027 година, секторска анализа овчарство и козарство.

Кандидатот д-р Кочо Порчу, во изборниот период, ја вршел функцијата продекан за меѓународна соработка/финансии и развој на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, во мандатниот период април 2017 – април 2021.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Факултетот за земјоделски науки и храна, и тоа како член во:

- Комисија за меѓународна соработка, во мандатниот период 2017 – 2021;
- Комисија за настава, во мандатниот период 2017 – 2021;
- Комисија за наука, во мандатниот период 2017 – 2021;
- Комисија за втор циклус, во мандатниот период 2017 – 2021;

- Комисија за уредување на веб-страницата на ФЗНХ;
- Комисија за меѓународна соработка, 2021 – 2023;
- Комисија за нормативно-правна дејност;

- Работна група за изработка на Функционална анализа на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје;
- Работна група за изработка на измени и дополнувања во Одлуката за надоместоци на вработените на ФЗНХ и Правилникот за систематизација и организација на работни места;
- Работна група за изработка на Правилник за систематизација на ФЗНХ;
- Работна група за изработка на план за организација на работата на Опитно поле ФЗНХ ДООЕЛ – Скопје;
- Работна група за монографијата „70 години Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје“.

Кандидатот активно е вклучен и во работата на комисији и тела на државни органи, како:

- член на Работна група за подготовка на Закон за сточарство;
- член на Советот за сточарство при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Кандидатот учествувал како член на:

- програмски одбор на научен собир, IV International symposium for agriculture and food, ISAF 2020;
- организационен одбор на научен собир, IV International symposium for agriculture and food, ISAF 2020;
- организационен одбор на научен собир, III International symposium for agriculture and food, ISAF 2017;
- секретаријат на научен собир, III International symposium for agriculture and food, ISAF 2017;
- научен одбор на научен собир, 28th International scientific-expert conference of agriculture and food industry. Transfer of Knowledge and Innovations in Agriculture of South-East Europe Countries, 27th - 29th September 2017, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.

Во изборниот период, д-р Кочо Порчу учествувал во изготвување и пријавување 20 стручно-апликативни проекти на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Конкретните активности се наведени во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Кочо Порчу, на 12.2.2020 година, доби позитивна оценка (9,47) од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Кочо Порчу.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Кочо Порчу поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област овчарство.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Кочо Порчу да биде избран во звањето **редовен професор** во научната област овчарство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Владимир Цабирски, с.р.
Проф. д-р Божидарка Маркович, с.р.
Проф. д-р Соња Србиновска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Кочо, Димитар Порчу

Институција: Факултет за земјоделски нуки и храна

Научна област: овчарство

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1.	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус* Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,46. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,60.	да
2.	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: овчарство; поле: добиточно производство; подрачје: земјоделство и ветерина.	да
3.	Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	да
3.1.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Bulgarian Journal of Agricultural Science 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus, EBSCO 3. Наслов на трудот: Accuracy of AC and AT methods in milk recording in the Balkan goats breed in Macedonia 4. Година на објава: 2018	да
3.1.2.	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Bulgarian Journal of Agricultural Science 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus, EBSCO	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Наслов на трудот: The accuracy of A4 and AC methods for determining lactation in control day in three fold milking of Awassi breed of sheep</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	
3.1.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Contributions, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, MASA</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Mathematical Reviews, EBSCO</p> <p>3. Наслов на трудот: Application of molecular tools in animal breeding, crop science, food control and agrobiodiversity in the Republic of Macedonia</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	да
3.1.4	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Biotechnology in Animal Husbandry</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO</p> <p>3. Наслов на трудот: Prediction of test day milk yield by AC method in indigenous Balkan goats in Macedonia.</p> <p>4. Година на објава: 2017</p>	да
3.2.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Назив на научното списание: Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови-31; Serbia-6; Croatia-5; Bosnia and Hercegovina-3; Montenegro-2; Germany-1; Bulgaria-2; Slovenia-2; Austria-1; Albania-1; North Macedonia-8</p> <p>3. Наслов на трудот: DNA microsatellite informativeness, allele frequencies and their</p>	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	distribution in the genome of Macedonian autochthonous sheep populations 4. Година на објава: 2020	
3.2.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): вкупен број на членови-31; Serbia-6; Croatia-5; Bosnia and Hercegovina-3; Montenegro-2; Germany-1; Bulgaria-2; Slovenia - 2; Austria-1; Albania-1; North Macedonia-8 3. Наслов на трудот: Review of the sheep sector in the Republic of North Macedonia: distribution, farm size, breed structure and milk production capacities 4. Година на објава: 2019 	да
3.3.1	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на зборникот: Treći Simpozijum: Zaštita agrobiodiverziteta i očuvanje autohtonih rasa domaćih životinja 2. Назив на меѓународниот собир: Zaštita agrobiodiverziteta i očuvanje autohtonih rasa domaćih životinja 3. Имиња на земјите: Република Северна Македонија, Црна Гора, Србија, Бугарија, Босна и Херцеговина - Република Српска, Швајцарија 4. Наслов на трудот: Zaštita diverziteta u stočarstvu Republike Severne Makedonije 5. Година на објава: 2021 	да
3.3.2	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на зборникот: Treći Simpozijum: Zaštita agrobiodiverziteta i očuvanje autohtonih rasa domaćih životinja 2. Назив на меѓународниот собир: Zaštita agrobiodiverziteta i očuvanje autohtonih rasa domaćih životinja 3. Имиња на земјите: Република Северна Македонија, Црна Гора, Србија, Бугарија, Босна и Херцеговина -Република Српска, Швајцарија 	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	4. Наслов на трудот: Biodiverzitet autohtonih balkanskih koza u Severnoj Makedoniji 5. Година на објава: 2021	
4.	Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира 1. Наслов на монографијата: Автохтони популации овци во Македонија 2. Место и година на објава: Скопје, 2021	да
5.	Претходен избор во наставно-научно звање вонреден професор, датум и број на Билтен: 1138 од 16.1.2017 година	да
6.	Има способност за изведување на високообразовна дејност, просечна оценка од евалуација на наставно-образовната дејност од 9,47	да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Владимир Цабирски, с.р.
Проф. д-р Божидарка Маркович, с.р.
Проф. д-р Соња Србиновска, с.р.

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

*** Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018).

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Кочо, Димитар, Порчу

Институција: Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје

Научна област: овчарство

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Одржување на настава	
	Од прв циклус	
1	Овчарство (3+0) (летен семестар), студиска програма: Анимална биотехнологија, 2017/18; 2018/19; 2019/20.	5,4
2	Козарство (3+0) (зимски семестар), студиска програма: Анимална биотехнологија, 2017/18; 2018/19; 2019/20.	5,4
3	Биолошка разновидност во земјоделството (3+0), студиска програма: Анимална биотехнологија, Екоземјоделство (летен семестар), 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	7,2
4	Екосточарство (3+0) (зимски семестар), студиска програма: Екоземјоделство, Преработка на земјоделски производи, 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	7,2
5	Избрани технологии во сточарското производство (3+0), (летен семестар), студиска програма: Агроекономика, 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	7,2
6	Технологија на овчарско и козарско производство (3+0) (зимски семестар), студиска програма: Квалитет и безбедност на храна, Преработка на земјоделски производи, 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	7,2
	Одржување на вежби – прв циклус студии	
1	Овчарство (2+0) (летен семестар), студиска програма: Анимална биотехнологија, 2017/18; 2018/19; 2019/20.	2,7
2	Козарство (2+0) (зимски семестар), студиска програма: Анимална биотехнологија, 2017/18; 2018/19; 2019/20.	2,7
3	Биолошка разновидност во земјоделството (2+0), студиска програма: Анимална биотехнологија, Екоземјоделство (летен семестар), 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	3,6
4	Екосточарство (2+0) (зимски семестар), студиска програма: Екоземјоделство, Преработка на земјоделски производи, 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	3,6
5	Избрани технологии во сточарското производство (2+0), (летен семестар), студиска програма Агроекономика, 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	3,6
6	Технологија на овчарско и козарско производство (2+0) (зимски семестар), студиска програма: Квалитет и безбедност на храна, Преработка на земјоделски производи, 2017/18; 2018/19; 2019/20; 2020/21.	3,6
	Подготовка на нов предмет	
1	Предавања - Технологија на овчарско и козарско производство	1,0
2	Вежби - Технологија на овчарско и козарско производство	0,5
	Консултации со студенти	

1	Консултации со студенти, 2017/2018 (зимски и летен), 2018/2019 (зимски и летен), 2019/2020 (зимски и летен), 2020/2021 (зимски).	0,06
	Ментор на дипломска работа	
1	Љубиша Симиќ, број на досие 16261 (АБ). Тема: „Молекуларна карактеризација на биолошка разновидност кај домашните животни“, 2020.	0,2
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
1	Драгана Илијевска, број на досие 16934 (КБХ). Тема: „Предизвици и препреки при воведување на принципот на следливост во млечната индустрија“, 2021.	0,1
	Вкупно	61,26

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa (научноистражувачка):	Поени
	Учесник во национален научен проект	
1	„Македонски природни богатства“. Македонска академија на науките и уметностите, 2020 – 2023.	3,0
	Монографија	
1	Кочо Порчу. 2021. „Автохтони популации овци во Македонија“. pp.243.	8,0
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапни на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал „Математика“ или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
1.	Zoran T. Popovski, Blagica Tanaskovska, Elizabeta Miskoska-Milevska, Tome Nestorovski, Koco Porcu, Katerina Bandzo-Oreshkovikj, Milica Svetozarevic, Zimera Saiti, Macdonald Wick. 2017. Application of molecular tools in animal breeding, crop science, food control and agrobiodiversity in the Republic of Macedonia. Contributions, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, MASA, Vol. 38, No. (2): 165–184. Индексирано во: Mathematical Reviews, EBSCO.	3,0
2.	Nikola Pacinovski, Vladimir Dzabirski, Georgi Dimov, Koco Porcu, Elena Eftimova, Nedeljka Nikolova, Natasha Mateva, Bone Palasevski, Goce Cilev, Milan P. Petrovic, Milan M. Petrovic, Ana Palasevska. 2017. Prediction of test day milk yield by AC method in indigenous Balkan goats in Macedonia. Biotechnology in Animal Husbandry, 33 (3), p: 299-308. Индексирано во: EBSCO.	3,0
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапни на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation	

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
1	Nikola Pacinovski, Vladimir Dzabirski, George Dimov, Koco Porcu, Goce Cilev, Elena Eftimova, Nedeljka Nikolova, Natasa Mateva, Bone Palasevski, Goran Trajkovski, Ana Palasevska. 2018. Accuracy of AC and AT methods in milk recording in the Balkan goats breed in Macedonia. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 24 (Suppl. 2): 3-9, Agricultural Academy, SJR IF 0.261. https://www.scimagojr.com/journalrank.php?area=1100&year=2018&country=BG&type=j&category=1101 Индексирано во: Web of Science, Scopus SJR, EBSCO, AGRIS, CAB Abstracts, Google Scholar.	4,8+0,261= 5,061
2	Nikola Pacinovski, Vladimir Dzabirski, Georgi Dimov, Koco Porcu, Goce Cilev. 2017. The accuracy of A4 and AC methods for determining lactation in control day in three fold milking of Awassi breed of sheep. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 23 (No 4): 648–652. Agricultural Academy, SJR, IF 0.262. https://www.scimagojr.com/journalrank.php?category=1101&area=1100&country=BG&type=j&year=2017 Индексирано во: Web of Science, Scopus SJR, EBSCO, AGRIS, CAB Abstracts, Google Scholar.	4,8+0,262= 5,062
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
1	Kocho Porchu, Vladimir Dzabirski. 2020. Review of the goat sector in the Republic of North Macedonia: distribution, farm size, breed structure and milk production capacities. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol 74, No. 2, pp.85-95.	4,5
2	Kocho Porchu, Vladimir Dzabirski, Zoran Popovski. 2020. DNA microsatellite informativeness, allele frequencies and their distribution in the genome of Macedonian autochthonous sheep populations. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol 74, No. 1, pp.1-9.	4,0
3	Jelena Nikitovic, Darko Drobnjak, Gjoko Bunevski, Kocho Porchu. Basic phenotypic measures of Serbian hound and Serbian tricolour hound population in Bosnia and Herzegovina. 2020. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol 74, No. 1, pp.56-64.	3,0
4	Kocho Porchu, Vladimir Dzabirski. Review of the sheep sector in the Republic of North Macedonia: distribution, farm size, breed structure and milk production capacities. 2019. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol 73, No. 3, pp. 13-23.	4,5
5	Nikola Pacinovski, Vladimir Djabirski, Georgi Dimov, Kocho Porchu, Elena Eftimova, Nedeljka Nikolova, Natasha Mateva, Bone Palashevski, Goran Trajkovski. 2017. Correlation between certain exterior and production traits in indigenous Balkan goat in Macedonia. Macedonian Journal of Animal Science, Vol. 7, No. 1-2, pp.7-11.	3,0

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
6	Nedeljka Nikolova, Dragoslav Kocevski, Gjoko Bunevski, Vladimir Dzabirski, Vlado Vukovich, Kocho Porchu, Danail Shutevski. 2017. Seasonal variation of egg size and eggshell quality characteristics in layers. Macedonian Journal of Animal Science, Vol. 7, No. 1–2, pp.19-24.	3,0
7	Dragoslav Kocevski, Gjoko Bunevski, Vladimir Djabirski, Vlado Vukovikj, Kocho Porchu, Nedeljka Nikolova, Goran Tashev, Danail Shutevski. 2017. Eggshell strength in molted and non-molted layers under summer heat stress period. Macedonian Journal of Animal Science, Vol. 7, No. 1–2, pp.31-35.	3,0
8	Kocevski Dragoslav, Nedeljka Nikolova, Vukovic Vlado, Bunevski Gjoko, Dzabirski Vladimir, Gjorgievski Srecko, Porcu Koco. 2017. Quality of egg for consumption from different producers in the markets in r. Macedonia: 2. Hough units and yolk colour. Journal of Agricultural, Food and Environmental Science, Vol. 71, No. 1, pp.46-51.	3,0
	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
1	Vladimir Džabirski, Kočo Porču, Gjoko Bunevski, Dragoslav Kocevski, Vlado Vukovik, Hrisula Kiprijanovska, Aleksandar Uzunov. Zaštita diverziteta u stočarstvu Republike Severne Makedonije. 2021. Treći Simpozijum: Zaštita Agrobiodiverziteta i Očuvanje Autohtonih Rasa Domaćih Životinja. Zbornik Radova, pp.21-36.	3,0
2	Kočo Porču, Vladimir Džabirski. Biodiverzitet autohtonih balkanskih koza u Severnoj Makedoniji. 2021. Treći Simpozijum: Zaštita Agrobiodiverziteta i Očuvanje Autohtonih Rasa Domaćih Životinja. Zbornik Radova, pp.91-98.	4,5
	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	
1	Kočo Porču, Vladimir Džabirski. 2021. Biodiverzitet autohtonih balkanskih koza u Severnoj Makedoniji. Treći Simpozijum: Zaštita Agrobiodiverziteta i Očuvanje Autohtonih Rasa Domaćih Životinja, 25–27.06, 2021, Dimitrovgrad, Republika Srbija (oral presentation).	1,0
2	Porchu Kocho, Dzabirski Vladimir, Kocevski Dragoslav. 2017. New program for the protection of biodiversity in livestock breeding in the Republic of Macedonia-conceptual framework. 3rd International Symposium For Agriculture and Food-ISAF, 18-20.10.2017, Ohrid, Macedonia (oral presentation).	1,0
3	Porchu Kocho, Dzabirski Vladimir, Trajkovski Goran, Kocevski Dragoslav, Pacninovski Nikola. 2017. Influence of „Program for protection of biodiversity in livestock breeding” on ovchepolian sheep. 3rd International Symposium For Agriculture and Food-ISAF, 18-20.10.2017, Ohrid, Macedonia (oral presentation).	1,0
4	Кочо Порчу. 2017. Програма за заштита на биолошката разновидност во сточарството 2018-2024. Јубилеј 70 години Факултет за земјоделски науки и храна 1947-2017. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна (усна презентација).	1,0
5	Kocho Porchu. 2018. Faculty of Agricultural Sciences and Food current state and further perspectives. Meeting of the Deans and vice deans of	1,0

Ред. број	Назив на активностa (научноистражувачка):	Поени
	Agricultural faculties form SEE. Skopje Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Agricultural Sciences and Food, 12.-13.12.2018, Zagreb, Croatia (oral presentation).	
6	Кочо Порчу. 2018. Создавање иницијална листа со традиционални производи за оддржливи рурални средини-СИЛОС. Слоу Фуд Битола (усна презентација).	1,0
	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер)	
1	Nikola Pacinovski, Vladimir Dzabirski, Georgi Dimov, Koco Porcu, Elena Eftimova, Nedeljka Nikolova, Natasha Mateva, Bone Palasevski, Goce Cilev, Milan P. Petrovic, Milan M. Petrovic, Ana Palasevska. 2017. Prediction of test day milk yield by AC method in indigenous balkan goats in Macedonia. 11-th International Symposium “Modern Trends in Livestock Production”, 11-13.10.2017, Belgrade, Serbia (poster presentation).	0,5
	Апстракти објавени во зборник на конференција	
1	Kocevski Dragoslav, Stojanova Monika, Vukovic Vlado, Porchu Kocho. Egg quality in different genotypes of chickens. 2017. Book of abstracts. 3rd International Symposium For Agriculture and Food-ISAF, 18-20.10.2017, Ohrid, Macedonia. pp.79.	1,0
2	Kocho Porchu, Vladimir Dzabirski, Dragoslav Kocevski. 2017. New program for the protection of biodiversity in livestock breeding in the Republic of Macedonia-conceptual framework. Book of abstracts. 3rd International Symposium For Agriculture and Food-ISAF, 18-20.10.2017, Ohrid, Macedonia. pp.99.	1,0
3	Bunevski Gjoko, Saltamarski Zoran, Kocevski Dragoslav, Dzabirski Vladimir, Porchu Kocho, Trajkovski Goran, Nikolovska Marina, Radevska Marijana, Nikitovic Jelena, Stojanovski Stojmir, Sekovska Blagica, Cibreva Biljana, Rakocevic Sasho. 2017. Genetic erosion of genetic resources of cattle in the Republic of Macedonia. Book of abstracts. 3rd International Symposium For Agriculture and Food-ISAF, 18-20.10.2017, Ohrid, Macedonia. pp.84.	1,0
4	Kocho Porchu, Vladimir Dzabirski, Goran Trajkovski, Dragoslav Kocevski, Nikola Pacinovski. 2017. Influence of “Program for protection of biodiversity in livestock breeding“on ovchepolian sheep. Book of abstracts. 3rd International Symposium For Agriculture and Food-ISAF, 18-20.10.2017, Ohrid, Macedonia pp.98.	1,0
	Вкупно	73,12

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
1.	Технички извештаи/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – овчарство. (МЗШВ). Период: 2020 година. Архивски број на договор: 09-350/1, 14.9. 2020.	1,0
2.	Технички извешта/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – козарство. (МЗШВ). Период: 2020 година. Архивски број на договор: 09-350/1, 14.9. 2020.	1,0

Ред. број	Назив на активност:	Поени
3.	Технички извештаи/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – овчарство. (МЗШВ). Период: 2019 година. Архивски број на договор: 09-296/1, 7.6. 2019.	1,0
4.	Технички извештаи/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – козарство. (МЗШВ). Период: 2019 година. Архивски број на договор: 09-296/1, 7.6. 2019.	1,0
5.	Технички извештаи/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – овчарство (МЗШВ). Период: 2018 година. Архивски број на договор: 09-588/1; 16.8.2018.	1,0
6.	Технички извештаи/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – козарство (МЗШВ). Период: 2018 година. Архивски број на договор: 09-588/1; 16.08.2018.	1,0
7.	Технички извештаи/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – овчарство (МЗШВ). Период: 2017 година. Архивски број на договор: 03-711/2, 21.7. 2017.	1,0
8.	Технички извештаи/стручно мислење: Матично книговодство, селекција и следење на состојбите во сточарството – козарство (МЗШВ). Период: 2017 година. Архивски број на договор: 03-711/2, 21.7. 2017.	1,0
9.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството – овчарство за 2020 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-451/1, 21.10.2020.	1,0
10.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството – козарство за 2020 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-451/1, 21.10.2020.	1,0
11.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството – овчарство за 2019 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-356/1, 24.7. 2019.	1,0
12.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството - козарство за 2019 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-356/1, 24.7.2019.	1,0
13.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството - овчарство за 2018 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-744/1, 17.10.2018.	1,0
14.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството – козарство за 2018 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-744/1, 17.10.2018.	1,0
15.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството – овчарство за 2017 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 03-712/2, 21.7.2017.	1,0

Ред. број	Назив на активност:	Поени
16.	Технички извештаи активности: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството - козарство за 2017 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 03-712/2, 21.7.2017.	1,0
17.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството - шарпланинско куче за 2020 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-451/1, 21.10.2020.	1,0
18.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството – шарпланинско куче за 2019 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-356/1, 24.7.2019.	1,0
19.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството - шарпланинско куче за 2018 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 09-744/1, 17.10.2018.	1,0
20.	Технички извештаи/стручно мислење: Реализација на стручни задачи и активности од програмата за биолошка разновидност во сточарството - шарпланинско куче за 2017 година (МЗШВ). Архивски број на договор: 03-712/2, 21.7.2017.	1,0
	Студија, физибилити-студија, истражување на пазарот	
1.	Kocho Porchu. Current situation of goat production and breeding in the Republic of North Macedonia. 2019. Food And Agriculture Organisation Of The United Nations. FAO REU Division: REU Programme: GF.REUD.RA2010200RIE1 (50538). National consultant on goat production and breeding.	2,0
2.	Kocho Porchu. 2020. Contributing in preparation of the summary of EU legislation in the area of livestock and assistance to the beneficiaries (i.e. relevant ministries) by clarifying some aspects of the transposition and implementation challenges. UNOPS, Nordic Support for Progres of North Macedonia: Capacity-building specialist for livestock (ruminant animals). Contract level: L-ICA, Level 10.	2,0
	Член во комисија за изработка на закон	
1.	Закон за сточарството.	4,0
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
	Уредник на Меѓународно научно/стручно списание	
1.	Уредник на Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences (JAFES).	3,0
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
1.	Член на програмски одбор на научен собир. IV International symposium for agriculture and food, ISAF 2020.	1,0
2.	Член на организационен одбор. IV International symposium for agriculture and food, ISAF 2020.	1,0
3.	Член на организационен одбор. III International symposium for agriculture and food, ISAF 2017.	1,0

Ред. број	Назив на активност:	Поени
4.	Член на секретаријат. III International symposium for agriculture and food, ISAF 2017.	1,0
5.	Член на научен одбор 28 th International scientific-expert conference of agriculture and food industry. Transfer of Knowledge and Innovations in Agriculture of South-East Europe Countries, 27 th - 29 th September 2017, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. Organised by Faculty of Agriculture and Food Sciences University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina and Faculty of Agriculture, Ege University, Republic of Turkey.	1,0
6.	Изготвување на брошура „70 години Факултет за земјоделски науки и храна во Скопје, 1947 – 2017“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје.	1,0
	Продекан/заменик-директор	
1.	Продекан за меѓународна соработка/финансии и развој на ФЗНХ – УКИМ во мандатниот период април 2017 – април 2021.	4,0
	Член на факултетска комисија	
1.	Член на Комисија за меѓународна соработка во мандатен период, 2017-2021.	0,5
2.	Член на Комисија за настава во мандатен период, 2017-2021.	0,5
3.	Член на Комисија за наука во мандатен период, 2017-2021.	0,5
4.	Член на Комисија за втор циклус во мандатен период, 2017-2021.	0,5
5.	Член на Комисија за уредување на веб страна на ФЗНХ.	0,5
6.	Член на Комисија за меѓународна соработка, јуни 2021-2023.	0,5
7.	Член на нормативно правна комисија, јуни 2021-2023.	0,5
8.	Член на наставно - научниот колегиум на втор циклус студии на студиската програма Анимална биотехнологија.	0,5
9.	Член на наставно - научниот колегиум на втор циклус студии на студиската програма Преработка на земјоделски производи – анимални преработки.	0,5
10.	Член на наставно-научниот колегиум на втор циклус студии на студиската програма Квалитет и безбедност на храна.	0,5
11.	Член на Советот на трет циклус – докторски студии на студиската програма Анимална биотехнологија.	0,5
12.	Член на Работна група за изработка на Функционална анализа на Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје.	0,5
13.	Член на Работна група за изработка на измени и дополнувања во Одлуката за надоместоци на вработените на ФЗНХ и Правилникот за систематизација и организација на работни места.	0,5
14.	Член на Работна група за изработка на Правилник за систематизација на ФЗНХ.	0,5
15.	Член на Работна група за изработка на план за организација на работата на Опитно поле ФЗНХ ДООЕЛ – Скопје.	0,5
16.	Член на Работна група за монографија „70 години Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје“.	0,5
	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)	
1.	Подготовка на Закон за сточарството. МЗШВ (архивски број 02-8551/1).	2,0

Ред. број	Назив на активност:	Поени
2.	Придонес кон подготовка на Националната стратегија за земјоделство и рурален развој 2021 – 2027, секторска анализа овчарство и козарство.	2,0
	Учество во комитети и тела на државни и други органи	
1.	Член на Советот за сточарство при МЗШВ, 2019. МЗШВ (архивски број 31-7803/10).	1,0
	Учество во изработка на национална програма во одредена област	
1.	Изработка на Програма за заштита на биолошката разновидност во сточарството од 2018 до 2024 година.	3,0
2.	Национална одгледувачка програма за овчеполска овца, 2017 – 2021.	3,0
	Вкупно	60,50

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	61,26
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	73,12
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	60,50
Вкупно	194,88

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Владимир Џабирски, с.р.
 Проф. д-р Божидарка Маркович, с.р.
 Проф. д-р Соња Србиновска, с.р.

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И
КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО СКОПЈЕ**

3. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Ана Мирчевска	„Скалабилна веб архитектура на систем за пријавување и менаџмент на онлајн инциденти“	„Scalable web architecture of online incident reporting and management system“	проф. д-р Иван Чорбев	29.04.2021 02-461/1
2	Ана Бендовска	„Примена на микросервисна архитектура со контејнери за развој на софтвер за размена на книжевни дела“	„Application of microservice architecture with containers for development of software for exchange of literary works“	проф. д-р Иван Чорбев	29.04.2021 02-461/12
3	Дамјан Јовановски	„Влијанието на аерозагадувањето врз бактериолошкото загадување“	„The impact of air pollution on bacteriological pollution“	проф. д-р Коста Митрески	29.04.2021 02-461/13
4	Фросина Илиевска	„Анализа и компаративна евалуација на front-end технологии за развој на веб апликации“	„Analysis and comparative evaluation of front-end technologies for web application development“	вон. проф. д-р Сашо Граматиков	10.05.2021 02-479/1
5	Игор Јакимовски	„Системи за деловно разузнавање за мали и средни претпријатија – анализа на архитектурата и функционалните карактеристики“	„Business intelligence systems for small and medium – sized enterprises – architectural and functional analysis“	проф. д-р Горан Велинов	11.06.2021 02-597/1
6	Милена Чолаковиќ	„Критични фактори на успех кај агилни софтверски проекти во македонските ИТ компании“	„Critical success factors in agile software projects in Macedonian IT companies“	вон. проф. д-р Смилка Јанеска Саркањац	17.06.2021 02-612/10
7	Адиса Ибушоска	„Дигиталните технологии како главен двигател кон безготовинско општество“	„Digital technologies as a major driver towards a cashless society“	проф. д-р Иван Чорбев	11.06.2021 02-597/4
8	Александра Лекошка	„Веб дизајн за е-трговија и неговото влијание врз довербата на потрошувачите“	„Web design for e-commerce and its impact on customer trust“	проф. д-р Иван Чорбев	11.06.2021 02-597/3
9	Олга Рангелова	„Развој на нова архитектура за беспилотни автономни летала базирана на интернет на нештата за ефикасно справување со Ковид -19 пандемијата“	„Design of new UAV architecture based on IoT for efficient management of COVID – 19 pandemics“	вон. проф. д-р Билјана Ристеска Стојкоска	11.06.2021 02-597/2
10	Петар Јончески	„Клиент за техничка поддршка во реално време со аугментирана реалност“	„Client for a real time assistance with augmented reality“	проф. д-р Иван Чорбев	02.07.2021 02-658/3
11	Драгана Стојановска	„Имплементација и интеграција на ЕРП и БПМ системи во мултинационални корпорации“	„Implementation and integration of ERP and BPM systems in multinational corporations“	вон. проф. д-р Смилка Јанеска Саркањац	23.06.2021 02-628/1
12	Филип Маркоски	„Обработка на природни јазици со временски податоци: Примена во угостителската индустрија“	„Natural language processing with temporal data: Application in the hospitality industry“	вон. проф. д-р Ефтим Здравевски	18.08.2021 02-826/1
13	Габриела Ѓоргиевска	„Анализа и споредба на техники за сегментација на корисници“	„Analysis and comparison of customer segmentation techniques“	проф. д-р Димитар Трајанов	04.08.2021 02-774/1
14	Виктор Домазетоски	„Истражување мрежи на интеракции помеѓу видови со машинско учење“	„Exploring species interaction networks with machine learning“	Академик проф. д-р Љупчо Коцарев	09.07.2021 02-703/1
15	Ана Марија Петровска	„Управување во информатички технологии“	„Customer care management in e-commerce“	проф. д-р Љупчо Антовски	12.10.2021 02-1121/1
16	Виктор Арсовски	„Анализа на поврзаност помеѓу вестите и шегите на социјалните мрежи“	„Analysis of the relationship between news and jokes on social media“	проф. д-р Димитар Трајанов	08.10.2021 02-1111/1
17	Мите Цветковски	„Скалабилност и балансирање на пресметување во облак“	„Scalability and load balancing for cloud computing“	проф. д-р Марјан Гушев	14.10.2021 02-1145/1
18	Ирена Донева Ристова	„Анализа и препораки за употреба на Crowdsorce за справување со пандмија“	„Analysis and recommendations for the use of Crowdsorce for pandemic management“	доц. д-р Магдалена Костоска	02.11.2021 02-1220/7

**ДЕКАН
ПРОФ. Д-Р ИВАН ЧОРБЕВ**

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЈАВНИТЕ ПЕРЦЕПЦИИ ЗА СОЦИЈАЛНАТА РАБОТА ВО КОСОВО И ВО Р МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р КУМРИЈЕ ГАГИЦА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на седницата оддржана на 2.7.2021 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Кумрије Гагица со наслов „Јавните перцепции за социјалната работа во Косово и во Р Македонија“, во состав: проф. д-р Сузана Борнарова (претседател), проф. д-р Маја Геровска Митев (ментор), проф. д-р Сунчица Димитријоска (член), проф. д-р Светлана Трбојевиќ (член) и проф. д-р Владимир Илиевски (член).

Комисијата во наведениот состав ја прегледа доставената нацрт-докторска дисертација и на 27.9.2021 донесе заклучок и препорака за нејзина доработка. На 26.10.2021, кандидатката достави преработена докторска дисертација.

Комисијата во наведениот состав, ја прегледа и ја оцени преработената докторска дисертација и на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кумрије Гагица, со наслов „Јавните перцепции за социјалната работа во Косово и во Р Македонија“, содржи 246 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 78 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 5 глави, со вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведот на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, научниот придонес на дисертацијата, како и нејзината структура. Како цел на докторската дисертација, кандидатката ја наведува процената на перцепциите за социјалната работа и процената на очекувањата за тоа како социјалната работа треба да се справи со тековните социјални ризици во Косово и во Северна Македонија. Исто така, кандидатката наведува дека тезата ќе се осврне и на главните фактори за различното согледување на социјалната работа, дали социјалната работа се перципира како неопходна професија во рамките на образовниот систем и дали постои очекување за промена за тоа како социјалната работа се справува со новите социјални ризици на XIX век? Според кандидатката, научниот придонес на оваа теза се состои во пополнување на теоретскиот јаз поврзан со недостатокот од мерливи податоци за имиџот на социјалната работа во Косово и во Северна Македонија, како и развивање искуствена евиденција заснована на квалитативни методи во врска со очекувањата од социјалните работници и реалните потреби и капацитети на социјалната работа во Косово и Северна Македонија. Имајќи предвид дека методолошкиот дел на дисертацијата е претставен во посебно поглавје, недостатокот од методолошки информации во воведот не претставува ограничувачки фактор во следењето и анализата на овој дел од докторската дисертација.

Првата глава дава преглед на литературата поврзана со улогата на социјалната работа, имиџот на социјалната работа, како и јавните перцепции и стереотипи за социјалната работа. Дополнително, оваа глава наведува неколку теоретски правци и парадигми, како: теоријата на зависност од минатото, идејна анализа и промена на парадигмата, како релевантни концепти низ чии рамки кандидатката стреми да ги анализира добиените податоци од докторското истражување. На крајот од ова поглавје, кандидатката изведува мини-заклучок, во кој истакнува дека преку теоријата за зависност од минатото, дисертацијата ќе ги испита поставените зависни и независни варијабли. Дополнително, кандидатката го посочува користењето на промената на

парадигмата за анализа на промените од социјалистичкиот политички систем на југословенскиот модел во Косово и Северна Македонија. Опфатот на теоретските концепти во ова поглавје се оценува како доволен, но не и сеопфатен за темелна анализа на согледувањата за социјалната работа, односно недостасува поврзување/втемелување на наодите од истражувањето низ перспектива на социјално-когнитивната теорија, системската теорија, теорија на рационален избор и слично.

Втората глава претставува споредбено мапирање на социјалната работа во Косово и Северна Македонија, поаѓајќи од историјата на социјалната работа, финансирањето на социјалната заштита и социјалната работа, како и улогата на локалната власт и невладините организации како даватели на социјални услуги. Кандидатката изведува споредбени заклучоци за Косово и Северна Македонија врз основа на пет индикатори, односно претходно споменатите: историјата, финансирањето, улогата на централната власта, улогата на локалните власти и улогата на невладините организации. Оваа глава дава значаен контекстуален придонес за понатамошното врамување на наодите од истражувачките прашања во двата различни политичко-општествени контекста.

Третата глава содржи детален преглед на методологијата примената во докторското истражување. Кандидатката детално ги претставува истражувачките прашања и општите и поединечните хипотези. Кандидатката се користи со квалитативен и квантитативен метод на истражување. Инструменти кои ги користи кандидатката се: структуриран прашалник за процена на перцепции, полуструктурирано интервју, секундарна анализа на податоци, статистичка анализа (СПСС), Левенов тест (Levene's test) за проверка на варијанса и стандардна девијација, линеарна регресивна анализа и триангулација. Примерокот опфатен со структурираниот прашалник изнесува 400 испитаници, односно 200 испитаници од Косово и 200 испитаници од Северна Македонија. Спроведени се и шеснаесет интервјуа, односно по 8 во Косово и Македонија. Изборот на испитаниците е соодветен, односно обезбедува рамнотежа меѓу перцепции на даватели на услуги и перцепции на независни чинители. На тој начин се овозможува добивање резултати за видувањата на социјалната работа „однатре“ и „однадвор“. Поголвјето содржи мал број на недоследности, поврзани со несоваѓање на одредени интерпретации или поднаслови со содржината на прикажана табела или содржина на одреден став/целина. Генерално, поглавјето дава адекватен приказ на применетата методологија, додека применетите методи и избраниот примерок се оценуваат како соодветни за поставените истражувачки прашања и хипотези.

Во **четвртата глава** се претставени наодите од истражувањето. Кандидатката ги презентира добиените наоди за секое истражувачко прашање, за главната хипотеза, и за секоја посебна хипотеза. Кандидатката ги интерпретира добиените наоди од анкетното истражување, но нивното следење е отежнато заради доминантноста на графичките прикази наспроти текстуалните толкувања. Презентацијата на наодите од полуструктурираните интервјуа обезбедува полесно следење на добиените резултати. Методолошкото поглавје содржи богатство од мерливи податоци и интерпретации, преку кои кандидатката го манифестира капацитетот за примена на квалитативни и квантитативни истражувачки техники во социјалната работа. Сепак, се оценува дека недостасува потемелно толкување и интерпретирање на добиените наоди во делот на анкетниот прашалник, како и потемелна интерпретација на наодите од вкрстувањето на варијаблите.

Во **петтата глава**, насловена „Дискусија“, за наодите, заклучок и препораки, кандидатката ги прикажува согледувањата за наодите од докторската дисертација низ призма на дискусија во однос на постојните истражувања во литературата, интерпретација на резултатите, како и генерални заклучоци. Првиот дел од ова поглавје иако укажува дека добиените наоди не се разликуваат од слични такви истражувања во литературата, сепак недоволно упатува на конкретни сличности преку примери од други такви истражувања. Вториот дел, кој се однесува на интерпретација на резултатите, дава сеопфатен и темелен приказ на добиените наоди прикажани преку поединечните истражувачки прашања. Генералните заклучоци покажуваат способност на кандидатката сумарно да ги воопшти специфичните наоди и резултати од

анкетниот прашалник и од спроведените интервјуа. Дополнително, кандидатката нуди низа препораки кои се засновани на добиените наоди од докторското истражување.

Предмет на истражување

Предмет на истражување во оваа докторска теза се имиџот и перцепциите за социјалната работа од страна на стручни кадри во социјалната работа (социјални работници, психолози, педагози и др.) и други лица (невработени лица и студенти) во контекстот на Косово и Република Северна Македонија. Предметот на истражување е темелно обработен, како низ призма на споредбено мапирање на социјалната работа во Косово и Република Северна Македонија, така и низ примена на квалитативни и квантитативни методи кои ги оценуваат перцепциите за социјалната работа.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Имиџот и перцепциите за социјалната работа се предмет на голем број научни истражувања во социјалната работа, психологијата и сродните општествени науки. Истражувањата за перцепциите за социјалната работа во САД од 50-тите и 70-тите (Condie, Hanson, Lang, Moss and Kane, 1978) покажуваат дека јавното мислење за социјалната работа се подобрува со текот на времето и дека јавноста покажала повеќе знаења за улогите и функцијата на социјалната работа во 70-тите отколку дваесетина години претходно. Врз основа на анализа на приказот на социјалните работници во телевизиските серии во 90-тите и 2000-тите, Гибелман (2004) забележува дека ликовите се прикажани без консултација со професионалци за социјална работа, дека ликовите не рефлектираат стручно образование, дека тие се со сомнителна етика, и претставуваат исмевање на професијата. Преку примена на комбиниран метод на проучување на јавното мислење и ставовите за социјалната работа во Шкотска, Дејвидсон и Кинг (2005) покажуваат дека иако има добро општо познавања за она што го прават социјалните работници, сепак знаењата за различните услуги што социјалните работници ги обезбедуваат и начинот како да се дојде до овие услуги е низок меѓу значителен дел од учесниците во истражувањето. Во Косово, истражувањата за перцепциите за социјалната работа се скоро непостоечки, додека во Северна Македонија ваквите истражувања се сведуваат на перцепции на задоволство од институциите во кои работат социјалните работници (на пр., центри за социјална работа, градинки, домови за стари лица), но не и на самите стручни работници (Геровска Митев, 2017). Во таа насока, ова докторско истражување ја надополнува празнината која постои во истражувањата во Косово и Северна Македонија и нуди индикативни податоци за факторите кои влијаат на различните перцепции за социјалната работа.

Краток опис на применетите методи

Кандидатката се користи со квалитативен и квантитативен метод на истражување. Инструменти кои ги користи кандидатката се: структуриран прашалник за процена на перцепции, полуструктурирано интервју, секундарна анализа на податоци, статистичка анализа (СПСС), Левенов тест (Levene's test) за проверка на варијанса и стандардна девијација, линеарна регресивна анализа и триангулација.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Врз основа на резултатите произлезени од испитаниците, може да се каже дека, генерално, професионалците во социјалната работа во двете земји имаат позитивна перцепција за социјалната работа. Од друга страна, „другите“ не сметаат дека социјалните работници имаат влијание и нивната улога е маргинално позитивна, склона кон негативна. Резултатите добиени преку полуструктурираните интервјуа на лица на официјални позиции и креатори на политики од Косово и Република Северна Македонија не се слични со одговорите добиени од истражувањето, односно повеќето од интервјуата покажуваат дека социјалните работници имаат ограничена улога во општеството.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кумрије Гагица, со наслов „Јавните перцепции за социјалната работа во Косово и во Р Македонија“, претставува истражување во научното подрачје социјална работа. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел да ги отслика актуелните поимања за стручната социјална работа и факторите кои

придонесуваат за разлики во перцепциите. Во таа насока, трудот нуди индикативни и мерливи сознанија за низа фактори, како возраст, припадност на професија, врз основа на кои може да се делува за подобрување на имиџот за професијата. Трудот, исто така, нуди мерливи податоци за перцепциите поврзани со фокусот на социјалната работа (фокус врз сиромаштија наспроти фокус врз превентивна работа), наоди кои овозможуваат аргументирано застапување за подобрување на превентивните функции во социјалната работа. Трудот нуди сознанија засновани на перцепции поврзани со потребата од вклученост на социјалните работници во образовниот систем, за што се добива целосна поткрепа во случајот на Северна Македонија, и одредени резерви за истото кај мала група на испитаници во Косово (на сметка на поголема вклученост на психолози). Конечно, докторското истражување нуди мерливи податоци за недоволната функционалност на традиционалниот модел на социјална работа и потреба од негово приспособување на новите социјални ризици.

Се очекува дека оваа докторска дисертација ќе ја надолжни теоретската празнина која постои во Косово и Република Северна Македонија во проучувањата на факторите кои влијаат на негативните перцепции за социјалната работа, и ќе придонесе за преиспитување на функциите и методите на социјалните работници во анализираниите општествени контексти.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Кумрије Гагица, со наслов „Јавните перцепции за социјалната работа во Косово и во Р Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија) следниве рецензирани истражувачки трудови:

Автор: Kumrije Gagica “Perceptions of Social Work in School Setting”, 2021, Magazine of Social Sciences “Vizione” no.37, IADC, Skopje.

Автор: Kumrije Gagica “Transmission of intergenerational domestic violence (grandfather-father-son) in RAE Community Families in Kosovo” 2021, Magazine of Social Sciences “Vizione” no.37, IADC, Skopje.

Заклучок и предлог

Главни научни придонеси на кандидатката. Главен научен придонес на докторската дисертација на кандидатката Кумрије Гагица се состои во нудење методолошко издржани и проверливи наоди поврзани со субјективните согледувања врз професијата социјална работа. Идентификувањето на група фактори кои влијаат врз разликите во перцепциите за социјалната работа претставува своевиден аргументиран индикатор за идни можни влијанија, врз основа на кои може да се моделира подобрувањето на имиџот на професијата. Поради фактот дека предметот на докторската дисертација е недоволно истражен во контекст на Косово и Република Северна Македонија, тезата нуди значителен придонес во областа на социјалната работа преку обезбедување на нова перспектива на знаење. Таа дава придонес на теоретско ниво бидејќи станува збор за оригинална студија.

Подрачје на примена и ограничувања. Примената на оваа дисертација е првенствено во теоретските и научните дебати за социјалната работа и искористување на добиените сознанија за продлабочување на постојните истражувања во оваа насока. Дополнително, применливоста на оваа дисертација е во препораките кои ги нуди во доменот на образованието, во однос на придобивките од вклучувањето на социјалниот работник во образовниот систем. Ограничување на ова истражување е малиот истражувачки примерок, кој иако е соодветен за докторска дисертација, сепак е индикативен, гледано низ пизма на национален примерок или валидирање на резултатите на пошироко ниво.

Можни идни истражувања. Дисертацијата отвора простор за продлабочување на добиените наоди во контекст на мерење на перцепциите за улогата и функцијата на социјалните работници во специфични организации и институции на централно и на локално ниво, со што подиректно и подлабоко би се анализираше поврзаноста меѓу перцепциите за социјалната работа и организацискиот контекст.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Кумрије Гагица со наслов „Јавните перцепции за социјалната работа во Косово и во Р Македонија“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Борнарова (претседател), с.р.
Проф. д-р Маја Геровска Митев (ментор), с.р.
Проф. д-р Сунчица Димитријоска (член), с.р.
Проф. д-р Светлана Трбојевиќ (член), с.р.
Проф. д-р Владимир Илиевски (член), с.р.

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

2. Магистерски трудови

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Весна Колева	„Трансформацискиот модел на лидерство во функција на ефикасно и ефективно управување со вработените во организациите“	Transformation model of leadership as a function of effective and efficient management with the employees in organizations	проф. д-р Анета Баракоска	10-2342/3 02/12/2021
2.	Филип Марковски	„Иконофилските и иконоборските идеи во Византија пред појавата на „Иконоборството““	Iconophilic and iconoclastic ideas in Byzantium before the advent of “Iconoclasm”	проф. д-р Александар Атанасовски	10-2363/3 02/12/2021
3.	Билјана Крстевска - Кокорманова	„Рецептивен говор кај деца со кохлеарен имплант и развојно говорно-јазично нарушување вклучени во раната интервенција“	Receptive speech in children with cochlear implant and language disorder included in early interventions	Проф. д-р Александра Каровска - Ристовска	10-2393/3 02/12/2021
4.	Михаела Пехчевска	„Праксија кај деца со говорно јазични проблеми на предучилишна возраст“	Practice in children with speech problems	Проф. д-р Александра Каровска - Ристовска	10-2394/3 02/12/2021
5.	Ангела Милевска	„Влијанието на Play Attention третманот кај деца со посебни образовни потреби“	The impact of Play Attention treatment on children with special educational needs	Проф. д-р Наташа Станојковска - Трајковска	10-2391/3 02/12/2021
6.	Сашко Кочов	„Влијанието на мултимедија и современата технологија врз развојот на децата со аутистичен спектар на нарушувања“	The impact of multimedia and modern technology on the development of children with autism spectrum disorder	Проф. д-р Горан Ајдински	10-2389/3 02/12/2021

7.	Ангела Јованоска	„Улогата на разузнавањето како клучна алатка при менаџирање на закани од тероризам“	The role of intelligence as a key tool in managing the threats of terrorism	Проф. д-р Митко Коговчевски	10-2338/3 02/12/2021
----	---------------------	---	--	-----------------------------------	-------------------------

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
3. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Зоран Василески	„Воената дипломатија како инструмент во остварување на надворешната политика на Република Северна Македонија“	"Military diplomacy as an instrument in achieving the foreign policy of the Republic of Northern Macedonia"	Проф. д-р Оливер Бакрески	02.12.2021 10-1096/21

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“
4. МАГИСТЕРСКИ ТЕМИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Моника Трпковска	„Англизмите во македонскиот и во словенечкиот јазик и нивната употреба во комуникацијата“	Anglicisms in the Macedonian and Slovene languages and Their usage in communication	проф.д-р Лидија Аризанковска	18.11.2021 10-1673/5
2.	Ајнур Касо	„Влијанието на природот поучување со обработка на инпутот при усвојувањето на каузалната употреба глагол <i>have</i> кај македонските изучувачи на англискиот јазик“	The effectiveness of Processing Instruction on the acquisition of English causative <i>have</i> by Macedonian EFL learners	проф.д-р Анастасија Киркова-Наскова	19.11.2021 10-15555/4
3.	Даниела Димовска	„Условните зависносложени реченици во германскиот јазик и нивните македонски еквиваленти“	Conditional Sentences in German and Their Macedonian Equivalents	проф.д-р Емилија Бојковска	21.10.2021 10-1603/5
4.	Вероника Зафировска	„Наставата по германски како втор јазик за возрасни имигранти“	Teaching in German as a second language for adet immigrants	проф.д-р Емина Авдиќ	21.10.2021 10-1588/4

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕКОНОМИКА НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И РАЗВОЈ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Земјоделски институт – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Лажм“ од 17.11.2021 год., за избор на научен соработник во научната област економика на земјоделството и развој (шифра 40103), и врз основа на Одлуката на Научниот совет, бр. 02-496/8, донесена на 27.9.2021 год., формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Александра Мартиновска-Стојческа, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, проф. д-р Драган Ѓошевски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје и проф. д-р Емилија Симеоновска, редовен професор на Земјоделскиот институт во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на научен соработник во научната област економика на земјоделството и развој (шифра 40103), во предвидениот рок се пријави кандидатката д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ е родена на 9.2.1972 год., во Скопје. Средно образование завршила во Скопје на Педагошката гимназија „Зеф Љуш Марку“. Со високо образование се стекнала на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, на лозаро-овоштарската насока, во 1999 год. Дипломирала на 7.10.1999 год., со просечен успех 8,20.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик и повеќе апликативни компјутерски програми.

Во учебната 2000/2001 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, на група: агроэкономика. Студиите ги завршила во 2012 год., со просечен успех 9,63. На 30.5.2012 год. го одбрала магистерскиот труд на тема: *Анализа на успехот во работењето на производителите на јаболка во Пелагонискиот Регион.*

Докторска дисертација пријавила во 2013 год. на Школата за докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на студиската програма Организациони науки и управување (Менаџмент), на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, а во организација на Економскиот институт. Дисертацијата на тема: *Управување со ресурсите и нивното влијание врз социо-економската состојба на руралните домаќинства во Република Македонија - студија на случај во Полошкиот и Пелагонискиот Регион во Република Македонија* ја одбрала на 25.2.2021 год., пред Комисија во состав: проф. д-р Јорде Јаќимовски (ментор), Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, проф. д-р Неда Петроска-Ангеловска (член), Економски институт, проф. д-р Елеонора Серафимовска (член), Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, проф. д-р Александра Мартиновска-Стојческа (член), Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје и проф. д-р Благоја Ѓоргиевски (надворешен член), Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Битола. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област организациони науки и управување (менаџмент).

На 15.3.2021 год., од страна на Научниот совет на Земјоделскиот институт во Скопје е избрана во звањето асистент истражувач на Земјоделскиот институт во научната област житни култури (пченица, пченка, ориз, и друго).

Во моментот е асистент истражувач на УКИМ, Земјоделски институт – Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1234 од 15.3.2021 год.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1234, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот

избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Научноистражувачка дејност

Д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ има објавено вкупно 12 научни трудови од научната област економика на земјоделството и развој, од кои 1 труд во меѓународно научно списание и 11 труда во зборници од научни собири.

Д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ била раководител на 3 меѓународни научни проекти. Била национален координатор на 1 меѓународен научен проект, а учествувала и како член во 7 научни проекти.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Земјоделскиот институт во Скопје. Кандидатката д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ остварила експертски активности како координатор и советник во подготовка на прирачници и брошури за одржливи практики во земјоделството и руралниот развој, елаборати за признавање на сертификатна марка на земјоделски производи, воспоставување на внатрешен контролен систем за одржување на сертификатна марка, програма за неформално образование на возрасни во земјоделството, елаборат за верификација на установа за образование на возрасни и друго. Била учесник во изготвување на 6 студии во областа на земјоделството и руралниот развој.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој на Универзитетот Хохенхајм во Германија (University of Hohenheim, Germany), на Институтот за земјоделска економија и социјални науки, во период од 6 месеци, зимски семестар 2001/2002 година. Активно била вклучена во работата на комитет за следење на ИПАРД (EU Instrument for Pre-Accession for Rural Development). Во изборниот период, д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ учествувала во изготвување и пријавување на 1 стручно-апликативен проект на Министерството за образование и наука (МОН) и 1 развоен проект на Фондот за иновации и технолошки развој (ФИТР).

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето научен соработник во научната област економика на земјоделството и развој (шифра 40103).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Научниот совет на Земјоделскиот институт во Скопје, д-р Марија Ѓошева-Ковачевиќ да биде избрана во звањето научен соработник во научната област економика на земјоделството и развој.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Александра Мартиновска-Стојческа, с.р.

Проф. д-р Драган Ѓошевски, с.р.

Проф. д-р Емилија Симеоновска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Марија Ангел Ѓошева-Ковачевиќ

(име, татково име и презиме)

Институција: УКИМ, Земјоделски институт – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: економика на земјоделството и развој

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ/ НАУЧНО
ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,20. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,63. Просечниот успех изнесува 8,9 за интегрираните студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: економика на земјоделството и развој; поле: наука за земјиштето и хидрологија; подрачје: биотехнички науки.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>5. Назив на научното списание: <i>Journal of Agriculture and Plant Sciences, JAPS</i></p> <p>6. Назив на електронската база на списанија: Ebsco</p> <p>7. Наслов на трудот: Introducing sustainable rice production to improve environmental and socio-economic conditions in Kochani valley.</p> <p>8. Година на објава: 2020</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.2	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>6. Назив на зборникот: AGRIBALKAN 2021, III. Balkan Agricultural Congress.</p> <p>7. Назив на меѓународниот собир: III. Balkan Agriculture Congress, Edirne, Turkey, 29 August - 1 September, 2021</p> <p>8. Имиња на земјите: Турција, Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Хрватска, Грција, Косово, Македонија, Црна Гора, Романија, Србија, Словенија.</p> <p>9. Наслов на трудот: Effect of Orgalife fertilizer on some quality properties of the seed and growth potential of two rice varieties (<i>Oryza sativa</i> L.) cultivated in North Macedonia.</p> <p>10. Година на објава: 2021</p> <hr/> <p>1. Назив на зборникот: Book of proceedings of VIII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2017”.</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: VIII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2017”</p> <p>3. Имиња на земјите: Босна и Херцеговина, Србија, Италија, Јапонија, Германија, Грција, Австрија, Русија, Турција, Романија, Шпанија, Египет, Иран, Тунис, Македонија, Црна Гора.</p> <p>4. Наслов на трудот: Influence of gender equality on sustainable development of villages in the Republic of Macedonia.</p> <p>5. Година на објава: 2017</p> <hr/> <p>1. Назив на зборникот: Book of proceedings of VIII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2017”.</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: VIII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2017”</p> <p>3. Имиња на земјите: Босна и Херцеговина, Србија, Италија, Јапонија, Германија, Грција, Австрија, Русија, Турција, Романија, Шпанија, Египет, Иран, Тунис, Македонија, Црна Гора.</p> <p>4. Наслов на трудот: Model of regional development through rural areas as rural economic development poles: case of the Republic of Macedonia.</p> <p>5. Година на објава: 2017</p> <hr/> <p>1. Назив на зборникот: Book of proceedings of VII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2016”.</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: VII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2016”</p> <p>3. Имиња на земјите: Босна и Херцеговина, Србија, Италија, Јапонија, Германија, Грција, Русија, Турција, Македонија, Црна Гора.</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	4. Наслов на трудот: Economic diversification of rural households in the Republic of Macedonia. 5. Година на објава: 2016 1. Назив на зборникот: Book of proceedings of VII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2016”. 2. Назив на меѓународниот собир: VII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2016” 3. Имиња на земјите: Босна и Херцеговина, Србија, Италија, Јапонија, Германија, Грција, Русија, Турција, Македонија, Црна Гора. 4. Наслов на трудот: Rural economic development strategy through priority rural sectors in the Republic of Macedonia. 5. Година на објава: 2016	
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 5. Странски јазик: англиски јазик 6. Назив на документот: Test report Form - International English Language Testing System – IELTS (Academic) 7. Издавач на документот: British Council 8. Датум на издавање на документот: 18.4.2013	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 4 (четири) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Александра Мартиновска-Стојческа, с.р.
Проф. д-р Драган Гошевски, с.р.
Проф. д-р Емилија Симеоновска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Марија Ангел Ѓошева-Ковачевиќ

(име, татково име и презиме)

Институција: УКИМ, Земјоделски институт – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: економика на земјоделството и развој

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Раководител на меѓународни научни проекти	
1.1	“Experience the healthy rural life”, financed by IPA Cross Border Programme Republic of Macedonia-Republic of Albania, 2013 - 2014.	9
1.2	“Support to the FFRM Project promoting farmers' interests in Macedonia“, financed by Swedish International Development Cooperation Agency (Sida). Sida Contribution No: 5303002701, 2011 - 2013.	9
1.3	“Farmer Advocacy in the Process of Approximation of Macedonian Agriculture to the Common Agricultural Policy of the European Union”, financed by USAID, through Institute for Sustainable Communities, 2008 - 2009.	9
2.	Национален координатор на меѓународен научен проект	
2.1	“Western Balkan Rural Extension Network through Curriculum Reform”, проект финансиран од Европската Унија, Education, Audiovisual and Cultural Executive Agency, 158777 TEMPUS 1-2009-1-UK-JPCR, 2010 – 2013.	6
3.	Учесник во меѓународни научни проекти	
3.1	Erasmus+project: Agro-Tur-MK2.0”. (2019-1-MK01-KA104-060044), Balkania, programme of the European Union. Project for development of the Agrotourism, 2020 - 2021.	5
3.2	“EIT Food Start-Up Awareness Event“, финансиран од EIT Food, единица на Европскиот институт за иновации и технологии поддржан од Европската Унија, 2021.	5
3.3	“Nature Conservation Programme in North Macedonia”, проект на Швајцарската агенција за развој и соработка (Swiss Agency for Development and Cooperation - SDC), координирана од Фармахем, Скопје, 2018 - 2021.	5
3.4	“Agricultural Policy Analysis Support” EU funded project, managed by European Agency for Reconstruction, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, 2004.	5
3.5	“Institutional Strengthening of the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Economy” EU funded project, managed by European Agency for Reconstruction. Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, 2002 – 2004.	5

3.6	„Калкулации во земјоделското производство“, во рамки на проектот за рехабилитација и реструктурирање на наводнувањето, проект на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, финансиран од Светска банка, 2001 – 2004.	5
3.7	„Рурален развој на јужните и источните региони“ (Меѓународниот фонд за развој на земјоделството -ИФАД проект), проект на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, спроведуван преку Инвестбанка АД Револвинг Кредитен фонд, 2001 – 2005.	5
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапни на интернет, како што се Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago, Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал „Математика“ или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование.	
4.1	Marija Gjosheva Kovachevikj, Verica Ilieva, Saso Arsov: Introducing sustainable rice production to improve environmental and socio-economic conditions in Kochani valley. Journal of Agriculture and Plant Sciences, JAPS, индексирана во Ebsco, Vol. 18, No.2, 2020. In print: ISSN 2545-4447 On line: ISSN 2545-4455.	4
5	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири, каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	
5.1	Brankica Spaseva, Ivo Mitrushev, Danica Andreevska, Dobre Andov, Emilija Simeonovska, Gjosheva Kovachevikj Marija: Effect of Orgalife fertilizer on some quality properties of the seed and growth potential of two rice varieties (Oryza sativa l.) cultivated in North Macedonia, II. Balkan Agriculture Congress, Edirne, Turkey, 29 August - 1 September, 2021.	3
5.2	Marija Gjosheva Kovachevikj, Blagoj Gorgievski: Influence of gender equality on sustainable development of villages in the Republic of Macedonia. Book of proceedings, Agrosym, 2017, VIII International Scientific Agriculture Symposium, October 05-08, 2017, Jahorina, pp. 2390 - 2395.	4,5
5.3	Blagoj Gorgievski, Marija Gjosheva Kovachevikj: Model of regional development through rural areas as rural economic development poles: case of the Republic of Macedonia. Book of proceedings,	4,5

	Agrosym, 2017, VIII International Scientific Agriculture Symposium, October 05 - 08, 2017, Jahorina, pp. 2379 - 2383.	
5.4	Marija Gjosheva Kovachevikj , Blagoj Gorgievski: Economic diversification of rural households in the Republic of Macedonia. Book of proceedings, Agrosym, 2016, VII International Scientific Agriculture Symposium, 06 – 09 October, 2016, Jahorina, pp. 2658 - 2664.	4,5
5.5	Blagoj Gorgievski, Marija Gjosheva Kovachevikj: Rural economic development strategy through priority rural sectors in the Republic of Macedonia. Book of proceedings, Agrosym, 2016, VII International Scientific Agriculture Symposium, 06 – 09 October, 2016, Jahorina, pp. 2610 – 2615.	4,5
5.6	Marija Gjosheva Kovachevikj , Lazo Dimitrov: Economic optimization of the apple investment and growing system alternatives in Republic of Macedonia. Book of proceedings, Agrosym, 2014, Fifth International Scientific Agricultural Symposium, 23 – 26 October, 2014 Jahorina, pp. 977 - 982.	4,5
5.7	Blagoj Gorgievski, Marija Gjosheva-Kovachevikj: Centralized and decentralized approach to economic development policy with particular emphasis on the Republic of Macedonia. International Scientific Conference, The financial and real economy: toward sustainable growth, 17 October, 2014, Faculty of Economics, University in Nis, pp. 513 - 528.	4,5
5.8	Marija Gjosheva Kovachevikj , Goran Kovacev, Hristijan Risteski: Conditions and perspectives of financial lending in Macedonian agriculture and rural development. Book of proceedings, Agrosym, 2013, Fourth International Agronomic Symposium, 03 – 06 October, 2013, Jahorina.	4
5.9	Marija Gjosheva Kovachevikj: Approximation of Macedonian agriculture and rural development to European Common agricultural policy. International Scientific Conference, The global economic crisis and the future of European integration, 18 October, 2013, Faculty of Economics, University in Nis, pp. 513 - 528.	5
5.10	Marija Gjosheva Kovachevikj , Aleksandra Martinovska-Stojcheska: Economic analysis of apple production in Macedonia: the case of Pelagonia Region. International Symposium for agriculture and food, 12 – 14 December, 2012, Skopje, Faculty of Agricultural Sciences and food, Skopje. Symposium proceedings, pp. 943 - 953.	4,5
5.11	Boris Anakiev, Jorde Jakimovski, Marija Gjosheva – Kovachevikj: The development of the agriculture and the village in independent Macedonia. International Symposium for agriculture and food, 12 – 14 December, 2012, Skopje, Faculty of Agricultural Sciences and food, Skopje. Symposium proceedings, pp.932 – 943.	4

	Вкупно	119,5
--	---------------	-------

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извешта, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
1.1	Советник за изработка на „Прирачник за одржливо производство на мед и други пчелни производи“ на ЈГПБР Меден Исток – Кочани, 2021 год.	1
1.2	Координирање на активност за воспоставување на внатрешен контролен систем за следење на правилата за исполнување на условите за користење на сертификатна марка за одржливо произведен мед и други пчелни производи, на ЈГПБР „Меден Исток“ – Кочани, 2020 – 2021 год.	1
1.3	Советник за подготовка на Прирачник и видеоматеријали за „Алтернативни методи за контрола на крлежот (<i>Varroa destructor</i>) во пчелните семејства“, во рамки на Програмата за зачувување на природата во Северна Македонија – фаза 2 (ПЗП), проект на Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC), координиран од Фармахем – Скопје, 2019 – 2020 год.	1
1.4	Изработка на Правилник за користење на сертификатна марка - Одржливо произведен мед и други пчелни производи, на Јадрената група на пчелари од брегалничкиот регион „Меден Исток“ – Кочани, 1919 - 2020 год.	1
1.5	Поддршка на ЈГПБР Меден Исток – Кочани во подготовка на апликација “Friends of the bees” за натпревар за зелени идеи, организиран од АРНО, во соработка со Фондот на браќата Рокфелер (Rockefeller’s Brothers Fund) од САД, за избор на идеи/проекти за зелени претприемнички/бизнис идеи кои промовираат традиционална изработка на производи, поддршка на локални мали бизниси, кои користат ресурси од локалната заедница и кои поттикнуваат иновативни идеи за развој на животната средина, 2020 год.	1
1.6	ИЗГОТВУВАЊЕ И ПОДНЕСУВАЊЕ НА ЕЛАБОРАТ ЗА ВЕРИФИКАЦИЈА НА УСТАНОВАТА ЗА ОБУКА НА ЗДРУЖЕНИЕТО ЈАДРЕНА ГРУПА НА ПЧЕЛАРИ ОД БРЕГАЛНИЧКИОТ РЕГИОН МЕДЕН ИСТОК – КОЧАНИ, ДО МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА, 2020 ГОД.	1
1.7	Подготовка на Правила за користење на сертификатна марка – Одржливо произведен ориз на Здружението на граѓани Јадрена група за одржливо производство на ориз – Оризова братимка, Чешиново, Чешиново-Облешево, 2019 – 2020 год.	1
1.8	Минимални услови за квалитет и својства на одржливо произведениот ориз, 2019 - 2020 год.	1
1.9	Поддршка на здружението ЈГОПО Оризова братимка, во подготовка на апликација “Biosmart rice” за натпревар за зелени идеи, организиран од АРНО, во соработка со Фондот на	1

	браќата Рокфелер (Rockefeller's Brothers Fund) од САД, за избор на идеи/проекти за зелени претприемнички/бизнис идеи кои промовираат традиционална изработка на производи, поддршка на локални мали бизниси, кои користат ресурси од локалната заедница и кои поттикнуваат иновативни идеи за развој на животната средина, 2019 год.	
1.10	Изготвување на Посебна програма за образование на возрасни „Пчелар за основно пчеларство на одржлив начин“ за верификација во ЈУ Центар за образование на возрасните – Скопје, 2019 год.	1
1.11	Публикација „Рурална економија“ подготвена во рамки на проектот „Вмрежување на западно-балканските земји за зајакнување на руралното советодавство преку реформи во наставните програми“, финансиран од програмата Темпус на Европската Унија и е наменета за советодавните служби за рурален развој, 2013 год.	1
1.12	„НОВ ЗАКОН ЗА ВИНО И ПРОМЕНИ ВО ТРГОВСКИТЕ ОДНОСИ СО ЕУ“, МАРИЈА ЃОШЕВА-КОВАЧЕВИЌ И ТРАЈЧЕ АНДРЕЕВСКИ, МЕЃУНАРОДЕН ФОНД ЗА РАЗВОЈ НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО – ИФАД И МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО, 2005 ГОД.	1
2.	СТУДИЈА, ФИЗИБИЛИТИ-СТУДИЈА, ИСТРАЖУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ	
2.1	КООРДИНАТОР НА ПРОЕКТ ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ НА СТУДИЈА ЗА „МАПИРАЊЕ НА КОНКУРЕНТНИТЕ ТРАДИЦИОНАЛНИ МАКЕДОНСКИ И АЛБАНСКИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ ВО ПРЕКУТРАНИЧНИТЕ РЕГИОНИ ПОЛОГ, ПЕЛАГОНИЈА, ДИБРА И ЕЛБАСАН“ (MAPPING OF COMPETITIVE TRADITIONAL MACEDONIAN AND ALBANIAN AGRICULTURAL PRODUCTS AND FOOD IN CROSS BORDER REGIONS: POLOG, PELAGONIA, DIBRA AND ELBASAN REGION), 2014 ГОД.	1
2.2	Учесник во изготвување на студијата „Ефектот од финансиската поддршка на земјоделството во Република Македонија 2006 – 2011“, финансирана од Агенцијата за меѓународен развој на САД (УСАИД), AgBiz Program, изработена од Епицентар интернационал ДООЕЛ – Скопје, 2012 год.	1
2.3	Учесник во изготвување на студијата „Macedonian agriculture subsidies program impact and effects“, финансирана од Агенцијата на САД за Меѓународен развој (УСАИД), AgBiz Program, изработена од Епицентар Интернационал ДООЕЛ Скопје, 2010 год..	1
2.4	Учесник во изготвување на студијата „Assessment of the correlation between the agricultural productivity of the primary producers and the agribusiness export performance“ финансирана од Агенцијата на САД за Меѓународен развој (УСАИД), AgBiz Program, изработена од Епицентар Интернационал ДООЕЛ – Скопје, 2010 год.	1
2.5	Учесник во изготвување на „Студија за дефинирање на земјоделски производи со потенцијал за заштита во Вардарски Планински Регион“, чиј нарачател е Вардарски	1

	Плански Регион, а изработена од Епицентар интернационал ДООЕЛ, 2010 год.	
2.6	Учесник во изготвување на студијата „Assessment of the Regulation & Practices in Personal Income Tax Collection from Farmers and Gatherers in Republic of Macedonia“, финансирана од Агенцијата за меѓународен развој на САД (УСАИД), AgBiz Program, изработена од Епицентар Интернационал ДООЕЛ Скопје, 2009 год.	1
3.	УЧЕСТВО ВО ПРОМОТИВНИ АКТИВНОСТИ НА ФАКУЛТЕТОТ	
3.1	УЧЕСТВО ВО ПРОМОТИВНИ АКТИВНОСТИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИОТ ИНСТИТУТ, ВО 2021 ГОД.	0,5
4	ПРЕДАВАЊЕ НА ИНСТИТУЦИИ ОД ЈАВЕН ИНТЕРЕС, КУЛТУРНО ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТРИ	
4.1	РАБОТИЛНИЦА ЗА „ИНОВАЦИИ И ПРЕТПРИЕМНИШТВО И РАЗВОЈ НА CANVAS БИЗНИС МОДЕЛОТ“ ВО РАМКИ НА ПРОЕКТОТ GREEN START-UP FORUM, ФИНАНСИРАН ОД EIT FOOD КАКО ЕДИНИЦА НА EUROPEAN INSTITUTE OF INNOVATION AND TECHNOLOGY, SUPPORTED BY THE EUROPEAN UNION, 2021 ГОД.	0,5
4.2	НАУЧНА ТРИБИНА „ДВАЕСЕТГОДИШЕН РАЗВОЈ НА МАКЕДОНСКОТО ЗЕМЈОДЕЛСТВО И ОСНОВНИ КОНЦЕПТИ ЗА ИДЕН РАЗВОЈ“, МАРИЈА ЃОШЕВА-КОВАЧЕВИЌ, ПРОФ. Д-Р БОРИС АНАКИЕВ, ПРОФ. Д-Р КРУМ БОШКОВ, ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА, 2012 ГОД.	0,5
	Вкупно	19,5

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

1	Студиски престој во странство	
1.1	Студиски престој на Универзитетот Хохенхајм во Германија, (University of Hohenheim, Germany), на Институтот за земјоделска економија и социјални науки, во период од 6 месеци, со комплетирање на модулите: Rural Sociology and Extension in Developing Countries; Information Technology, Growth and Productivity; Resource Economics and Production Theory and Farm and Project Management and Evaluation, зимски семестар 2001/2002 год.	1
2	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект	
2.1	„Зајакнување на лабораториските капацитети на Земјоделскиот институт за испитување на квалитетот на семето и земјоделските растенија“, поднесен на објавениот јавен конкурс на Министерството за образование и наука, за финансирање на научноистражувачки проекти од посебен и јавен интерес за 2021 година (поддршка за развој на лабораториски ресурси), 2021 год.	0,5
2.2	Проект за воспоставување на „Green fablab – Kohcani (GF-K)“, на повикот на Фондот за иновации и технолошки развој: предизвик за воспоставување на лаборатории за производство „Младите создаваат“, 2021 год.	0,5

3	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
3.1	Член на комитет за следење на ИПАРД (EU Instrument for Pre-Accession for Rural Development) со право на глас, 2011/2012.	1
	Вкупно	3

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	119,5
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	19,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	3
Вкупно	142

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Александра Мартиновска-Стојческа, с.р.
Проф. д-р Драган Гошевски, с.р.
Проф. д-р Емилија Симеоновска, с.р.

П Р Е Г Л Е Д
на одобрени теми за изработка на докторска дисертација на Институтот за
социолошки и политичко-правни истражувања – Скопје
ТРЕТ ЦИКЛУС СТУДИИ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Лидија Вељановска Кирициевска	Евалуација на индикатори кои влијаат на унапредување на организациската безбедносна култура и безбедносна клима во здравство	Assessment of indicators that affect creating positive organizational safety culture and safety climate in health care	проф.д-р Мирјана Борота Поповска	02-1112/2 од 25.11.2021

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР И ЗАСНОВАЊЕ РАБОТЕН ОДНОС НА
СОРАБОТНИК ИСТРАЖУВАЧ ВО
ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА МАКЕДОНСКА НАРОДНА ЛИТЕРАТУРА ПРИ ИНСТИТУТОТ ЗА
МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Институтот за македонска литература при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Вечер“ и „Коша“ од 22 ноември 2021 година, за избор на соработник истражувач во Одделението за македонска народна литература, и врз основа на Одлуката на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје (бр. 04-290/5 од 2.12.2021), формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Ана Мартиноска, научен советник/редовен професор во Институтот за македонска литература, д-р Маја Јакимовска-Тошиќ, научен советник/редовен професор во Институтот за македонска литература и д-р Гоце Смилевски, виш научен соработник/вонреден професор во Институтот за македонска литература.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на соработник истражувач во Одделението за македонска народна литература, во предвидениот рок се пријавила кандидатката м-р Ана Јовковска.

Кандидатката ги доставила сите потребни документи: пријава и кратка биографија, уверение и диплома за завршени прв и втор циклус студии (заверени на нотар), потврда за запишани трет циклус студии, сертификат за познавање странски јазик, список на објавени научни трудови и прилог на поважни трудови.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Ана Јовковска е родена 1982 година во Скопје, каде што завршила основно и средно образование.

Дипломирала на Интердисциплинарните студии по новинарство на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје со висок просечен успех на студии од 9,09. Во 2005 година ја добила наградата за најдобар студент на генерација. Потоа го продолжува своето образование како магистранд по комуникации на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, каде што ги положила сите предвидени испити и учествува во разни истражувања од областа на комуникологијата, културолошките студии и креативните индустрии.

Во 2021 година ги завршила и постдипломските студии – културолошките студии на Институтот за македонска литература при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ со висок успех од 9,83. Јовковска магистрира со темата: „Критички промислувања на одредени аспекти на репрезентација на жената во популарната култура“ под менторство на проф. д-р Ана Мартиноска, при што се стекнува со научниот назив магистер по културолошки студии во книжевноста (Master of Cultural Studies in Literature).

Од 2021 година се запишува на трет циклус студии и во моментот е докторанд на Институтот за македонска литература при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, на студиската програма Културолошки студии, под менторство на проф. д-р Ана Мартиноска. Нејзините докторски интереси се насочени кон анализа на народната и популарната култура и, особено, кон родовите претстави и културните практики на зајакнување на жената низ одредени жанри како бајката и популарниот филм.

Кандидатката има познавање на англиски јазик на ниво Ц1 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR), за што сведочи Уверението за познавање на англискиот јазик, издадено од Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, на 28.9.2021.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА

Научноистражувачка дејност

М-р Ана Јовковска има објавено три научни труда од областа на културолошките студии: „Супермаркет-култура - Современите предизвици на културата во потрошувачкото општество“ објавен во „Контекст“ – Меѓународно списание за компаративна книжевност и интердисциплинарни културолошки истражувања (ИМЛ, 2020); „Родовите стереотипи во функција на потрошувачката култура“ објавен во „Контекст“ – Меѓународно списание за компаративна книжевност и интердисциплинарни културолошки истражувања (ИМЛ, 2021) и „Културните окови на нормираната женственост“, објавен во „Филолошки студии“ – Меѓународно мултинационално и мултидисциплинарно списание (ИМЛ, 2021).

Од нив, првиот труд се однесува на супермаркет-културата – современите предизвици на културата во потрошувачкото општество, во кој фасцинирана од истражувањата на повеќе од дваесет автори, фокусот на текстот го става на процесите низ кои културата станува потрошувачка стока низ еден критички дискурс кон односот на културата и уметноста во конsumerистичкото општество. Во пет поединечни поглавја, кои ги носат насловите: Стимулирање на просечни сензибилитети, Идеологија на конsumerизам, Карневалска медиумска екологија, Контракултурата како противотров за културата на распродажба и Можат ли образованието и убавината да го спасат светот?, Јовковска ги разгледува отворените дилеми за актуелни и провокативни прашања врзани за културата денес. Таа ги анализира темите кои секојдневно нè преокупираат не само во глобален, туку и во локален контекст во борбата за достоинствен третман на културата: естетизацијата и деестетизацијата на културата и уметноста, комерцијализацијата наспроти естрадизацијата, новите технологии и нивната улога во културната економија, книжевната вредност, издаваштвото, виртуелната уметност, медиумите, супкултурата, контракултурата. На крајот, Јовковска заклучува: „Во време во кое супермаркет-културата станува вообичаена компонента на општествените консталации, исклучително е важен индивидуалниот напор на поединецот наспроти машинеријата на конsumerизмот. Доколку сакаме да не дозволиме културата да се претвори во Барби кукла, формите на отпор и критичка дистанца кон супермаркет-културата се неизбежни средства за враќањето на достоинството на културата.“ (Јовковска, Context/Контекст 21/2020, 7 – 17 стр.)

Следниот труд е „Родовите стереотипи во функција на потрошувачката култура“, во кој Јовковска ја разгледува улогата на медиумите во современото технолошко општество. Во тој контекст, таа смета дека е исклучително важно да се преиспитаат стереотипното прикажување на родовите улоги, вредносната дезориентација, моралниот конформизам и естетскиот кич кои се негуваат во популарната култура, а по диктат на профитот и комерцијалните вредности. Ана потенцира дека стимулирањето на просечните сензибилитети кај луѓето се постигнува со максимална читливост и едноставност во пораките, никаква непредвидливост во содржините, линеарност без судир, стереотипизирани претстави и клишеа. Со постојаното повторување на идеолошките шеми се бришат и најмалите отклонувања кон некакви контрадикции. Во вака искреираната конвенционална линеарна приказна се игнорираат различните родови идентитети, политичките судири, се негираат дури и конфликтите, а се зајакнуваат родовите стереотипи.

Во неколку поглавја насловени: Улогата на телевизијата во креирање на нова културна митологија, Рекламирањето – од информација до уметност на убедување, Родовата асиметрија во рекламите како подлога за дискриминација и Родово базирана

ценовна дискриминација и родови иконографски трансформации, Јовковска ги лоцира кодираните пораки на телевизијата и рекламните кои креираат сексистички дискурс и демонстрираат позиции на моќ, кои создаваат нови значења на женственоста кои излегуваат пошироко од доменот на конвенционалната убавина, романсата, љубовта и домот. Ова ја наведува кандидатката кон прашањето дали луѓето се пасивни рецепиенти на медиумските, идеолошките и институционалните пораки или, пак, се активни посматрачи? И ако од една страна ја детектираме одговорноста на медиумите во создавањето дискриминаторски дискурс, од другата страна е нивната моќ да артикулираат нови значења кои би можеле да иницираат родово одговорни политики и да се впрегнат во борбата за еднакво општество. На тој начин таа заклучува дека „во рекламните наративи избобилува родова асиметрија која го отсликува сè уште живиот патријархат. Нотирајќи го сексизмот што сирка од телевизискиот кадар, ние, всушност, ја препознаваме сликата на маскулинистичкото општество во кое само навидум е освоена битката за родова рамноправност.“ (Јовковска, *Context/Контекст* 23/2021, 77–90 стр.)

Третиот труд на Ана Јовковска е насловен „Културните окови на нормираната женственост низ одредени книжевни и филмски наративи“, кој е тематски врзан со нејзините истражувања за потребите на магистерската теза во која се занимава со многубројните современите предизвици на културата и родот во потрошувачкото општество. Низ критички промислувања на одредени аспекти на репрезентација на жената во популарната култура, таа ја преиспитува нејзината улога во општеството, барајќи ги експлицитните и сублиминалните сексистички пораки вградени во книжевниот и во филмскиот јазик. Притоа, кандидатката се обидува да ја пронајде родовата асиметрија во медиумската репрезентација и да ја нотира релацијата со идеологијата на конsumerизам и со масовната култура.

Во овој труд, Јовковска ги преиспува родовите улоги во книгите и филмовите за *Бриџит Џонс* и *Жените од Стефорд* и колку тие им се спротивставуваат на мачоистиката, на сексистичката и на патријархалната култура. Јовковска се прашува „Дали тие се бунт против родовата и структурната дискриминација на жените? Дали критиката во овие дела е јасна и експлицитна или, пак, во обидот да се детектираат родовите стереотипи, всушност, истите тие се легитимираат и се зацврстуваат? Дали се работи за субверзија, отпор или прифаќање, односно помирување со доминантните вредности на популарната култура и на маскулинистичкото општество?“ (Јовковска, *Филолошки студии*, Том 19, Бр. 2/2021 <https://journals.ukim.mk/index.php/philologicalstudies/article/view/1599>)

Во печат во моментот се наоѓа и нејзината прва научна книга „Жената во популарната култура“, која се темели на магистерската теза на кандидатката „Критички промислувања на одредени аспекти на репрезентација на жената во популарната култура“. Таа книга, според рецензентите и членови на Комисијата за одбрана, претставува „инспиративно, интегрално и интердисциплинарно толкување на една исклучително актуелна и атрактивна родова и културолошка тема“ (Мартиноска, Прокопиев и Смилевски). Во неа Јовковска ги проследува репрезентациите на жената во филмот, литературата, телевизијата и рекламните и прави анализа на динамичната релација меѓу родовите улоги и конsumerизмот, односно формирањето и зајакнувањето на родовите стереотипи и нивната функција во супермаркет-културата. Истражувајќи ја хегемонијата на телото, објективизацијата на жената и сексизмот, културните окови на нормираната женственост, култот на младоста и митот за сингл-девојките и мајките, Јовковска ја анализира родовата асиметрија во книжевната и медиумската репрезентација, како и релацијата со идеологијата на конsumerизмот и масовната култура.

Овој труд систематизиран во шест поглавја, со вкупно користени педесетина релевантни библиографски одредници и електронски извори, е конципиран со помош на критичките парадигми и сопоставување на спротивните мислења и теории на најрелевантните автори од културолошките студии и феминистичката критичка теорија. Тоа ја овозможува потрагата на Јовковска по можните полисемични читања на текстовите, потенцирајќи ги позитивните придобивки од женските теми и жанри во

борбата за еднаквост и слобода. Низ декодирањето на родовите стереотипи, од една страна, и современите постфеминистички трансформации на женственоста, од друга страна, таа ги преиспитува родовите улоги во современото општество и нивната репрезентација во популарната култура. Кандидатката успева умешно и успешно да отвори бројни суштински прашања за културно-уметничките практики преку кои се бијат битките за родова еднаквост и правилна репрезентација на жената во популарната култура и да понуди компетентни и релевантни одговори. Притоа, особено дојми фактот дека таа ги поткрепува своите истражувања врз опсежен опус од консултирани релевантни дела на современи критички и теориски проследувања од областа на културолошките студии, феминистичките студии и теориите на медиумите и адвертајзингот. Тоа резултира во целовит и значаен преглед на истражуваните теми и компактен аналитички труд, но истовремено претставува и поттик за континуирано критичко промислување на состојбите во општеството и за посочување на подрачјата каде што е потребно да се зајакнат механизмите за унапредување на родовата еднаквост.

Други активности кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот.

Ана Јовковска е новинарка, колумнистка, писателка, ТВ-уредничка, специјалист за односи со јавност и тренер по комуникациски вештини. Авторка е на следните книги: „Пулсот и времето“ (Силсонс/Матица македонска, 2015), „Ехо на слободата“ (ТРИ, 2018), „Сакам, значи постојам“ (ТРИ, 2019), илустрираната книга за деца „До небото и назад“ (Едиција Светулка, 2021), „Жената во популарната култура“ (ТРИ, во печат) и „Емотивен талог“ (ТРИ, во печат). Во 2020 година добива трета награда за најуспешен домашен автор во РС Македонија за книгата „Сакам, значи постојам“ (ТРИ, 2019) од Македонската асоцијација на издавачи.

Авторка е и на „Прирачник за вработување“ – Центар за развој на кариера и инфо центар за млади, СОС Детско село, Скопје (2019), на наративен текст на документарниот филм „Еднакви“ (25 минути) во продукција на Институт за човекови права и Сектор филм со кој се одбележа 110 годишнината од борбата за родова еманципација во Македонија на Роса Плавева и Накие Бајрам (2018), како и на текстот и видеото за проектот: „Заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет“, Институтот за човекови права, Скопје (2019).

Почетоците на Јовковска како ТВ-лице се од 1994 година и низ дваесет и седум години континуирана работа во различни медиуми направила преку 1 500 интервјуа, анализирајќи ги социо-културните феномени на денешнината. Притоа, особено го истакнуваме нејзиниот ангажман како авторка, водителка и продуцентка на дебатната емисија „Пулс“ што се емитуваше од 2007 година, низ која го промислуваше културно-политичкиот живот во македонското општество, артикулирајќи ги интелектуалните ставови на значајни творечки јавни личности. Со „Пулс“, Јовковска ги внесе културолошките, филозофски и политички теми во најгледаните термини на телевизија, за што неколку пати е наградувана за најдобар ТВ-проект во Република Северна Македонија.

Во 2019 година била ангажирана како уредник-гостин и колумнистка на Европската платформа за уметност и поезија – „Версополис“. Во 2019 и 2020 година работела како едукаторка по комуникациски вештини и јавно говорење во „BRAINSTER – Академија за дигитален маркетинг“. Од 2015 до 2020 година работела за списанието за култура „Портрет“, а од 2020 година е надворешен соработник на порталите: „Женски магазин“, „Хибрид.мк“ и „Приказни.мк“ како новинарка, колумнистка и книжевна критичарка. Во досегашната кариера има објавено околу 200 текстови, колумни, критики и есеи.

Јовковска е авторка, модераторка и координаторка на едногодишниот проект „Про-книжи го умот“ („Booking Your Mind“) – Платформа за креативен дијалог - Делегација на Европска Унија и ЕУ Инфо центар, Скопје (2016). Низ едукативниот проект реализира десет трибини во различни градови во РС Македонија со цел да покрене книжевна дебата и активно учество на локалните заедници преку културна

репрезентација, дијалог и едукација низ книжевните наративи на бројни европски автори како Валтер Бенјамин, Џорџ Орвел, Олдоус Хаксли, Мишел Фуко, Жак Лакан, Ерих Фром и други.

Исто така, таа била авторка, модераторка и координаторка и на едногодишната културна програма: „Караван на дебати“ („Caravan of Debates“) - Платформа за културна продукција и демократизација на јавниот простор. Проектот ги адресира темите: културни политики, родова еднаквост, креативни индустрии, медиумска култура, литература, технологија, уметност. Програмата се реализираше на различни места на територијата на РС Македонија со поддршка на Делегација на Европската Унија – Скопје (2015). Работела и на создавањето на концептот, модерација и комуникациска стратегија на проектот „Шекспир живее“ како дел од глобалната кампања „Shakespeare Lives in 2016“, во организација на Британскиот совет и Британската амбасада во Скопје (2016).

Од 2014 до 2020 година била надворешен соработник на Меѓународниот литературен фестивал - „ПРО-ЗА БАЛКАН“, каде што реализира бројни книжевни соработки – конференции, интервјуа и дебати со домашни и странски автори, меѓу кои: Георги Господинов, Светислав Басара, Даша Дрндик, Влада Урошевиќ, Тарик Туфан, Миљенко Јерговиќ, Драги Михајловски, Владимир Пишталo, Александар Прокопиев, Луан Старова, Елизабета Шелева, Браги Олафсон, Антон Баев, Венко Андоновски, Мурат Ѓулсој и други. Во 2018 и 2019 година е ангажирана на Фестивалот на европската литература „BookStar“/„Книжевни ѕвезди“ за концепт и модерација на книжевни дискусии со повеќе писатели, меѓу кои: Кадер Абдолах, Славенка Дракулиќ, Евгениј Водолазкин и други. Во 2017 година, со Издавачки центар ТРИ и Француски институт, го организира гостувањето на книжеvnата ѕвезда Фредерик Бегбеде во Скопје. Јовковска е промоторка на романот „Уна и Селинџер“, како и модераторка на панел-дискусијата со Бегбеде во „Јавна соба“.

Јовковска има професионално искуство од десет години како надворешен експерт и консултант на бројни проекти и кампањи во организација на Агенциите на Обединетите нации во Скопје – Тело за родова еднаквост - UN Women, Програма за развој на Обединетите нации - УНДП, Канцеларијата за деца - УНИЦЕФ, Канцеларијата на високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации - УНХЦР, како и Делегација на Европската Унија во Скопје, Амбасадата на Обединетото кралство, Францускиот институт во Скопје, СОС Детско село и многу други.

Покрај тоа, таа спроведувала повеќе од триесет обуки и едукативни тренинзи за комуникациски и презентационски вештини, јавно говорење, родова еднаквост, медиумска култура, личен и професионален развој. Јовковска модерирала, организираше и учествувала како говорничка на преку 200 дебати, конференции и трибини.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката м-р Ана Јовковска, Рецензентската комисија позитивно го вреднува високиот успех во образованието (9,09 и 9,83), 27-годишното работно искуство на кандидатката, особено достигнувањата од областите релевантни за дејноста на нашата институција и културолошките студии во нејзини рамки – книжевноста, културолошките студии, родовите студии и медиумите. Комисијата со задоволство го констатира врвниот квалитет на нејзината досегашна научноистражувачка дејност, како и потенцијалот за натамошни достигнувања, но и дејноста од поширок интерес во која се вбројуваат нејзините работни искуства како новинарка, писателка и авторка на проекти од областа на книжевноста и културата во различни формати и медиуми. Стремежот за постојано учење и усовршување, комуникацијата и соработката со високореномирани домашни и странски институции, авторството на бројни книги, научни трудови, колумни, критики и есеи, како и високите професионални стандарди потврдени преку досегашните искуства на постдипломските и докторските студии на Институтот за македонска литература, ја прават м-р Ана Јовковска соодветна кандидатка за потребите на институцијата и културолошките студии при оваа институција.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека м-р Ана Јовковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за научноистражувачката дејност, Правилникот за критериумите и постапката за избор во научни звања и во соработник истражувач на ЈНУ Институт за македонска литература – Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана за соработник истражувач во Одделението за македонска народна литература.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје, м-р Ана Јовковска да биде избрана и да заснова работен однос како соработник истражувач во Одделението за македонска народна литература при Институтот.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ана Мартиноска, с.р.
Проф. д-р Маја Јакимовска-Тошиќ, с.р.
Проф. д-р Гоце Смилевски, с.р.

Скопје, 6.12.2021

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Ана Васил Јовковска

Институција:

Институт за македонска литература при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област: македонска народна литература

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО СОРАБОТНИК ИСТРАЖУВАЧ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1.	Има завршено прв и втор циклус академски студии со најмалку 300 ЕКТС-кредити	да
2.	Стегнат назив – магистер по културолошки студии Назив на научната област: културолошки студии.	да
3.	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на првиот циклус и вториот циклус на академски студии посебно Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,09. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,83.	да
4.	Има познавање на најмалку еден странски јазик 1. Странски јазик: англиски 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англискиот јазик на ниво Ц1 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR) 3. Издавач на документот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 4. Датум на издавање на документот: 28.9.2021	да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ана Мартиноска, с.р.
Проф. д-р Маја Јакимовска-Тошиќ, с.р.
Проф. д-р Гоце Смилевски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „БОГОМИЛСТВОТО И СУФИЗМОТ ВО МАКЕДОНИЈА И НА БАЛКАНОТ (X-XVI ВЕК): ИСТОРИСКИ ПАРАЛЕЛИ“ ОД КАНДИДАТОТ М-Р АРМЕН ЖАРНОСКИ, ПРИЈАВЕНА ВО ИНСТИТУТОТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на Одлуката бр. 10-19/2 донесена на седницата на Научниот совет на Институтот за национална историја во Скопје од 5.11.2021 година, Комисијата во состав: проф. д-р Маја Ангеловска-Панова, проф. д-р Драгица Поповска, проф. д-р Драги Ѓорѓиев, проф. д-р Ахмет Шериф и проф. д-р Метин Изети, по прегледувањето на докторската дисертација под наслов: „Богомилството и суфизмот во Македонија и на Балканот (X-XVI век): Историски паралели“ од кандидатот м-р Армен Жарноски, има чест да го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Истражувањето во рамките на докторската дисертација, како што, впрочем, сугерира и самиот наслов, е фокусирано на парадигмата богомилство/суфизам во периодот помеѓу X – XVI век, кога обете учења со наизменичен интензитет биле актуелни во Македонија, но и пошироко во балкански контекст.

Врз основа на поднесениот елаборат, концепциски темата се состои од: вовед, пет поглавја со повеќе поднаслови, заклучок, фотографии и користена литература.

Во *воведот*, како што, всушност, налага историската методологија, кандидатот м-р Армен Жарноски првенствено се осврнува на целите и на очекуваните резултати од докторската дисертација, како и на досегашните истражувања и достигнувања во македонската и пошироко во балканската и во светската историографија. Во таа смисла, докторандот констатира дека за богомилството и суфизмот како одделни феномени во историографијата постои обемна продукција, но евидентно отсуствува труд во кој овие две духовни појави се обработени интегрално и на компаративна основа, имајќи ја предвид нивната сличност, но и диверзитет во однос на некои аспекти. Испреплетеноста на овие религиозни движења со општествено-политичките и социолошките состојби во Македонија во наведениот период укажува на фундаменталната улога којашто богомилството и суфизмот ја имале во историјата на Македонија, но и пошироко на Балканот.

Во првата глава под наслов: „Богомилството и суфизмот во историските извори и научната литература“ се дава опсежен преглед на релевантните историски извори како фундамент за реконструирање на двете движења во смисла на нивната појава, суштина, обредна практика, како и влијанието во историски контекст. Во таа смисла земени се предвид: „Беседата на презвитер Козма“, „Житието на Климент Охридски“ од Теофилакт, „Синодикот на царот Борил“, „Алексијадата“ на Ана Комнина, полемичното дело „Паноплија Догматика“ на Евтимиј Зигавен, како и повеќе хагиографски состави.

Што се однесува до научната литература, кандидатот м-р Жарноски констатира дека богомилството и суфизмот на паралелно ниво речиси и воопшто не се истражувани, што ја наметна потребата од еден ваков труд, во кој овие религиски движења ќе се обработуваат од аспект на нивната интеракција, но истовремено ќе се укаже и на постојните разлики, уште повеќе што станува збор за движења кои во однос на суштината пројавуваат автентична артикулација.

Богомилството, и покрај својата оригиналност, евидентно пројавува извесно влијание од постарите ереси, што ќе биде предмет на истражување во второто поглавје насловено како: „Постарото еретичко наследство и влијанието врз богомилството“. Во таа смисла, земени се предвид еретичките учења, кои хронолошки му претходеа на

богомилството, и тоа: манихејството, масилијанството и павликијанството. Сите овие ереси повеќе или помалку извршиле влијание врз богомилството во однос на дуализмот, обредната практика, морално-етичките и социјалните аспекти. Но, и покрај тоа, секое од овие апостазични учења се одликувало со своја автентичност, имајќи предвид дека суштествувале во различни периоди во текот на доцната антика и во средновековието, дисперзирајќи се меѓу популација со различен менталитет и во специфични општествено-политички и економски услови.

Во третото поглавје под наслов: „Историскиот континуитет на богомилството и суфизмот во Македонија и на Балканот“ се обработуваат појавата и историскиот развој на движењата со посебен акцент на протагонистите во различни временски периоди во текот на нивното суштествување од X до XVI век. Во рамките на ова поглавје, посебно внимание е обрнато на суфискиот шејх Сари Салтук. За неговиот интегритет и почитта од страна на османлиските владетели најдобро говорат Салтуковите турбиња, како и обемната литература посветена нему. Впрочем, она што е истакнато во докторскиот труд е фактот што во периодот на XV век, дејноста на Сари Салтук на Балканот, особено во Босна, кореспондира со богомилството, за што постојат и релевантни извори, имплементирани во трудот.

Непосредната интеракција на богомилството и суфизмот се обработува во четвртото поглавје со наслов: „Учењето, религиозните практики и организацијата на богомилските заедници и суфиски тарикати“. Во рамките на ова поглавје, кандидатот м-р Армен Жарноски ги компарира религиозните практики на двете учења, кои се проследени со примена на радикален аскетизам во смисла на пост и интензивна контемплација со цел постигнување духовно-телесна катарза и морално совршенство. Приоритетна и единствена во богомилскиот обреден систем била молитвата *Оче Наш*, со која се молеле повеќекратно во текот на денот што кореспондира со богоспоменувањето (*зикри даим*) кај суфиите, со кое, пак, тие во континуитет го споменуваат Бога во себе. Постот кај богомилите пројавува тенденции слични на оној на суфиите, а се состои од воздржување од определена храна од првата зора до вечерните часови. Нихилизмот кон иконите, крстот и причеста е карактеристика за припадниците на обете движења. Независно од обредните практики и религиозните идеи, компарацијата е имплементирана и на ниво на организациска поставеност, имено од една страна еретички општини како автентични заедници во кои бил организиран животот на богомилите, наспроти теќињата и нивната функција во исламското мисионерство.

Во последното поглавје, „Богомилството и суфизмот во духовно-традиционалните вредности на Западна Македонија“, се разгледува духовното наследство од овие учења во актуелното современие, проследено преку народните песни, легенди и преданија, кои, всушност, само ја потврдуваат континуирано присутната традиција на овие простори. Кандидатот м-р Жарновски, надоврзувајќи се на досегашните истражувања за оваа проблематика констатира дека народните преданија на муслиманите од Гора во голема мера поседуваат сличност со богомилските апокрифи, особено во делот на духовниот мистицизам, но исто така укажува и на потребата од понатамошно теренско проучување на етнографскиот материјал.

Во *заклучокот* се имплементирани суштинските тези и претпоставки, кои го дефинираат значењето на трудот со приоритетна научна агенда за интегрално проследување на парадигмата богомилство/суфизам. Кандидатот м-р Жарновски посебно го елаборира фактот дека Балканот и Македонија, како негова централна територија, низ историјата претставувале поле на мешање на различни народи, култури и религии. За ова, секако, придонела и специфичната географска положба како крстосница помеѓу Истокот и Западот и Северот и Југот. Оттука, сосем логично се наметнува констатацијата дека Македонија и Балканот претставуваат мост помеѓу

народите и цивилизациите, простор, каде што се испреплетувале и интерактирале различни култури, филозофии и религии, меѓу кои и богомилството и суфизмот со сите свои специфики, сличности, но и со религиозниот диверзитет, кој придонесува за автентичноста на двата феномена. Конгломератскиот карактер на обете движења се согледува и во фактот, што богомилството од Македонија и Балканот во својата модифицирана форма се трансминира пошироко во земјите на Западна Европа, додека суфизмот, иницијално поврзан со арапскиот свет, многу бргу го освојува просторот на Балканот, а во таа смисла и на Македонија. Во тој контекст, недвосмислено се наметнува впечатокот дека Македонија претставува простор на кој се застапени повеќе монотеистички религии, вклучително и на нивните еретички и мистични ограноци, демонстрирајќи цивилизациски пример за тоа како на едно место можат паралелно да коегзистираат религии и религиозни концепти од различна провениенција.

Во рамките на трудот се инкорпорирани и фотографии кои се во функција на визуелно поткрепување на некои аспекти од докторската дисертација, како и задолжителниот корпус од релевантни историски извори и научна литература.

Имајќи го предвид горенаведеното, Комисијата за оцена на докторската дисертација со задоволство му предлага на Советот на Институтот за национална историја во Скопје да го прифати Извештајот и да дозволи одбрана на трудот под наслов: „Богомилството и суфизмот во Македонија и на Балканот (X-XVI век): Историски паралели“ од кандидатот м-р Армен Жарноски.

11.11.2021 год.,
Скопје

Комисија

Проф. д-р Маја Ангеловска-Панова, с.р.

Проф. д-р Драгица Поповска, с.р.

Проф. д-р Драги Ѓорѓиев, с.р.

Проф. д-р Ахмет Шериф, с.р.

Проф. д-р Метин Изети, с.р.

ПРЕГЛЕД
на одобрени теми за изработка на магистерски трудови на ЈНУ Институт за
национална историја

	Име и презиме на кандидатот	Наслов на македонски и англиски	Ментор	
1	Анастасија Лазаревска	<i>Македонското прашање во италијанската надворешна политика (1919-1941)</i> <i>The Macedonian question in the Italian foreign policy (1919-1941)</i>	Проф. д-р Теон Џинго	10-423/4 од 5.11.2021
2	Антонио Неделковски	<i>Деметриј Полиокрет и судирот на дијадосите</i> <i>Demetrius Poliorcetes and the Clash of the Diadochi</i>	Проф. д-р Катерина Младеновска-Ристовска	10-424/4 од 5.11.2021
3	Цветанка Емшова	<i>Основното образование и воспитување во Неготино и неготинско (1944-1950)</i> <i>Education in Negotino and Negotino Region (1944-1950)</i>	Проф. д-р Катерина Мирчевска	10-425/4 од 5.11.2021
4	Стефан Петрушев	<i>Антисемитски појави и процеси во вардарскиот дел на Македонија/Република Македонија (1919-2018)</i> <i>Anti-Semitic manifestations and processes in the Vardar part of Macedonia, Macedonia in the frames of the Yugoslav Federation and Republic of Macedonia (1919-2018)</i>	Проф. д-р Теон Џинго	10-426/1 50д 5.11.2021